

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Synopsis Magnalium Divi Josephi

Ignatius <a Sancto Francisco>

Leodii, 1684

Tractatus Secundus. Divus Josephus Pater Jesu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38500

riffes, & summus Theologus de Ursilio, quod Vir fuerit tantæ Mulieris Gorgoniæ: Quàm potiori ego jure dicam de Divo Josepho vultis uno verbo dicam quantus fuerit? Vir fuit illius Mariæ: vultis scire quantâ puritate, pietate, humilitate, prudentiâ, charitate, contemplatione, modestiâ, castitate, sanctitate, meritis, dotibus cor-

poris & animæ Sanctus Joseph exornatus fuerit? Uno verbo absolvam, Joseph Vir Mariæ de quâ natus est Jesus, qui vocatur Christus: nec enim scio quid amplius dicere necesse sit. Quanquam tamen amplius adhuc restat dicendum, quod scilicet fuerit Pater Christi & Dei, quæ materia est Tractatus qui sequitur.

TRACTATUS SECUNDUS. DIVUS JOSEPHUS Pater JESU.

NOMEN Patris cum sit nomen pietatis, & potestatis, ut etiam docuit antiquissimus Tertullianus, nomen est magnificentissimū & honorificentissimū: Propterea Senes qui ab ipsâ senectute venerabiles censentur, non parùm se honorari putant cum eis à nobis illud nomen *Patris* tribuitur.

Tantum est istud nomen, tam honorificum, tam magnificentum, ut etiam Reges & Principes, aliâque Reipublicæ columina, illud pluris fecerint, & si sapiunt alii, pluris facere debeant, æstimareque se magis honorabiles esse dum Patres populi appellari suis factis merentur, quàm ipso Regali titulo, qui tamen summi culminis est: Et quid mirum cum & ipsis Diis hoc nominis honoris gratiâ tributum sit. Vide Virgilium lib. 2. *Æneidos*, maxime lib. 2. *Georgicæ*. Gellium lib. 5. cap. 12.

Quod si illa appellatio adeo honorifica respectu hominum nobis similitum, quanta quæso erit illa in Divo Josepho, qui talis est per respectum ad Deum? Ptolemæus Rex à divitiis, à potentia, ab armis, à sapientia & judicio famosissimus, cessit adhuc vivens Cotonæ & Regno in favore Filii sui: cumque

Aulici sui id vehementer dissuaderent, quod valde indecens videretur Regem in senio tali se exuere Majestate: Respondit sapienter, se pluris facere Patrem Regis dici, & esse, quam Regem: Ita Joannes Baptista Fulgosius lib. 5. cap. 7. de Parent. Indulgent. erga liberos. Quanta ergo erit tua ô Sanctissime Joseph! gloria, qui non hominis Regis, sed Dei hominis Pater, & verè Pater exillis? Hanc gloriam hoc Tractatu pro viribus exequimur.

CAPUT PRIMUM.

Divo Josepho nomen Patris respectu Christi Domini rectè tribuitur.

Magnus, inquit Abbas Rupertus de Gloriâ filii hominis lib. 1. & verum nomen Beato Joseph Matthæus attribuit, quia si est Vir Mariæ, est & Pater Domini, &c. Ergo Vir Mariæ Joseph & ipsa Vxor illius. Proinde nec iste ineptè dixit Joseph Virum Mariæ, nec alius Evangelista mentitus est Patrem illum, ejus qui in eâ natus est Christi, appellando. Et erat iniquus Pater ejus & Mater mirantes super his quæ dicebantur de illo. Quid ergo mirum quod in asserenda ei istâ dignitate adeo

adeo defudaverint olim Sancti Patres, maxime Divus Augustinus, nuncque defudent Viri omni exceptione majores ex omni ordine & statu, ipsi devoti; quandoquidem etiam in ipso solo nomine tanta sit gloria?

II. Duas Theologi solent movere quaestiones ad hoc propositum non parum fervientes. Prima, an Christus ut Homo dici possit Filius Spiritus sancti, & Spiritus sanctus ejus Pater: Secunda, an possit dici Spiritus sanctus Sponsus Marię, & Maria ejus Sponsa: Ratio utriusque dubii est, quod Spiritus sanctus Christum in Mariã sibi voto conjunctã, produxerit.

III. Prima quaestio proposita fuit in Concilio Toletano undecimo, & à Patribus in eo congregatis, resolutum fuit negativè, & dictum quod Spiritus sanctus nullatenus deberet appellari Pater Christi, sed tantum Author Incarnationis, & Operator illius mysterii, quod similiter ante docuerat Divus Augustinus tom. 3. in Enchirid. cap. 38. quos sequuntur omnes Theologi cum Divo Thomã 3. part. quaest. 32. art. 3. propter rationem à Divo Augustino loco citato tactam, quia scilicet Christus ut Homo non est natus de Spiritu sancto ut Filius ex homine, in similitudinem naturæ: quam latius explicat Divus Thomas artic. citato in corpore ibi videndus.

IV. Pro secunda quaestione concludunt omnes Theologi affirmativè, dicentes quod sine ullã ambiguitate, vel erroris suspitione, Spiritus sanctus possit dici Sponsus Marię, & Maria Sponsa Spiritus sancti, quia nimirum & illa Spiritui Sancto per votum corpus suum dedicavit fide inviolatã, & ipse eam foetu divino imprægnavit.

V. Sed si ita est quod Maria sit verè Sponsa Spiritus sancti, quodque Christus in ea virtute & operã ejus conceptus sit & efformatus, quid quaeso cause est, cur Spiritus sanctus non possit dici Pater Christi, dicatur verò Divus Josephus, qui eum non produxit, ex hoc quod Virgo Christum concipiens fuerit sponsa ejus? Hic captivandus intellectus sub Deo.

VI. Caterum qualis est ille Cœli favor, quod Spiritus sanctus qui Christum in

Mariã Sponsã suã produxit; Josepho concesserit ut & Pater Christi & Sponsus Marię simul appelletur, & verè, ipse verò altero istorum titularum, & quidem minore contentus, Sponsus tantum Marię dicatur? Quis non obstupescat quod pauper Faber lignarius unam cum ipso Patre æterno appellationem fortiat, & alteram Sponsi scilicet Beatę Virginis etiam cum Spiritu sancto participet?

De Macedonum Monarchã Alexandro Magno tradunt qui ejus acta prosequuti, quod cum die quãdam haud procul Corintho castra metasset, cives omnes illius urbis obviam ei processerint, & significarint se illum in in numerum civium suorum cooptasse: quem honorem ut majoris faceret Alexander, subdiderunt, honorem hunc duobus tantum fuisse ab ipsis delatum, nimirum Deo Herculi, & ipsi: ac proinde rogabant, ut hoc suum observantiæ in ipsum argumentum non aspernaretur, quod Hercules è Diis unus non duxerat spernendum.

Magno Josepho tota Trinitas Sanctissima tota Ecclesia nomen Patris respectu Christi Domini nostri detulit, nomen magnum, nomen honorificum, quod duobus tantum fuit concessum, nimirum Deo Patri ratione generationis æternæ, secundum quam Christus genitus est Deus de Deo, & D. Josepho ratione generationis temporalis, secundum quam idem Christus Homo-Deus ex solã ejus Sponsã, sed secum indivisibiliter unã, est genitus operã Spiritus sancti: unde Sanctus Cyprianus lib. de Baptismo ait: *Non est qui sibi hoc verbum Pater audeat arrogare, unus Joseph insignitur.*

Hoc porro nomen ei tribuitur in Scripturã sacrã non ab illis solum qui Christum ignorabant, qui planè cum de Divo Josepho genitum erroneè putabant, Lucã cap. 3. vers. 23. & cap. 4. vers. 22. & Matth. cap. 13. vers. 55. & Joannis cap. 1. v. 45. & cap. 6. v. 41. & 42. Sed etiam ab Evangelistã Lucã, & Beatã Virgine seu verius ab ipso Spiritu sancto per os utriusque loquente, ab Evangelistã Lucã quidem cap. 2. v. 27. ubi ait: *Cum inducerent puerum IESUM parentes ejus* (idest Joseph & Maria)

R r

ria)

opis

rabiu

ephi

ty

ria) ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo, vers. 33. Erat Pater IESV & Mater mirantes super his quae dicebantur de illo, vers. 41. Et ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem in die solemni Paschae, v. 43. Remansit puer IESVS in Ierusalem, & non cognoverunt parentes eius, à Beatâ etiam Virgine v. 48. Et dixit Mater eius ad illum, Fili quid fecisti nobis sic? ecce Pater tuus & ego dolentes quaerebamus te.

X. Dices si appellatio ista Patris, appellatio est pietatis & potestatis, ut aiebat initio hujus Tractatus gravissimus Tertullianus, & nos ex illo. quâ pietate quæso indiguit qui omnibus omnia dat effluenter & non improperat? aut cui potestati subijci potuit, à quo omnis potestas est? Respondeo non ex necessitate, sed ex dignatione voluisse alterius pietate indigere, qui etiam homo, non ex necessitate; sed ex amore fieri dignatus est: voluit quoque homini subijci ex dignatione qui omnibus ex suâ dignitate præerat: *Subiectio ista*, inquit Divus Ambrosius in Lucam lib. 2. *non fuit infirmitatis sed pietatis*, ut scilicet per hanc subiectionem suam & pietatem, & nos doceret, & hominem istum Sanctissimum, Divum dico Iosephum, dignificaret & eveheret.

XI. Sed & amplius audi, & cape Lector quid Divo Iosepho accesserit ex hoc etiam solo quod Patris Christi nomen gesserit, quodque à Christo Pater vocitatus sit? sic enim ab eo vocatum concludo ex eo quod ipsi perfectè subditus fuerit, juxta illud Luc. 2. v. 21. *Et descendit cum eis Nazareth & erat subditus illis. Patris nomen & appellatio*, inquit Aristoteles secundo Politicor. cap. 1. *magna est dulcedinis*: Quare ejus frequens est usus, quando cor emollire & in nostram voluntatem efficaciter inflatere volumus. Hinc Christus Dominus in limine illius orationis, quam ipse nos edocuit, Matth. cap. 6. hæc voce nos uti voluit tanquam omnium efficacissimâ & potentissima ad conciliandam nobis Dei benevolentiam, ut orando obtineremus: penetrat enim viscera Patris vox amoris: quod cum ita sit.

XII. Considera quomodò se habebat Divus Ioseph erga Jesum? quomodò cor

ejus eliquabatur & effluebat in amores Jesu, quando se ab illo ore divino Patrem vocitari audiebat? explicari non potest, dici non potest, intelligi non potest. O felix Ioseph quem Deus ipse Patrem vocare solebat! ô felix Ioseph cujus cor ad illam vocem Patris ineffabili perfundebatur suavitate, & in purissimos exardescere amores.

CAPUT II.

De variis acceptionibus nominis Patris.

PRÆTERMISSIS multis hujus vocis Pater acceptionibus, quas ad præsens institutum nostrum nihil pertinere nimis manifestum est: quales sunt primò illa, quâ viros cygneos, idest venerandâ canitie senes in arate proventus Patres vocare solemus: Secundo illa Terentii.

Natura tu illi Pater es, consiliis ego: ad quam revocari potest illa Apostoli 1. Corinth. cap. 4. vers. 15. *Et si decem millia Pedagagorum habeatis in Christo sed non multos Patres, nam in Christo IESV per Evangelium ego vos genui*. Tertio, illa quâ rerum inventoribus, seu illis qui omnium primi aliquid fecerunt, & ex quorum imitatione alii idem facere didicerunt, nomen Patris tribui solet, quomodò Genes. cap. 4. vers. 20. *Label dicitur Pater habitantium in tentoriis, & Inbal ejus frater Pater cantantium citharâ & organo*. Et Ioannis c. 8. *diabolus dicitur Pater mendacii*: & Institutores Ordinum Religiosorum dicuntur eorundem Patres, ut Sanctus Elias Propheta Carmelitarum; & ita de cæteris. Quarto, illa quâ ex extraordinario & singulari affectu & beneficiis aliqui dicuntur Patres, vel multorum in communi, quomodò Razias 2. Machab. cap. 14. appellatus est Pater Judæorum; Augustus Imperator consentiente Senatu à populo Romano salutatus est Pater Patriæ apud Sueton. in Augusto, cap. 58. vel alicujus in particulari, quomodò Naaman Principem militiæ Regis Syriæ vocant domestici Patrem 4. Reg. cap. 5. & Fabium Minutius apud Plutarchum in Fabio,

Fabio, & aliis similibus.

I. L. Quinque sunt aliæ insignes hujus vocis acceptiones, ita apud omnes gentes receptæ, ut cum quis alterius dicitur Pater, statim quis vocem illam intelligens accipiendam judicet secundum unam illarum quinque acceptionum.

III. Primò, igitur & præcipuè dicitur aliquis alterius Pater *Generatione*; quando scilicet ex propria suâ substantiâ genuit eum, qui dicitur ejus filius, sibi similem in naturâ, idque duobus modis, primò immediatè, sic prima Persona Sanctissima Trinitatis est & dicitur Pater Verbi, sic Abraham Pater Isaac, David Pater Salomonis, &c. Secundò mediâtè, quomodo Christus Dominus & Divus Josephus dicuntur Filii Davidis, & David eorum Pater Matth. cap. 1. & omnes Judæi dicuntur Israëlitarum ab Israël eorum Patre, Jacob scilicet filio Isaac immediatè, filii Abraham, ab Abramo ex quo & ipsorum parentes & ipsi.

IV. Secundò, apud Judæos dicitur aliquis alterius Pater *legali substitutione*. Nam apud illos viro sine liberis vitâ functo, primogenitum ab ipsius fratre in ejusdem demortui suscitatum uxore, quam eo sine ducere tenebatur, lex defuncto substituerebat & addicebat, ac si ab eo genitus fuisset, ita quod hic non generantis filius censeretur, nec hujus nomen gestaret, aut hæreditatem adiret, sed defuncti pro quo generabatur: verba istius legis Deuteronomii cap. 25. sunt hæc: *Si habitaverint fratres simul, & unus ex eis absque liberis mortuus fuerit, uxor defuncti, non nubet alteri, sed accipiet eam frater ejus, & suscitabit semen fratris sui, & primogenitum ex eâ filium nomine ejus appellabit, ut non deleatur nomen ejus ex Israël.*

V. Hujus ergo legis beneficio, primogenitus ex fratre superstite & uxore defuncti, duos habet Patres, unum naturalem seu generatione, illum scilicet à quo genitus est: Alterum legalem, illum nimirum qui defunctus est, cui ille eum ex Legis Dei ordinatione genuit, qui dicitur ipse Pater legali substitutione: quia ille qui eum genuit se eo abdicat ex præcepto legis, & quasi suus non esset, à se & hæreditate suâ repellit & substituitur ex eodem præ-

cepto legis, & Dei voluntate, in nomen & hæreditatem fratris sui defuncti, ac si ab illo genitus esset.

Tertiò dicitur aliquis alterius Pater *affinitate*, quando scilicet quis median- te matrimonii vinculo (per quod utique fiunt conjuges una caro) aliquis efficitur Pater illius, cui nupsit filia vel filius à se genitus: ut enim D. Augustin. lib. 22. contra Pelagium c. 61. *Si vir & uxor est una caro, non aliter nurus est deputanda quam filia*. Sic Genesis c. 37. v. 35. ubi in vulgata nostrâ legitur, *Congregatis autem cunctis liberis (idest Jacob) ne lenirent dolorem patris, noluit consolationem accipere*. Hebræa habent sic: *Omnes filii & filia Jacob surrexerunt ad consolandum eum*. Utique super existimatâ morte filii sui Joseph: quod certè intelligi nequit de filiabus Jacob, quarum ipse esset Pater *Generatione*; cum unicam tantum habuerit, scilicet Dinam, ut constat ex Scripturâ, ergo de nuris seu uxoris filiorum intelligendus est hic locus.

Quartò dicitur aliquis alterius Pater *Adoptione*, qui non naturâ genuit filium, sed ab alio genitum, voluntate suâ ac benevolentia suam facit: Est enim Adoptio *Actus legitimus à voluntate procedens, per quem quis efficitur filius qui non est, naturam imitans*. Glossa Institut. de Adopt. in §. 1. verbo *Adoptio est*. Sic Mardocheus fuit Pater Esteris postea uxoris Assueri Regis; sic Brutus dicitur fuisse filius Cæsaris.

De filiis hujusmodi Theodoricus VIII. Rex Gothorum apud Calliodorum lib. 4. epist. 2. eleganter pronuntiavit, *Ignavi esse non possunt quos judicia pepererunt*. Quibus verbis adoptivos naturalibus videretur præferre filiis, quos enim natura dederit ii quales quales fuerint accipiendi: sed quos meliores & digniores judicamus, eos adoptione eligere solemus.

Quintò tandem & ultimò dicitur aliquis alterius Pater *Educatione* seu *Nutricatione*, quales sunt Nutricii, qui non genuerunt quidem prolem, sed ab alio genitum aluerunt, & alendo conservarunt: Nec immeritò, nonne enim ille Pater censendus, qui effusum in lucem partum excipit & fovet? Qui à genitoribus fortè abjectum, humanâ, ut

R 1 2

vivat,

vivat, ope omnino indigentem curavit, & perduxit ad annos quibus ipse sibi jam providere possit: Quin hic potius Pater quam ille. Et certe si Pater dicens est qui vitæ momentum mox extinguendæ exiguis artibus infudit, an non ille potiori jure pater, qui eum per alimentum conservando & augendo, ad plures annos produxit? Sic filia Pharaonis Actor. cap. 7. vers. 21. dicitur Moysen ex aquis ereptum nutritivisse in filium.

- X. His ita prænotatis & præstructis, restat ut in materiam hanc locupletissimam, & campum laudum Divi Josephi amplissimum ingrediamur: videamusque quâ ratione hoc tam magnificentum nomen Patris, quod eidem Divo Josepho Sacra Scriptura Capite præcedenti num. 9. tam disertè tribuit respectu Christi Domini competat.

CAPUT III.

Non est Divus Josephus Pater Christi Domini Generatione.

- I. **M**ATRIMONIUM Divæ Deiparæ cœm Sancto Josepho, & quod eo pendente Christus non solum genitus fuit, sed etiam conceptus, occasionem dedit omnibus Judæis illius temporis, quibus id perspectum fuit, ut existimarent Divum Josephum esse Patrem Christi, primò ex istis quinque modis, scilicet generatione, quomodo cæteri maritati sunt patres filiorum qui tempore matrimonii sui in suis uxoribus cœcepti sunt, & ex iis geniti. Ignorantes enim mysterium, quod licet esset prophetarum, nondum erat tamen publicatum, imò quod Deus volebat tunc esse occultatū, quia ita necessarium erat, quomodo potuissent aliter judicare, quàm quod Christus esset ex Josepho genitus? Hinc Lucæ cap. 3. vers. 23. *Et ipse IESVS erat incipiens quasi annorum triginta, ut putabatur filius Joseph.*
- II. In hoc errore qui initio inculpabilis erat propter jam dicta, præfractè persistiterunt postea, & nunc adhuc per-

stant perfidi Judæi, quorum obstinatio inexcusabilis est modò post tantam Evangelii lucem.

In hunc quoque errorem impegerunt Hæretici *Cerinthiani* in ipsis Ecclesiæ cunis, ut testatur Divus Epiphanius hæres. 28. *Carpocratia* apud nostrum Guidonem Perpinianum Summâ de Hæresibus allegantem Divum Augustinum lib. de Hæresibus. & D. Isidorum lib. 12. Etimolog. *Photiniani* apud Venerabilem Bedam in cap. 2. Lucæ lib. 1. cap. 7. & nostrum Thomam Beauxamis tomo 1. in Evang. De quibus omnibus intelligendus D. Irenæus lib. 3. adversus hæres. cap. 21.

Denique est & idem ille error Gentilium & Paganorum apud D. Justinum Philosophum & Martyrem quæst. 66. ad Orthodoxos.

Contra hæreticos faciunt illustrissima Scripturæ testimonia veteris ac novi Testamenti. Veteris, ut Isaia cap. 7. vers. 14. ubi clarissimè prædicitur Messias de Virgine nasciturus. *Dabit, inquit Isaia. Dominus ipse vobis signum: Ecce Virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen ejus Emmanuel.* Vide plura apud Doctores qui in hac materia ex professo desudarunt, vide etiam nos hic Tractatu præcedenti cap. 4. Novi Testamenti, ut Matthæi cap. 1. & Lucæ c. 1. in quibus locis conceptissimis verbis Evangelistæ excludunt ab humanâ & temporali Christi generatione conjugalem Josephi cum Mariâ Deiparâ congressum, ac deindè disertissimè explicant à quo ipsa facta sit, scilicet à Spiritu Sancto virtute suâ Mariæ Virgini obumbrante.

Judæi verò qui non recipiunt Scripturas novi Testamenti, sicut & Gentiles aliis convincuntur argumentis, si tamen rationabiles sint: ut ab impletis in Christo articulatis omnibus veteris Testamenti de futuro Messia Prophetiis, Sybillarum prædictionibus, & utrorumque Oraculis: quam materiam quoad primam partem latè prosequitur noster Antonius Marinarius libris tribus: quoad secundam alii bene multum: à totali excidio Regni Davidici & Gentis Judæorum subversione: à mirabili Imperatorum, Regum, Principum, Philosophorum, Oratorum & mundi Sapientum

Sapientum per Apostolos simplices & idiotas, pauperes, & inermes, ad fidem & ad Christi cultum conversione: Ab inconceptibili Ecclesie per martyria & supplicia inaudita, quibus suffocari debebat, incremento & augmentatione: A miraculis & portentis infinitis, & in omni genere, per Christum, Apostolos, & Christi servos ab Ecclesie incunabulis usque ad hæc tempora cum immani populorum stupore, & demonum, qui à Christo in simulachris flectere coacti sunt, terrore patris, &c. Ex quibus sole clarius evadit Christum Mariæ filium, qui putatus est dum viveret ex Josepho genitus, esse verum Messiam, prophetatum in Scripturis, in lege promissum, & à Sybillis illis prævisum, ergo consequenter ex Virgine natum juxta præallatum Isaiæ vaticinium ex cap. 7. vers. 23. & alia Scripturæ testimonia, necnon Sybillarum oracula.

VII. Dices primò, ipse Christus de seipso loquens semper se dicit filium hominis in masculino genere, ergo fuit filius viri qui solus invenitur in masculino genere. Huic argumento stramineo Respondeo primò nobis non esse curam de Grammaticæ affectionibus, sed de re? Cùm ergò mulier sit verè, propriè ac reapse homo sicut masculus, potest verè, optimè & reapse dici filius hominis, qui solius mulieris est filius. Respondeo secundò, dicit se Christus filium hominis in masculino respiciens ad Patres mediatos Davidem, Abraham, maximè ad Adam, ut præveniret opinionem hæreticorum, & ostenderet se descendisse ex Adamo, non verò carnem è cælo attulisse, & per Virginem tanquam per fistulam transivisse, quemadmodum voluere Hæretici apud Rupertum Abbatem lib. 1. in Matth. cap. 1.

VIII. Dices secundò, non solum ignorantes, sed etiam Lucas, & ipsa Beata Virgo non semel vocant Divum Josephum & sine ulla ambiguitate Christi Patrem, immò Parentem, Luc. c. 2. v. 27. 33. 41. 43. & 48. Propter quod elato Judæus cothurno exclamat hinc manifestissimam fieri nostrorum imposturam Evangelistarum, ut qui illinc Jesum de Virgine sine virili congressu concep-

tum dicunt: Hinc verò tanquam mendaces à se, veraces contra se, sui immemores dicunt Josephum ejusdem Christi Parentem: in quo certè, inquit, Judæus, Divina elucet Providentia, dum efficit, ut ex his postremis testimoniis, ubi dicitur ab eis Joseph Christi Patrem, manifestè apparet illam quam in superioribus de ejusdem Christi generatione texuerant narrationem, non veram esse, sed ita confarctatam, quia illis probè notum erat ex præallato Isaiæ loco cap. 7. vers. 23. Messiam de Virgine nasci debere, & sic Christum suum pro vero supponerent, & minus oculatis illudentes persuaderent, illum esse ipsum Messiam, de quo iste Propheta locutus erat, utpotè in quo ipsius vaticinium inveniretur impletum.

Sed ó Judæe irrisor & illusor! quate tua abripit perfidia dum hæc objecis? Divinam crepas & miraris Providentiam in eo quòd ita excecavit nostros Evangelistas, Lucam præcipuè, ut sibi ipsi manifestissimè (ut tamen arbitraris) contradicens suam ipse proderet imposturam. Sed si ita est, quomodò ergo contra illam eandem tantam providentiam factum est, ut illud ipsum quod iidem Evangelistæ per imposturam tam insignem ingenderunt, assecuti sint, cùm tantam quantam videmus & viderunt secula præterita gloriam, tabescentibus præ livore Judæis? quid tu ad hæc mi Judæe? quomodò te ab hoc redimes hostimento? Nunquid consilium impostoris potuit prævalere adversus consilium Dei? ó infirmum ergo ex Judæorum sententia Deum! sed ó potius cæcum Judæum! qui hæc objicit, sibi que de tam inani & arundineo blanditur argumento.

Respondeo secundò, sunt aliæ acceptiones secundum quas potuit Divus Iosephus dici & esse Christi Pater, quam illa quæ est per generationem, ut patet ex capite præcedenti, & amplius patebit ex dicendis: quare malignus est Judæus qui ut invehat in Evangelium Dei contradictionem, & inurat Evangelistis imposturam, non aliter vult illos intelligendos de Divo Iosepho loquentes in posterioribus locis, quam de Paternitate

R 3

quæ

quæ sit secundum generationem.

XI. Advertendum interim, & seriò advertendum, quod cum Deus non potuerit non prævidisse nascituram ex isto Patris titulo, quem Divo communicavit Iosepho, ambiguitates, sicque qualitatem suam Messiaë & Sanctissimæ matris suæ virginitatem & integritatem ex hoc à plurimis in suspensionem adducendam, maluit tamen ipse hoc discrimen subire, & Matrem suam, quam Divo Iosepho hunc singularem & magnificentissimum titulum, ipsi reapse ut videbimus debitum, non esse conservatum, & ut conservaretur sacrosanctis Scripturæ tabulis commendatum, ut inde videamus quanti faciat Deus hujus Sanctissimi Viri honorem, excellentiam, & æstimationem: Quod certè gravissimum, illusterrimum Dei exemplum, mihi animos addit, ut & illum eidem pro posse meo conservem, & quomodo ei competit diligentius perquiram & explicem.

CAPUT IV.

An Divus Iosephus tantum putaturè Christi Pater?

- I. FIRMANT aliqui, inter quos noster Sylveira tomo 1. in Evangelia, lib. 2. cap. 6. quæst. 5. negantes absolute Divum Iosephum fuisse ullà verà ratione Christi Patrem: Volunt enim hi esse verè Patrem, absolute & necessariò rem esse Generationis: Cum ergò Divus Iosephus nullà ratione fuerit, aut dici possit Pater Christi generatione, sed tantum talis reputatus sit, sequitur non fuisse ullo modo verè Christi Patrem, sed tantum putativè.
- II. Probat hęc sententia ex Luca cap. 3. vers. 23. *Et ipse IESVS erat incipiens quasi annorum triginta, ut putabatur filius Ioseph*, quibus verbis innuit Evangelista non fuisse filium ejus, sed putatum: si enim fuisset, quid erat necesse innuere quod putabatur? ergo in præcedentibus locis hęc cap. 1. n. 9. allatis, non ideò vocavit Lucas Iosephum

ejus Patrem aut parentem, quod velit ipsum fuisse talem, sed quod talis communiter reputabatur.

Nec refert, inquit, quod non tantum ab illis qui ignorabant Mysteriorum Incarnationis appellatus sit Divus Iosephus Pater, aut parens Christi, sed etiam ab Evangelistâ Lucâ, & ipsâ Beatissimâ Virgine, hoc enim modo locuti sunt, quod talis vulgò reputaretur, atque in eo voluerunt morem gerere: & accommodare se vulgi existimationi, qui non aliud de Christo putabat, quam quod esset Christus Filius Divi Iosephi generatione: quo quidem modo loqui potuisse, immò & debuisse constat, & hoc modo probatur.

Potuisse quidè primò, quia non semel videmus sacram Scripturâ loqui; non secundum id quod de facto est & à parte rei, sed secundum id quod apparet, & quod homines existimant: sic verbi gratiâ dicit Scriptura Deum iratum, pœnitentiâ ductum, tactum dolore cordis intrinsecus, &c. cum certissimum sit Deum incorporeum, & immutabilem, his passionibus & motibus minimè esse obnoxium, sed tantum ad extra agere, & nobis apparere ex ejus effectibus, ac si in se esset commotus, ut docent Sancti Patres & Theologi omnes Tract. de Immutabilitate Dei.

Eodem modo noster Sanctus Cyrillus Patriarcha Alexandrinus lib. 10. Theaur. cap. 7. & alii Interpretes explicant illud Luca cap. 2. vers. 52. *Et IESVS proficiebat ætate sapientiâ & gratiâ coram Dei & hominibus*, ut scilicet non verè & reapse profecerit Christus in gratiâ & sapientiâ, quemadmodum proficiebat in ætate & corporis staturâ, id enim à verò alienum est, cum à primo suæ Conceptionis momento fuerit sapientiâ & gratiâ plenissimus, quia id illi debebatur ex vi unionis hypostaticæ ad verbum, sed specie tantum & ostensione externâ, ac in existimatione hominum, qui cum ex hoc proficere putabant, quod pro ætate, majora semper & majora gratiæ & sapientiæ exhibebat specimina: Ita, inquit hi res habet in Divo Iosepho, quem Lucas & Beata Virgo Deipara vocant Christi Patrem & parentem, non quod sit

fit, cum eum non genuerit, quod tamen esset necesse, sed quod videretur talis ex eo quod Christus in uxore sua de tempore matrimonii sui cum illa conceptus, post novem menses ex ea natus sit.

VI. Debuisset verò hoc modo loqui, id est secundum id quod apparebat & quod à vulgò putabatur, patet, quia necessarium erat pro aliquo tempore mysterium occultari Incarnati Dei, cum & ipsum Divi Josephi cum Deiparà matrimonium ad hoc à Deo ordinatum fuisset, ut sub eo tantisper occultaretur, ne scilicet si manifestum omninò fuisset & agnitum, salus humana, quæ ab ipsius morte pendebat, impederetur: si enim dæmon & Judæi Deum gloriæ agnovissent, nec hi illum crucifixissent, nec isti hos ad illud instigassent.

VII. Neque tantum ita potuisse & debuisset loqui Divum Lucam & Beatam Deiparam constat, ex dictis, inquit, sed & de facto ita locutus maxime Lucam arguent ex eodem Lucà cap. 2. ubi Divum Josephum vocat tertio Christi Parentem. Scilicet versu 27. *Cum inducerent puerum IESVM Parentes ejus, id est Joseph & Maria, ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo*: ibidem vers. 41. *Et ibant parentes ejus per omnes annos in Jerusalem in die solemnium Pasche*, ibidem vers. 43. *Remansit puer IESVS in Jerusalem & non cognoverunt parentes ejus*. Nam cum nomen *Parentis* dicatur à *pario*, certum est Divum Josephum non potuisse dici Christi parentem nisi vulgi existimatione: Si ergo hic locutus est Lucas ex vulgi existimatione cur non & in duobus aliis locis ejusdem capituli scilicet vers. 33. & vers. 48. ubi ipse & Beata Virgo eum vocant Patrem? ex quibus omnibus videtur clarum, quod Divus Josephus non fuit ullà verà ratione Christi Pater, sed tantum putativè.

VIII. Sed contra omninò dicendum est, Divum Lucam non loqui secundum existimationem vulgi, quod arbitrabatur Christum ex Divo Josepho genitum, ergo secundum rei veritatem: probatur antecedens, quia putatio illa & opinio quam habebat populus de Christo erat falsa, quia existimabat Christum esse Filium Joseph carnalem

& generatione, & sciebat Divus Lucas (idem dicendum de Beata Virgine) esse falsam, non ergo ille sub tali falsa putatione & opinione appellaverit Josephum Christi Patrem: Consequentia etiam patet, quia si nec in illis accomodat se Lucas vulgi existimationi, nec Divus Iosephus esset talis qui ab illo per istud nomen Patris enunciatum, quomodo Lucas à falsitate & mendicio excusaretur? quare omninò confectarium est, quod si in illis non loquitur Lucas secundum vulgi opinionem, loquatur secundum rei veritatem, & Divus Iosephus sit Pater Christi, qualis esse enuntiatur.

Itaque ad illud Lucæ cap. 3. v. 23. *Et ipse IESVS erat incipiens quasi annorum triginta, ut putabatur filius Ioseph*. Respondeo nihil ex hoc inferri posse, nisi quod non fuerit filius Ioseph generatione, ratio est quia per illa verba nihil innuitur nisi contrarium ejus quod erat in putatione seu vulgi existimatione. Quid verò putabat vulgus? Certè quod Christus esset filius Divi Iosephi generatione quemadmodum ceteri qui concipiuntur & nascuntur in matrimonio: ergo inferendo contrarium ejus nihil potest inferri nisi non fuisse filium Iosephi generatione, quod non impedit quin fuerit aliqua alià eaque verà ratione.

Confirmatur hæc nostra Responsio ex Divo Augustino tom. 4. lib. 2. de Consensu Evangelist. cap. 1. in fine ubi hæc habet: *Manifestum est illud quod ait, ut putabatur filius Ioseph, propter illos dixisse qui eum ex Ioseph sicut alii nascuntur homines natum arbitrabantur*. Et luculentius Tomo 10. serm. 63. de diversis cap. 20. in fine, ubi post assertam veram Divi Iosephi, ad Christum paternitatem: sic insert, *Alii quidem putabatur esse Pater Domini N. IESV Christi, scilicet sicut ceteri Patres carne generantes, non solo spiritali affectu liberos suscipientes: Nam dixit & Lucas qui putabatur esse Pater IESU: quare putabatur? quia humana putatio & existimatio illuc ferebatur quod solet ab hominibus fieri. Non ergo de semine Ioseph, Dominus quamvis hoc putaretur*.

Ad id verò quod dicitur Beatam Lucam & Divam Deiparam locutos ex vulgi

vulgi existimatione; ut alibi frequenter in Sacra Scriptura, Respondeo cum Divus Lucas tam expressè dixerit de Christo quod putabatur filius Ioseph, iisque verbis innuere voluerit non fuisse; hoc est illo modo quo putabatur: profectò nimis absurdum est opinari istum Evangelistam his locis locutum ut vulgus existimabat, cujus deceptionem per istam observationem indigere volebat: immò cum istum vulgi errorem per eam observationem refutatum voluerit, manifestissimum est nullo modo eundem errorem committere aut sequi voluisse.

XII. Quoad Beatam Virginem, censent communiter Doctores, quibus ego consentio, non publicè sed privatim, & in secessu Christo dixisse, verba illa: *Fili quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus & ego dolentes quarebamus te.* Unde quæ ita Divum Iosephum appellavit, non id fecit ex studio morem gerendi vulgi æstimationi (cessavit enim hic illud motivum) sed locuta est ex propria mente, & rei veritate & quia D. Iosephus talis erat, qualem eum compellabat.

XIII. Sed etsi Beata Virgo publicè Christo conquesta fuisset, quæ necessitas fuit tunc loquendi ex vulgi opinione? nonne poterat querelam suam ad Christum sic efformare, & omnem umbram falsi vitare dicendo: *Fili quid fecisti nobis sic? Ecce nos quarebamus te dolentes vel cum magno dolore.* Quo casu nonne æquè subintellexissent omnes ipsam & maritum suum Iosephum ibi præsentem, & hoc sine ullo veritatis vel minimo præiudicio? Quæ ergò tam prudens fuit & circumspècta in omnibus, ut ne vel verbum inutile aut otiosum unquam protulerit, an hîc sui ita oblita, ut sine ullâ necessitate verbum minus verum proferret? quis hoc crediderit?

XIV. Tandem ad id quod dicitur necessarium fuisse ut ita loqueretur Lucas, quia necessarium erat mysterium pro tempore occultari, ne si manifestaretur, Redemptio generis impediretur humani: Respondeo, etsi verum sit istam occultationem fuisse necessariam pro aliquo tempore; ex quo factum ut Christus non nisi de desponsatâ nasci voluerit & debuerit, ut sic diabolus insidiator

nequaquam cogitaret aut suspicaretur esse Filium Dei, quem ex apparentiâ illâ iudicabat esse filium Iosephi, falsum tamen est id fuisse necessarium dum à Lucâ scribebantur hæc. *Erat Pater IESU, & Mater, mirantes super his quæ dicebantur de illo.* Neque etiam dum ter vocat Iosephum & Mariam Christi Parentes, quia ideò tantum illa occultatio fuit ad tempus necessaria, ut ne salus humana in Cruce consummanda impediretur, atqui quando illa scribebat Lucas id non erat amplius timendum, quia illa Redemptio erat jam impleta.

Quin potius è contra erat tunc omnino tempus illud manifestandi, & omnibus gentibus annunciandi, ad hoc mandatum expressum à Domino acceperant, & ille jam de facto, ceterique Evangelistæ, Apostoli & Discipuli ubique tunc instantissimè prædicabant: tandem eo solo sine scribebat Lucas, ut illud manifestum faceret ad gloriam Dei.

Postremò, ad id quod arguitur de facto ita locutos, idest ex vulgi existimatione, Divum Lucam & Beatissimam Virginem, eo quod Lucas de utroque, idest de Divo Iosepho & Beatâ Deiparâ loquens, vocet eos Christi Parentes. Responso patebit ex dicendis inferius ubi de hoc ipso veritatem Paternitatis ipsius efficacissimè, ut arbitror, adstruemus.

CAPUT V.

Nostrum contra præcedentem opinionem Assertum probatur ex SS. Patribus.

EX dictis Capite præcedenti satis liquet loca Scripturæ à nobis supra cap. 1. num. 9. adducta, in quibus à Beato Lucâ & Divâ Deiparâ Sanctus Ioseph dicitur Pater Christi, non fuisse prolata ex mente & opinione vulgi solum, ut volebat noster Sylveira & alii: undè oportet ut sint prolata secundum aliquam acceptionem, secundum quam ipsi iudicarunt, vel potius Spiritus Sanctus ex eorum ore locutus, eam vocem Patris Divo Iosepho verè ac propriè respectu

respectu Christi Domini convenire: quod licet satis manifestum fecerimus, attamen ex superabundanti, ita quoque Sanctos Patres sensisse ac consequenter loca illa Scripturae Sacrae, eo modo quo nos intelleximus, intellexisse ostendamus.

II. Agmen ducat D. Justinus Martyr cognomento Philosophus in ipsis Ecclesiae cunis, quaest. 66. ad Orthodoxos, ubi sic ille. *Si quod natum est ex uxore Heli, filius est Heli secundum legem Dei, multo magis ex uxore Ioseph, Deo ita volente, filius est Iosephi citra conjugalem congressum.* Item inferius quaest. 133. *Et enim, inquit, Iosephus ipse vocatus est Heli filius, nec tamen ex eo genitus, quoniam divina legis visum est ex uxore Heli dare filium Heli: sic visum est Deo ex uxore Iosephi dare filium Iosepho, non genitum secundum naturam ex ipso: Quod enim ex femina aliqua sine supra nascitur, id necessario filius est viri & feminae quo pacto vult Deus dare filium viro, aut per conjunctionem, aut citra conjunctionem.* Hac Divus Justinus Martyr.

III. Sequitur Divus Augustinus lib. 2. de Consensu Evangelist. cap. 1. ubi redens rationem cur ab Evangelista Christi Genealogia deducatur per Iosephum sic loquitur ad nostrum intentum: *Exequitur, inquit, ergo humanam generationem Christi Matthaeus ab Abraham generatores commemorans, quos perducit ad Ioseph virum Mariae, de qua natus est Jesus: Neque enim fas erat ut ob eum a conjugio Mariae separandum putaret, quod non ex eius concubitu, sed virgo peperit Christum. hoc enim exemplo magnifice insinuat fidelibus conjugatis, etiam servata pari consensu continentia, posse permanere vocariq. conjugium, non permixto corporis sexu, sed custodito mentis affectu: praesertim quia nasci eis etiam filius potuit sine ullo complexu carnali, qui propter solos gignendos filios adhibendus est: neque enim propterea non appellandus Ioseph Pater Christi, quia non eum concumbendo genuerat, quandoquidem verè Pater esset etiam eius, quem non ex sua conjugate procreatum aliunde adoptasset.*

IV. Item idem Divus Augustinus ibidem paulò inferius explicans illa verba: *Et ibant parentes eius per singulos annos, &c. dicit, sed ne quisquam hic pa-*

rentes, consanguineos potius Mariae cum ipsa Matre eius intelligendos putet; quid ad illud respondebit quod ipse item Lucas superius dixit. Et erant Pater eius & Mater mirantes super his quae dicebantur de illo: Cum igitur ipse narret non ex concubitu Iosephi, sed ex Maria Virgine natum Christum; unde cum Patrem eius appellat: nisi quia & virum Mariae rectè intelligimus sine commixtione carnis ipsa copulatione conjugii, & ob hoc etiam Christi Patrem multo conjunctius, qui ex eius conjugatus sit, quam si ei esset aliunde adoptatus.

Idem iterum tom. 7. lib. 1. de Nuptiis & Concupisc. cap. 11. ubi duo docet incomparabilis ille Doctor. Primum, inter Mariam & Iosephum verum intercessisse matrimonium: Secundum, ex hoc inferit, quod cum illa existens eius uxor conceperit Christum, ex hoc fuerit Ioseph Christi Pater tam verè quam verè fuit conjux: sed verissimè fuit conjux Mariae ut supra, ergo etiam verissimè Pater Christi: *Quibus verò placuit, verba sunt Divi Augustini, ex consensu ab usu carnalis concupiscentiae in perpetuum continere, absit ut inter illos vinculum conjugale rumpatur: imò firmiter erit quò magis ea pacta secum inierint, qua charius concordiusq. servanda sunt, non voluptariis corporum nexibus, sed voluntariis affectibus animorum: Neque enim fallaciter ab Angelo dictum est ad Ioseph; noli timere accipere Mariam conjugem tuam: Conjux vocatur ex primà fide desponsationis, quam concubitu nec cognoverat, nec fuerat cogniturus: nec perierat, nec mendax miserat coniugis appellatio, ubi nec fuerat, nec futura erat ulla carnalis commixtio. Erat quippe illa Virgo idèò sanctius & mirabilius iuncta suo viro quia etiam secunda sine viro, prole dispar, fide compar. Propter quod fidele conjugium parentes Christi vocari ambo meruerunt, & non solum illa Mater, verum etiam ille Pater eius, sicut coniux Matris eius utrumque mente non carne, &c. Neque enim mentitur Evangelium ubi legitur, Et erant Pater eius & Mater mirantes super his quae dicebantur de illo: & alio loco. Et ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem: Item paulò post. Et dixit Mater eius ad illum. Fili quid fecisti nobis sic, ecce Pater*

S I

tuus

tuus & ego dolentes quærebamus te.

VI.

Et iterum idem Sanctus Pater ibidem post pauca. *Sed cum illo* (supple Ioseph) *non seminante, illa peperisset profecto nec ipsius forme servi ambo parentes essent, nisi inter se etiam sine carnis commixtione conjuges essent: unde & series generationum, cum parentes Christi connectione successionis commemorantur usque ad Ioseph potius, sicut factum est, fuerat perducenda* (pondera quod sequitur *(ne in illo coniugio, virili sexui utique potiori fieret iniuria. Ubi Iosephum Sanctus Augustinus ita vult Patrem Christi Domini, ut per illum hujus generationem omnino deducendam velit, idque ita necessario, ut si fecus factum fuisset injuriam Divo Iosepho fiendam affirmet, quod quid amplius dici possit non video.*

VII.

Licet verò hæc Augustissimi Doctoris testimonia pro veritate Paternitatis Sancti Iosephi clarissima sint & fortissima, adeoque sufficientia, ut nihil amplius desiderari possit: clariora tamen adhuc & fortiora præfert tom. 10. serm. 63. de Diversis à cap. 10. usque ad 20. maximè verò cap. 13. 14. 15. 16. & 20. ubi explicat quomodo fuerit Pater Christi: quæ vide hic inferius hæc part. cap. 16. per totum.

VIII.

Quæ Divo Augustino fuit mens circa hanc quæstionem eadem fuit & Ven. Bedæ in Luc. lib. 1. cap. 7. inter medium & finem, cujus & ipsissima verba hic supra adducta usurpat, ubi explicans verba illa Lucæ, *Erant Pater ejus & Mater mirantes super his quæ dicebantur de illo: sic loquitur, Patrem Salvatoris appellat Ioseph, non quod verè iusta Photinianos Pater fuerit eius, (id est generatione ut voluerunt hæretici illi ut patet ex sequentibus,) sed quod ad famam Mariæ conservandam Pater sit ab omnibus æstimatus: neque enim oblitus est Evangelista quod eam de Spiritu sancto concepisse, & Virginem peperisse narravit, sed opinionem vulgi exprimens, quæ vera historia lex est, Patrem Ioseph nuncupat Christi. Statim adjicit Beda quod sequitur ex Augustino. Quamvis & eo modo Pater illius valeat dici, quo & vir Mariæ rectè intelligitur sine commixtione carnis ipsâ copulatione conjugii, multò videlicet conjunctius quam si esset aliunde adopta-*

tus: neque enim propterea non appellandus Ioseph Pater Christi, quia non cum concubendo genuerat, quandoquidem rectè Pater esset etiam ejus, quem non ex suâ conjugis procreatum aliunde adoptasset.

Sequitur Divus Chryostomus homil. 4. in Matthæum, ad illa verba Angeli ad Divum Iosephum. *Pater autem filium, & vocabis nomen ejus IESVM. Ubi sic ille, Non enim quia ex Spiritu sancto est, idcirco te à ministerio tanta existimes dispensationis extraneum: non etsi nihil habeas in hac generatione commune (Virgo quippe permansit intacta) tamen quod est proprium patris, quodque nihil infuset Virginis dignitatem, hoc tibi facile concedo.*

Ad stipulantur etiam Divus Paschasius lib. 2. in Matthæum, ad illa verba: *Noli timere accipere Mariam conjugem tuam, quæ sic explicat, conjugem autem quare dixerit, etiam inter reliqua quod (nota sequentia) nihil desuerit operis coniugii, nisi sola commixtio libidinis: in tantum ut ad Ioseph iuxta carnem pertineat ortus Christi; si quo modo dici possit idem per hoc pater Salvatoris; quibus verbis Doctissimus Salmeron tom. 3. tract. 30. super edificans addit, Abraham fuit Pater Messæ hominis, David verò Regis; ita ipse Ioseph Salvatoris de Spiritu sancto concepti, nempe Dei.*

Tandem omisissis aliis Patribus, quos alibi in hujus Secundæ Partis decursu dabimus, finiamus per Rupertum Abbatem lib. 1. de Gloria & honore filii hominis cap. 1. ubi explicans illa verba Matthæi cap. 1. *Iacob autem genuit Ioseph virum Mariæ de qua natus est Iesus, ait: Magnum & verum nomen Beato Ioseph attribuit, quia si est vir Mariæ est & Pater Domini. An non & lex hoc edicit, quod ea quæ desponsata est iam uxor sit? Deuteron. cap. 22. Si puellam, inquit, Virginem desponderit vir, & invenerit eam aliquis in Civitate, & concubuerit cum eâ, educes utrumque ad portam Civitatis illius, & lapidibus obruentur: Puella quia non clamavit uxorem proximi sui: Ergo vir Mariæ Ioseph, & ipsa uxor illius. Proinde nec iste inquit dixit Ioseph virum Mariæ, nec alius Evangelista mentitus est Patrem illum ejus, qui ex eâ natus est Christi appellando, &*

erat inquit, Pater ejus & Mater mirantes super his quæ dicebantur de illo.

XII. Dices Christus Matri conquirenti in hæc verba: *Fili quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus & ego dolentes querebamus te.* Respondit dicens: *Quid est quod me querebatis? nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse?* Quibus verbis Christus innuens Patrem suum Cælestem, cujus negotia perficere venerat, videtur non voluisse concedere Joseph esse Patrem suum, quomodo eum Mater appellarat. Respondet Divus Augustinus huic objectioni cujus ipse Author est tom. 10. ferm. 63. de Diversis cap. 11. *Non sic indicat Patrem Deum ut neget Patrem Joseph.* Quam responsionem sic confirmat & illustrat cap. 12. immediate sequenti. *Quemadmodum quando Dominus cum interrogasset Phariseos, quid vobis videtur de Christo, cuius filius est? & illi respondissent David: intulit quomodo ergo David in Spiritu vocat eum Dominum dicens, dixit Dominus Domino meo sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Si ergo David in Spiritu vocat eum Dominum, quomodo filius eius est? Quemadmodum, inquam, quando hoc intulit, non voluit negare se esse filium Davidis, ita hic dum Virgini dicenti, Pater tuus & ego dolentes querebamus te, Respondit nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse, non voluit negare Divum Josephum esse Patrem suum ut homo est, sed sibi ut Deus est alium esse Patrem, in cuius negotiis ipsum esse oportebat.*

XIII. Confirmatur hæc veritas ex hac ratione quam tangit Jacobus de Valentia Episcopus Christopolitanus in Exposit. super Cantic. *Magnificat*, ad ista verba *Quia fecit mihi magna qui potens est.* Nam manifestum est primò, quod inter Divum Josephum & Beatam Deiparam verum intercesserit matrimonium, ut ostendimus Tractatu præcedenti cap. II. Secundò, Quod illud extiterit antequam Christum illa conciperet, ut vidimus ibidem cap. 15. Sectione 2. Tertio, quod Christus conceptus est in illo Sacro Coniugio operâ Spiritus Sancti: atque adeo absque injuriâ fidei conjugalis, quia caro con-

jugalis non dicitur divisa nisi per adulterium: Ergò sequitur quod licet Divus Josephus non concurreret officialiter ad generationem Christi, tamen cum talis generatio facta sit in ejus Coniugio conjugaliter & indivisè ei conjuncta, & secum indivisibiliter caro una, ipse non fuit expers ne per aliquem specialem modum innominabilem, quia caret exemplo, esset Pater Christi multoque strictius & dignius quam quovis alio modo exceptâ generatione: quemadmodum inferius abundantius ostendemus, maximè verò quod Coniugium Mariæ & Joseph divinitus ordinatum sit, ut Christus ex tali virginali Coniugio aptè nasceretur: Unde Divus Augustinus lib. 1. de Nuptiis & concupisc. cap. 11. ad finem ait. *Omne nuptiarum bonum impletum est in illis Parentibus Christi, Proles, Fides, Sacramentum: Prolem cognoscimus ipsum Dominum IESVM: Fidem, quia nullum adulterium: Sacramentum, quia nullum divortium.*

CAPUT VI.

An Divus Josephus Christi Pater Christi dictus ob Adoptionem?

VIDIMUS in præcedentibus Divo Josepho non tantum nomen Patris respectu Christi Domini competere; sed etiam vere esse ipsius Patrem: Hoc ultimum in sequentibus amplius probabimus examinando quomodo, & quâ ratione sit verè Pater Christi: ac quidem ut manifestum est ex Evangelio & dictis supra cap. 3. non esse Patrem Generatione, ita non minus manifestum non fuisse etiam Affinitate eo saltem modo quo cap. 2. num. 6. explicuimus: quare de aliis tribus modis restat inquirendum, & tandem quid eâ super re sentiamus proferendum & stabilendum.

Igitur hæc querimus primò, an Divus Josephus ob Adoptionem Christi Pater dictus & à nobis existimandus? Affirmant plerique Doctores: variant tamen nonnihil in modo explicandi

s f 2

hanc

hanc adoptionem. Alii enim volunt idè Divum Iosephum dici Christi Patrem *Adoptione*, quod ipse Christum sibi adoptaverit in filium, nimirum vel tunc cum Divinitus ex Angelo didicit uxorem suam Beatissimam Virginem illum de Spiritu Sancto concepisse, vel tunc cum in lucem editum, & in præsepi positum primus omnium mortalium suis oculis cernere meruit, & corde adorare, tunc enim volunt ei dixisse ex corde; *Ego ero illi in Patrem, & ipse erit mihi in filium*, & deinceps ut filium aspexisse, ut filium amasse, ut filium curasse, & tractasse: & vicissim Christum erga illum se ut filium gessisse, juxta illud Lucæ cap. 2. vers. 5. *Et erat subditus illis*. Ita inter alios noster Daniel à Sancto Iosepho, nostræ Observantiæ in suis Panegyri de Sanctis ad Cardinalem Mazarinum Cadomi impressis, Panegyri de S. Iosepho.

III. Alii è contra qui existimant istam Paternitatem Divi Iosephi esse longè strictiorem & sublimiorem; hanc Adoptionem referunt non in Divum Iosephum, sed in ipsummet Christum Dominum, quem dicunt statim à conceptione suâ sibi elegisse & adoptasse illum Sanctissimum Virum in Patrem suum: ut proinde hæc Adoptio non humana sit, sed Divina; non communis, sed singularis & extraordinaria, & tantò aliis Adoptionibus eminentior, quantò differt illius causa à causis illarum. Non enim est Adoptio Dei qualis hominum: Hæc enim stat tantum in voluntate adoptantis, nihilque ponit in adoptato; sed Dei adoptio cum sit à voluntate efficacissimâ & omnipotentissimâ rem adoptionis seu filiationem, idem dic de Paternitate ponit in adoptatis, juxta illud x. Ioan. cap. 3. vers. 1. *Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur & simus*. Non tantum dicit nominemur, sed etiam simus.

IV. Sed neutra sententia placet? Non prima. Primò quia vel illa adoptio intelligitur de adoptione publicâ, vel de adoptione privatâ: non de publicâ, quia et si talis adoptio habuisset locum apud Iudæos, quod mihi valdè ambiguum est, vide à nobis dicta supra part. 1. tract. 2. cap. 4. Sect. 2. num. 16. non

potest tamen admitti in præfenti casu. Nam si hoc modo Divus Iosephus publicè Christum adoptasset, manifestum fecisset Christum non fuisse ex se genitum contra Dei intentum, qui eo sine Divi Iosephi cum Beatâ Deiparâ matrimonium ordinaverat, & Christum eo pendente concipi, ut & ad tempus celaretur dæmoni & hominibus partus divinus, & nulla esset suspicio contra Virginis puritatem & Proles legitimam nativitatem: Deindè si sic publicè illum adoptasset quomodo potuisset putari Christi Pater eo modo quo ceteri maritati patres existimantur illarum prolium quæ in suis uxoribus conceptæ fuerunt, idest generatione? Quomodo putatus est, asserente Divo Lucâ cap. 3. vers. 23. & dicente *Et ipse IESVS erat incipiens quasi annorum triginta, ut putabatur filius Ioseph*.

Non etiam intelligi potest de privatâ adoptione, quia nulla est adoptio nisi fiat autoritate publicâ: unde et si promississet millies te tractaturum, Symphronium v. c. ut filium, vicissimque Symphronius te ut patrem, non idè tamen Symphronius tuus esset filius adoptivus, aut tu illius pater, nisi interveniat autoritas & consensus Principis, ita Cardinalis Tuschus tomo 1. Practic. Conclus. conclus. 216. & alii. Quocirca per eiusmodi adoptionem privatam nihil aliud haberetur, nisi quod Divus Iosephus tractasset ex suâ optione Christum ut filium, quod non est esse Patrem, sed Nutricium, de quo infra cap. sequenti.

Secundò, non sufficit ista adoptio ad evacuandum tantæ rei Sacramentum, tum quia hæc non sufficeret ad hoc ut per illum Christi Genealogia deduceretur, tum etiam quia ante talem adoptionem alio strictiori & fortiori vinculo jam obstrictus erat Christo, scilicet ut Coniux illius, de quâ conceptus & natus est eo tempore quo Coniux, atque adeò ad omnia Patris onera absolute obligatus, hoc est ad eum nutriendum, tuendum & educandum; & Christus ad ea ab eo exigendum & hereditatem ejus obeundam jus habens.

Hinc Divus Augustinus lib. 2. de consensu Evangelist. cap. 1. explicans illa verba Lucæ cap. 2. vers. 33. *Et erant Pater*

Pater ejus & Mater mirantes super his qua dicebantur de illo: ait, Cum igitur ipse narret, non ex concubitu Iosephi, sed ex Maria Virgine natum Christum, unde eum Parentem eius appellat? nisi quia & virum Maria recte intelligimus sine commixtione carnis ipsa copulatione Coniugii, & ob hoc etiam Christi Patrem multo coniunctivè qui ex eius Coniuge natus sit, quam si ei esset aliunde adoptatus.

VIII. Non placet etiam secunda explicatio hujus Paternitatis per adoptionem ab ipso Christo factam de Divo Iosepho in Patrem suum. Primò, quia gratis & nimis voluntariè fingitur: maximè verò quod cum ab aeterno electus esset efficaciter, non à Patre solum, sed etiam ab ipso filio, ut esset Pater suus in tempore, ista aeterna electio & prædestinatio id totum præstiterat quod illa conficta adoptio præstare posset. Secundò, quia cum ante illam adoptionem Christus esset conceptus in uxore sua Beatâ Deiparâ nullatenus à se divisâ, sed sibi inviolabiliter in fide conjugali conjunctâ, consequenter ex tunc, adeoque ante illam adoptionem jure conjugii erat illius Pater, ideoque jus paternum habebat in illum, & vicissim Christus jus filiale in Divum Iosephum ad omnia officia & obligationes Patris: fuisset ergo illa adoptio semper minor hoc prætactò priore vinculo.

CAPUT VII.

An ideò Divus Iosephus Pater Christi, quia ipsum nutrit ac si Filius suus fuisset?

I. UOD Divus Iosephus Christi fuerit nutritus nulli dubium est: Quod ad hoc ab aeterno electus sit à Deo, quodque de facto illum ab utero matris in se projectum reverentissimè exceperit, sollicitissimè curavit, peramantissimè aluerit, quo usque ejus opera & curâ nõ amplius indigere voluit manifestum est, idque majori amore, curâ, sollicitudi-

ne, diligentia, & pietate incomparabiliter, quam ullus Pater etiam carnalis suam prolem, utpote prolem divinam à Deo ad suam totiusque mundi salutem demissam, suæque fidei & curæ, inconceptibili & ineffabili dignatione, commissam: Voluit, inquit noster Christophorus Avendano Serm. de Sancto Iosepho §. 3. Interprete R. P. Joanne Freyelinck Ord. Præd. Spiritus sanctus cum Divo Iosepho patrii opus Incarnationis. Fecit enim cum Divo Iosepho ut facit urbs Veneta, quæ constructa est in aquis. Respublica illa ædificat id quod est sub aquis, civis autem quod supra eminet in præjectis fundamentis excitat. Sic Spiritus sanctus cum Divo Iosepho divisit opus Incarnationis. Quod ergo in occulto uteri virginalis faciendum erat, hoc Spiritus sanctus operatus est construens humanitatis fabricam, ut propterea Beatissima Virgo, Arnoldo Carnotensi in lib. de Laudib. Virginis dicta sit *Officina Spiritus sancti*: hoc autem factò cœpit Sanctus Patriarcha suam operam ad illum adhibere, sacram illam humanitatem de suo alere, ut paulatim exurgeret fabrica corporis futuri lytrum nostræ Redemptionis. Hæc famosus ille Catholicus Hispaniarum Regis Ecclesiastes ordinarius. Quare cum ei qui se tibi exhibet ut Patrem, vicissim ei te ut filium exhibere oporteat, hinc Divum Iosephum Christi Patrem dici volunt plerumque, adeoque Christum vicissim erga illum se gessisse ut decet filium erga Patrem, & inde omnia ejus magnalia profluxisse.

II. Hæc sententia est Origenis Homil. 17. in Lucam ab initio: ubi sic loquitur: *Lucas qui scripsit Spiritus sanctus veniet super te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi, propter hoc & quod natum fuerit ex te sanctum, vocabitur filius Dei; & qui manifeste nobis tradidit quoniam Virginis Filius IESVS est, nec de humano conceptus est semine: Iste Patrem ejus Ioseph testatus est dicens. Erant Pater illius & mater admirantes super his quæ dicebantur de illo. Quæ igitur causa extitit ut eum qui Pater non fuit, Patrem esse memoraret? Qui simplici expositione contentus est dicit, honoravit eum Spiritus sanctus*

R 13

sanctus Patris vocabulo, quia nutrierat Salvatorem.

III. Idem Origenes ibidem Homil. 19. circa medium explicans hæc verba: *Remansit puer Jesus in Ierusalem, & non cognoverunt parentes eius,* sic scribit: *Quomodo in Ioannis Evangelio scriptum est quando insidiabantur ei Iudæi, & elapsus est de medio eorum, & non apparuit, sic & nunc puto remansisse puerum in Ierusalem, & parentes eius ubi remanserit ignorasse: Nec miremur parentes vocatos quorum alter ob partum, alter ob obsequium, patris & matris meruerunt vocabula, ita sibi constar in suâ opinione Origenes, quem sequuntur alii plurimi.*

IV. Sed nec hæc sententia mihi placet. Primo, quia nutritius præcisè non est Pater, sed tantum gerit se ut Patrem erga prolem alterius ac si ipse esset eius Pater. Secundo, quia sola nutritio non sufficit ut possit poni nutritius in Genealogiâ illius quem nutrit: At D. Iosephus ponitur in Genealogiâ Salvatoris, & per ipsum ut per Patrem deducitur Genealogia Salvatoris: ergo est aliquid amplius respectu illius quam Nutritius. Tertio, & efficacissimè, quia cum Pater nutritione seu educatione tantum, voluntate suâ non necessitate seu obligatione nutriat, actus ille nutriendi & voluntas nutriendi (quæ est omninò libera) est primum in Nutricio talis denominationis fundamentum, cum ad illam nihil aliud præsupponatur. At in Divo Iosepho erat obligatio ad alendum Christum in suo Coniugio ex suâ uxore à se nullatenus divisâ, sed sibi in fide conjugali inviolatè conjunctâ conceptum, & ex eâ natum; non ergo actus, vel etiam affectus seu voluntas alendi fuit in eo primum suæ ad Christum Paternitatis fundamentum, sed obligatio illa alendi, seu melius illud ex quo illa obligatio alendi: nec potuit Divus Iosephus abdicare à se obligationem alendi Christum, sic ut præfertur in coniugio suo ex suâ conjugè inviolatâ progenitum, ut potest quisvis Pater simpliciter nutritius, ergo Divus Iosephus est aliquid amplius quam Pater nutritione.

V. Id ipsum confirmatur ex Divo Augustino lib. 2. de Consensu Evangelista-

rum cap. 1. à nobis cap. præcedenti adducto: ubi docet Divum Iosephum fuisse multò conjunctius Patrem Christi ex suâ conjugè concepti, quam si aliunde fuisset adoptatus: Cum enim adoptio præter aduocationem & affectum ac voluntatem alendi, inducat etiam obligationem alendi & alia, manifestum est quod Paternitas ex adoptione strictior sit illâ quæ est ex solâ nutritione seu educatione: Cum ergo Divus Iosephus ex mente Divi Augustini citati, sit Pater eius qui ex uxore suâ ei conceptus est & natus, multò conjunctius quam si esset aliunde adoptatus, sequitur à fortiori quod multò conjunctius sit Pater illius quam nutritione.

VI. Ut igitur ea quæ hæcenus diximus sub compendio recolligamus, dicendum, quod licet Lucas & Beata Deipara Divum Iosephum vocent Christi Patrem, nefas est tamen dicere ipsum esse illius Patrem generatione. Nihilominus falsum etiam est dicere ipsum esse tantum Patrem illius putativè, & ex solâ vulgi existimatione: quare cum sic ab illis, seu verius à Spiritu sancto per os illorum loquente, Pater vocetur, omninò necessarium est ut aliqua vera ratione sit quod dicitur: ad quod tamen non sufficit quod dicatur Pater nutritione, vel adoptione, quare ulterius progrediendum & videndum quâ ergo ratione sit verè Pater Christi? & in quo consistat notio & character hujus admirabilis Paternitatis?

CAPUT VIII.

An possit Divi Iosephi Paternitas dici esse substitutionis legalis vel ad illam reduci?

QUERTUM est ex dictis cap. 3. per totum & cap. 6. num. 1. Divum Iosephum non esse Patrem Christi generatione, nec affinitate: pater etiam ex duobus Capitibus immediatè præcedentibus rationem hujus paternitatis non evacuari per adoptionem vel nutritionem: eum

Cum ergo ex dictis cap. secundo n. 2. & sequentibus, quinque sint tantum acceptiones vocis Patris, & ex illis restet tantum illa quae est ex substitutione legali, videtur ergo sequi Paternitatem Divi Josephi de hac, quae est substitutionis legalis, intelligendam.

I L. Pro hujus resolutione difficultatis nota quod paternitas legalis substitutionis sit illa ut monuimus iterum supra c. 2. num. 4. quae describitur Deuteronomii cap. 25. num. 5. his verbis: *Quando habitaverint fratres simul, & unus ex eis absque liberis mortuus fuerit, uxor defuncti non nubet alteri, sed accipiet eam frater eius, & suscitabit semen fratris sui, & primogenitum ex ea filium nomine illius appellabit, ut non deleatur nomen eius ex Israel.* Paternitas ergo haec divina est, quippe ex Dei lege & ordinatione descendens, immo adeo stricta, ut omnes effectus carnalis Paternitatis produceret: nam propter illam ut propter carnalem, filius portabat nomen Patris legalis, non vero carnalis: ejus hereditatem adibat & non patris carnalis: ejus Genealogia per legalem, ut aliorum per patrem carnalem deducebatur: ut constitit Parte I. Tract. 2. cap. 6. Sect. 2. Ex quo patet quam stricta fuerit haec Paternitas: ita sane ut nulla ita accedat ad paternitatem carnalem. Cum ergo Christi Domini Genealogia à Divis Matthæo & Lucâ per Divum Josephum deducatur, videtur omnino sequi ex haecenus dictis, ut Divi Josephi Paternitas ad eundem Christum revocanda sit ad hanc quae est ex substitutione legali.

III. Verumtamen etsi Paternitatis Divi Josephi ad Christum iidem sint effectus qui legalis paternitatis, non ideo tamen verè & propriè paternitas ejus paternitas legalis: quemadmodum nec haec paternitas legalis potest dici carnalis, ex eo quod ex Dei ordinatione eodem habeat effectus quos carnalis, & patet evidenter ex verbis legis mox citatis, quae nullo modo quadrant cum D. Josephi Paternitate, & quidem nullus est, quod sciam, qui in hoc dissentiat, sed quaestio alia suboritur, an saltem ad hanc legalem paternitatem reduci possit?

IV. Affirmant Jacobus de Valentia Epif-

copus Christopolitanus Augustinianus in Exposit. super *Magnificat.* explicans illa verba, *Quia fecit mihi magna qui potens est & sanctum nomen ejus.* Post medium ad textam Beatæ Virginis dignitatem, & P. Joannes Carthagena Ordin. Minor. tomo 4. lib. 18. homil. ultimâ, sed diversimodè. Namque

Jacobus de Valentia sic explicat, quod nimirum Deus tanquam pater D. Josephi eique ideo omnibus propinquior Josepho Christum suscitavit in ejus uxore Mariâ. Cui si opponas legem illam Deuteronomii cap. 25. de substitutione legali, non habere locum nisi quando mortuus erat absque liberis ille cui oportebat suscitare semen, ut patet ex textu legis, tunc autem Divum Josephum non fuisse mortuum. Respondet Valentia licet non esset mortuus quoad cætera opera vitæ, fuisse tamen quoad generationem per votum continentiae.

VI. Quod si replices in lege non fuisse præceptum ut pater suscitaret semen filio suo, sed frater fratri: Respondet idem Jacobus de Valentia, licet id ita sit, tamen in figura hujus mysterii id semel in lege naturæ contigisse Genes. cap. 38. in Thamar quæ congressa est cum Judâ Socero suo, ignaro tamen quod illa esset Nurus sua, & hoc eo fine, ut Judas in se suscitaret semen duobus filiis suis, quos ipsa successivè habuerat maritos, & qui mortui erant abique prole. Additque Valentia id Thamar ex divinâ fecisse inspiratione, nec illi imputari ad seortum, sed ad justitiam, cum ibidem vers. 26. dicat de illâ *Judas justior me est.*

VII.] Sed ad primum dico, si valeret aliquid responsio Valentiae ad objectionem num. 5. ipsi factam, cum probatus sterilis, esset pariter mortuus quoad generationem, & quoad illam magis mortuus quam voto ligatus, debuit quoque secundum hoc pater filio aut frater fratri sterili adhuc viventi, in illius uxore suscitare semen, quod est falsum.

VIII. Ad secundum decipitur vehementer Valentia quando arbitratur Deum inspirasse Thamar ad nefandum illum cum Socero suo coitum, ex quo suscepit prolem gemellam, Pharez & Zaram, unum pro uno

uno, alterum pro altero è filiis Iudæ maritis suis sine liberis defunctis, falsumque est omninò factum istud non debere imputari ad scortum; cuius Deus author esse nequit.

- IX. Nec refert quod Iudas de illâ dixerit *Justior me est*, hoc enim non significat illam non peccasse: Immò gravius omninò peccavit in hoc quàm Iudas: hic enim simpliciter fornicatus est, quia erat viduus, nec illam cognoscebat pro Nuru suâ: Thamar autem commisit primò nefandum incestum, quia de industriâ voluit copulari Socero suo. Secundò, quasi adulterium, quia erat desponsata Sela filio Iudæ, & Fratri duorum priorum Maritorum suorum sine liberis defunctorum. Videtur enim ex tunc lex illa de suscitando fratri sine liberis defuncto semine, fuisse in vigore: Ampliusque confirmatur coitum illum fuisse illicitum ex eodem cap. libri Genesis vers. 26. ubi expressè observatur, quod post coitum illum, non mansit Thamar uxor Iudæ, ut mansisset si non fuisset illegitimus, sed subjungitur quod *ultra non cognovit eam*, quod scilicet non nisi scelestè facere potuisset.

- X. Dicitur ergo Thamar justior Iudâ, quod Thamar factò isto non ita recesserit à justitiâ spectè sumptâ, prout est virtus particularis, quæ reddit unicuique quod suum est, sicut Iudas denegando Thamarì Sela filium suum conjugem ei debitum, quodque ipse dederit causam isti incestui, quo semen quod Sela fratribus suis, prioribus Thamaræ mariti sine liberis defunctis, in se suscitare tenebatur, & quod injustè Iudas impediabat, ex ipsomet impediante repetebat. Thamar enim cum nupsisset in familiâ Iudæ, ex hoc quod duo mariti sui ex illâ familiâ orti, sine liberis successivè decesserant, eidem se censerebatur adstrictam & insitam, ut non nisi propinquiore de eadem familiâ nubere posset, qui prioribus maritis suis defunctis semen suscitaret: Quare ei Sela tertius filius Iudæ debebatur, cui cum à Iuda injustè denegaretur, non invenit alium modum ut sui voti compos fieret, idest ut in se viris suis defunctis semen suscitaretur, quod fieri debebat à Sela, quàm si cautè, licet non castè, ex ipso

Iudâ injustè impediante & denegante prolem quæreret, & maritorum suorum nomen conservaret: Et sic licet nequior esset Iudâ, tamen justior: Quare non potuit tam abominabilis & nefandus incestus esse typus, & figura adeo puræ & sanctæ Christi Domini per Spiritum Sanctum in utero Virginis efformationis.

Alio modo explicat P. Joannes Carthagena citatus & alii, hanc Divi Iosephi ad Christum paternitatem per substitutionem legalem, manendo in terminis legis, quæ jubet ut frater, idest propinquior, fratri sine liberis defuncto suscitet semen. Nullus, enim, inquit Carthagena est virginibus propinquior Spiritu sancto: quia Virgines licet in carne existentes, non tamen secundum carnem vivunt, sed secundum spiritum: Et ideo Spiritus sanctus tanquam propinquior Divi Iosephi carne defuncti ob votum virginitalis, & sic sine prole, & sine nomine in Israël futuri uxorem illius sibi desponsavit Beatissimam Virginem, ei que in illâ filium suscitavit.

Sed licet fatear hanc explicationem esse subtilem, nec rejiciendam in sensu spirituali, mystico, seu accommodatio: Redit tamen, primò, quod mox dicebamus ad præcedentem Jacobi de Valentia explicationem, quod lex illa Deuteronomii cap. 25. de suscitando semine fratri per fratrem, non habebat locum, nec intelligi potest ullo modo, nisi de illis qui erant verè & realiter mortui. Secundò, quod propinquitas illa Spiritus sancti à Carthagena asserita ad Divum Iosephum uti Virginem, est nimis metaphorica. Tandem Paternitas Divi Iosephi ad Christum longè strictior est & excellentior hæc Paternitate ex legali substitutione, ut patebit ex dicendis: quare alia nobis via hanc explicandi quærenda est.

CAPUT IX.

Communissima Sententia de D. Iosephi Paternitate respectu Christi Domini.

- I. **S**ENTENTIA his temporibus ab omnibus recepta, est Divum Iosephum ea propter esse in re, & dici in Evangelio Patrem Christi, quia Christus fuit fructus conjugii ejus cum Beatissima Deiparâ, utpotè non tantum conceptus & natus ex uxore suâ, sed etiam existente vero & rato inter utrumque matrimonio, Deo has eorum virginales nuptias, & citra ullam eorum conjunctionem maritalem, fructu matrimonii ad cumulatissimam felicitatem benedicente, & eorum virginali in conjugio continentiam in omnibus retro sæculis inauditam divinissimâ hâc ratione remunerante.
- II. Itaque tria omninò supponit hæc gravissima sententia; Primum, quod verum inter D. Iosephum Beatissimamque Deiparam intercesserit matrimonium: Secundum, quod Christus non ante illud, sed illo jam existente, in Mariâ Virgine & intactâ conceptus sit Spiritu sancto suâ ei virtute obumbrante. Tertiū, quod cum per matrimonium istud essent uterque facti indivisibiliter una caro, in Christi conceptione hæc unitas non fuerit divisa, sed permanserit Maria semper & Deo intemerata, & viro semper in fide conjugali conjuncta: Caro enim conjugaliter unita non dividitur aut scinditur nisi per adulterium.
- III. Ex quibus per se claris atque à nobis Tract. præcedenti sufficienter probatis, omninò consecrarium est, quod licet Divus Iosephus non concurrerit officialiter ad Christi generationem, attamen cum talis generatio facta sit in ejus conjugio, sic, ut præfatum est, sibi conjugaliter unita, seu potius & melius, cum ipso caro una, fructus utrique jure adscribendus sit: atque adeò consecrarium est, ut ipse non fuerit expers ne per aliquem specialissimum modum innominabilem (utpotè

singularem & sine exemplo) esset Pater Christi Domini; idque multò strictius ac feliciter quam si fuisset ullo ex quatuor posterioribus modis hic supra cap. 2. num. 4. 5. 6. 7. 8. & 9. enumeratis.

IV. Probat hęc sententia primò, ex Scripturâ Matthæi cap. 1. *Jacob autem genuit Ioseph virum Mariæ, de qua natus est IESVS, qui vocatur Christus*, per quod innuit sacer Evangelista idè D. Iosephum tenere locū Patris in Genealogiâ Salvatoris, & per D. Iosephum Christi ex Abrahamo & Davide carnalem descensum deductum, quia Ioseph fuit *vir Mariæ de qua natus est IESVS, qui vocatur Christus*.

V. Probat hęc sententia à priori hæc ratione Theologicâ, quia per matrimonii vinculum vir fit Dominus corporis suæ uxoris, & è contra, ita ut docente Apostolo 1. Corinth. cap. 7. vers. 4. *Mulier corporis sui potestatem non habet sed vir, & vicissim*. Quin immò vir & uxor ex sententiâ Christi Domini Matth. c. 19. v. 6. *Iam non sunt duo, sed una caro*, idque maximè in ordine ad prolem, sicut ambo in ordine ad eandem sunt una causa totalis: Unde pater quod fructus qui stante Divi Iosephi cum Divâ Deiparâ conjugio conceptus est & natus ex Virginis corpore, non tantum sit Virginis, sed etiam Divi Iosephi, utpote cujus erat corpus Virginis jure matrimonii: unde eleganter ad rem & efficaciter Rupertus Abbas de Glor. & Honor. filii hominis lib. 1. in Matth. cap. 1. *Magnum & verum nomen Beato Iosepho Evangelistâ attribuit, quia si est vir Mariæ, est & Pater Domini*, & longè ante ipsum Divus Justinus Martyr cognomento Philosophus quæst. 133. ad Gentiles. *Quod enim ex feminâ aliqua sine stupro nascitur, id necessariò est filius viri & feminæ, quo pacto vult Deus dare filios viro, aut per conjunctionem, aut citra conjunctionem*.

VI. Confirmatur & probatur tertio, hæc sententia ex dispositione juris tit. de rerum divis. §. *Cum in suo solo*, ubi sic decernitur: *Quod in alieno solo feritur aut edificatur, sub illius dominium cadit cuius est solum*. Et quod in agro meo nascitur, meum est: Cum ergo hortus ille conclusus

conclusus Cantic. c. 4. vers. 12. Corpus dico superbenedictæ Matris Dei, jure matrimonii esset Divi Iosephi, quando concepit Christum, nec ullo modo per istam conceptionem ab eo divisum fuerit, ut constat (separatur enim tantum per actum illicitum, qui non est inventus in Virgine) fructus etiam illius dulcissimus Iesus D. Iosephi fuit.

VII. Quamvis hæc res per se clarissima sit, obijciunt tamen sic aliqui, licet hic fructus, scilicet Christus Dominus, conceptus sit & natus ex Mariâ D. Iosephi conjugē, & in ipsius conjugio, non tamen naturaliter, sed supernaturaliter, id est virtute Spiritus sancti, qui illum in Virgine de Virgine efformavit, est de fide: non ergo potest Divo Iosepho hic fructus attribui, aut ullum jus in illum ei competere, sed omnino totus est Spiritus sancti: Respondeo negando consequentiam: proles enim quæ in legitimo conjugio nascitur, conjugum est, quomodocumque nascatur, sicut seges nata in agro meo sterili, arbor, fons, flos, miraculosè ortus in horto meo meus est: quare sicut Christus verè Beatæ Virginis est filius, etiam si ex eâ miraculosè sit conceptus & genitus, sic & idem jure conjugii est Divi Iosephi filius, etiam si ex conjugio non naturaliter sed miraculosè sit genitus.

VIII. Addo longè potiori jure Christum pertinere ad Divum Iosephum quam seges illa, arbor illa, fons vel flos ille miraculosè in horto vel agro ortus pertineret ad Dominum agri vel horti: tum quia ager & hortus ille tantum de jure humano pertinent ad Dominum, seu illum, cujus dicuntur ager vel hortus, corpus autem Divæ Deiparæ ad Divum pertinet Iosephum de jure divino, id quæ duplici titulo: Primo, generali & ipsi cum cæteris conjugatis communi, scilicet ex institutione matrimonii, quæ divina est, & à primâ rerum constitutione, per quod conjuges sunt una caro in ordine ad prolem: Secundo, speciali; quia fuit à Deo specialissimè, & ex singulari privilegio & dispensatione D. Iosepho Beatissima Deipara tradita, & ipse ad illius conjugium electus & elevatus, ut

per hoc fieret Pater illius divinissimæ Proles, quæ ex eâ nascitura erat.

Fateor hanc sententiam valdè favore Divo Iosepho, locupletissimè innuere quàm magna sit ejus paternitas, quàm sit stricta conjunctio & affinitas quam habet ex eâ cum Christo, mirificeque per illum illustrari, atque apparere illam supra modum eminere cæteris paternitatibus, quæ non sunt per generationem.

Verumtamen hoc necdum mihi plenè satisfacit, neque enim omnino evacuat id totum quod est in istâ D. Iosephi paternitate, & in quo verè ac formalissimè consistit hæc singularis & admirabilis paternitas, quæ nullam unquam similem habuit, aut habitura est: quod antequam proferam, prius præstruendum quomodo ad illam paternitatem sit à Deo electus? an scilicet directè & in se immediatè? an verò indirectè tantum & mediatè ac in alio? ex hoc quippe omnino pendet id totum quod de eâ singulariter dictur sumus.

CAPUT X.

Quomodo Divus Iosephus electus sit ad Christi Paternitatem.

NOTANDUM duplicem esse electionem seu volitionem alicujus rei: una est directâ, alia indirectâ: Directâ, est illa quæ aliquid in se actu positivo ad ipsum immediatè terminato volumus: indirectâ, quæ tantum mediatè & in alio cum quo habet connexionem, quod quæ ex illo videmus secuturum.

Igitur propositæ quæstionis hic est sensus: an scilicet actu positivo & voluntate expressâ, & directâ, ac ad Divum Iosephum in se terminatâ dixerit Deus, volo Iosephum esse filii mei Patrem? an verò sic, volo Iosephum esse Matris filii mei Sponsum & conjugem, ex quo videbat consecuturum ut esset Filii sui Pater, quod est indirectè, mediatè, & in alio tantum voluisse ut esset Pater filii sui.

Authores

III. Authores præcedentis Sententiæ videntur tantum hoc secundum velle: Ego verò plus volo, & dico Deum directè, & actu immediatè ad ipsum Divum Iosephum terminato, voluisse ut esset Filius sui Pater. Probatur primò, ex illo Matthæi cap. 1. *Iacob autem genuit Ioseph virum Mariæ de qua natus est IESVS, qui vocatur Christus*, tibi vides quod quando primùm Scriptura loquitur de D. Iosepho, ejusque magna-lia profert, non potuit ipsum dicere Sponsum Virginis, quin statim ac simul & semel exprefferit Patrem Christi, quod & ferè semper, quoties de illo incidit sermo, Evangelium observavit: Quæ verò hujusce rei genuina ratio, nisi quod D. Iosephus, licet fuerit ab æterno electus, ut esset Sponsus Virginis, non tamen hoc solum, sed etiam ut esset Pater Christi, eumque ut Pater filium sollicitè curaret, & hoc præcipuè?

IV. Et licet primò dicatur quod fuerit vir Mariæ, quam insinuetur Pater Christi, id idèò contigit, quia primò fuit Sponsus seu vir Mariæ in executione quam Pater Christi, ut constat. Sed quia primum in executione est ultimum in intentione, & è contra juxta doctrinam omnium Philosophorum, hinc manifestè sequitur quod asserimus quod D. Iosephus fuerit primariò & principaliter in intentione Pater Christi, secundariò verò Sponsus Virginis.

V. In hujus quoque asserti nostri confirmationem observanda phrasia Sacrae Scripturae Luc. cap. 2. vers. 33. ubi sic dicitur: *Et erant Pater ejus & Mater mirantes super his quæ dicebantur de illo, cur quæso dicit sic. Erat Pater ejus & Mater mirantes, &c.* dividendo, non verò potius sic, *Erant Pater & Mater ejus mirantes, &c.* conjungendo? hoc enim ultimum aptius videbatur & concinnius. Certè cum teste D. Petro Chrysologo serm. 146. *Non apices, non litteræ, non syllabæ in Evangelio divinis sint vacua mysteriis*, opinor per hoc Evangelistam istum Mariæ scribam, & Divi Iosephi præconem præcipuum, à Virgine instructum, & ex Mariæ dictamine, insinuare voluisse, D. Iosephum non ex vi conjunctionis cum Beatâ Deiparâ primariò esse Patrem Iesu, sed

de per se; & ex vi electionis directè, immediatè, & primariò ad ipsum terminata.

Probatur ibidem iterum ex magnâ differentiâ utriusque voluntatis directæ, dico, & indirectæ, & ejus dispositionis ac propensionis erga illa quæ ipsa directè vult, & quæ indirectè: quæ enim directè volumus, ea propriè & in se volumus & appetimus, & in ea prono & benevolo, amico & efficaci ferimur affectu: quæ verò indirectè tantum & consequenter, ea improprie tantum & negativâ quâdam admissione volumus in causâ cum quâ habent connexionem, quam si non haberent sæpè nollemus & averfaremur, quod signum est magni & intensi affectus & appetentiæ illius quod directè volumus, non hujus quod indirectè tantum, quandoquidem & hoc sæpè propter illud inviti velimus, ex eo quod illud sine hoc obtinere non possemus: cum ergo nihil repugnet quo minus Divus Iosephus hæc directâ voluntate fuerit in Patrem Christi electus, quare non hæc, sed illâ voluntate indirectâ electum existimarem & dicemus?

Non ergo plenè evacuat præcedens sententia id totum quod est in D. Iosephi paternitate, cum ex eâ omninò sequeretur quod indirectè tantum, per accidens & negativâ quâdam permissione electus sit in Patrem Christi: si enim idèò præcisè est Pater Christi, ut vult ista sententia, quia fuit Sponsus Virginis, non ergo alio actu voluit Deus illum esse Patrem, quam eo quo voluit esse Sponsum, in quo vidit sequiturum ut esset Pater: At hoc modo velle, est tantum velle in alio, indirectè, mediatè, per accidens, & negativâ admissione, ergo &c.

Negabis fortè ejusmodi illationè cum P. Francisco Amico & Societate Jesu in alia tamen materiâ: quia, inquit Franciscus Amicus etiam illa quæ in aliis tanquam in causâ volumus, directè velle possumus, possum enim per causam directè tendere in effectum, & tunc effectus ex causâ secutus, erit mihi directè voluntarius: ut si v. g. mediâ potionem venenatâ procurem mortem Symphronio: mors Symphronii secuta

ex istâ potione venenatâ tanquam ex causâ, dicitur mihi directè, non verò indirectè voluntaria, quia directè est à me per talem causam intenta: Eâdem ergo ratione potuit Deus per conjugium Divi Iosephi cum Diva Deiparâ, directè tendere ad paternitatem D. Iosephi respectu Christi Domini.

IX.

Respondeo vehementer hallucinari objicientem, in eo quod non distinguit inter esse volitum in se, & volitum in alio, & inter esse volitum propter se, & volitum propter aliud. Primum, significat causam & effectum: Secundum, finem & medium: & quidem ultrò fateor finem & medium, seu volitum propter se & volitum propter aliud posse esse, & esse de facto directè volita, sed hæc non nisi duplici actu, intentionis scilicet circa finem, & electionis circa media: nego autem in alio tantum volitum posse esse directè volitum.

X.

Et quamvis medium possit esse & sit de facto causa sui finis, ut in exemplo allato de potione venenatâ in mortem Symphronii: non tamen idèo finis ut effectus est directè volitus, quia volo medium ut causam illius, sed quia finis ut finis per se & in se prius fuerat intentus, quam tenderetur in illum per medium ut illius causam: unde si potio venenata v. c. (ut ne ab allato discedamus exemplo) præcisè consideretur ut causa, ex quâ sequeretur mors Symphronii si illi daretur (quo pacto mors Symphronii nullo modo erit intenta, nec ullam habebit ratione finis respectu potionis) dico tunc quod præcisè volendo dare potionem istam venenatam, ex qua prævisa est mors Symphronii secutura voles tantum potionem dare directè & in se; mortem autem Symphronii indirectè & in potione, & consequenter mors Symphronii secuta ex potione venenatâ, eatenus tantum mihi erit directè voluntaria, & non aliter, quatenus per me intenta fuit ut finis, priusquam de illâ potione venenatâ portigendâ cogitarem, vel decernerem, aut per illam in dictam mortem Symphronii tendere voluissem.

XI.

Instabis, potuit Deus directè intendisse ut D. Iosephus esset Pater Christi per conjugium ipsius cum Divâ Vir-

gine, sicut potest intendi mors Symphronii per potionem venenatam: ac sicut potio venenata est causa mortis Symphronii, ita conjugium cum Divâ Virgine erit causa Paternitatis Divi Iosephi.

XII.

Respondeo primò, non esse paternitatem in casu exemplificato, quia matrimonium non est causa influens in Paternitatem aut filiationem sicut potio venenata in mortem Symphronii, unde non potest per matrimonium uti per causam poni Paternitas, sicut potest per potionem venenatam poni mors Symphronii.

XIII.

Ex quo magis patet prærogativa huius nostræ Sententiæ supra communissimam illam capitæ præcedentis: Matrimonium enim non fuit nec potuit esse medium vel causa Paternitatis in Divo Iosepho quemadmodum nec est in aliis Patribus, qui sunt tales per generationem, sed fuit conditio sine quâ non, quatenus scilicet sicuti si Divus Iosephus debuisset esse Pater Christi per generationem, non utique aliter fuisset quam in matrimonio: ita planè nec modo hoc extraordinario quo factus est Pater, idest circa conjunctionem, aliter fuit quàm in matrimonio.

XIV.

Respondeo secundò, concedendo quod potuerit Deus directè intendisse ut Divus Iosephus esset Christi Pater, & hanc suam intentionem voluisse exequi, & de facto executum fuisse per ipsius cum Divâ Virgine matrimonium: sed ex hoc non sequitur quod Divus Iosephus idèo sit Pater Christi quia Sponsus Virginis, nisi ad summum à posteriori & in executione, sed potius è contra idèo fuisse Sponsum Virginis, quia electus fuerat directè ut esset Christi Pater. Quare

XV.

Dico secundò, non tantum Divus Iosephus electus est directè immediatè & in se ut esset Pater Christi, sed etiam primariò & principaliter, secundariò verò & consequenter tantum ut esset Sponsus & conjux Sanctæ Virginis. Tum quia in Sacro-sancto Incarnationis Mysterio omnia primariò & principaliter propter Verbum, tum etiam quia & quod electus est Sponsus Beatae Virginis, id maximè propter verbum

Verbum, ut scilicet partus ejus celaretur diabolo, & ne Judæi possent habere pretextum Christum despiciendi & abjiciendi tanquam illegitimum.

XVI. Confirmatur hæc doctrina ex Evangelio, nam Matthæi cap. 2. vers. 13. dicitur, *Eccæ Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph dicens, surge, accipe puerum & Matrem ejus, & fuge in Egyptum, &c.* & infra vers. 19. & 20. *Defuncto autem Herode: Eccæ Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph in Egypto dicens, surge, accipe puerum & Matrem ejus, & vade in terram Israël, defuncti sunt enim qui querebant animam pueri.* Ubi vides semper primò puerum commendari D. Iosepho, deinde Matrem ejus, ut ex hoc agnoscas ipsum propter puerum, primò præcipuè electum, deinde propter Matrem.

XVII. Querit Ugo Charenis in cap. 2. Matthæi cur Divus Iosephus in Evangelio dictus fuerit vir Mariæ antequam illa JESUM pareret, ne utique autem amplius postquam JESUS editus est in lucem: & respondet Ugo ad illa verba: *Invenimus puerum cum Maria Matre ejus, ex mente Divi Hilarii hoc modo, Dicit Hilarius super istum locum, quod Ioseph non legitur post natiuitatem Christi vir Mariæ dictus, in quo innuitur, quod ante natiuitatem vir ejus dicebatur quasi nutricius ad officium: sed post natum puerum non amplius dicitur vir, ut per hoc insinuetur quod Christo nato poterat ei pueri solatium sufficere. Ita Ugo Charenis.*

XVIII. Malim ego nec ut arbitror minus aptè per id insinuari Divum Iosephum totum utpote primariò & directè ut hic asserimus propter Christum electum: quare eo jam nato, & in lucem edito, quando tunc ejus officium principale erga puerum requirebatur, cessat Scriptura tum vocare virum Mariæ, & vocat Patrem JESU, utpote qui jam totus erat Christi.

XIX. Tandem in hujus nostri asserti confirmationem huc revocari possunt optime quæ à nobis dicta superius part. 2. tract. 1. Prologo 6.

XX. Non ergo tantum cogitavit Deus directè de Virgine, quandoquidem ei destinavit D. Iosephum, ut haberet puritatis & innocentie suæ Custodem,

Tutorem, Testem, & Assertorem, verbo Sponsum, & conjugem, sed maxime de Verbo, ut haberet Patrem: quare uti verè Rex est, & meritò Rex appellandus, non ille solum ad quem Regnum jure devolutionis & successionis pervenit, sed etiam ille qui ad illud viâ electionis est euectus: Eodem planè modo nostro Sanctissimo Patriarchæ verè & propriè nomen Patris competit, & tribuitur justissimè: quamvis enim non sit Pater Christi naturâ seu generatione, est tamen Dei electione ex voluntate quæ efficacissima est, cum cum ad id elegerit Deus inter omnes homines, utpote tanquam solum tantæ dignitatis capacem, imò expressè condiderit ut esset Christi Pater ut diximus supra part. 1. tract. 1. Prolog. 8.

CAPUT XI.

*Vera de veritate Paternitatis
D. Iosephi ad Christum
Sententia.*

HABET Christus duplicem Patrem, unum in Cælis, alterum in terris: unum secundum quod Deus est ab æterno: alterum secundum quod homo est in tempore: certum enim est, & certissimum in divinis esse tres Personas, quamvis unicus sint Deus; & primam istius Trinitatis Personam esse verè Patrem secundæ: certum quoque est Divum Iosephum esse ejusdem secundæ Personæ, quatenus homo est, Patrem, & ita verè Patrem in doctrinâ Sancti Augustini sicut verè est Sponsus Beatæ Virginis. *Non tantum*, inquit ille Sanctus Doctor lib. 1. de nupt. & concupisc. cap. 11. *illa Mater, verum etiam ille Pater ejus sicut conjux Matris ejus.* Ex quo hoc conficio argumentum. D. Iosephus ex Augustino est Pater JESU sicut est conjux Matris ejus. Sed est verissimè conjux Matris ejus, ut docent omnes Theologi, immò censent alii, qui esse de fide propter loca illa Scripturæ clarissima, *Vir Mariæ de qua natus est JESUS qui vocatur Christus*, Matth. eap. 1. *Ioseph fili David noli timere accipere Mariam conjugem tuam.* Et alia Tractatu præcedenti Cap. 1. ergo

T r 3 eodem

eodem modo, idest verissimè est Pater Jesu. *ille Pater eius sicut coniux Matris eius.* Nec hoc ullatenus in dubium revocandum: Nam ut prosequitur ibidem Divus Augustinus, *Non enim potest mentiri Evangelium ubi legitur, Erant Pater Jesu & Mater mirantes super his quæ dicebantur de illo: Et hæc Beata Virginis ad Filium, Fili quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus, & ego dolentes quærebamus te: & alia loca non pauca ejusdem virtutis & significationis.*

II. Verum quidem est hoc videri mirum nostræ rationi ex eo quod eum ipse minimè genuerit: Sed hoc non obstante debemus sincerè fideliterque credere talem esse, quandoquidem Deus qui nec falli potest nec fallere, ita dixerit, & ut firmius illud credamus cogitandum cum Dei potestas sit infinita & incomprehensibilis ipsum habere secreta quæ nec capere nec assequi possumus: ut proinde hæc in re, in quâ tam clarè se expressit Deus in Scripturis suis nullatenus dubitare liceat an ita sit.

III. Solùm restat difficultas in hæc Divi Iosephi, & illâ Patris æterni Paternitate, in quo sita sit utriusque ratio Paternitatis. Nam quoad primam: quomodo, quâve ratione prima Persona Sanctissimæ Trinitatis sit Pater secundæ non verò tertiæ, quis huc usque extricavit? Scio quidem primam Personam dici Patrem secundæ non verò tertiæ, eo quod illam genuerit non hanc: sed cum processio tertiæ, scilicet Spiritus sancti à Patre & Filio, sit processio viventis à vivente, æquè ac processio Filii, eandemque naturam divinam ex vi suæ processionis accipiat Spiritus sanctus, quam Filius ex vi suæ, quid causæ est quod processio Spiritus sancti non æquè erit & dicetur generatio, ut processio Filii? Nemo huc usque hunc nodum solvit, nec unquam solvet, juxta illud Matthæi c. ii. vers. 27. *Nemo novit Filium nisi Pater, neque Patrem novit quis nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare.*

IV. Nec explicatio quæ est communis Doctorum Ordinis nostri, Corneio, Marasæ, Lezanæ, Lao, Zagaglia, Irenæi, Augustini à Virgine Mariâ, Sal-

manicensium post Doctorem Resolutum, nostrum dico Joannem Bachonium in 1. dist. 10. quæst. unicâ art. 5. quam doctissimè explicat & tradit nosser Henricus à S. Ignatio in suâ Theol. Scholasticâ tom. 1. dist. 17. art. 1. Resol. 2. quæ dicit processionem Verbi potius esse generationem quàm processionem Spiritus sancti, quia processio Verbi est per intellectum, cujus proprius & specificus operandi modus est per assimilationem, non ita voluntatis per quam procedit Spiritus sanctus, plenè solvit nodum istum: quia licet sit probabilissima, sunt tamen adhuc aliæ multæ ex quibus aliqua non carent etiam suâ probilitate, nec hæc suâ difficultatè ut videre est apud Scholasticos.

Idem quod de primo Christi Patre secundum quod Deus est dixi, dicendum de secundo secundum quod homo est, idest de D. Iosepho: Patrem hunc, idest rationem secundum quam Divus Iosephus est Pater Christi, nemo novit nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare: hinc quemadmodum ibi tot & tam diversæ Theologorum inventiones ut illam rationem explicent, ita etiam hic: Neque hoc mirum: hæc enim paternitas ut illa singularis est, & sine exemplo, cui nulla unquam fuit similis, nec in æternum erit; quia reservata fuit hæc Christo Domino, ista D. Iosepho.

Quate sicut licet nemo plenè extricare possit quomodo prima Persona Trinitatis Sanctissimæ sit Pater, omnes tamen quotquot sunt fideles id firmissimè & religiosissimè credunt, quia Deus ita revelavit: Ita planè licet non capiamus, quomodò quâve ratione Divus Iosephus sit Pater Christi, esse tamen, quia Deus dixit, omninò credendum: & hoc nobis satis.

Itaque in hac materiâ de Divi Iosephi ad Christum paternitate, duplex est quæstio: prima an sit verè Pater Christi? circa quam nihil dubito, nec dubitari volo propter autoritatem Dei in suis Scripturis hic supra c. 1. n. 9. loquentis, quas id tam expressè asserentes in sensu vero accipiendas esse ostendi cap. 5. idque etiam ex mente Sanctorum Patrum cap. 6.

Secunda

VIII. Secunda quaestio est quomodo quæve ratione sit verè Christi Pater? circa quam, sensum meum profero, verumtamen non nisi juxta dicta hoc c. n. 2. & 5. idest proficiens admodum difficilè esse ne dicam impossibile hoc nosse vel extricare omninò nisi Deus dederit: dedisse verò mihi haud præsumo: sed quia scio asinam homine occulationem, quando Deus dedit, & Caïpham prophetasse, idèd quod mihi quaerenti occurrit produco.

IX. Dico ergo, fundamentum proximum & verum hujus paternitatis singularissimæ & incomparabilis est suppletio causalitatis seu actionis Divi Josephi in productione Christi per Spiritum sanctum in Beatâ Virgine ejus tunc conjuge, ex præsuppositâ electione seu voluntate Dei de ejus in Patrem Christi evectione consequenter ex intentione faciendi ipsum Christi Patrem.

X. Hæc assertio patet ab ipsius explanatione. Deus ergo primò D. Josephum directè immediatè & actu ad ipsum in se terminato elegit, ut vidimus capite præcedenti, ut esset Pater Christi sublimissimo quo fieri potuit modo, quia de suâ Incarnatione voluit utrumque sexum summè honorare & extollere, eo tamen qui Christum decebat modo, quia in hoc divinissimo Mysterio omnia præcipuè & primariò propter Christum. Secundò, cum non deceret Christum ut cæteros homines ex operâ viri in hæc Virgine concipi, continentiam eidem Virgini & Divo Josepho quondam conjungendis inspiravit, & ab utroque obtinuit. Tertio, adveniente tempore divinitus præstituto quo ad executionem istius voluntatis & electionis æternæ procedendum fuit, voluit prius D. Josephum purissimæ Virgini conjugii, quam Christum in hæc concipi. Quarto, denique in ultimam hujus propositi executionem Spiritus sanctus in hanc sacratissimam ejusdem D. Josephi conjugem supervenit eamque virtute suâ fecundavit, sicque D. Josephus foetus illius divinissimi in eâ concepti Pater effectus est. Hæc omnia clarissima sunt.

XI. Cum ergo Spiritus sanctus ex intentione exequendi æterni decreti de Di-

vo Josepho in Patrem Christi evehendò, ad productionem Christi in Virgine processerit, & licet non deceret Christum de viro generari, non tamen prius Virgini obumbraverit eamque fecundare voluerit quàm hæc D. Josepho conjuncta esset, quis non videt manifestè sequi Spiritum sanctum D. Josephi in Virgine vices supplevisse? hæc autem suppletionem quænam aptior ratio fundandi istam D. Josephi paternitatem excogitari potest?

Hanc sententiam tam clarè explicatam eò securius amplector quo video illam fulciri doctrinâ Divi Augustini Tom. 10. serm. 63. de divers. cap. 20. ubi Augustissimus Doctor illis qui velent contradicere Evangelistis, vel illos suggillare quod Christi Genealogiam per Divum Josephum deduxerint, opponit D. Josephum eis hoc modo replicantem. *Quare non per me generationes vel ascenderent vel descenderent?* Et subjungit ipse D. Augustinus. *An dicitur ei quia non tu genuisti opere carnis tue? Sed respondebit nunquid & illa opere carnis suæ peperit?* quasi diceret, non Pro quo vide à nobis dicenda infra hoc Tract. cap. 16. Sect. 3. num. 18. & 19. Tum deinde subdit in rem nostram idem Sanctus Pater. *Quod Spiritus sanctus operatus est, utriusque operatus est.... Sed in eo sexu operatus est hoc quod etiâ marito nasceretur, quid clarius pro asserto nostro? quid enim quæso sonant, quid significant verba ista, Quod Spiritus sanctus operatus est, utriusque operatus est, sed in eo sexu quem parere decebat operatus est hoc quod etiam marito nasceretur.*

Probatur secundò, nostra assertio hoc modo: in generatione ordinariâ & naturali prolis, causalitas viri juncta mulieris causalitati est id quod facit virum Patrem naturalem seu generationem, ergo illud quod est loco hujus causalitatis requisitæ ex parte Divi Josephi in productione Christi, scilicet suppletio istius causalitatis (quam ipse ponere potuisset si decuisset) per Spiritum sanctum in Virgine jam D. Josephi uxore ex præsuppositâ ipsius electione & voluntate directâ de ipsius in Patrem Christi evectione ipsum facit Patrem Christi singulari illo modo innominabili quem Gerson vocat *quasi generationem*,

& quam dico ad eam reduci debere.

XIV. Probatum tertio, ab auctoritate Sancti Petri Damiani Cardinalis epistolae 31. ubi hæc habet: *Fuit procreatio IESU in Mariâ per Spiritum sanctum de consensu vero vel interpretativo viri sui Iosephi.* Nonne enim hæc significant quod Spiritus sanctus quodammodo Divi Iosephi voluntatem consulit ut Virginem fecundaret?

XV. In hanc quoque Sententiam abiit Eximius Cancellarius Parisiensis Joannes Gerson ante ducentos quinquaginta annos in sermone de Nativitate Beate Mariæ habito coram Patribus Concilii Constantiensis considerat. 4. statim post initium, cujus accipe ipsissima verba: *Fuit itaque Ioseph Pater IESU reputatione, fuit Pater curatione quia nutritus, fuit tertio Pater generatione, non quidem suâ, sed Mariæ uxoris suæ cooperante Spiritu sancto, & quodammodo vices Iosephi gerente, non virili semine, sed mystico spiramine.* Cui ad stipulatur Doctissimus ex Societate Jesu P. Salmeron. tom. 3. tr. 38. ubi sic ille: *Virum Mariæ intellige, & intellige in omnibus, exceptâ carnis copulâ, quæ suppleta est per Spiritum sanctum.*

XVI. Itaque cum in formatione prolis, vir & mulier seorsim, sint tantum causa partialis prolis, quæ necessariò debent simul coniungi, ut faciant unam causam totalem & adæquatam: Beata Virgo non potuit se sola Christum Dei verbum concipere, & carne vestire, fuit ergo illi necessaria concausa: hinc ei D. Iosephus Deo volente conjunctus est, cui propterea competebar Christum in Virgine producere, si viâ ordinariâ, id est ex concubitu generari voluisset, ut potuit in Sententiâ Patriis Suaris in 3. part. D. Thomæ quæst. 33. art. 4. disp. 10. sect. 3. cui adhæreo. Sed quia nec decuit, nec voluit Christus hæc viâ concipi, idè ex mente hujus sententiæ, Spiritus sanctus concursus ex parte Divi Iosephi necessarium ipse posuit, non quidem eodem modo quo D. Iosephus posuisset, sed alio longe sublimiori & diviniore, ex intentione tamen supplendi vices ejus, & implendi præconceptam ab æterno voluntatem, quâ constitutum erat ipsum efficere Patrem Christi: non enim, ut clarius adhuc in hæc tam su-

blimi materiâ loquamur, quomodo. cumque, &, ut ita dicam, indifferenter respectu Divi Iosephi, nihilque de eo cogitans Spiritus sanctus obumbravit Virgini, efformans Christum Dominum in Virgine, sed ex intentione & voluntate supplendi vices D. Iosephi? Quid autem hoc est ex intentione & voluntate supplendi vices D. Iosephi: nisi illud faciendi (alio tamen modo) quod facere debuisset, & fecisset D. Iosephus, nisi voluisset Deus de uxore ejus intactâ concipi & nasci.

Ex quo Divus Paschasius lib. 2. in Matth. ad hæc verba: *Ioseph fili David noli timere accipere Mariam conjugem tuam, quod enim in ea, &c.* tam verè, tamque propriè Divum Iosephum Christi Patrem esse censuit, ut non dubitaverit dicere: Ortum Christi secundum carnem pertinere ad ipsum, & propterea esse ejus Patrem: Verba ipsius adhuc in superioribus à nobis data non inutiliter hæc repeto. *Conjugem autem quare dixerit? etiam inter reliqua, quod nihil defuerit operi conjugii, nisi sola commixtio libidinis, in tantum ut ad Ioseph juxta carnem pertineat ortus Christi, si quomodo dici possit idem per hoc Patrem Salvatoris.* Quomodo enim posset dici quod nihil defuerit operi conjugii, &c.: quod ad Ioseph juxta carnem pertineat ortus Christi. Id est, actio illa quæ productus est, nisi illa fuisset posita nomine ipsius & supplendo vices ejus? *ut per hoc dici possit Pater Salvatoris.* Quam eximium istud D. Paschasii ad nostrum intentum!

Eandem nostram sententiam confirmare videntur ea quæ in Responsorio ultimo tertii Nocturni Matutinarum habebat antiquum Breviarium Ordinis nostri, Bruxellis anno 1480. impressum in Officio festi Sancti Iosephi, ubi sic habetur. *Nunc ad eum vice Patrem, nunc ad sanctam respicit Matrem, per virgineas cervices, gratas alternando vices.* Dicitur namque ibi Divus Iosephus vice Patris Christi, id est generatione, quod scilicet tenuerit locum patris generatione, suppletis ejus vicibus per Spiritum Sanctum.

Id etiam videtur manifestè voluisse insinuare Matthæus cap. 1. referens Christi genealogiam: nam postquam

in illâ dixit de Prædecessoribus Christi, Abraham genuit Isaac, Isaac autem genuit Jacob, & sic consequenter, ad Josephum tandem perveniens, non dicit Joseph genuit Jesum, sed mutans stylum dicit, Jacob autem genuit Joseph virum Mariae de qua natus est IESVS, qui vocatur Christus: Per quod satis insinuat aliam esse Christi generationem quam præcedentium, & Divum Josephum esse Christi Patrem, quandoquidem per ipsum ducatur ejus Genealogiam, non tamen ita ut hunc in eâ generit, sicut præcedentes in Genealogiâ istâ dicti sunt patres subsequentiū. Quomodo ergo? Audi ex his, quæ subdit in nostram sententiam. Christi autem generatio sic erat: Cum esset desponsata Mater IESV Maria Joseph, antequam convenirent inventa est in utero habens de Spiritu sancto. Ubi notanda verba illa: Christi autem generatio sic erat. Quasi & Christi productio sit etiam generatio pertinetis quoque ad Divum Josephum, per quem ejus Genealogia deducta fuit, non quia sit à Divo Josepho effectivè & per se, ut cetera in eadem Genealogiâ, quomodo ergo? nisi quia suppletio operationis ex parte Divi Josephi necessaria ad generationem & paternitatem in uxore suâ per Spiritum Sanctum facta, ad Divum Josephum pertinet, & reputatur pro generatione.

XX. Maximè etiam facit ad confirmationem hujus nostræ sententiæ Divus Lucas qui Evangelii sui cap. 2. non semel Divum Josephum cum Beatâ Virgine vocat communi nomine Christi Parentem. Vers. 27. Cum inducerent puerum IESVM Parentes ejus, ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo. Versu 41. Et ibant Parentes ejus per omnes annos in Jerusalem in die solemnium Pasche. Vers. 43. Remansit autem puer IESVS in Jerusalem & non cognoverunt Parentes ejus. Cum enim Pater dicatur à Patrio, & significet actionem generandi, quomodo D. Josephus qui non genuit Christum ut Maria, posset dici ejus Pater ut illa, nisi quia Spiritus Sanctus pro eo illum in uxore suâ produxit? Quare cum quod quis per alium facit per se ipsum facere censetur, vocatur Divus Joseph Pater Christi ac si eum pro-

duxisset, quia Spiritus Sanctus illum in Virgine proprio produxit.

CAPUT XII.

Roboratur Assertum nostrum de veritate Paternitatis Divi Josephi absque generatione, per considerationem modi quo Patres generatione sunt, & dicuntur verè Patres.

GRAVIS est apud Philosophos disceptatio in libris de Generatione & Corruptione à quo sit principaliter productio viventium ex semine genitorum, seu quænam sit causa principalis productionis illorum?

Prima sententia est illorum, qui dixerunt causam principalem esse animam ipsius proles, quæ statim ac producta est, seipsam unit materiæ præparatæ & organizatæ per semen: ex eâ enim unione resultat compositum, quod dicitur & est idem quod genitum. Sed hujus sententiæ falsitas dudum detecta est, & ideò à Scholis exulare iussa. Nam primò in Brutis eadem est causa educationis animæ eorum ex materiâ, quæ unionis ad illam: Sed anima proles in brutis nõ educit seipsam, hoc enim est impossibile, ergo nec unit. Secundò, Quare illa ipsa res quæ educit istam animam è materiâ, non posset æquè illam ei unire? Tertio, quia anima nihil agit in corpore, nisi ut actus informans. Atqui ut actus informans, est jam unita corpori: in hac autem sententia esset forma assistens ante unionem, ibique jam operans unionem. Quarto, quia sic posset dici quod proles produceret seipsam, quandoquidem produceretur per aliquid sui. Quintò, quia sic esset falsum quod Pater & Mater verè producerent prolem.

Secunda sententia est Okami in 3. sent. quæst. 3. & Nominalium, qui volunt causam principalem productionis proles esse animam Matris solam, propter proximitatem ejus ad materiam, ex qua producitur proles. Sed & hæc

V

rejecitur

rejicitur, quia sic nullo modo pater concurreret effectivè ad generationem prolis, nec posset verè dici quod genuisset illam, quod est contra còmunem omnium sensum, & etiam contra Scripturam, quæ tories repetit *Adam genuit Seth, Abraham genuit Isaac, &c.*

IV.

Tertia sententia est illorum qui dicunt causam principalem in hac generatione esse ipsum semen utriusque parentis in matrice mulieris commixtum: ratio eorum est quod existiment unionem solam animæ cum corpore esse terminum actionis generativæ: unde cum unio non sit vitalis in se, & aliunde sit tantum modus, nec tam substantia, quam aliquid substantiale, non excedit in perfectione entitatem & perfectionem seminis: potest ergo semen, utpote substantia completa perfectior entitativè unione, unionem illam effectivè & principaliter causare. Ita Pater Comptonus Jesuira de Generat. viventium disp. 2. sect. 3. & alii.

V.

Sed contra, ex hac enim sententiâ sequeretur quod parentes non essent nisi causa causæ eorum quorum dicuntur filii, sive causa remota illorum: causarent enim tantum semen, quod deinde per se & independenter ab illis causaret prolem: Nam causa principalis est quæ vivente sua, id est independenter à quavis aliâ causâ particulari producit effectum. Sed hoc est contra còmunem omnium sensum, & falsum, ergo & illud unde sequitur.

VI.

Confirmatur per ea quæ docet cum omni Philosophiâ ipse Pater Comptonus disp. 18. Physic. de causis in còmuni sect. 2. num. 6. ubi docet causam remotam non esse propriè causam, cum non influat per se in effectum, sed per aliud à se distinctum: ut Adamus non est vera causa Petri qui hodie nascitur, nec ignis A caloris C producti à solo igne B, quæ tamen ignis B antea productus fuerat ab igne A Causa igitur remota non dicitur causa per se, sed per accidens: causa enim per accidens illa est, quæ ablatâ maneret idem effectus & causalitas. Unde arguitur causalitatem illam, & consequenter effectum, non habere dependentiam per se ab illâ causâ remota, sicque dum aqua calida calefacit manum, denomi-

nativè tantum calefactio illa tribuitur aquæ, cum proveniat à solo calore, qui si fuisset in alio subjecto, eodem modo, & eadem numero actione calorem illum produxisset. Cum ergo in hac sententia P. Comptoni, parentes essent tantum cause remotæ eorum, qui tamen dicuntur filii ipsorum, sequeretur quoque eosdem parentes non esse propriè causas filiorum, esse tantum causas per accidens, prolem non habere dependentiam per se à parentibus, ut patet, quod quis unquam admittet? & deinde Scriptura contradicit quæ sic loquitur: *Adam genuit Seth, Abraham genuit Isaac, Isaac genuit Jacob, &c.*

Ad rationem ergo pro hac sententiâ, VII. Respondeo unionem non esse terminum generationis. Primò, quia terminus generationis viventium, de quâ hinc nobis sermo, est similis producenti; definitur enim ab Aristotele hæc generatio. *Processio vivantis à vivente in similitudinem nature*: Sed tunc nec unio esset similis semini, nec esset processio vivantis à vivente, cum nec semen, nec unio habeant vitam, nec in similitudinem nature, quia semen est substantia completa, unio tantum modus. Secundò, quia terminus generationis debet se habere *ut quod*, terminus enim actionis est id quod terminat actionem, terminus generationis id quod terminat generationem: unio autem non est hujusmodi, cum tantum se habeat *ut quod*, & sit ipsa ordinata essentialiter ad compositum, ita ut non possit esse quin sit compositum, immò fortè non distinguitur ab ipsis partibus unitis: Igitur cum compositum seu genitum sit terminus generationis, & id ad quod per se tendit generatio mediante unione: illud autem sit omnino nobilius & perfectius semine, ut patet, non potest semen esse illius causa principalis: ut enim omnes Philosophi, & cum eis P. Comptonus disput. 24. Physic. de causâ efficiente sect. 2. numer. 3. 4. & 5. docet, causa principalis esse non potest, quæ non sit majoris vel æqualis perfectionis in substantiâ cum effectu quem producit, & omnino oportet instrumentalis tantum sit, quæ fuerit minoris cum eo perfectionis.

Denique

VIII. Denique oppono contra P. Comptonum & cum eo sentientes Authores, interrogando quidnam erit causa principalis & immediata ipsius compositi? debet enim necessariò habere unam, quam peto assignari.

IX. Refutatur amplius hæc sententia, quia in brutis cum proles generatur, à quo principaliter effectivè producitur anima foetus? non à semine, quia anima foetus utpote vivens præstantior est & nobilior semine: Si ergo pro eductione animæ bruti ad aliud recurrendum est quàm ad semen, cur non ad illud ipsum ad quod recurritur pro illâ eductione, recurratur etiam pro illius unione cum materiâ? Quid in hæc difficilius quàm in istâ?

X. Igitur restat quarta & vera in hæc materiâ sententia, causam principalem generationis, seu viventium ex semine genitorum, esse Parentes, ita omnes Philosophi, demptis illis paucis qui supra: Probatur primò ex Scripturâ Matthæi cap. 1. quæ dicit quod *Abraham genuit Isaac, Isaac autem genuit Jacob, &c.* Probatur secundò, quia parentes sunt veræ causæ filiorum suorum, sed non sunt causæ instrumentales tantum, cum sint ejusdem ordinis & paræ cum effectu perfectionis. Tertiò, quia si essent tantum causæ instrumentales, quænam assignari possent quæ essent principales.

XI. Verùm hinc nascitur difficultas, quomodo scilicet parentes sint aut esse possint causæ principales filiorum, maximè verò pater seu masculus quando quidem hic semper absit, sæpè amplius non sit, quando filii generantur: Nam tunc generantur, seu ponitur eorum generatio, quando fit unio animæ ad materiam organizatam, tunc verò semper abest masculus, sæpè amplius non est.

XII. Ad hanc difficultatem duplex responsio: Prima nostri Francisci Bonæ Spei in lib. de Generat. & Corrupt. disput. 1. dubio 7. Resolut. 3. produci prolem principaliter per parentes, quia producitur per actionem illorum permanentem in semine, & in illo fòtam: sed contra, primò quia impossibile est actionem permanere absente vel destructâ ejus causâ, ut docent Philo-

sophi, quia actionis essentia, est fluere à suâ causâ, consequenter & ipsius conservatio, seu continuatio, est essentialiter continuò fluere ab illâ, non potest autem illâ non amplius existente, vel absente continuò fluere ab illâ. Secundò, si actio quâ filius producitur absente, vel mortuo patre, esset immediatè à patre progressa & recepta in semine, hoc maximè in instanti emissionis seminis: hoc autem dici nequit: quia si in illo instanti pater cum semine emisisset actionem filii generativam, impossibile fuisset eodem instanti non existere filium: actio quippe productiva, sine termino, nullo instati magis esse potest quàm sine principio producete. Cujus rei ratio à priori est quod essentialis conceptus actionis sit rei productio & illius positio à parte rei: at verò illo instanti quo à patre emittitur semen non existit filius, sed tantum 30. vel 40. diebus de post, eo quod non nisi post dictum tempus animetur foetus, seu uniat anima corpori, in quo formaliter consistit generatio, ergo &c.

Neque dicas illam actionem tunc à patre emissam esse tantum partialem, quæ quidem non potest esse etiam divinitus sine termino producto seu filio, si positæ sint etiam cæteræ actiones partiales requisitæ, potest tamen si hæc non sint positæ, ut non sunt quando à patre emittitur semen: nam contra: Primò, in illo instanti adsunt omnes aliæ concausæ quæ concurrunt ad generationem filii, adest enim mater, adest utriusque semen, adest Deus, adsunt corpora cælestia, cur non ergo illorum actiones? si dicas quia ad actiones harum causarum nondum adsunt conditiones prærequisitæ: infero neque ad actionem patris: cur enim, vel quomodo potius ad hanc quàm ad illas? Contra secundò, hæc est natura causarum partialium ut una sine alterâ agere & actionem suam exercere non possit, aut certè si in aliquo casu possit, omninò necesse est ut partem effectus producat suæ actioni correspondentem, quia actio non potest esse sine termino sibi correspondente, cum sit essentialiter ad illum.

Igitur restat secunda responsio, Parentes esse causas principales suorum filiorum

V v 2

XIII
XIV

filiorum, quia quando proles generatur, quod fit dum animatur, agunt per suam virtutem instrumentalem, quæ, ut ait Divus Thomas 1. part. quæst. 118. art. 1. ad 3. est in semine residens ex generante derivata: quæ quidem virtus corpus efformat, eoque efformato animam si materialis est educit & unit, vel si immaterialis est, ejus cum corpore unionem efficit.

XV. Sed, inquires, quomodo hoc? nam ut patet in productione filiorum sint causæ principales, debent dum filii generantur verè agere: Causæ enim efficientis, maxime principalis, causalitas est actio: sed dum filii generantur non agunt parentes, quia si agunt, vel per se immediatè, vel per suam virtutem, seu semen: non primum ut omnes faterentur & nos debemus fateri, nam cum generatur proles, hoc est, dum animatur foetus, abest pater, & sæpè amplius non est, non ergò tunc agere possunt per se: non etiam secundum, quia ut verè agerent per suam virtutem seu semen, cum illa sit ignobilior effectu, deberet ab illis elevari, & confortari per alium concursum præstantiorem, ut effectum illum per ipsam attingere, & terminum principaliter producere possent: Sed parentes dum virtus illa seminis sortitur effectum suum, seu terminum ultimam, qui est foetus animatus, non possunt virtutem illam seminis hoc modo elevare & confortare, ad hoc enim deberent simul cum virtute illa seu semine coagere: hoc autem non, cum tunc pater absit, aut etiam amplius non sit, ergo &c.

XVI. Respondeo concessâ majori, negâdo minorem, ad ejus probationem nego secundam partem antecedentis, ad cuius probationem dico ad majorem, ut parentes agant per suam virtutem instrumentalem, seu semen, debent illam elevare & confortate concurrente cum illa ad effectum: quod faciunt non quidem per se, sed per causam superiorem suppletentem vices ipsorum, ad exigentiam tamen ultimæ dispositionis pro effectu virtutis ipsorum positæ. Rem explico.

VII. Duo igitur consideranda veniunt in generatione viventium: Primum est introductio dispositionum & organo-

rum prærequisitorum in materiam, ut proximè reddatur apta ad recipiendam formam. Secundum est introductio ipsius formæ in materiam ita dispositam & organizatam, ex quâ introductione resultat compositum, quod est ultimus terminus generationis. Primum facit semen per se, habet enim sufficientem proportionem ad istum effectum, dispositionum dico & organorum efformationem: quoad secundum, cum parentes per istud semen & virtutem suam illi impressam, directè tendant in generationem viventis, cum quo habent sufficientem proportionem, illud efficiunt per ista organa & dispositiones à suo semine in materiâ introductas. Nam hoc ipso quod semen istud & virtus à causâ principali in illud derivata, naturâ suâ tendit, & ordinatur ad producendum foetum (quem nequit attingere per modum causæ principalis, eo quod sit inferioris ordinis) fit ut positis illis organis & dispositionibus, naturaliter exigat auxilium validioris & efficacioris concursus causæ principalis, quo suppleatur & perficiatur ipsius ad talem effectum insufficientia: sed quia causa illa principalis, in cuius virtute semen tendens directè in dictam generationem & prolem agit, talis est ut ex naturali suâ conditione absit à dictâ virtute suâ instrumentali, dum positis ab hac omnibus dispositionibus requisitis, deberet ab eo poni actio generativa, seu formæ introductiva, fit ut ad istarum dispositionum & naturæ exigentiam, causa prima dictæ causæ principalis defectum supplere debeat, & vice ipsius semen adjuvare, cum eo concurrente per concursum æquipollentem illi, quem causa principalis ei præstaret, si ipsa adesset: Quod quia causa prima non facit nisi ad physicam exigentiam dictæ virtutis à causa principali egressæ, & positarum jam omnium ad effectum directè intentum dispositionum, censetur non solum morali sed etiam physica quâdam ratione id facere vice parentum, quorum illa virtus seu semen est physicum & naturale instrumentum, & sicut ipsi parentes censentur non solum moraliter, sed etiam physice elevare & confortare dictam suam virtutem

virtutem, quia posuerunt illud physicum, quod physicè necessariò, & naturaliter exigit illum validiorem concursum, & sine quo non poneretur.

XVIII. Dices hæc solutio recurrit ad Deum sine necessitate. Respondeo negando, nam non recurrit ad illum ut causam particularem, sed ut universalem quæ debet concurrere cum causis secundis juxta illarum naturalem conditionem & exigentiam.

XIX. Confirmatur hæc responsio: necessarium est ad talem exigentiam suppleri influxum causæ secundæ principalis absentis per aliquam causam superiorem causâ instrumentali, non suppetit autem alia quam prima: nam quod dicunt aliqui in generatione hominis & aliorum animalium, influxum masculi sufficienter suppleri per animam matris, quæ semper adest masculino semini, quod in matrice fovet, non placet. Primo, quia Mater est tantùm causâ partialis & limitata, &posito suo partiali concursu nihil amplius potest. Secundo, quia sæpè contingit ut fœtus sit perfectior Matre, ut cum ex congressu equi & asinæ generatur mulus. Tertio, quia cum tunc tota causalitas effectus poneretur per solam Matrem, hæc sola esset causâ totalis effectus, sicque fœtus plus teneretur Matri incomparabiliter quam Patri de suo esse, quod est contra omnium communem sensum sapientum. Quarto, addo quod causâ principalis, ut dici possit causâ principalis, si immediatè per se non influat in effectum simul cum virtute suâ instrumentali, debet saltem in illum influere per aliam causam, quæ suppleat vices ejus, & quæ nomine suo adjuvet virtutem sui instrumenti ad ponendum effectum: virtus quippe instrumentalis in quantum instrumentaliter influat in effectum, influat ut adjuvata à causâ suâ principali simul cum ipsâ influente, seu per se, seu per aliud quod vices suas suppleat. At anima Matris nec supplet, nec supplere potest vices Patris, quia virtus agendi ipsius limitata est, & attento femineo corpore ejusque qualitatibus, est nimis debilis & languida, ut aliud possit, quam quod ex parte sua debet, & ideo requiritur validior & præstantior con-

cursum ex parte viri: Attento etiam quod femineum semen si sit activum, de quo disputant Physici, nunquam est in activitate par virili, propter quod fœtus plus tenetur Patri quàm Matri.

Ex his igitur venio ad intentum XX. meum pro paternitate D. Josephi: patet enim etiam Patrem generatione non esse Patrem nisi per suppletionem causalitatis ex parte ejus requisitæ, quam utique supplet Deus illo absente à fœtu dum animatur, vel etiam non amplius existente: & licet hæc causalitas, quam supplet Deus, sit principalis in generatione prolis, cum sit ipse actus generationis formalissimè, seu unio animæ cum corpore cujus terminus est filius, non tamen propter hoc desinit v. c. Petrus esse verè & propriè illius filii Pater, & quidem ita, ut ex omnibus Philosophis, iste filius plus debeat Patri quàm Matri, quæ tamen per se ipsam ad illius generationem principaliter ex parte suâ concurrat.

Si ergo nihil alienum à ratione & bonâ philosophiâ ducimus, dicere hanc suppletionem, ad exigentiam actionis instrumentalis & dispositionum & organorum in materiam introductarum à Patre per suum semen non impedire quo minus Abraham verbi causâ sit verè & propriè Pater Isaac, Isaac Pater Jacob, & ita de cæteris, neque verò hoc tantùm, sed etiam Pater generatione, dicitur enim in Scripturâ, & congruè dicitur, *Abraham genuit Isaac, Isaac autem genuit Jacob*, quam tamen generationem, ut diximus, ipsi per se non posuerunt, sed Deus supplevit & supplet; an non per hoc manu ducimur ut credamus & libenter assentiam nostrum præbeamus isti sententiæ, quod possit Deus si velit etiam efficere ut quis sit Pater verè, supplendo adhuc vice ipsius illud modicum seminis & actionis ipsius; maximè verò cum non dicamus ipsum futurum Patrem generatione, sed alio modo Deo cognito: cur enim poterit subsistere vera paternitas generatione, supplendo ipsam generationem, quæ est id per quod est homo formaliter generans, seu Pater generatione, & non poterit esse Pater, non per generationem, sed alio modo

Deo bene viso, suppleudo etiam actionem illam ad ultimam dispositionis positionem pro animâ introducendam requisitam? Cur non ergo Divus Iosephus verè propriè & reapse Christi Pater, etsi eum non genuerit, id asserente scripturâ tam disertè, & tam frequenter?

CAPUT XIII.

Roboratur iterum assertum nostrum de veritate Paternitatis D. Iosephi absque generatione à Scripturâ in verbis Christi præcursoris, ex quibus ostenditur posse fieri quod quis sit Pater verè sine generatione?

I.

Oc Assertionis nostræ robustissimum fundamentum in verbis præcursoris Divi Joannis Baptistæ constitutum educitur ex Matthæi cap. 3. vers. 9. ubi vanam S. Præcursor retundere Pharisæorum & Sadducæorum ad se venientium fiduciam, seu potius præsumptionem, quâ sine operibus iustitiæ omnia sibi promittebant, ob id solum quod essent genus, & filii Abrahæ, & quod Abrahæ & semini eius Deus benedictionem, & salutem promississet, sic ait ad illos: *Ne velitis dicere intra vos, Patrem habemus Abraham, dico enim vobis quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ*: in quibus verbis, ecce tibi per potentiam Dei filios Abrahæ, qui tamen ab Abraham non essent geniti nec mediatè, nec immediatè, sed à Deo ipso ex lapidibus suscitati: ex quo infero, ergo & Christus verus filius Iosephi, etsi non ex eo genitus, Scripturâ id tam asseveranter pronunciantem, quia scilicet ei à Deo, eo quod diximus modo, suscitatus, quæ enim hîc difficultas major quàm ibi?

I I.

Ut huic argumento ineluctabili sua vis & robor maneat, discutienda sunt operosius, & ad trutinam vocanda varietate hujus loci Interpretum explicatio-

nes: meretur id omninò argumenti dignitas: & illas quæ ipsius vim effugere potius, quam effringere videntur, nullus esse momenti ostendendum: igitur sit

SECTIO PRIMA.

Refertur prima explicatio verborum Divi Præcursoris & refutatur.

PRima explicatio est Origenis hosi-
milia 22. in Lucam, quem sequuntur multi Interpretes, qui expressè negat hæc verba intelligi de Physicâ & reali lapidum propriè dictorum conversione in filios Abrahæ secundum carnem, sed vult intelligi de morali & spiritali Gentilium per lapides significatorum, in filios Abrahæ transmutatione non secundum carnem, sed secundum spiritum, seu secundum imitationem fidei & morum Abrahæ.

Hæc ergo Origenis explicatio duplicem in hoc textu inducit metaphoram, unam ex parte termini à quo hujus conversionis, alteram ex parte termini ad quem, id est unam ex parte lapidum convertendorum, per quos intelligit, non saxa aut silices, sed Gentiles: Alteram ex parte filiorum Abrahæ, in quos illi convertendi, per quos non intelligunt filios Abrahæ secundum carnem, sed secundum spiritum, seu secundum imitationem fidei & morum Abrahæ.

Porro idèò Gentiles ex hâc opinione comparantur lapidibus: Primò, quia colebant lapides, & in illis confidebant: dicitur autem in Scripturâ Psalmo 135. vers. 16. *Similes illis fiant qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis*. Undè ait Origenes loco citato. *Non utique lapides irrationales corporeosq; monstrabat Ioannes, sed homines insensibiles, & quondam duros, qui quia lapides & ligna adorabant, impletum est illud quod in Psalmo cantabatur. similes illis fiant qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis*. Secundò, ratione infructuositatis eorum: Gentiles enim adinstar lapidum erant infructuosi. Ita Doctor Henricus Rampeus

Rampenne Huo-Leodiensis ad hunc locum Matthæi. Tertiò, quia sicut sculptura in lapide difficilis est, sed semel facta permanet, sic & fides in Gentilibus. Ita noster Imperfectus in Matth. homil. 3. *Lapis quidem, inquit, durus est ad opus, sed cum factum fuerit opus ex eo, deficere nescit. Sic & Gentes cum difficultate quidem crederunt, tamen credentes permanent in æternum.*

VI. Pro hæc quoque sententiã citantur Divus Cyprianus lib. 2. epist. 3. Divus Ambrosius in cap. 3. Matth. & noster Imperfectus ubi supra: sed non rectè, quia nullus horum negat posse intelligi hunc Matthæi locum de conversione physica & reali lapidum propriè dictorum: sed interpretantur tantùm illum secundùm sensum moralem, cum quo alius verus & genuinus sensus, qui literalis dicitur, est admittendus, & quem nos hîc inquirimus.

VII. Igitur non placet hæc explicatio, si de literalis sensu intelligatur, ut enim benè observavit Abbas Rupertus in hunc locum, non dixit Baptista solummodò & cum præcisione de lapidibus, sed dixit signanter de lapidibus istis, aliquos in particulari demonstrando qui ibi tunc aderant, quæ demonstratio fuit verborum Divi Joannis & mentis audientium determinatio ad rem demonstratam seu præsentem, quo in in factò nulla potest subesse metaphora aut tropus, sive de cætero illi lapides fuerint ii qui in ripâ Jordanis (ubi prædicabat Joannes) jacebant, sive memorabiles illi, quos Josue de Jordane tulit, & quos in medio ejusdem fluminis alveo, ubi Arcæ Domini transitum præbuerat, jubente Domino ad rei memoriam posuit, qui adhuc ibi eminere dicuntur, Josue cap. 4.

VIII. Dices demonstrasse Gentiles qui ibi cum cæteris aderant. Respondeo cum eodem Ruperto. *Sensus quidem verus est per lapides rectè posse intelligi homines Gentiles, lapidea simulachra volentes, de quibus & nos fuimus vel sumus, in filios Abrahæ suscitati per fidem IESU Christi, sed non leguntur tunc adfuisse, vel venisse ad Joannem in Jordane ejusmodi lapides, ejusmodi homines.* Unde nimis gratis & ad fugiendum tantùm hoc effingitur.

Sed etsi daremus gratis adfuisse alios quos Gentiles, unde probabile fieret quod D. Joannes carpens Phariseos & Sadducæos, istos Gentiles digito demonstrasset, & suggillasset vocando lapides, qui potius erant alliciendi ad conversionem, quàm exasperandi per ejusmodi aculeum?

Nec dicas non suggillari, cum dicat illos convertendos in filios Abrahæ. Nam primò non dixit eos convertendos, sed potentem esse Deum illos convertere. Secundò, quia dicitur de illis qui veniebant ad Joannem quod *Baptizabantur ab eo confitentes peccata sua.* Non ergo illi tunc fuissent lapides, ut pro lapidibus à Joanne demonstrari potuissent.

Replicabis, non vult Evangelista quod omnes baptizabantur & confitebantur peccata sua, nam in textu allato, *Baptizabantur ab eo confitentes, peccata sua,* to *confitentes* restringit propositionem, & reducit numerum illorum qui baptizabantur, ad eos solos qui confitebantur peccata sua: ut sensus sit, baptizabantur ab eo illi qui confitebantur peccata sua & non alii: Sed contra, quia verba illa, *& baptizabantur ab eo in Jordane, confitentes peccata sua,* non ligantur, sed separantur interpunctione, seu virgulâ positâ inter verba illa (*in Jordane*) & ista (*confitentes peccata sua,*) ut patet ex originali, ex vulgatâ nostrâ, & lectiõne SS. Patrum Patrum, qui verba illa Matthæi non aliter legunt: ut proinde alius sit sensus quam ille quem pretendit objiciens, quod scilicet illi, qui exhibant ad eum Jerosolymâ, & ex omni Judæâ & Regione circa Jordanem, duo faciebant; primum, quod baptizabantur ab eo: Secundum, quod confitebantur peccata sua. Addo quod cum Joannis baptismus esset baptismus penitentia, ab eo baptizati non erat aliud, quàm factò confiteri se esse peccatores, & velle penitere.

Confirmatur quia Matthæus in loco quem versamus distinctionem indigit eorum qui veniebant ad Joannis baptismum: eorum scilicet qui exhibant Jerosolymâ, & ex omni Judæâ & Regione circa Jordanem, qui baptizabantur ab eo, confitentes peccata sua, ac

IX.

X.

XI.

XII.

deinde

deinde Pharisæorum & Sadduceorum, quorum multos etiam videbat Joannes venientes ad baptismum, sed nec facientes fructus dignos poenitentiae, nec dispositos ad faciendum, quibus dicebat: *Progenies viperarum quis demonstravit vobis fugere à venturâ irâ? facite ergo fructum dignum poenitentiae. & ne velitis dicere intra vos, Patrem habemus Abraham, dico enim vobis, quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ.* Hos fictè venisse insinuans carpebat & urgebat ut quandoquidem veniebant ad Baptismum poenitentiae, facerent ergo fructus dignos poenitentiae: Baptismum verò piorum insinuat fuisse sine fictione, & in sinceritate, per hoc quod dicit quod non tantum baptizabantur, sed etiam confitebantur peccata sua: illa ut puto clarissima sunt.

XIII. Quare certissimè concludendum verba hæc Divi Joannis Baptistæ ad hos fictos poenitentes, in sensu proprio & literali intelligi debere de reali & physicâ conversione lapidum propriè dictorum, non verò de conversione eorum qui exibant Jerololymâ, & ex Judæa, & Regione circa Jordanem & baptizabantur ac confitebantur peccata sua ut patet.

XIV. Quod adhuc exinde confirmatur, quod per illa verba vult S. Præcursor exaggerare summam Dei potentiam, cui nihil sit difficile multò minus impossibile, ut verbum & promissionem suam impleat: undè necesse est omninò dicere adduxisse in exemplum rem difficillimam. At si per lapides convertendos in filios Abrahæ intelligeret Gentiles, nihil plus miri esset in hac conversione quam in conversione Pharisæorum & Sadduceorum, immò minùs; cum innueret per ea verba in his esse plus duritiei, obstinationis, & resistentiæ ad conversionem, quam in istis quos lapides vocat: ergò certissimè & sine ullâ dubitatione intelligendus de aliâ conversione quam morali istâ Gentilium, scilicet de reali & physicâ lapidum propriè dictorum, quod amplius patebit ex dicendis.

SECTIO II.

Refertur secunda Explicatio eorumdem verborum, & refutatur.

EX dictis Sectione præcedenti manifestè patet in his verbis Divi Joannis, conversionem illam lapidum in filios Abrahæ, quam Deus potens est facere in sensu proprio & literali ex parte termini à quo intelligendos esse de verâ, reali & physica conversione lapidum propriè dictorum qui jacebant in ripâ vel eminebant in alveo Jordanis. Restat difficultas in explicandâ hæc conversione ex parte termini ad quem, seu de quibus Abrahæ filii intelligi debebat, in quos illa conversio lapidum est possibilis? an de veris & propriè dictis? an verò de spiritualibus tantum? Quamvis enim Deum de lapidibus homines suscitare posse indubitatum sit, quippe qui etiam ex nihilo cuncta creavit, non tamen videtur posse filios Abrahæ veros & propriè dictos: cujus rei ratio est, quod talis filiatione non possit esse nisi posito fundamento, quod est generatio, ut docent communiter Philosophi, quæ tunc abesset, cum dicantur à Deo per potentiam absolutam Abrahæ, tot sæculis jam mortuo, de lapidibus suscitandi.

Propter hanc rationem Noster Sylveira in Evangel. tom: 1. lib. 3. cap. 1. quæst. 36. & alii ante, & post ipsum, rem ita explicant, ut scilicet verum sit posse Deum de veris lapidibus suscitare filios Abrahæ, quia potest Deus quovis lapides in homines convertere, & in his indere fidem & pietatem Abrahæ, quo pacto erunt filii Abrahæ, non quidem secundum carnem, sed secundum spiritum, pro quibus præcisè intelligantur promissiones factæ.

Sed contra hoc est: Primò, quod si promissiones factæ Abrahæ, & in ejus filiis implendæ, præcisè intelligendæ essent de filiis Abrahæ secundum spiritum, ita ut nihil referat sint ne illi veri Abrahæ filii nec ne, modò tantum imitentur fidem & mores Abrahæ.

Cettè

Certè abs re omninò fuisset quod potentiam Dei ad suscitandos ex lapidibus alios pro ipsis filios, qui benedictiones illas participarent, intentasset: ut quid enim hoc? Cum ex infinito Gentium omnium numero posset in eum finem tales filios in locum paucorum Judæorum ex hypotesi vastandorum substituere. Itaque illud unicum, positâ hâc explicatione, habuisset agendum Joannes, Phariseos scilicet & Sadducæos quos arguebat, istum quo laborabant errorem eis detegere, ostendendo hoc quod illi de filiis secundum carnem intelligebant, intelligi de spiritualibus præcisè, & facile posse Deum, illis in peccatis suis dimissis, converti ad Gentes, & in illis conversis tanquam in filiis spiritualibus reverà per promissiones intellectis, easdem implere promissiones. Et hoc quidem modo, melius quàm illo, Joannes vanam Phariseorum & Sadducæorum retudisset fiduciam: non enim dubitabant hi posse Deum ex multitudine lapidum in ripâ Jordanis jacentium novam condere gentem, quæ creditura esset in eum, & horum corda recentem ab eo condita, nullis obliquis affectibus depravata, posse ad se convertere. Et si hoc Deus fecisset nihil erat quod multum erubescerent: Sed quod Gentes quæ idola colebant, fierent præmissarum filiis Abraham benedictionum participes, ipsi verò veri Abraham filii, quibus in ipso promissiones factæ fuerant, & qui veri Dei cultores videbantur, ab eis repellerentur, hoc profectò eis intolerabile fuisset. Quare Divus Joannes potius per Gentes, quàm per lapides eorum stultam fiduciam castigasset.

XVII. Secundò, quia promissiones factæ Abraham pro filiis, debebant etiam impleri in filiis veris & propriè dictis, licet in his tantum in quibus etiam esset ratio filiationis spiritualis, seu imitatio fidei & morum Abraham: immò in his primariò & principaliter, eo quod pro illis primariò & principaliter factæ essent, & non nisi secundariò tantum Gentes ad illarum participationem cum his admixtæ sint: Unde illæ Christi voces, *Non sum missus nisi ad oves, quæ perierunt domus Israel.* Matthæi cap. 15. vers. 24. *Non est bonum sumere*

panem filiorum, & mittere illum canibus. Ibidem vers. 26. &c. His ergò vastatis, & omninò profligatis, necesse fuisset alios similes filios in horum locum excitari, in quibus hæc promissiones in veris filiis complendæ, implerentur: quales certè non essent Gentiles facti per conversionem ad fidem & morum imitationem ipsius Abraham spiritualis filii. Confirmatur hæc ratio: quia una è promissionibus Abraham factis, est conservatio seminis in quo benedictiones complerentur, & unio cum Abrahamo tanquam cum Patre fuit fundamentum cæterarum benedictionum propter Abraham promissarum.

Tertiò, etsi non esset necesse intel- XVIII. ligere in istis promissionibus nisi filios spirituales Abraham, quia tamen certum est Phariseos & Sadducæos aliter existimasse, illas scilicet debere compleri in filiis veris & propriè dictis, id est secundum propagationem seminis (inde enim illorum vana fiducia) propterea de his adhuc, non verò de spiritualibus filiis esset intelligendus sanctus Præcursor: Ratio est quia attendebat hic ad istam illorum fiduciam, & per illam ipsam vult eos concludere: ergo necessarium est ipsum velle, Deum esse satis potentem, si necesse sit, ex lapidibus alios viros & propriè dictos filios Abraham suscitare pro ipsis, ipsis meliores futuros, in quibus promissiones (ex ipsorum opinione in filiis Abraham veris complendæ) complerentur: alias inappositè, & non ad hominem ut aiunt argueret, nec ex ipsis ipsos confutaret.

Exaggerat ergo omninò Divus Joannes XIX. Dei potentiam, & ingerit aliquid valdè inusitatum, & quod difficile casurum erat in mentem Phariseorum & Sadducæorum. At posse Deum qui ex nihilo cuncta creavit, qui uxorem Loth in statuam salis convertit, &c. suscitare de lapidibus homines, non potuit illis esse ambiguum, ergo aliud voluit Divus Joannes, scilicet ex lapidibus veris veros filios & non imitativè tantum posse Deum Abraham suscitare.

SECTIO III.

Proponitur alia horum verborum explicatio, & iterum refutatur.

XX. **O**stendimus supra terminum possibilem hujus conversionis de qua Divus Joannes, non posse intelligi in sensu metaphorico ex parte termini à quo contra Origenem, sed debere intelligi in sensu vero litterali, & eo quem ipsa verba propriè sonant, ut proinde verba ipsius necessariò significant veros & propriè dictos lapides, prout terminus ille lapis communiter accipitur, & pronomem illud demonstrativum (*de lapidibus istis*) in ejusdem verbis Joannis appositum designat: evicimus deinde Sectione præcedenti per filios Abrahamæ, in quos dicti lapides convertendi, non posse etiam intelligi filios spirituales, qui cum ideò tantum dicantur filii Abrahamæ, quod ipsius mores imitentur, impropriè solum dicuntur illius filii: unde omninò necessarium est, ut per terminum ad quem fieret illa conversio lapidum, seu per filios Abrahamæ, intelligantur filii veri & propriè dicti.

XXI. Porro duplex datur conversio realis & physica rei in rem ex parte termini in quem fit conversio: Prima, est conversio rei in rem præexistentem ante conversionem: talis est transsubstantiatio illa mirabilis & divina, seu conversio panis in corpus Christi, & vini in ejus Sanguinem, vi verborum consecrationis à ministro cum intentione prolatorum in Sacramento Altaris: Secunda, est conversio rei in rem quæ necdum est, sed primò producitur per ipsam conversionem, talis fuit conversio aquæ in vinum in nuptiis Canæ Galileæ Joan. cap. 2. Cum ergo propter rationes Sectionum præcedentium, conversio lapidum in filios Abrahamæ, in sensu litterali & proprio per Divum Præcursores intellecto, cogamur admittere intelligi de conversione lapidum verorum ac propriè dictorum, in filios Abrahamæ veros ac propriè dictos:

Restat videndum an hæc conversio intelligi debeat secundum primum, an verò secundum posterius membrum hujus divisionis.

Pater Cornelius à Lapide in cap. 3. ^{XXII} Matth. explicans allata sancti Præcursoris verba post Dionysium Carthusianum, Didacum Stella & alios reducit ad primum: cum enim possit Deus per absolutam suam potentiam quamlibet substantiam creatam in aliam transmutare totaliter, pura tam quoad materiam, quam quoad ad formam, potest consequenter ex lapidibus suscitare filios Abrahamæ, quia potest lapides convertere in corpora mortuorum filiorum Abrahamæ, illaque animare, & à morte suscitare: atque hæc ratione erunt veri filii Abrahamæ ex lapidibus per divinam potèntiam suscitati, sed tamen ex Abrahamo prius geniti: hic modus explicandi aliquibus placuit valdè, quia est facilis: idest satis clarè dissolvit difficultatem.

Sed nec hæc explicatio placet: ^{XXIII} quamvis enim id omninò possit Deus: attamen hæc non est quæstio quid potuerit Deus, sed quid hæc intenderit Sanctus Præcurfor? Mens porro illius talis omninò fuisse censenda est quando hoc protulit, ut si hoc fieret quod fieri posse asserit, nihil ex eo incommodi sequeretur: sequeretur autem secundum hanc explicationem: quia illa corpora in quæ lapides isti converterentur, cum animarentur denuò, vel animarentur priore suâ animâ, vel novâ, neutrum dici potest sine magno incommodo: probatur quoad primam partem: quia si priore suâ animâ animarentur, ergo hi essent omninò iidem qui prius fuerant & devixerant: non ergo suscitarentur filii Abrahamæ in locum vastandorum substituendi, idest novi, sed mortui resuscitarentur: Secundò, est manifestè contra textum nam in his verbis: *Potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahamæ*, to *Abrahamæ*, est dativi casus, ut norant Interpretes, inter quos ex nostris Thomas Beauxamis tom. 1. in Evang. ad hunc locum, & Sylveira tom. 1. in Evang. lib. 3. cap. 1. quæst. 36. quod & evidens est, nam in Græco vox *Abrahamæ* est conjuncta cum articulo dativi casus

casus *to* non verò cum genitivo *ton*: & Syriaca versio apud eundem Sylveiram sic habet: *Dico enim vobis quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios ipsi Abrahamo*, cui consonat versio Vatabli apud eundem Sylveiram ibidem, quæ sic habet: *Potens est Deus de lapidibus istis liberos ipsi Abrahæ excitare*. In hoc autem casu non esset suscitare filios Abrahæ in dativo, sed resuscitare filios Abrahæ in genitivo, ut patet: Tertio, vel illi juxta hanc opinionem resuscitandi fuerant boni vel mali: si boni, cum in illis jam completæ essent benedictiones quæ illos tangebant, cur revocarentur ad vitam exponendi iterum periculo illas perdendi? & quomodo in eis possent compleri illæ quæ in posteris pro quibus subrogarentur deberent compleri? si verò mali, cur hi jam mortui potius ex Inferno ubi nulla est redemptio, revocarentur ad penitentiam, quam Pharisæi viventes? Certè nullus est qui non censebit hæc nimis aliena esse à mente Divi Joannis.

XXIV. Quod si novâ velis animâ corpora illa mortuorum Abrahæ filiorum esse informanda: peto in die judicii quâdo animæ forent ad sua corpora revocandæ, & illis iterum & æternum consociandæ, quænam illarum duarum animarum quæ in hæc sententiâ successivè idem corpus animassent, & in morte destituisent, illud repeteret, & cui illorum adjudicaretur? an fortè utraque simul idem corpus animaret? an una in æternum in statu separationis maneret corpore viduata? deinde quænam illarum duarum corpori isti sociaretur? quænam illo viduaretur? an prior? an posterior? & cur hæc potius quàm ista? an fortè hæc modò, modò ista successivè? an denique media pars corporis uni, media alteri aptaretur animæ? Tandem cum idèd hoc velit Cornelii à Lapide sententia, lapides in corpora mortuorum filiorum Abrahæ converti, ut ex hoc possent dici filii, quia ab eo seu mediatè seu immediatè geniti, videat Cornelius quomodo poterit hoc esse? cum unio secundæ animæ cum isto corpore, in quo stat formaliter generatio, nõ esset ab Abrahamo nec immediatè nec mediatè?

vides ergo quantis hæc sententia sit obnoxia incommodis. Quare sit

SECTIO IV.

Verus horum Divi Joannis verborum sensus.

Certè attentis præcedentibus, nihil omninò restat, nisi ut dicamus hanc Divi Joannis propositionem explicari debere per secundum modum conversionis physicæ & realis ex parte termini *ad quem*, idest per conversionem in terminum, qui non erat ante, sed primò fit & producit per ipsam conversionem, ut scilicet hæc propositio intelligatur litteraliter & simpliciter pro ut verba sonant. Quare hæc erit illius sensus, Potens est Deus de lapidibus istis, idest in ripâ Joannis jacentibus, suscitare, idest facere, & producere novos Abrahæ filios veros & propriè dictos.

Ab hoc simplici & obvio, ad quem præ se ferunt verba Divi Joannis sensu, ad supra relatos deflecterunt Interpretes maximâ ex parte, quia existimant hunc non posse esse verum: non posse enim poni relationem nisi posito ejus fundamento, axioma est Philosophorum, consequenter nec Paternitatem, seu Filiationem sine generatione, quemadmodum nec relationem causæ & causati absque causalitate. Sed cum multos SS. Patres & Doctores videam hunc nostrum sensum etiam dedisse, ut infra videbimus, ex quo contentarium est, utin eo non illam censuerint esse cum veritate impossibilitatem, quam fingunt illi qui contradicunt, hinc est quod illos secutus, eum eo libentius amplector, quò cæteris præterendus, quia magis obviis & litteralis.

Verùm cum in tantum sit probabilis & receptibilis hominum quantumvis doctissimorum opinio, in quantum non pugnat cum ratione: Restat hic ostendendum, illum quem verbis istis dedimus sensum non pugnare cum ratione, sed è contra illâ niti: probatur igitur primò à refutatione cæterarum explicationum: cum enim necessarium sit

X x 2

sit

fit hanc Divi Joannis propositionem, in aliquo sensu esse veram, nec in cæteris possit sustineri, ut vidimus Sectionibus præcedentibus, omnino restat ut in hoc sensu veritas ejus subsistere debeat, eum nullus alius assignari possit, nec possit mentiri Scriptura.

XXVII. Probatur secundò hæc ratione: Ille est verus & proprius sensus propositionis Sacrae Scripturae, quem littera & verba propositionis primò ex se & propriâ significatione sonant, nisi ille sensus tam evidentè pugnet cum ratione ut necessariò ad metaphoram recurrendum sit: ita omnes Theologi & Interpretes: sed hic sensus à nobis verbis Sancti Præcursoris datus, est talis: ergo est verus & proprius illorum verborum sensus. Prima pars minoris hujus argumenti clara est. Probatur secunda, quod scilicet sensus à nobis verbis Præcursoris datus, non pugnet cum ratione. Quod enim dicitur contra non potest quis esse verè Pater nisi posito illo per quod est Pater, scilicet generatione; non multum urget: tota enim ratio dicendi quod generatio sola sit ratio per quam quis est verè Pater, est consuetudo cernendi, & omnimoda rationis præoccupatio: Nam quia non aliam cognoscimus Paternitatem veram, nisi illam quæ est per generationem, idèò arbitramur nullum posse esse verè alterius patrem nisi per generationem: sed si potentia Dei per ea solùm quæ videmus & ordinariæ fiunt, metiendæ esset, certè nec infinita esset. nec quidquam quod nostram intelligentiam superat, posset, consequenter nec divina esset.

XXIX. Dicendum ergo, non potest quis esse verè pater viâ naturali & ordinariâ nisi per generationem, potest tamen viâ supernaturali & extraordinariâ, & per divinam voluntatem ac potentiam: Nec in hoc major est difficultas quàm in multis aliis de fide, in quibus naturalis ratio obstupescit, & quam Dei revelatio corrigit: ut quod tres Personæ Sanctissimæ Trinitatis sint unus & idem Deus, realiterque identificentur cum uno Deo simplicissimo & omnis compositionis expertissimo, & tamen sint realiter distinctæ inter se, contra illud axiomam rationis naturalis. *Quæ sunt ea-*

dem uni tertio, sunt eadem inter se. Quod in Mysterio Dominicæ Incarnationis natura humana, quæ est substantialis, non per se subsistat, sed per aliud, scilicet per Verbum: & è contra in Eucharistiâ, quod species seu accidentia existant sine subjecto in seipsis: quod Corpus Christi sit quantum, non tamen sit extentum, sed sit totum sub totâ, & totum sub quâlibet vel minimâ specierum panis & vini parte, & alia similia multa: sicut ergo in his credimus contra naturalem rationem, quia id ita esse revelatum est à Deo, sic & hic ubi de summâ Dei potestate, cui quanta possumus & infinitis plura quàm capere possumus, concedere debemus, captivandus est intellectus in obsequium fidei, & reverentiam tantæ potestatis. Et certè quis tibi dixit præter viam generationis, nullam aliam esse, quâ possit Deus facere aliquem verè alterius patrem, ut hoc infinita ejus neget potestati? præsertim cum audis è contra hæc verba Divi Joannis. *Potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ.*

Confirmatur hæc sententia ex ipso textu & verbis Divi Joannis: nam ut notavimus hic supra Sectione præcedenti num. 23. *to suscitare* in illis verbis non junctum cum Genitivo, sed cum Dativo *Abrahæ*, quod significat non priores vitæ functos vitæ reddere, sed novos dare? Deinde ut hos novos filios intelligas esse veros & propriè dictos filios, non verò spirituales tantum & metaphoricos, observant periti *to suscitare filios Abrahæ*, Hebraicam esse locutionem, quæ significat plus quam gignere, nempe gignere unde videntur gigni non posse, seu melius, dare & habere filios, undè videntur dari & haberi non posse & utiq; optimè ad rem nostram, quid enim magis distat à vitâ & ratione quàm lapides, ex quibus tamen fierent homines? Quid magis distat à communi usu, quàm hominem aliquem fieri patrem alterius hominis ex lapide facti, ac si ipse eum genuisset.

SECTIO V.

Probatur hic sensus auctoritate Sanctorum Patrum.

XXXI. **A**gmen ducat Sanctus Hieronymus in cap. 1. Matthæi quem sequitur Divus Thomas Aquinas Philosophiæ Pharus & Theologorum Vertex in Catenâ ad cap. 3. Matthæi: ubi Sanctus ille Pater duas adducit hujus loci explanationes: Primam his verbis. *Lapides Ethnicos propter cordis duritiam.* Deinde addit secundam. *Sive simpliciter, nota istud (simpliciter) indicat Dei potentiam quâ qui de nihilo cuncta fecerit possit & de saccis durissimis populum procreare.*

XXXII. Dices colligi quidem ex hac secundâ explanatione Divi Hieronymi, eum loqui de veris lapidibus, non verò de filiis Abrahæ proprie dictis: Non enim dicit quod possit Deus de saxis durissimis filios Abrahæ procreare, sed populum procreare: quare explicandus Hieronymus juxta dictâ Sectione 2. quod scilicet possit Deus de saxis durissimis procreare populum, qui per imitationem fidei & morum fierent filii spirituales Patris Abrahæ: Respondeo, non potuit Divus Hieronymus ita stupidè hallucinari ut crederet populum alterum de saxis durissimis procreatum cum conversione ad mores Abrahæ tantum, esse simpliciter filios Abrahæ: quis enim unquam crediderit tales esse filios Abrahæ simpliciter? Atqui loquitur Sanctus Præcursor de filiis Abrahæ ex lapidibus suscitandis, & Divus Hieronymus dicit hunc locum posse explicari *simpliciter*, ergo ex mente Divi Hieronymi intelligendus Divus Joannes de filiis Abrahæ simpliciter.

XXXIII. Sequitur Divus Chrysostomus in cap. 3. Matth. Homil. II. ubi sic ille: *Potest Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. Nonnulli quidem opinantur hoc illum dixisse de vocatone gentilium quos metaphoricis lapides nominaverit: Ego tamen aliam quoque hujus dicti intelligentiam esse prospicio. Quæ verò est ista? ne, inquit, putetis quoniam si pecca-*

ris ipsi, absque filiis, orbumq. Patriarcham Deus esse patitur: Non erit istud omnino, non erit, Deo enim possibile est filios ei etiam de lapidibus suscitare, atque ad nobilitatem propinquitatis eius adducere, siquidem & ante sic factum est. Hominem enim ex lapidibus fieri tale est, quale fuit puerum de sterili matre procedere: quod etiam Propheta significans, Aspici- te, in solidam petram de qua excisi estis, & in foveam lacus de qua effossi estis. Aspici- te in Abraham Patrem vestrum, & in Saram qua genuit vos. Hujus igitur il- los Prophetia ammonens & ostendens quo- niam prius quoque tam admirabili modo eum fecisset parentem, ut quodammodo ex lapidibus et filium dedisse videatur, nun- quoque istud dicit esse possibile: Et post pauca, Nec verò ait, potest homines ex la- pidibus facere, sed quod multò erat præci- sius, filios inquit Abrahæ, quid clari- us? quid expressius pro nostro as- ferto?

Neque dicas Divum Chrysostomum ab hoc sensu deflectere per hæc quæ ibidem sequuntur: *Nempè considera quemadmodum illos à jactatione etiam carnali & refugio istius propinquitatis ab- duxerit, ut potius in conversione verâ & conversatione sanctâ spem salutis locarent: vidisti quemadmodum cognationem car- nalem excludens, hanc quæ per fidem con- stat induxerit.* Non enim vult per hæc Chrysostomus Divum Joannem exclu- dere cognationem carnalem à ratione filiorum Abrahæ ex lapidibus per extraordinariam Dei potentiam suscitandorum (quod est in questione) sed tantum excludit S. Doctor istam car- nalem cognationem si sit sola à promissionibus percipiendis: Enimverò etsi illæ promissiones filii Abrahæ secundum carnem factæ sint, non ta- men ut in illis compleantur nisi spiri- tuali etiam cognatione instructi fue- rint? ut proinde non in illâ carnali, sed in hac spiritali, idest conversatione sanctâ, spem salutis scirent Pharisæi esse locandam, quos à jactatione carnali & refugio istius propinquitatis sanctus Præcursor abducebat: hæc ad oculum patent ex verbis Chryso- stomi.

Eodem modo noster Joannes XLIV. XXXV. Patriarcha Jerosolymitanus, ille qui
Xx 3 dicitur

dicitur Imperfectus in Matthæum: in fragmentis Commentar. in Luc. c. 3. inter ejus opera à nostro Patre Petro Wastelio uno volumine collecta suoque authori asserita, tibi sic ille: *Dico enim vobis quia potens est Deus de lapidibus istis, &c. Quasi dicat ne putetis quod si vos perieritis, filii privetur Patriarcha, potest Deus enim etiam ex lapidibus homines illi præbere, & ad illum perducere sanguinem. Pondera hoc, Potest Deus ex lapidibus homines illi præbere, & hos ad illum perducere sanguinem.*

XXXVI. Sequitur deinde Euthymius in c. 3. Matthæi ejus hæc sunt verba: *Ne putetis, inquit Ioannes, quod si vos absque fructu virtutum perieritis, nulli reliqui erunt Abrahæ filii: Potest enim Deus de inanimatis his lapidibus suscitare filios ipsi Abrahæ: Etenim ipsum Isaac quoque suscitavit ei de inanimato ac lapideo Sara utero.*

XXXVII. Eodem modo loquitur Theophylactus in eundem locum Matthæi, ubi sic ille: *Per lapides intelliguntur Gentiles, è quibus multi crediderunt: simpliciter tamen dicebat Ioannes quod ex lapidibus possit Deus facere filios Abrahæ. Erat enim & vulva Sara lapis propter sterilitatem & nihilominus pepererat.*

XXXVIII. Tandem Dionysius Carthusianus, qui in cap. 3. Luc. art. 9. circa medium eadem verba ita interpretatur: *Dico enim vobis quia potest Deus de lapidibus suscitare, id est procreare seu ad esse deducere filios Abrahæ: Quod tripliciter intelligi potest & verificari. Primò, per lapides intelligendo ipsa saxa à Ioanne ad oculum demonstrata: per filios verò intelligendo homines justos, qui fidem & perfectionem Abrahæ assequendo, spirituales eius filii essent. Etenim Deus omnipotens qui cuncta de nihilo fecit, naturas rerum commutare, & se invicem convertere facillime potest. Secundò, per lapides intelligendo Gentiles à Judæis vehementer contemptos, quod instar lapidum spiritualiter duri, impoliti, seu incircumcisi ac steriles erant, & Idola muta, Lapideaque colendo, illis conformati fuerunt, secundum illud Psalmista: *similes illis fiant qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis.* Deinde subdit quod è re nostra. Tertiò, per lapides intelligendo saxa præfata seu alia, & per filios Abrahæ intelligendo*

filios carnales ejus. Quid clarius? Ad ditque Dionysius, sed fortè non apparet quomodo id fieri potuerit aut possit, præsertim cum tempore illo Abraham obierit, & carnales filii ex carnali semine propagentur: Nihilominus Deus cujus potestas est penitus infinita, hoc pluribus modis potest, &c.

An non his accenseri possit Beatus Petrus Damianus Cardinalis in alia quidem, sed simili materiâ disputans, hic ferm. 64. expendens hæc verba Christi Domini è cruce pendentis ad Matrem de discipulo dilecto: *Mulier ecce filius tuus*, sic argumentatur: *Sicut dixit matri ecce filius tuus: ita dixit discipulis hoc est Corpus meum; & tantum fuit in illis verbis effectus, ut illicò panis ille, quem dabat, Dominicum fieret Corpus, dixit enim omnia & facta sunt. Ex quâdam itaque similitudine, si dicere audeamus, & Beatus Ioannes non solum filii potius est nomine, sed propter verba illa dominica quoddam majus necessitudinis Sacramentum apud Beatam Virginem obtinere meruit. Ubi ille Sanctissimus & Doctissimus Cardinalis comparat verba Christi ad Matrem in Cruce, cum ejusdem verbis ad panem in Cœnâ Eucharisticâ, ut scilicet sicut per hæc verba: *Hoc est Corpus meum*, panis factus est illico Corpus Christi, sic per ista, *Mulier ecce Filius tuus*, Joannes factus sit Virginis filius. Quomodo autem hoc? scit Deus qui talia potest.*

Dices, Damianus non vult Joannem factum esse verè filium Virginis per hæc verba, *Mulier ecce Filius tuus*, sicut panis factus est Corpus Christi per illa, *Hoc est Corpus meum*: ait enim Joannem factum esse filium Virginis per illa sicut panis Corpus Christi, ex quâdam similitudine: Respondeo fuisse crassissimum & intolerabilis error omnimodam hic prætereundam similitudinem, quare omninò hic cum limitatione & restrictione debuit loqui & locutus est Damianus. Igitur similitudinem docendo expressè, dissimilitudinem tamen aliquam insinuat. Sed in quo similitudo? in quo dissimilitudo? Audi: similitudo est in effectu utrimque ex verbis Christi secuto, ut scilicet juxta jam dicta, sicut panis factus est verè Corpus Christi vi verborum illorum, *Hoc est Corpus*

Corpus meum, ita Joannes verè filius Virginis vi istorum, *Mulier ecce filius tuus*: Si enim hîc esset dissimilitudo, in quo ergo similitudo? dissimilitudo verò est in modo quo secutus est effectus, quia nimirum panis conversus est in Corpus Christi præexistens, & desit esse panis: Joannes verò non est conversus in Christum Filium Virginis præexistentem, nec desit esse Joannes: absit ut tam absurda cogitemus, sed manens Joannes qui erat, factus est Virginis filius, quod non erat: atque secundum hoc, & propter hoc limitatè loquitur D. Damianus.

XLII. Ex quâ doctrinâ illud pro me hîc decerpo, quod cum Joannes ex Beato Damiano factus sit verè filius Virginis per illa verba, *Mulier ecce filius tuus*; sicut panis verè Corpus Christi per ista, *Hoc est Corpus meum*, non sit autem hâc ratione Joannes filius Virginis generatione, ut constat: consequenter Divum Damianum censere nobiscum, posse scilicet aliquem fieri à Deo alterius verè filium absque eo quod interveniat generatio si Deus voluerit.

SECTIO VI.

Probatum idem sensus auctoritate aliorum Doctorum & Interpretum.

XLII. SI hos ex ordine persequi vellem, Quando esset finis? Quare ex his paucos selectos accipe, ac primò quidem nostrum Guidonem Perpinianum qui florebat anno 1320. in Opere quod inscripsit *Quatuor unum in Evang.* ad citata Divi Joannis Præcursoris verba, ubi postquam retulit sententiam eorum, qui in illis per lapides intelligebant Gentiles, qui lapides colebant, & quibus similes facti sunt: & per filios Abraham: imitantes fidem & opera Abraham: Subdit secundam, his verbis. *Vel ad litteram ubi Joannes baptisabat, ubi stabant Pharisei, lapides ostendebat: ut sit sensus potens est Deus qui de terra hominem formavit, de istis lapidibus suscitare filios Abraham.*

XLIII. Dices Guidonem commodè explicari posse juxta dicta superius Sect. 2.

dicendo quod illud ad litteram intelligat de lapidibus quidem veris non tamen de filiis veris Abraham: sed contra, cum enim eximius hic Doctor & ex Generali Ordinis Episcopus, prius explicans hunc textum secundum sensum spirituales applicet distinctè sensum illum tam lapidibus quàm filiis Abraham. Cur aut quomodò, cum ab illo sensu transit ad litteralem, & dicit verba illa Divi Joannis ad litteram posse intelligi *ut sit sensus potens est Deus qui de terra hominem formavit de istis lapidibus suscitare filios Abraham.* Cur inquam aut quomodo verba illa restringerentur ad unum tantum terminum à quo scilicet lapides, quæ in sensu spirituali extendit ad utrumque? Deinde comparat Guido formationem filiorum Abraham ex lapidibus, cum primâ formatione hominis de terrâ: ergo sicut hîc intelligitur de terrâ & de homine ad litteram, ita & illic de lapidibus & filiis Abraham ad litteram.

Conspirat Doctissimus Cornelius XLIV. Jansenius Episcopus Gandavensis in Concordiâ Evangelicâ cap. 13. cujus hæc sunt verba. *Nolite, inquit, cogitare Pater noster Abraham est, proinde cum semini eius facta sit promissio salutis & hereditatis, non poterit venire super nos ira Dei, &c. Ego enim vobis confirmo posse Deum omnibus etiam vobis perditis adimplere promissiones Abraham de semine ipsius factas. Nota illud (de semine ipsius factas,) nam qui olim ex lapideâ & sterili vulvâ Sara excitavit Abraham filium, cujus deinde posteritas arene maris coequala est, is modo vel ex istis quos cernitis lapidibus, eidem suscitare poterit semen. Nota (semen) in quo præstet quæ illi promissa sunt. Et post pauca. Notandum, inquit, cum dicit ex lapidibus istis, &c. demonstrasse lapides aliquos coram postis &c. ad litteram enim intelligendum Joannem id significare quod verum est, Deum, qui ex nihilo omnia fecit, potuisse etiam ex lapidibus filios Abraham suscitare. Et iterum inferius postquam verba illa explicavit secundum sensum spirituales, subdit iterum in nostram sententiam. Præterea notandum quod dicit ex lapidibus posse dari Abraham filios. Illo enim aperte significat posse aliquos fieri filios Abraham etiam si ex illo non sint carnaliter prognati, imò ab eo sint quàm alienissimi secundum carnalem generationem,*

generationem, quid enim à carne Abrahae magis diversum quam lapides.

XLV. In eandem abit sententiam noster Thomas Beauxamis tomo 1. in Harmoniam Evangelicam ad illa verba Divi Joannis, ubi sequitur & citat Divum Hieronymum, Euthymium, & Theophylactum, de quibus Sectione præcedenti.

XLVI. Horum vestigia præmens Didacus Stella in Lucae cap. 3. verba illa Divi Joannis versans sic profertur. *Sed mirum videtur quomodo possit Deus hoc facere, cum Abraham jam obierit, & carnales filii ex carnali semine propagentur? Nam bene Deus ex lapidibus, quos tunc Ioannes digito ostendebat, poterat homines facere, imò ex nihilo: sed quod isti homines sic facti & creati, essent filii Abrahae, impossibile videbatur, sed cum Deo nihil impossibile sit, & potestas ejus sit infinita, multis modis hoc facere potest. Primò quia potest transubstantiando convertere unum in aliud subjectum, sicut quotidie facit in sacrosancto Eucharistia Sacramento, ubi fit transubstantiatio, nam substantia panis convertitur in substantiam Corporis Christi. Et sic lapides in Iudeos, tunc vel nunc existentes convertere poterat. Item potuit hoc facere suscitando Abraham, & lapides in semen ejus convertere. Multis etiam aliis modis vobis ignotis poterat Deus hoc efficere.*

XLVII. Tandem ut alios innumeros omittam, Doctissimus è Societate Jesu Interpres Maldonatus in cap. 3. Matthæi sic explicat. *Veros significat lapides ex quibus non minus potest Deus filios Abrahae suscitare, quam potuit filium Abrahae Isaac ex mortuâ jam vulvâ Saræ. Genesis cap. 15. v. 4. & 5. & Roman. cap. 4. v. 19. Eò enim videtur Evangelista alludere. At suscitatus ex mortuâ vulvâ Saræ fuit verè filius, ergo & ex lapidibus suscitandi, licet dissimili modo. Deindè post pauca idem Maldonatus subtilissimè. Quod autè Remigius refert dixisse quosdam Ioannem hæc dicentem, eos demonstrasse lapides quos olim Hebraei Iordanem trajicientes in sempiternum monumentum erexerunt Iosue cap. 4. vers. 7. non est creditu necessarium, & nimis sententiam restringit. Illud malim observari suscitare filios Hebraicam esse locutionem, quæ plus quam gignere significat, nempe gignere unde*

videntur gigni non posse. Hæc ille. Non quod actionem gignendi hic velit, sed significat terminum seu filiationem inde, unde filiatio videtur non posse expectari.

Ex quibus omnibus patet Abrahamum & quemvis hominem posse (si Deus voluerit) esse verè & propriè patrem, & habere verum & propriè dictum filium absque eo quod interveniat generatio, quæ nullo modo requiritur ut quis fiat verè pater, nisi viâ communi naturali & ordinariâ: Cum ergò Divus Josephus adeò disertè dicatur Pater Jesu in Evangelio, cum eum Deus elegerit directè ut esset Pater Jesu, atque idco non priùs eum ex Virgine concipi voluerit, quam eum duxisset, & ex istâ intentione ejus vices in formatione Christi in Virgine suppleverit, consequum est ipsum esse verè & propriè Christi Patrem: nec minus quam foret Abraham pater istorum, qui ex lapidibus à Deo ipsi fuissent per potentiam obedientialem suscitati: Nam Abraham non foret Pater istorum generatione à se profectâ, sed actione à Deo proprio positâ, ut patet ex textu. Atqui hoc esset à Deo suppleri causalitatem, seu actionem Abrahamæ pro Abrahamo, Cum ergo in casu Divi Josephi suppleverit Deus, seu Spiritus Sanctus in productione Christi actionem Divi Josephi, omninò dicendum est non minus propriè esse Patrem Christi, quam foret Abraham pater istorum filiorum ipsi à Deo suscitatorum, quin potiori jure cum Spiritus Sanctus suppleverit actionem Divi Josephi, ipso existente, & in ejus uxore Divâ Virgine cum quâ erat jure matrimonii una caro.

CAPUT XIV.

Roboratur iterum nostra Sententia de hac Divi Josephi Paternitate exemplo à rebus naturalibus petito.

EMPLA habemus, primò, in Ape de quâ Ecclesia in Benedictione Cerei Pafchalis

chalis Sabbatho Sancto hæc canit : *O verè Beata & mirabilis Apis, cujus nec sexum masculi violant, fetus non quassant, nec filii destruunt castitatem: sed sicut sancta concepit Virgo Maria, Virgo peperit, & Virgo permansit.* Secundò, ficulneis nonnullis quæ teste Sancto Ephrem Syro tom. 3. operum latinitati donatorum & scholiis illustratorum à Gerardo Vossio nostrate & nostræ Cathedralis Leodiensis Canonico ferm. in Margarit. pretios. in fine fructum non ferunt nisi ramis masculorum obumbrentur.

II. Sed hæc solam produco Palmam cujus natura omnibus notissima est. Hæc arbor, quemadmodum magno consensu tradit rerum naturalium scriptores, hæc singulari noscitur prædita proprietate quod sicut in animalibus, sic in illis sexuum diversitas reperiatur: adeò ut quædam illarum mares, aliæ verò feminae sint & dicantur: unde sicut in animalibus, sic in his uiv. venit, quod scilicet palma femina sit ferax, masculi neque hoc solum habent commune cum animalibus, sed insuper quod licet palma femina ex se sit foecunda & ferax, foecunditatem tamen istam exeret nunquam, prout nec animalia feminea, nullumque omninò unquam fructum producet, nisi illi palma masculini sexus combinetur, id enim semper & ubique observatum est, quod Palmæ feminae solitariae nunquam producant aut ferant fructum, ferant verò in consortio & præsentia masculi.

III. Sed quod hæc è re nostræ est in hæc tantâ similitudine, quam habent cum animalibus Palmæ, illud habent diversum ab illis, quod ad producendum fructum, licet requiratur utriusque Palmæ masculæ & feminae combinatio (non enim valet duarum mascularum aut duarum feminarum) non tamen necesse est, ut aut radicibus, aut ramis quodammodo coeant quemadmodum animalia, seque contingant, aut invicem copulentur, sed sufficit si sint sibi invicem præsentés, nec alia inter illas ad fructum major requiritur conjunctio: Ex quo patet quod licet Palma femina solitaria fructum non ferat, non tamen mascula Palma

concutit effectivè & per aliquid sui in feminâ receptum, ullo modo ad fructus productionem.

IV. Quamvis autem hoc ita se habeat, quia tamen Palma femina sine mare non fructificat, & hujus præsentia ac umbra facit quod illa foecunditatem suam exercere possit, hinc illius fructus & hujus quoque dicuntur, & huic omninò attribuuntur, ac si eos ut illa effectivè concurrendo comproduxisset, quia scilicet sine hoc non essent. Quid simile ad rem nostram confirmandam & illustrandam hoc naturæ portento? ecce enim dactylus seu fructus quem profert ferax Palma femina est & attribuitur Palmæ mari sterili, quia Palma femina illum non proferret sine ipsius secum connubio: quidni ergo & D. Josephus possit esse Pater Christi quem non produxit, quandoquidem ad ejus productionem voluntate Dei requisita fuerit ejus cõjunctio cum B. Virgine quæ cum protulit? Itaque D. Josephus & B. Virgo sunt spirituales Palmæ ex quibus hæc ex se est foecundissima, & Christum Dominum iustitiæ Florem & Solem protulit, non nisi tamen juncta Divo Josepho, idque ex decreto & voluntate Dei: unde licet D. Josephus ex se non genuerit Christum, quia tamen Beata Virgo non nisi per matrimonium conjuncta potuit illum gignere secundum præsentia Dei decreta, ideo flos iste & fructus Christus Jesus ipsi merito attribuitur, & Joseph verè illius Pater dicitur. An non istud naturæ miraculum videatur fecisse Deus in Palmâ, ut per illud nos quasi manuduceret ad intelligentiâ hujus admirabilis Paternitatis D. Josephi?

V. Eodem quoque Palmæ exemplo eandem D. Josephi Paternitatem ante me illustraverat Sanctus Ephrem Syrus mox citatus, cujus hæc verba transcribere non pigebit, ut tanti Patris auctoritate nostram de veritate istius Paternitatis sententiam confirmemus. Ergo sic loco citato Divus Ephrem, *Evangeliū*, inquit, *illam* (idest Beata Virginem) *matrem appellat & non nutricem, & Josephum quoque Patrem vocat, cum nullam in eâ generatione partem haberet.* Deinde paucis interjectis, quomodo id verum sit ita explicat.

Yy

Non

Non appellatio, inquit, natura tribuit: nam & nos crebro Patres nuncupamus, non quidem genitores, verum senio conspicuos: Porro ipsi Joseph natura appellationem indidit, honoremque, tempus tribuit, hocque paulo post nostro sic illustrat exemplo. Possunt autem etiam contra ostendere Patrem qui non genuerit: Palmarum mares qui dicuntur, dum obumbrant seminis fructuosas illas efficiunt, cum tamen neque illis misceantur, neque ullam ipsi substantiam praebeant & ficulnearum quoque nonnullae fructum non ferunt, nisi ramis maribus obumbrentur. Quomodo igitur ista quamvis non generent Patres appellantur, ita & Joseph Pater est dictus, licet maritus Virginis non esset: scilicet ut interpretatur Vossius supradictus quoad maritalem thalamum: patetque ex verbis & scopo ac intento Sancti Ephrem.

CAPUT XV.

Amplius veritas huius singularis Paternitatis examinatur & illustratur per illius ad alias Paternitates stricti juris comparisonem.

I. **M**ISSIS paternitatibus per adoptionem & educationem, quatuor alias invenio in Scriptura Paternitates, quas stricti juris appello. Prima est Paternitas naturalis & non carnalis: Secunda, naturalis & non carnalis: Tertia, carnalis & naturalis simul: Quarta, nec carnalis nec naturalis, sed legalis ex lege Deuteronomii cap. 25. Singularum exempla accipe. Pater Aeternus in Divinis est pater naturalis Verbi Incarnati: quia Verbum naturaliter ex paterni fecunditate intellectus procedit: non est carnalis, quia ibi nihil carnis. Divus Joachim est contra Pater Beatissimae Virginis, est Pater eiusdem Verbi Incarnati carnalis mediate, quia ex eius carne propagatus est: non tamen naturalis, quia non via naturali & ordinaria ex Virgine Joachimi filia processit, sed supernaturali & divina. Tertio, Adam respectu Abel, Abraham

respectu Isaac, Isaac respectu Jacob, David respectu Salomonis, &c. Sunt tertio modo patres eorum, id est carnales & naturales simul: Carnales, quia ex eorum carne decisi: naturales quia ex actione naturali progeniti. Quarto modo, Heli fuit Pater Divi Josephi, id est legalis ex Deuteronomii lege c. 25. ut ostendimus supra Parte 1. Tract. 2.

Prima Paternitas ut pote Divina, infinita est, incomprehensibilis & extra omnem ordinem, sicut Deus, consequenter & extra omnem comparisonem. Quare haec omnia ad alias tres progrediamur ut ex collatione Paternitatis Divi Josephi cum his, illius magnitudinem colligere possimus: illud tamen ante observatum velim, quod ut prima paternitas singularis est, & sine exemplo, sic & Paternitas Divi Josephi: multi enim patres carnales & non naturales, tales omnes Christi Progenitores à Divo Matthæo usque ad Abraham, & à Divo Lucâ ab Abraham usque ad Adam recensiti: multi & sine numero carnales & naturales simul: multi legales: Solus Pater Aeternus Pater naturalis & non carnalis, solus item Divus Josephus Pater in suo genere.

SECTIO PRIMA.

Comparatur cum Paternitate Legali.

Legalis Paternitatis, quam supra descripsimus, veritas patet primo ex efficacia voluntatis Divinae, quae quodcumque vult, est: cum ergo tales voluerit esse patres lege à se lata, verè sunt patres, quidquid nobis contrarium videri possit, hicque intellectus captivandus, & supercilia deijcienda. Pater secundò, ex ipsis verbis legis Deuteronomii cap. 25. vers. 5. ubi sic habetur. *Quando habitaverint fratres simul, & unus ex eis absque liberis mortuus fuerit, uxor defuncti non nubet alteri, sed accipiet eam frater ejus, & suscitabit semen fratris sui, & primogenitum ex ea filium nomine illius appellabis, ut non deleatur nomen ejus ex Israel.* Ubi notandum quod dum defuncto taliter à fratre

fratre ejus superstitie filius gignitur, non tantum dicitur filius defuncto suscipiari, sed etiam *semen* ipsius, quo quid fortius ad exprimendam hujus Paternitatis veritatem proferri potuit, non video.

IV. Tanta portò fuit ista paternitas, ut licet naturalis absolutè loquendo hanc potior esset. Pater enim qui genuit ex se & pro se filium est strictius & perfectius pater, quàm sit ille qui non genuit, sed ab alio pro se ex Dei lege genitum accepit, qualis est pater legalis: illa tamen naturalis in particulari ex quâ oriebatur in comparatione hujus ferè nulla censebatur: undè filius ita genitus non reputabatur illius qui eum genuerat, sed omninò fiebat illius pro quo fuerat genitus. Undè de Divo nostro Josepho, qui fuit hoc modo filius Heli pro eo quod Mathæus dixit, *Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ, Lucas dicit, Joseph qui fuit Heli.*

V. Tanta erat, ut si talis Pater legalis postea fortè vitæ restitutus fuisset huic filio suo legali obstrictus fuisset, ac si ipsemet eum genuisset, non verò Pater naturalis, & vicissim filius patri isti ac si ab eo genitus fuisset, non verò Patri naturali; hicque filius, dato quod ille iste pater legalis redivivus alias proles procreasset, inter illas ipse Principatum omninò tanquam primogenitus obtinisset, & ita de reliquis. Ex quibus patet ad oculum quàm stricta fuerit hæc Paternitas.

VI. Paternitas tamen Divi Josephi ad Christum omninò strictior est & perfectior, strictius inter ipsum & Christum vinculum, strictiores ex hoc vinculo utrimque obligationes, jura, effectus: ita Divus Justinus Philolophus & Martyr quæst. 66. ad orthodox. ubi sic fatetur: *Si quod natum est ex Heli filius est Heli secundum legem Dei, multò magis ex uxore Josephi, Deo ita volente filius est Josephi citra conjugalem congressum.*

VII. Ratio hujus rei est manifesta, Nam primò efficacia divinæ voluntatis quæ dum ab æterno voluit esse Patrem, non est minor, imò potior, certo certius quàm in Paternitate istâ legali. Secundò, Filius Legalis erat fructus conjugii alieni, Christus verò erat fructus Conjugii proprii Divi Josephi,

Tertiò, quia filius legalis cum patre legali habebat alium patrem, scilicet naturalem, seu eum qui se genuerat, adeoque inter illos duos patres aliquomodo dividebatur affectus, et si pars potior deberetur patri legali, ut jam jam diximus, non item hic. Christus enim ut homo, nullum alium habuit Patrem quàm Divum Josephum. Quartò, major est, strictior & intimior inter Deum & hominem unio, quando unus pro altero agit seu generat quàm sit inter hominem & hominem. Denique, quia hæc Divi Josephi Paternitas habuit omnes suas sequelas, non sic legalis: amorem scilicet, curam, sollicitudinem, vigilantiam, & labores, ex quibus non parùm crescit & augetur amor & obligatio filii erga patrem. Ex quibus omnibus resultat vinculum hujus Paternitatis Divi Josephi, undique strictius esse vinculo legalis Paternitatis.

SECTIO II.

Comparatur cum Paternitate carnali mediata proximiori, Parentum scilicet Beate Virginis.

VIII. Dico contra P. Joannem Baptistam de Poza è Societate Jesu in Elocidario Deiparæ lib. 2. tract. 10. cap. 6. Divi Josephi Paternitatem ad Christum strictiorem fuisse quàm Paternitate carnali mediata, id est fuisse strictius vinculum Christi ad Josephum, & Josephi ad Christum, strictiores utriusque ad invicem obligationes ratione istius Paternitatis & Filiationis quàm inter eundem Christum & suos Progenitores carnales, etiam Avum & Aviam, Divum Joachimum & Sanctam Annam Virginis Parentis Parentes. Probatur efficacissimè ex dictis præcedenti Sectione: quia Paternitas legalis strictius ligabat filium ad patrem legalem & reciprocè, quàm paternitas naturalis ex qua oriebatur, ergo & strictius ligabat eundem filium ad eundem patrem legalem & reciprocè, quàm quævis filium carnalem ad suum Avum & Aviam: Atqui

Atqui hæc Divi Iosephi paternitas longè superat istam legalem, ut dictum est, ergo & hanc paternitatem carnalem mediata Avorum, Divorum dico Joachimi & Annæ.

IX. Probatur secundò, Generatio Christi in Sanctissimâ Virgine Uxore Divi Iosephi ipsi indivisibiliter conjunctâ, & cum ipso jure Conjugii unâ, à Spiritu Sancto supplente in eâ vices ejusdem Divi Iosephi, modo à nobis dicto, pertinuit magis ad Divum Iosephum quàm ad Avos, Annam & Joachimum, & ob hanc magis illi tenebatur Ioseph, magis ei obligabatur & subiciebatur Christus, quàm Avo & Avia quilibet nepos ut constat, ergo strictior fuit Paternitas Divi Iosephi, illorum Paternitate.

X. Objicies cum Pozâ citato, Divus Iosephus solo nomine & ministerio Patris gaudebat, quod multis erat commune, uti Ægypti Pro-Regi Iosepho respectu Pharaonis, Genes. cap. 45. Hiram respectu Regis Tyrriorum & Salomonis 2. Paralip. c. 2. v. 23. & cap. 4. vers. 16. Ulpiano Jurisperito respectu Imperatoris. At Joachimus & Anna verè integræ causæ Mariæ, ac proinde Jesu, graviore munereungebantur. Respondeo primò, D. Iosephum non solum nomine, sed verè & reapse fuisse Christi Patrem juxta supra dicta: indigna est ergo ne dicam injuriosâ Patris Pozæ comparatio paternitatis Divi Iosephi, cum Paternitate Ulpiani Jurisconsulti respectu Imperatoris, Iosephi Ægypti Pro-Regis respectu Pharaonis, &c. Respondeo secundò, Avum & Aviam non posse dici propriè causas Christi, quia certum est non fuisse causas causæ reduplicativè, sed specificativè tantùm: quia licet fuerint causæ Virginis, hanc tamen non applicuerunt aut moverunt ad causandum Christum, ut possint dici causæ causæ Christi reduplicativè, & ideò impropiè tantùm dicuntur causæ Christi Domini: quis autem non videat illa quæ à nobis hætenùs in Divi Iosephi paternitate observata, & tam multis repetita, longè prævalere huic divorum Joachimi & Annæ Christi Avorum mediata & impropiæ causalitati: Respondeo tertio, Paternitas

legalis tanta erat, ut strictius ligaret Patrem ad filium & reciprocè quam illa naturalis immediata ex quâ oriebatur, quid mirum ergo si paternitatem Divi Iosephi, quæ legalem longè superabat, huic mediata avorum paternitati præferendam esse dicamus?

Objicies secundò, cum eodem P. Pozâ, dignitas D. Iosephi ab electione est & non à naturâ, parentum verò Deiparæ dignitas à naturâ, gratiâ & divinâ pendet electione: altior autem est naturæ simul & gratiæ nexus, quàm gratiæ solius; ergo, &c. Respondeo primò ad minorem, si gratiâ & electio illius in quo non est naturæ nexus multùm superet gratiam & electionem illius in quo est uterque nexus, ut in nostro casu, falsa est minor: Et certè quis dicit omnes Christi consanguineos qui fuerunt Sancti, in quibus proinde fuit simul naturæ & gratiæ nexus: naturæ, ratione consanguinitatis: gratiæ & electionis, ratione sanctitatis: quis, inquam, dicat hos omnes præstitisse omnibus aliis Sanctis in quibus non fuit nisi gratiæ nexus? Quis dicet Zachariam, Elizabetham, Zebedæum, Simeonem, Cleopham, & alios ac alias, qui vel quæ fuerunt Christi consanguinei aut consanguineæ, & Sancti aut Sanctæ, palmas præcipuisse Sanctis Petro, Paulo, Andrea, & aliis Apostolis qui non fuerunt Christi consanguinei? Nullus: at quis indubium revocare possit gratiam Divi Iosephi quâ in se & directè electus est ad esse Patris Iesu, modo à nobis explicato; & quâ in tempore hæc electio executioni demandata est, scilicet per suppletionem actionis ejus à Spiritu sancto in uxore suâ, & ex intentione supplendi vices ejus & faciendi ipsum Patrem Iesu, præstantiorem esse gratiâ & electione, quâ Joachim & Anna electi sunt indirectè & in alio ut essent Avi Christi? Respondeo secundò, esto in Divo Iosepho non fuerit nexus naturæ formaliter, quia non genuit Christum, fuit tamen reductivè, quia scilicet nexus illius ad Christum, tanquam ad filium, reducitur ad naturæ nexum, quandoquidem iste filius in suâ uxore jure matrimonii secum unâ per actionem Spiritus Sancti suæ suppletivam

pletivam genitus est, dicente Divo Paschasio lib. 2. in Matth. ad illa verba Noli timere accipere Mariam Conjugem tuam. *Ad Ioseph juxta carnem pertinet ortus Christi.* Et ipse D. Lucas eum non tantum Christi dicat Patrem, sed etiam Parentem. *Cum inducerent puerum IESVM parentes ejus in templum.* Hocque voluit, atque isto modo explicandum est Divus Ephr. à nobis hic supra Capite præcedenti num. 5. citatus, ubi hæc habet. *Nos crebrò Patres nuncupamus non quidem Genitores, verum senio conspicuos. Porro ipse Ioseph natura appellationem indidit.* Nota istud natura: certò non natura formaliter, sed reductivè. Præstat ergò undequeque Iosephi Paternitas Paternitati Avorum.

XII. Objicies tertio ex eodem Pozà, magis est domesticus Christi Joachim & Anna quam Iosephus, ergo Christo major illorum cura quam hujus, consequenter amor & beneficia, ait enim Apostolus 1. ad Timotheum cap. 5. *Si quis suorum maximè domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infidelis deterior.* Respondeo negando antecedens, nam Divus Iosephus cum Beatà Virgine uxore suà & Christo Domino, unam componebat familiam in in terris, & scriptum est. *Relinquet homo Patrem suum & Matrem suam & adheret uxori suæ.* Et reciprocè, ut scilicet illis relictis individuum inter se societatem ineamt: quod si per magis domesticum intelligi velit Poza majorem sanguinis nexum, repetitio est præcedentis objectionis.

XIII. Objicies quarto ex Divo Augustino lib. de decem Chordis. *Ad Parentes suos homo aperit oculos suos, & hæc vita ab eorum amicitia sumit exordium.* Idem inquit P. Poza, nulla est antiquior amicitia quam parentum, ac proinde nulla prius compensanda. Necdum ulli hominum placebamus quando majori charitate à parentibus diligebamur. Ergo cum obligatio Mariæ in Iosephum recentior esset, & cum hic per sanctum Connubium beneficium acciperet, non daret, præponenda est dignitas Joachim & Annæ, ut pote quorum amicitia ad Mariam fuit antiquior. Respondeo, P. Poza sui imme-

mor transit ad aliam questionem: nam questio est quænam sit strictior obligatio Christi ad Iosephum tanquam Patrem, an ad Divum Joachimum & Sanctam Annam tanquam Avos? In hæc autem objectionem aliud agit: resolvit enim strictiorem fuisse Divæ Virginis obligationem ad Divum Joachimum & Sanctam Annam tanquam ad Parentes, quam ad Divum Iosephum tanquam sponsum. Respondeo secundo, loquitur Divus Augustinus de parentibus immediatis, qui soli sunt propriè parentes: Cum ergò Divus Iosephus locum teneat immediati Parentis ex Dei voluntate & electione directà, &c. ita ut etiam à Divo Lucà Parens dicatur; ad illum ut Patrem prius Christus aperuerit oculos, ipsius vita ab hujus & Virginis amicitia & curâ dependit primariò, ideo sequitur ex mente Divi Augustini citati, id quod intendimus, scilicet nullam Christo antiquiorem amicitiam, quam Parentum suorum Mariæ & Iosephi.

XIV. Objicies ultimò ex Divo Thomà 2. 2. quæst. 26. art. 8. in corp. **XIV.** Conjunctio naturalis originis major est quavis aliâ conjunctione, quia conjunctio naturalis est immobilis, & secundum id quod pertinet ad substantiam, aliæ autem sunt supervenientes, & removeri possunt. Sed conjunctio Sanctorum Joachimi & Annæ ad Christum est originis naturalis, non verò Divi Iosephi; ergo illa hæc major & præstantior: unde sequitur quod cum ibidem doceat Angelicus Doctor eos à nobis magis diligendos, qui nobis magis conjuncti sunt, Sanctos Joachim & Annam ut magis conjunctos Christo, quam sit Divus Iosephus, ab eo etiam magis dilectos fuisse. Respondeo Angelicum Doctorem solum facere comparisonem inter conjunctiones ordinarias & communes inter homines, inter quas conjunctio quæ est naturalis originis, ut Patris, Matris, Fratris, Sororis, &c. præferenda est, quia est immobilis, & secundum id quod pertinet ad substantiam: cum aliæ, qualis est Amici, Benefactoris, Vicini, Concivis, Commilitonis, &c. superveniant & removeri possint. Quare nego absolutè quamlibet conjunctionem naturalem v. c. Avæ, Fratris,

Fractis, Sororis, Cognati, esse majorem quavis alia quae non fundatur in tali origine: Nam ex dictis constat Paternitatem legalem Deuteronomii fuisse his praestantior, cum & ipsa naturalis paternitas immediata, ex qua oriebatur, ei cederet: Cum ergo Divi Josephi Paternitas longe strictior sit, paternitate illa legali, consequenter strictior fuit conjunctione Avi ad Nepotem, &c. Et hujus rei ratio est, quia licet conjunctio paternitatis legalis, aut Paternitatis Divi Josephi non sint formaliter naturalis originis primae classis, ad illam tamen reducuntur, sunt immobiles, maxime vero Divi Josephi Paternitas: quare de hac sicut de illa servata proportione argumentandum & judicandum.

SECTIO III.

Comparatur cum Paternitate naturali & carnali immediata.

XV.

SANCTUS Pater Augustinus omnium Ecclesiae Doctorum Apex, in omnibus quae versat eximius, in prosequendis Divi nostri Josephi Magnalibus nulli secundus, imò inter omnes certissime praecipuus; sed in explicanda hac ejus ad Christum singulari Paternitate, tanquam omnium Praerogativarum & Gratiarum ejus perenni fonte, singularis & omnino admirandus, ita hanc ejus paternitatem elevat, ut non tantum eum verè ac verissime Patrem JESU asserat, sed quod me & alios etiam Doctissimos tenet attonitos, firmiter & perfectius velit Patrem, quam sint patres naturales ordinarii, patres filiorum quos ex se genuerunt: Quod quidem assertum quia à tanto Doctore (quem cum tota Ecclesia & Schola praeter omnibus suspicio & suspicio) profectum & nullatenus retractatum, imò saepius repetitum video, ultro & animatus amplector, eò vel maxime, quod cum illud veritate niti videam, tam eximie faciat ad Sanctissimi hujus Domini & Salvatoris mei JESU in terris Patris magnitudinem & lau-

dem (quarum ego ingenter avidus sum) ut ad illud nihil addi possit ultra, & nihil sint ea quae haecenus dixerunt istius Sancti Encomiastes, si cum hoc quae de eo hic Augustissimus Doctor protulit elogio comparentur.

Sed quia res haec nonnullis dura videtur & valde difficilis; ideò non obiter & cursim transcunda, sed cum otio & mature examinanda: quare illam ad duo Capita sequentia rejicimus, in quorum priore sensum Divi Augustini de hac Paternitate singulari & admirabili detegemus; in sequenti pro hoc ejus sensu dimicabimus.

CAPUT XVII.

Sensus Divi Augustini de hac Divi Josephi singulari Paternitate.

PLURIBUS in locis suorum Operum Divus Augustinus totus est in commendatione Divi Josephi, ut proinde nullatenus dubitare possim cum ipsi inter omnes Ecclesiae Patres fuisse devotissimum: quis enim credat in eo tantam lucem fuisse sterilem: tantam Sanctitatis & Potestatis Divi Josephi cognitionem fuisse sine affectu & devotione? Sed nullibi tam praclare, tam eximie ille Sanctus Doctor de eo disseruit ut tomo 10. de divers. serm. 63. de Consonant. Evangelist. Matthaei & Lucae in viginti quatuor capita distincto, ubi mirifice materiam de ejus ad Christum Paternitate prosequitur: & tantis ejus veritatem adstruit ut cuique hujus Sanctissimi Patris JESU devoto assatum sufficere possit.

Tria itaque quoad hoc exequitur ibi Augustissimus Doctor. Primo quidem eum verè fuisse Christi Patrem asserit, non obstante quod cum Beatà Virgine Deiparà non concubuerit, nec per consequens ad generationem Christi ullo modo effectivè concurrenit. Secundo, docet non tantum fuisse verè illius Patrem, sed etiam non minus verè quam sint patres illi qui hodie ex concubitu generant. Tertiò, tandem gradatim

semper ad majora progrediendo, hoc ita probat, ut non tantum illius probationes id omnino inferant, sed etiam esse firmius ac perfectius Christi Patrem, quam sint isti suorum filiorum quos ex se genuerunt: quod & dilerte ac in terminis concludit. Singula per ordinem videamus.

SECTIO PRIMA.

*Divus Josephus verè Pater
JESU ex Divo Augustino
loco citato.*

III. **A**C primò quidem cap. 10. 11. & 12. incipit ostendere quatuor argumentis esse verè Patrem JESU: primo, Jure Conjugii, quia scilicet verè Virginis, quæ cum peperit, Maritus. Secundò, propter autoritatem illi in Christum exilitis traditam, ex quâ ei nomen imposuit. Tertio, quia ita eum vocabat Maria, quæ tamen conficia erat, quod non ex ejus complexu aut concubitu Christum conceperat. Quarto, quia Christus ei, ut filius patri, subditus fuit.

IV. Sic igitur ille ibidem cap. 10. Altera illorum calumniatio est: per Joseph, inquit, generationes Christi, & non per Mariam numerantur. Attendat paulisper sanctitas vestra; non, inquit, per Joseph debuit. Quare non debuit per Joseph? nunquid non erat maritus Mariae Joseph? non, inquit, quis hoc dicit? scriptura enim dicit Angelicâ autoritate quod maritus erat, Noli timere, inquit, accipere Mariam conjugem tuam, quod enim in illâ narum est de Spiritu sancto est. Et quoque jubetur ut puero nomen imponat, quamvis non de semine suo nato. Pariet, inquit, filium & vocabis nomen ejus JESUM. Sed hoc intendit Scriptura quod non sit natus de semine Joseph, cum sollicito unde esset illa gravis, utero, dicitur, de Spiritu sancto est; Et tamen paternæ ei non aufertur autoritas, cum jubetur puero nomen imponere. Denique & ipsa Virgo Maria bene sibi conscia, quod non ex ejus complexu & concubitu conceperit Christum, tamen eum Patrem Christi dicit; Attendite quomodo? cum

esset duodecim annorum Dominus IESUS Christus secundum hominem, qui secundum Deum est ante tempora & sine tempore; remansit ab eis in Templo, &c. & dicit mater ejus, Quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus & ego dolentes quærebamus te: Et ille, non sciebatis quia oportet me in his esse quæ Patris mei sunt: Non enim sibi volebat esse filium illorum, ut non intelligeretur Filius Dei: Filius enim Dei semper Filius Dei, creans illos ipsos: filius autem hominis ex tempore natus de Virgine sine semine maritali, parentem habebat utrumque: unde hoc probamus? jam dixit Maria, Pater tuus & ego dolentes quærebamus te: Hæc Divus Augustinus dicto cap. 10.

Prosequitur cap. 11. dicens: Pater tuus & ego dolentes quærebamus te. Quid ergo respondet Dominus IESUS Christus? oportebat me esse in his quæ Patris mei sunt: non sic indicat Patrem Deum, ut neget Patrem Joseph. Unde hoc probamus? secundum Scripturam quæ sic ait: Et dixit ad illos, non sciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse? Illi autem non intellexerunt quid illis locutus est. Et cum descendisset cum illis, venit Nazareth, & erat subditus illis. Non dicit erat subditus matri, aut erat subditus ei, sed erat subditus illis. Quibus subditus erat? nonne parentibus? ambo parentes erant quibus ille subditus erat, eâ dignatione, quâ filius hominis erat.

Ac deinde cap. 12. Christo mundus subditus, Christus parentibus subditus. Viætis ergo fratres quod non ita dixerit, oportet me in his quæ Patris mei sunt esse ut intelligeremus quasi dictum, vos non estis parentes mei; sed parentes illi temporaliter, Pater ille sempiternè: Parentes illi filii hominis, Pater ille verbi & sapientiæ suæ, Pater virtutis suæ per quem cuncta formavit.

Ex quibus cap. 13. concludit: Non itaque propterea non fuit Pater Joseph, quia cum Matre Domini non concubuit; quasi uxorem libido faciat & non charitas conjugalis: intendat sanctitas vestra: dicturus erat post aliquantum temporis Apostolus Christi in Ecclesiâ. Reliquum est ut qui habent uxores tanquam non habentes sint I. Corinth cap. 7. Et multos novimus fratres nostros fructificantes

in gratiâ, in nomine Christi ex consensu ab invicem continere concupiscentiam carnis, non autem ab invicem continere charitatem conjugalem. Quanto illa reprimitur, tanto ista fortius confirmatur. Nonne sunt conjuges qui sic vivunt non querentes ab invicem fructum carnis, non exigentes ab invicem debitum concupiscentie corporalis? Et tamen illa subiecta est viro, quia sic decet: & tanto subiectior quanto castior: & ille uxorem diligit verè ut scriptum est, in honore & sanctificatione, tanquam cohæredem gratiæ sicut Christus, inquit, dilexit Ecclesiam, Ergo si copula est, si conjugium est, si non idè non est conjugium quia non fit illud quod etiam in non conjugate fieri potest sed illicitè potest: utinam possent omnes, sed multi non possunt, non ergo disjungant eos qui possunt, & propterea negent esse vel illum maritum vel illam uxorem, quia non sibi carnaliter miscentur, sed cordibus connectuntur, &c. Quæ ibi fusè prosequitur & hæc de veritate hujus paternitatis ex hoc sermone. Vide plura à nobis aliunde ex eodem Sancto Augustino in eam rem adducta supra.

SECTIO II.

Quàm verè Divus Ioseph Pater Christi ex eodem S. Augustino.

VIII. Non minus verè Pater Christi, inquit Divus Augustinus loco citato cap. 14. quam Patres ordinarii sint Patres filiorum quos opere carnis genuerunt. Accipe Sancti Doctoris ipsissima verba.

IX. Ergo fratres mei, inquit, intendite qui liberorum procreandorum causâ habent uxores magni viri, quales fuisse Patres legimus, & multis documentis invenimus, clamantibus omnino sine dubitatione paginis sanctis: si qui ergo viri propter creationem tantummodo liberorum uxores habent, si eis posset præstari ut haberent filios sine concubitu, nonne ineffabili gaudio tantum beneficium amplecterentur? nonne cum ingenti lætitiâ susciperent? duo sunt enim opera carnalia quibus consistat genus humanum: in quæ

duo opera prudentes & sancti ex officio descendunt, imprudentes autem in ea per cupiditatem ruunt. Aliud est enim ad aliquid officio descendere, aliud in aliquo per cupiditatem cadere. Quæ sunt ista quibus consistat genus humanum? In nobis ipsis primum est quod pertinet ad sumenda alimenta, quæ utique non possunt sine aliqua per carnem delectatione sumi, manducare & bibere: si non feceris morieris. Hoc ergo uno sustentaculo stat genus humanum pro modo naturæ suæ, manducando & bibendo. Sed per hoc sustentaculum sustentantur homines, quoad seipsos attingit: successioni autem non consulunt manducando & bibendo, sed uxorem ducendo. Sic enim consistat genus humanum, primum, ut vivant homines: sed quia aigentia quantâcumque corpori adhibita non possunt utique semper vivere: consequens provisio est ut nascentes succedant morientibus: quia ita est genus humanum sicut scriptum est quomodo folia in arbore: sed in arbore Olea, vel Lauro, vel aliqua huiusmodi, quæ nunquam sine comâ est, sed tamen non eadem semper habet folia, &c. sic & genus humanum, quotidie morientium detrimenta non sentit per supplementa nascentium, & sic pro modo suo stat universa species generis humani. Et sicut folia in arbore semper videntur, ita plena hominibus terra semper conspicitur. Si autem morerentur tantum, & non nascerentur; velut arbores quedam omnibus foliis, ita terra omnibus hominibus nudaretur: Cum ergo sic subsistat genus humanum, ut necessaria sint duo sustentacula, de quibus satis dictum est: ad utrumque sapiens, & prudens, & fidelis, officio descendit, non libidine cadit. Ad manducandum & bibendum quam multi voraciter irruunt, ibi ponentes totam vitam quasi ipsam causam vivendi? Nam cum idè manducant ut vivant, idè seputant vivere ut manducant. Istos omnis sapiens reprehendit, & maxime divina scriptura, edaces, ebriosos, belluones, quorum Deus venter est ad Philip. cap. 3. Hos ad mensam non adducit nisi concupiscentia carnis, non indigentia refectiois. Itaque isti cadunt in escam & potum, illi autem qui descendunt ex officio vivendi, non idè vivunt ut comedant, sed idè comedant ut vivant: Itaque istis prudentibus, & temperantibus, si offerretur ut sint cibo

Et potu viverent, quanto gaudio amplecterentur hoc beneficium. Tertio, ut quo cadere consueverunt, nec descendere cogentur, sed semper suspenderentur in Domino. Non deponeret eorum intentionem necessitas fulciendarum corporis ruinarum. Quomodo putatis Heliam sanctum accepisse quando accepit calicem aqua, & collyridam panis, ut satis ei esset in alimentum quadraginta dierum: cum magna utique latitâ: quia propter officium vita, non propter seruitutem concupiscentie manducabat & bibebat. Tenta hoc prestare se possis homini, qui beatitudinem totam & felicitatem in epulis, tanquam pecus in praesepti constituit. Odit beneficium tuum, repellit à se, panam putat: sic & in illo officio conjugali, libidinosi homines uxores non propter aliud querunt: & ideo vix tandem ipsis uxoribus contenti sunt: atque utinam si auferre non possunt, aut nolunt libidinem, non ultra eam progredi sinant, quam praescribit debitum uxorum, etiam quod infirmitati conceditur: sed plane si tali homini diceret quare ducis uxorem? Responderet tibi forte verecundatus, propter filios: si quis ei diceret (cui sine ulla dubitatione crederet) potens est dare tibi & omnino dabit tibi Deus filios etiam non operanti opus illud cum uxore: ibi certe concluderetur, atque fateretur, quod non propter filios quarebat uxorem. Confiteatur ergo infirmitatem, accipiat quod officiosè accipere praetendebat.

X. Prosequitur incomparabilis Doctor cap. 15. Sic illi priores sancti homines Dei filios querebant, filios suscipere volebant. Ad hoc unum iungebantur feminis, ad hoc feminis miscbantur, ut filios procrearent: ideo illis permissum est ut plures haberent: nam si libido placebat Deo, sic permitteretur illo tempore, & una femina haberet plures viros, quomodo unus vir plures feminas. Quare omnes feminae castae non habebant amplius uno viro, vir autem plures feminas, nisi quia plures habere feminas unum virum pertinet ad proles numerositatem: una autem femina non quo plures habuerit viros plures poterit parere filios. Quapropter fratres, si Patres nostri non ob aliud quam ad liberos procreandos iungebantur & miscbantur feminis: magnum illis esset gaudium, si praeter opus illud carnale possent habere filios propter quos habendos ad illud non libidine

ruebant, sed officio descendebant.

Quibus tam subtiliter & eruditè praestructis, ita concludit Augustissimus Augustinus. Propter hoc Ioseph non erat Pater, quia sine concupiscentia carnis susceperat filium? Absit ut hoc sentiat castitas Christiana, quod nec Iudaica sentiebat: quae scilicet Patres legales agnoscebat. Diligite uxores vestras, sed castè diligite: usque ad eum modum carnale opus expetite ut filios procreetis. Et quia aliter non potestis habere filios, ad illud cum dolore descendite. Pena est enim illius Adam de quo exorti sumus. Non extollamur de panâ nostrâ. Pena illius est qui meruit mortaliter gignere, quia peccato mortalis effectus est. Ipsam panam non subtraxit Deus, ut meminisset homo unde revocatur, & quo vocatur: & quereses illum amplexum ubi nullapote est esse corruptio. In illo ergo populo, quia oportebat fieri abundantem propagationem usque ad Christum per numerositatem plebis, in qua praefigurarentur omnia quae praefiguranda erant Ecclesiae documenta, habebant officium ducendarum uxorum, per quas populus cresceret, in quo populo praesignaretur Ecclesia.

XII. Prosequitur deinde cap. 16. At ubi natus est ipse Rex omnium gentium, capit dignitas virginalis à Matre Domini: quae & filium habere meruit & corrumpi non debuit: sic ergo erat illud conjugium, & sine ulla corruptione conjugum. Sic quod castè uxor peperit, cur non castè maritus acciperet: sicut enim castè conjux illa, sic ille castè maritus. Et sicut illa castè Mater, sic ille castè Pater. Qui ergo dicit non debuit dici Pater quia non sic genuerat filium, libidinem quarit in procreandis filiis, non charitatis affectum. Melius ille quod alius carne implere desiderat, animo implebat. Nam & qui adoptant filios castius eos corde gignunt quos carne non possunt. Videte fratres videte iura adoptionis, quomodo sit homo filius, cuius femine natus non est: ut plus in eo juris habeat voluntas adoptantis quam natura gignentis. Ita ergo non solum debuit esse Pater Ioseph, sed maximè debuit. Nam & de feminis quae uxores non sunt, generant homines filios, & dicuntur filii naturales, & praeponuntur eis filii conjugales. Quantum pertinet ad opus carnis, equaliter nati sunt: unde isti praeponuntur, nisi quia castior est

Z z

uxoris

uxoris charitas de qua liberi procreantur? non illic attenditur commixtio carnis, quae in utraq; feminâ par est. Ubi vincit uxor nisi in affectu conjugii, affectu sincerioris castiorisq; charitatis? si ergo posset de uxore quisquam sine concubitu suscipere filios, non tanto debuit latius quanto est illa castior quam diligit amplius? Quam divinè hæc Divus Augustinus pro Sanctissimo ac castissimo nostro Iosepho! ex quibus satis apparet quàm sublimiter fenserit hic incomparabilis Doctor de hæc paternitate.

XIII. Nec te moveant quisquis hæc legis verba illa Augustini ex hoc cap. 16. *Nam & qui adoptant filios castius eos corde gignunt, quos carne non possunt, quasi vel Patres adoptione præferat illis qui sunt generatione tales, vel paternitatem D. Iosephi, compareret cum paternitate per adoptionem: nihil enim minus cogitavit D. Augustinus. Sed cum pronunciaverit & tam multis afferuerit negationem exercitii libidinis, aut carnalis commercii (quod comitari toler libido) in Divo Iosepho non officere ejus paternitati verâ, id tantum confirmat exemplo paternitatis per adoptionem, in quâ nulla intervenit libido, & voluntas adoptantis id facit quod natura non potuit. Estque non comparatio similitum, sed argumentum à minori ad majus, ac si diceret: videte quod in adoptione hominum, illi quibus natura denegavit filios, alios sibi voluntate adoptant, quos ut ita dicam corde gignunt, qui ex lege humanâ fiunt adoptantis filii, & sine libidine, sine carnali commercio sunt filii: si ergo hoc potest sola adoptio & voluntas humana, quid cogitandum in nostro casu, ubi Deus ipse D. Iosepho filium suum ex uxore jam uxore dedit, & habere voluit licet sine carnali commercio? hæc est argumentatio D. Augustini ex ipsius verbis admetitis manifesta.*

XIV. Et quia ut aiunt Docti, *in geminatis non cadit error*, confirmatur hæc doctrina Divi Augustini ex eodem Augustino lib. 2. de Consensu Evangelistarum cap. 1. ubi explicans verba illa: *Et ibant parentes ejus per singulos annos, &c.* ita habet: *sed ne quisquam hic parentes consanguineos potius Maria cum*

ipsâ Matre ejus intelligendos putet, quâ ad illud respondebit quod ipse item Lucas superius dixit. Et erant Pater ejus & Mater mirantes super his quæ dicebantur de illo: Cum igitur ipse narret non ex concubitu Iosephi, sed ex Mariâ Virgine natum Christum, unde eum Patrem ejus appellat, nisi quia & virum Mariæ rectè intelligimus sine commixtione carnis, ipsâ copulatione conjugii, & ob hoc etiam Christi Patrem multo conjunctius qui ex ejus conjugio natus sit, quam si ei esset aliam de adoptatus. Ex quo textu patet bonitas nostræ explicationis textui Augustiniano præcedenti numero data, & Divum Augustinum hic & ibi sibi coherere, meque idè & omnes cordatos illi hæc in re prudenter adherere.

SECTIO III.

Quantum D. Iosephus Christi Pater ex D. Augustino citato?

PROgreditur Divus Augustinus, & cap. 20. hoc ipsum quod intendimus probando, etiam asserit firmius Christi Patrem esse Divum Iosephum quàm sint cæteri homines Patres filiorum quos ex se genuerunt, pro quo accipe ipsa verba Divi Augustini dicto cap. 20.

Iam verò illud quia movere non debet, quare per Ioseph, & non per Mariam generationes numerentur, satis dictum est, quia sicut illa sine carnali concupiscentia Mater, sic ille sine carnali commixtione Pater. Per illum ergo descendant, & per illum ascendant generationes: nec eum propterea separemus, quia defuit carnalis concupiscentia, major puritas confirmet Paternitatem, ne ipsa Sancta Maria nos reprehendat. Illa enim nomen suum proponere noluit marito suo, sed dixit, Pater tuus & ego dolentes quarebamus te. Non ergo faciant perversi murmuratores quod conjux casta non fecit. Numeremus ergo per Ioseph, quia sicut castè maritus sic castè Pater est: Sed proponamus virum femina ordine natura & legis Dei. Nam si remoto illo, illam constituamus, dicit ille, & rectè dicit, quare

quare me separasti? quare non per me generationes vel ascendunt vel descendunt? Notanda diligenter quae sequuntur? An dicitur ei quia non tu genuisti opere carnis tuae? sed respondebit nunquid & illa opere carnis suae peperit? Quod Spiritus sanctus operatus est, utriusque operatus est, sed in eo sexu quem parere decebat, operatus est hoc quod etiam marito nasceretur. Deinde post pauca. Sic ergo Pater sicuti est. Cautissimè enim Evangelista & prudensimè per illū numerant sive Mattheus descendens ab Abraham usque ad Christum: sive Lucas ascendens à Christo per Abraham usque ad Deum. Ille descendens numerat, ille ascendens. & ambo per Ioseph: Quare? concludit: quia Pater? Quare Pater? quia tantò firmitus Pater, quanto castius Pater.

XVII. In quibus Augustini verbis tria omninò notanda, primò interrogatio illa, Si remoto illo, illam constituamus, scilicet in Genealogia seu deductione progenitorum ex quibus Christus, dicit ille & rectè dicit quare me separasti? quare non per me generationes vel ascendunt, vel descendunt? ubi vides Augustinum censere quod fuisset data D. Iosepho occasio iustae quarimoniae, si per Beatam Virginem, & non per ipsum descensus Christi secundum carnem deductus fuisset: Idem quoque censet idem S. Doctor tom. 7. lib. 1. de nuptiis & concupisc. cap. 11. his verbis: Sed cum Iosepho non seminante illa peperisset, profectò nec ipsius forma servi ambo parentes essent nisi inter se etiam sine carnis cõmixtione conjuges essent: unde & series generationum, cum parentes Christi connexionem successionis commemorantur, usque ad Iosephum potius, sicut factum est, fuerat perdenda, ne (nota quod sequitur) in illo conjugio virili sexu utique potiori fieret injuria, &c.

XVIII. Secundò, notanda istius iustae querimoniae ratio: Si enim ei dicatur, quid quereris quod per te Genealogia Christi non deducitur, cum eum opere carnis tuae non genueris? Respondebit, inquit Augustinus, nunquid & illa, idest Beata Virgo, opere carnis suae concepit? ac si diceret, non. Quod Spiritus Sanctus operatus est, utriusque operatus est, sed in eo sexu quem parere decebat, operatus est hoc quod etiam Marito nasceretur. Magna sunt ista pro Paternitate D. Iosephi.

XIX. Sed quomodo hoc potest esse verum quod Beata Virgo non genuerit Christum opere carnis suae? quomodo ergo Teotocos? quomodo Mater Dei? Respondeo pro defensione asserti Augustiniani in Diva Virgine quando Verbum Dei concepit, non tantum non fuit copula cum viro, ut constat, sed nec in conceptione Verbi fuit resolutio seminis ipsius, ut in ceteris mulieribus quando concipiunt ex viris: si enim ipsa non seminent, earumque semen non resolvatur quando coeunt, non concipient: in his autem duobus copulâ scilicet & seminatione seu resolutione seminis est opus carnis in mulieribus, quorum neutrum fuit in Virgine purissima. Etsi enim ipsa concurrerit ad organizationem Corporis Christi, & unionem ejusdem corporis cum animâ ut ceterae mulieres in formatione suarum prolium, non tamen ut illa per semen resolutum, sed per virtutem ei à Spiritu Sancto supernaturaliter concessam. Ita Divus Thomas 3. part. quest. 32. art. 4. Quare vis argumenti Augustiniani talis est, Si Beata Virgo est Christi Mater, cum tamen non per opus carnis, idest copulam & sui seminis resolutionem conceperit ut ceterae mulieres: Quare cur in Divo Iosepho ut esset ejusdem Christi Pater requireretur quod per opus carnis & seminando eum genuerit? Cumque oportuerit Virgo esse Mater concipiendo Christum, non per opus carnis, sed per virtutem à Spiritu Sancto concessam, cur non sufficiet, ut Ioseph sit ejus Pater, quod in uxore sua à se indivisâ formatus sit per actionem Spiritus Sancti suae suppletivam, & ex directâ voluntate ejus actionem suppleri?

XX. Tertiò, notanda ex prædictis magna Divi Augustini conclusio quod scilicet non tantum sit verè Christi Pater, sed eò firmitus, sive perfectius Pater, quò castius. Cum ergò nihil aliud in præfatis egerit Augustinus, quam perpetuò conferre hanc Divi Iosephi Paternitatem, quae fuit sine concubitu, cum illa quae est per concubitum, & post ejusmodi collationem, seu comparationem, tandem ita concludat, quid sequitur nisi Divum Iosephum esse perfectius

festius Christi Patrem quam sint ceteri qui per concubitus & opus carnis generant.

XXI. Sed quomodo vera potest esse hæc Sancti Augustini sententia? nam illi qui per concubitus generant, quocumque tandem modo ad generandum procedant, id est sive ad id ex officio descendant, sive per libidinem ruant, sunt principium per se filiorum suorum; Divus autem Josephus non est Pater Christi nisi per actionem Spiritus Sancti eius vices supplentis: Atqui quod quis est per se, magis est tale, quam qui est tantum per alium, & illius actionem: ergo &c. pro hoc sic

CAPUT XVII.

Pro sensu Divi Augustini in locis præcitatis dimicatio.

I. **N**OTANDUM primò, etsi priusquam Beata Virgo impragnaretur à Spiritu Sancto, Divus Josephus nihil de eo præciseverit (quia id primò didicit ab Angelo, eum eam gravidam dimittere cogitaret) divinitus tamen ei datum est, ut actualiter ante cognosceret Deum posse si velit viro ex uxore sua, vel per conjunctionem, vel citra illam, dare liberos, sicut potest citra alimentum, si velit, dare homini ut in se vivat. Ex quâ cognitione & fidei suæ magnitudine, movente tamen illum ad id specialiter Deo in ordine ad executionem electionis de eo factæ in Patrem jam instantem, sic apud se resolvit: Cum id ita sit quod potest Deus, si velit, viro ex uxore sua, vel per conjunctionem cum illâ, vel citra conjunctionem, dare liberos; Ego me igitur totum quoad hoc ipsius Divinæ providentiæ & voluntati committo, firmiter credens si Deus velit me habere prolem, mihi daturum renuncianti pro ipso operi carnis, non daturum autem quantumvis illud facienti, si nolit me habere prolem: unde & ex hac reflexione non difficile abiit in votum castitatis inaudito exemplo.

I I. Hoc notandum inter omnia quæ ad Divi Josephi commendationem dici

possunt nobilissimum, & ex quo multa suis locis non modica ad eius laudem colligam, non difficile suadetur cuivis homini pio: Nam primò illud mihi suggestit Divi Augustini doctrina Capite præcedenti num. 9. & 10. ex cap. 14. istius sermonis 63. de diversis transcripta, & Divi Justini Martyris quæst. 66. ad Orthodox. supra hoc Tractatu cap. 3. num. 2. Secundò, quia nihil est in eo repugnans: quod enim dici posset esse ridiculum & stultum expectare prolem ex uxore sine concubitu per miraculum tunc omninò inauditum, nec ab inde amplius futurum, rejicitur. Primò, quia non dicimus certò expectasse prolem ex uxore sine concubitu, sed certò credidisse posse Deum si velit sine illo dare prolem: in quo nihil stulti, imò quod omnes crederent. *Quia non erit impossibile apud Deum omne verbum.* Luc. c. 1. Secundò, quia gratia electionis D. Josephi fuit ut esset Pater Christi, ad quod & directè ex supradictis electus est: Cum ergo Dei ordinatum sit gratiam muneri ad quod elegit aprare, dicendum sine formidine, nullam D. Josepho gratiam negatam, quæ conduceret ut ad illud munus Patris JESU melius præpararetur: Et hoc quidem tantò verius & certius, quanto æquius est cogitare Deum nullibi exactius hanc regulam servasse, quam in Mariâ & Josepho utroque Christi Parente. Cum ergo per hanc sanctam cogitationem Divus Josephus melius ad suam paternitatem præparandus foret, ut constat, hæc gratia illi nullatenus est deneganda. Tertio, quia per hoc disponebatur ejus animus ad facilius & promptè postea assentiendum Angelo revelanti id ipsum sibi contigisse quod crediderat. Quarto, cum Divus Josephus uxorem duxerit, sciret autem apprime quod maledictus esset tunc ex lege sterilis in matrimonio, nullâ cogitatione melius confortari potuit, ut spretâ illâ legis maledictione, & apud homines probro, in continentiam cum Virgine uxore conspiraret, quam illâ. Quintò, ex nostro Imperfecto in Matthæum homil. 1. ad illa verba, *Joseph autem vir ejus cum esset justus: ubi sic ad rem nostram argumentatur. Conceptionem manifestè videbat, & fornicationem suspicari non poterat,*

rat, possibile esse credebatur mulierem sine viro concipere, quam Mariam posse peccare. Ex quo sic arguo ad propositum meum: si tunc sic cogitabat D. Iosephus & Deus cogitare dedit (aliàs quòd abiiisset cogitationes ejus?) posse scilicet mulierem sine viro concipere, si Deus velit, cur non etiam ante? ut sic magis disponeretur ad hoc ipsum recipiendum nunc re urgente & Angelo revelante? Sextò, ex Divo Augustino *Sermone 2. inter additos ad Opera ejusdem Patris à Chartus.* ubi sic ille Sanctus Doctor. *Inventa est Virgo illa pręgnans ad quam vir non accesserat, uterus quidem fetu intumuerat, sed virginalis integritas manserat, seminatore fidei conceperat.* Attende sequentia. *Et Ioseph circa conjugem suam corpore non erat mixtus, sed tamen jam fide fuerat copulatus.* Hic pondera, & benè confer omnia inter se: Quid significat hoc ultimum? *Et Ioseph circa conjugem suam corpore non erat mixtus, sed tamen jam fide erat copulatus.* Certè istud non significat solam copulationem per vinculum matrimonii: supponitur enim tunc Virgo, cujus jam venter intumuerat, & fides seminatore fidei conceperat, fuisse conjux, circa quam ipse Ioseph non erat corpore mixtus. Quid autem nisi illud quod hie dicimus? quod scilicet Divus Iosephus fide illà, de quà hie, copulatus fit Virgini, ut scilicet illi fides ista fuerit pro copulà, quia scilicet propter illam Spiritus Sanctus ejus vices in Virgine supplevit ut conciperet.

III. Ex quo notando sequitur, quòd cum D. Iosephus se commiserit Deo quoad prolem in suo conjugio, Spiritum sanctum qui ei hanc mentem inspiravit, ut ei corresponderet, tantamque ejus fidem frustraneam esse non permitteret (prout mos est Dei) B. Virgini in eodem obumbrasse conjugio, atque ita ipsum eodem ipso modo Patre efficere voluisse, quo ipse per eum se talem fieri posse cogitaverat: unde manifestè sequitur Spiritum sanctum virgini obumbrasse ex directa voluntate, & expressà intentione supplendi vices ejus: quod satis indicavit etiam Augustinus cap. præced. num. 18. in his verbis: *Quòd Spiritus sanctus operatus est, utrisque operatus est, sed in eo sexu quem*

parere decebat operatus est hoc quòd etiam marito nasceretur. Non ergo Spiritus sanctus quasi nihil cogitans de Divo Iosepho virgini obumbravit, quando Christus in castis Virginis visceribus efformandus fuit, quemadmodum adhuc monuimus supra cap. 11. num. 14. sed ex intentione & voluntate supplendi vices ejus, & faciendi ipsum Christi Patrem ad quod ab æterno directè electus erat.

Notandum secundo, triplicem esse in universum viventium generationem: prima est purè spiritualis, cujus principium & terminus sunt purè spirituales: talis est & sola talis productio Verbi æterni à Patre in divinis, quæ est per intellectum: Secunda, è contra est purè materialis & corpora, cujus principium & terminus sunt purè materiales & corporei, qualis est productio arboris ab arbore, bruti à bruto: Tertia denique est mixta, cujus principium & terminus sunt partim materiales & corporei, partim spirituales & incorporei: qualis est productio hominis ab homine.

Notandum tertio, licet productio viventium simpliciter, idest vegetabilium, puta arborum & plantarum, sit verè & propriè generatio sicut & cæterorum, quia est processio viventis à vivente in similitudinem naturæ, terminus tamen ex vi talis generationis productus, non dicitur filius, nec principium producens Pater, & hoc omnes fatentur: non enim arbor A dicitur Pater arboris B, aut arbor B filius arboris A, cur autem hoc? quis aliud assignare potest nisi quia arbor B non est ab arbore A, ut à principio cognoscente, quemadmodum sunt termini seu effectus aliarum generationum?

Dices cum P. Oviedo Iesuita degenerat, controvers. 2. puncto 6. num. 1. arboribus & plantis vulgò filiationem denegatam fuisse, quia regulariter vix specialem aliquam similitudinem sensibus perceptibilem habet planta vel arbor cum suo producente, quam non habeat cum aliis suæ speciei: unde fit ut cum de ratione filii sit similitudo, quod illis in quibus vulgus vix aliquam similitudinem deprehendit

Zz3

IV:

V:

VI:

dir, filiationis proprietatem & nomen non attribuat.

VII. Sed contra, quia similitudo producti cum producente, quæ facit filium & Patrem, non est illa externa, sed specifica seu in natura & essentia: alii enim omnia individua animalium ejusdem speciei, quæ dicuntur filiis cum sint ab uno, debent esse similia secundum speciem externam producenti: quod si fieret vix specialem aliquam similitudinem sensibus perceptibilem haberent cum suo producente, quam non haberent cum aliis ejusdem speciei, adeoque non amplius essent filii quam plantæ vel arbores. Secundo, modò haberent similitudinem cum suo producente, nihil curandum est an etiam haberent cum aliis suæ speciei, hoc enim haberent tantum per accidens, illud ex vi suæ generationis. Tertio, quia detecto bruta vel homines vix aliquam habent similitudinem cum producente sensibus perceptibilem, quam non habeant etiam cum aliis suæ speciei, cum & hi sapius quam arbores, & bruta majorem cum aliis individuis suæ speciei, quam cum suo producente habeant similitudinem externam.

VIII. Major in primum sentent. dist. 13. quæst. 1. & Vasquez disp. 113. cap. 2. num. 6. amplius dicunt, asserunt enim non tantum arborem vel plantam ex hoc non esse filiam, quod non sit à principio cognoscente, sed nec ipsius productionem esse generationem: verum cum productio arboris sit processio viventis à vivente in similitudinem naturæ in quo stat essentia generationis, existimo verius, esse solummodò rationem cur non sit nec dicatur filia.

IX. Ex his ad ulteriora gradum faciens, dico, si ita est quod idem arbor non est, nec potest dici illius arboris filia ex cuius semine procedit, quia non est ab eâ tanquam à principio cognoscente, consequenter nec brutum erit aut dici poterit nisi valdè improprie & abusive alterius bruti filius, aut hoc illius Pater: tum quia cognitio bruti producentis non est cognitio nisi valdè improprie, tum maxime quia illa cognitio nihil facit ad productionem illius bruti, nec enim ad illam procedit bru-

tum ex cognitione, sed imperè naturæ? ut quid autem requireretur ad rationem filii quod esset à principio cognoscente, si cognitio nihil faceret in hoc ad illius productionem?

Dices, potest arte demonis, sine viri consensu aut scitu, semen ab illo extrahi & misceri foemineo semini intra matricem, ac ex inde homo procreari. Respondeo quidquid sit de isto casu quem Physicis relinquo, prolem istam non futuram filium aut filiam istius viri vel foeminae, quia non procedit ab ipsis scientibus & volentibus generare, quare hæc proles habebit hoc tantum quod sit ab illis genita vel producta, non verò filia.

Itaque ex his, esse genitum latius patet quam esse filium, quia ad esse geniti sufficit esse à vivente in similitudinem ejus: ad esse filii autem requiritur præterea, ut sit à vivente cognoscente & procedente ad generandum ex cognitione, atque adeò ex affectu seu voluntate generandi: cuius rei hæc ratio reddi potest, quod prima Paternitas, à quâ omnis alia, & quarum proinde norma est & mensura, est per viam cognitionis: ex cognitione enim, & ut volunt Scotus & Cajetanus, ex affectu & voluntate generandi procedit Pater in divinis ad generationem filii sui, imò per cognitionem generat illum.

Ex his facilis sit & plana proposita Sancti Patris Augustini cap. præced. doctrina de Divi Iosephi paternitate, quod scilicet firmitus sit & perfectus Christi Pater, quàm ceteri Patres ordinarii sint Patres eorum quos ex concubitu generant: inter hos enim alii sunt libidinosi, qui uxoribus non propter prolem, sed propter libidinem conjunguntur: alii Temperantes, qui malent à Deo prolem accipere, quam ipsi per se generare, ne quo etiam tales cadere consueverunt, ipsi descendere cogentur: & quidem si de prioribus est sermo, hicum brutali more, non divino, hoc est ex solo libidinis pruritu, ut bruta, non prolis affectu, ut Deus, in copulam proruant, cur magis essent Patres eorum quos sic generant, quam bruta, cum non aliter procedant ad generandum quam illa? & licet vulgò dicantur

dicantur Patres sicut alii, quia in nominibus appellativis, quæ sunt pro omnibus instituta, non attenditur quid in aliquibus casibus particularibus contingat, revera tamen non sunt Patres magis quam bruta, quia deficient hi sicut illa, in eo in quo stat formale paternitatis, quod est procedere ad generationem ex ratione seu cognitione, atque ad eam ex affectu & voluntate generandi: si verò de posterioribus, id est temperantibus agitur, quia ex Divo Augustino in omni concubitu etiam sanctissimo post naturam per peccatum viciatam, quantumvis ab his proles ex illo intendatur, non possunt tamen dum illud agunt, ita suspendi in Domino, ut non ad libidinem quam sentiunt recurventur, fit, ut cum in ipso actu quo fiunt Patres, de sublimi illo ad brutalem morem, si non omnino corrumpant, saltem valde declinent, fit, inquam, quod recedant etiam à perfectione paternitatis in ipso formali, ut proinde his, quantumvis temperantes sint, adhuc beneficium futurum iri pronunciet Augustinus, si à Deo proles sine concubitu daretur, ut quo cadere consueverunt, nec descendere cogentur.

XIII. At in Divo Iosepho fuit purissimus ex sublimissimâ & divinissimâ cognitione affectus habendæ prolis, cum potius elegerit non habere quam ex concubitu habere, ne quo etiam temperatissimi cadere consueverunt, & ipse descendens caderet, ac propterea hoc ipso modo utique purissimo accipere meruit, id est à Deo vices ejus suppletæ à quo (cum taliter dare decrevisset) specialissimè movebatur.

XIV. Ad argumentum igitur in sine præcedentis Capitis propositum contra nostram & Divi Augustini sententiam, Respondeo, verum esse quod illi qui ex concubitu generant, sint magis principium seu causa suorum filiorum, quam Divus Iosephus sit Christi, propter rationem in eodem argumento allatam, non tamen propterea sunt magis patres, quia licet concubitus faciat generantem, non tamen semper patrem: Cum enim primò Divus Iosephus, ut ne caderet in libidinem, abstinere voluerit à concubitu, & commi-

serit se pro prole Divinæ Providentiæ modo à nobis notato primò allato: Atque ob id secundò Deus vices ejus suppleverit ex intentione vices ejus suppleendi & implendi præconceptam voluntatem quâ decreverat ipsum efficere Patrem Iesu, habuit quod est materiale & quod est formale in paternitate. Materiale quidem minùs propriè quam ceteri patres, generare enim quod est quasi materiale non habuit per se nec ceteri, sed in hoc Deus supplevit ejus vices, ut diximus. Formale magis propriè habuit quam ullus illorum, cum in libidinosis nihil sit illius, in aliis verò sit valde imminutum per libidinem in ipso actu generandi supervenientem: At maxime per formale attenditur quod res sit: unde cum penes formale, omnes Divus Iosephus superet patres, qui ex concubitu sunt patres, omnibus etiam firmiter est & perfectius dicendus pater.

Instabis, si firmiter est Pater Christi & perfectius, quia castius quam illi qui ex concubitu generant, cum ex Philosophis omnibus plus teneatur proles patri quam matri, quia pater in generatione est potior, omnino sequeretur plus teneri Christum ipsi quam Beatæ Virgini, atque ad eam cum ex hoc unice colligat Ecclesia, Sancti Patres, Doctores, & Fideles omnes, universas excellentias & prærogativas Gratiæ, Gloriæ Beatæ Virginis, quod scilicet sit Mater Christi, sequeretur omnino quod cum Divo Iosepho magis obligaretur ex paternitate, majora quoque ei contulisset, sicque hic illam in gratiâ, meritis, & gloriâ præcederet quod ab Ecclesiæ & omnium sensu Catholicorum alienissimum est, & sine ullâ ambiguitate falsum, ergo & illud unde sequitur.

Respondeo, esto Divus Iosephus sit firmiter Christi Pater & perfectius quam sint ceteri patres eorum quos genuerunt, quia castius: attamen non ita perfectè ac si Christum ipse genuisset, ratio est quia si ipse genuisset præter hoc quod nunc habet, haberet etiam rationem principii per se, quam nunc non habet: Atqui dum dicunt Philosophi plus teneri prolem patri quam matri, faciunt comparationem inter patrem

patrem & matrem qui genuerunt prolem: Cùm ergò Divus Josefhus non genuerit; nec ita perfectè est pater ac si genuisset. Quare nec valet comparatio illius cum purissimâ illâ Matre quæ de se genuit, quæ totam sola materiam ex quâ compactum est Christi Corpus subministravit: sed quandoquidem hæc illum præcedat tam in materiali quia per se, quàm in formali quia non à recto deflexit cum libido, omninò eum in gratiâ, meritis & gloriâ antecellit. In his tamen omninò illi suppat Divus Josefhus, quia ejus paternitas proximè ad Maternitatem Divæ Virginis accedit.

XVII Instabis iterùm, quomodo hæc inter se coherent quod sit firmius Pater Christi & perfectius quàm illi qui ex concubitu generant, qui habent rationem principii respectu filiorum, non verò ita perfectè ac si ipse genuisset, quo casu haberet rationem principii quam non habet? Respondeo nullam hîc esse implicantiam: quia si genuisset, habuisset rationem principii per se, ut diximus, quam non habet, ac deinde cum remotâ libidine ex solâ ratione genuisset, ut & in statu innocentia genuissent homines ex doctrinâ omnium Theologorum præunte Divo Augustino tomo 7. lib. 1. de Nuptiis & Concupiscentiâ: id enim ei Deus dedisset si voluisset ex homine gigni, quia sic Deum gigni oportuisset, atque ita omnem patris perfectionem habuisset.

XVIII Objicies, Paternitas Divina est prima, & à quâ omnis Paternitas quæ in calis & in terra nominatur. ad Ephes. cap. 3. vers. 15. ergo est regula cæterarum, id est cæteræ, ut sint veræ, ad illius normam esse debent: sed hæc Divina Paternitas est per generationem, ut constat ex psalm. 2. vers. 7. psalm. 109. vers. 4. ad Hebr. cap. 1. vers. 5. ergo & illa debent esse per generationem. Respondeo ad hoc argumentum, Regulam illam philosophicam in quâ nititur debere intelligi prout verba axiomatis sonant, de illis quæ sunt in eodem genere & ordine: nam ita fert axioma. *Primum in uno quoque genere est regula & mensura cæterorum.* At paternitates creatæ non sunt in eodem genere cum

Divinâ, & ideo non est necesse quod ille sint omninò ad normam hujus. Idcirco verò Divina Paternitas est per generationem, quia cùm sit divina, est omnium perfectissima, & omnium aliarum perfectiones complectitur, perfectior est autem illa quæ est per generationem omnibus aliis, & ideo licet Paternitas D. Josefhi sit vera & perfectior aliis creatis, non ita tamen perfecta ac si fuisset per generationem.

CAPUT XVIII.

Recollectio huc usque dictorum de hac Paternitate cum aliâ quâ novâ ratione pro manifestâ.

EX dictis hæcenus patet quàm merito ob Evangelistis sacris dicatur D. Josefhus Pater Jesu, esto de cætero ad ejus generationem effectivè non concurrerit, quod non fuit necesse, ut tam multis probavimus: si enim Patres ordinarii & carnales dicuntur, & sunt verè Patres *generatione*, quam tamen ipsi non posuerunt per se, sed Deus nomine ipsorum ad exigentiam dispositionum naturalium ab ipsis per semen à se emissum introductarum, ut vidimus supra cap. 12. cur amabo D. Josefho istam qualitatem Patris, quam ei sacra Scriptura locis supra cap. 1. n. 9. citatis tam disertè attribuit, denegabimus? curve non poterit esse Pater Jesu verè maximè alio modo quàm *generatione*, per actionem à Spiritu sancto, ejus vices in uxore suâ jure matrimonii secum unâ supplente, positam ex vi electionis ejus æternæ in Patrem ex parte Dei, tum deinde ex parte ipsius D. Josefhi, ex vi divinissimi illius actus fidei, quo credidit Deum posse dare viro ex uxore suâ prolem vel per conjunctionem, vel citra illam, nec se habituram prolem quantumvis opus carnis facienti, si Deus habere noller, daturum autem eidem operi carnis pro iplo renuncianti, si habere veller, juxta ea quæ diximus cap. præcedenti num. 1.

Secundò, si Deus potest ex lapidibus II
in

in ripâ vel alveo Jordanis jacentibus fuscitare filios Abrahamo, quorum Abrahamus fuisse Pater verè & propriè, quos tamen non genuisset, ut vidimus cap. 13. sect. 4. 5. & 6. cur non erit D. Josephus Pater Jesu verè & propriè, & hic illius filius, quem ei Deus ex conjuge suâ fuscitavit, quandoquidem Spiritus sanctus illum in uxore suâ efformavit ex directâ voluntate eum efficiendi ipsius Patrem?

III. Tertiò, si fructus Palmæ feminae sunt & censetur fructus Palmæ maris, quos tamen hic non tulit nec protulit, quia non nisi ad hujus cum illâ præsentiam generarentur: cur non esset filius D. Josephi Christus, qui non nisi in ejus cum Virgine Matre connubio, & ut ita dicam sub ejus umbrâ ex præsentibus Dei decretis ab eâ concipi potuit? cur, inquam, non erit Christus filius Divi Josephi, cujus vices ideò supplavit Deus in Virgine Matre ejus uxore, quia eas sibi D. Josephum commisisse censuit dum ipse seclè illi ita commisit, ut voluerit castè in perpetuum cum conjuge suâ vivere, ex hâc fide actuali, quod si vellet Deus ipsum habere prolem, ei daturus esset renuncianti pro ipso operi carnis non datum autem quantumvis illud facienti, si habere nollet. Quin immò propter hoc, inquiebat D. Augustinus supra cap. præced. & nos cum illo, perfectius fuit Christi Pater & firmitus, quàm cæteri homines sint Patres eorum quos opere carnis suæ genuerunt, quia ille castius his.

IV. Ideò duo Evangelistæ Matthæus & Lucas Christi descensum ex Abrahamo & Davide probaturi, cum per Divum Josephum, & D. Josephi progenitores deducunt, & non per Virginem, quamvis cum ab hâc solâ carnem ex Abraham & Davide propagatam sumpisset, clarior esset futurus iste descensus per hanc quàm per illum deductus, per hoc manifestissimè inuenientes, quod cum in re tanti momenti ita processerint, licet expressè caveant D. Josephum non genuisse Christum, non ideò tamen desinere esse illum Patrem verè & propriè, quandoquidem per eum ac si genuisset, ejus genealogiam deducendam esse judica-

verint: genealogia quippe, ut notum est, non nisi per Patres qui genuerunt deduci solet apud omnes Gentes, & ex privilegio Dei speciali pro Judæis per Patres legales: at Divus Iosephus, ut constat ex dictis, non est Pater legalis Christi; quare per hunc procedendū modum Evangelistarum patet evidenter, quod licet non sit Pater IESU per generationem, ejus tamen paternitas ad eam reduci debet.

Hinc cum D. Lucas alibi, scilicet cap. 2. vers. 27. ac etiam vers. 41. & vers. 43. D. Iosephum non tantum vocat Christi Patrem, sed etiam paternam ac si eum genuisset: esto enim Divus Iosephus non genuerit eum per se, cum tamen Spiritus sanctus nomine D. Iosephi, modo à nobis supra explicato, eum produxerit in Beatâ Virgine ejus conjuge, per se produxisse censendus est, & consequenter nihil est quod timeat Lucas, vel nos timere debeamus eum Christi patrem dicere.

Etsi ergo non subsistat ex parte Divi Iosephi generandi proprietas, Pater tamen paternæque Christi Domini vocatur & est ac si genuisset, ob singularem illam rationem, quandoquidem ad illud sufficiebat, quod in ejus conjugio absque ejus injuria uxor ejus eum conceperat, ut vidimus supra hoc Tract. cap. 9. sicut & in materiâ possidendi fructus, ut poma, pira, ficus agrî tui vel arboris tuæ, tuus est verè ac propriè fructus ille, qui ex eo vel ex eâ nascitur, etsi eum in agro tuo vel in arbore tuâ non produxeris, quia ager tuus est, & arbor tua in quâ ille ortus est.

Quoniam neque comparatio ista rem hanc adæquet, cum Beata Virgo non qualiscumque possessionis aut proprietatis jure seu titulo ad Divum pertineret Iosephum, sed titulo longè strictiori & magis ad rem faciente, scilicet tanquam conjux ejus, qui longè strictior est, ut notavi eodem cap. 9. n. 8. ut proinde multò specialius, ac cætius, nobilissimè ex hâc etiam solâ ratione Christus esset filius D. Iosephi, quam fructus istius arboris vel agrî esset fructus Domini agrî vel arboris.

Confirmatur, quia filius natus ex servâ pertineret ad Dominū servæ, uti natus dum Mater esset sui iuris, ratione

A a a

servitutis,

servitutis, non ut filius, sed ut fructus in re vel possessione suâ nati: proinde multò specialius nobilisque ex hac etiam solâ ratione ad Divum Iosephum pertineret Christus quàm fructus agri, vel arboris, aut filius servæ ad Dominum illorum: quantò ergo magis si huic rationi eam addamus quam à cap. II. profecuti sumus? Unde & iustus Simeon non solùm Virgini Christi Matri benedixit, sed etiam Divo Iosepho, atque utriusque simul & semel unicâque benedictione super communi eorum filio. *Et benedixit illis Simeon. Luc. 2. v. 33.*

IX. Addo pro mantisâ, tantam Patres Græci, nonnullique etiam ex Latinis censuerunt, & tam stricti juris hanc Divi Iosephi ad Christum Paternitatem, ut ei illos tribuant effectus, qui non solent tribui nisi paternitati naturali, seu paternitati quæ est per generationem: Hi enim dum incidunt in illa Scripturæ loca, in quibus fit mentio de fratribus & sororibus Domini, ut Matthæi cap. 12. & 13. Marci cap. 3. & 6. & Lucæ cap. 8. existimant illa intelligi de veris & propriè dictis fratribus & sororibus, non verò de consanguineis solùm, seu cognatis; & dicunt illos verè & strictè fuisse fratres Christi Domini, eo quod fuerint filii Divi Iosephi ei ex priore, quam ante Deiparam arbitrantur duxisse, uxore geniti.

X. Qui licet decepti fuerint in eo quod existimaverunt D. Iosephum aliam ante Virginem uxorem duxisse, & ex eâ liberos suscepisse, ut constat ex dictis à nobis hac Parte 2. Tractat. 1. cap. 5. Section. 1. In proposito tamen nostro nobiscum conveniunt: nam si verum esset quod supponunt, Divum scilicet Iosephum aliam ante Beatam Virginem uxorem duxisse, ex quâ proles suscepisset, & quod ex hoc veri essent fratres & sorores Christi, id nequaquam ex eo prævenire posset quod Mater Christi Patri istorum nupsisset præcisè, quia affinitas non parit affinitatem, sed essent fratres propter Divum Iosephum, quod nimirum Divus Iosephus esset communis Christi & illorum Pater, licet alio modo illorum, & alio Christi, illorum nimirum generatione ex priori uxore, Christi verò quasi generatione, per actionem scili-

cet Spiritus Sancti in Virgine posteriori re suâ uxore suæ suppletivam, seu nomine suo positam.

Quare si adhuc contingeret aliquid simile (quod non est impossibile licet credam nunquam amplius futurum) ut scilicet Virgo aliqua nupta viduo habenti ex priore uxore liberos, sine congressu viri sui Deo dante conciperet & pareret, non posset hæc proles ex hac secundâ uxore virgine nata nubere ulli ex illis qui essent de priore uxore ex congressu suo nati: Ratio est quia hic viduus verè esset pater hujus proles sibi à Deo ex secunda sua uxore virgine suscitata, & consequenter hæc proles illarum frafer aut foror quæ sunt ex primâ uxore nata.

Pro coronide hujus Capituli adjicio benedictionem illam quam Jacob Patriarcha moriens in filium suum Ioseph pronuntiavit Genes. cap. 49. *Omnipotens, inquit, benedicat tibi benedictionibus uberum & vulvæ.* Quàm admirabilis benedictio! & quis unquam quid simile audivit? Quomodo benedictio uberum & vulvæ potest in virum cadere? de muliere quidem hoc bene intelligerem, sed de viro quis unquam illud concipiet? Quid igitur ad hoc: Audi meum eâ super re sensum. Respiciebat Sanctus Patriarcha quando hæc proferebat, seu Deus in ipso Divum Iosephum per filium suum Ioseph figuratum, & meo videri significat benedictionem quidem scemoris, quæ est virorum, non ei competituram, nihil tamen propterea ei deesturum, eò quod benedictio omnium benedictionum, vulvæ, dico, & uberum Beatissimæ Deiparæ Conjugis suæ in eum sic redundatura esset, ut ad eum tanquam ei propria spectaret, utpote qui illius purissimæ Virginis immaculatæ esset Sponsus, dum in eam ista vulvæ & uberum ejus benedictio depluebat.

Et certè poterat Spiritus Sanctus vel modicum ante desponsationem virtutis suæ obumbratione Virginem præfecundare, ita ut nec Divus Ioseph advertisset, nec apud alios ipsa ulla infidelitatis novam incurrisset: verum nò sola Diva Deipara Virgo inter mulieres, sed etiam inter viros Beatissimus Sponsus ejus

ejus Ioseph ex hac divinâ immensâque benedictione beatus esse debuit, & ab omnibus generationibus dici: quate non ante desponsationem vel momento uno Divi Iosephi Sponsam Spiritus Sanctus fecundare voluit, ut per hoc vulvæ & uberum participationem accipere possêt.

CAPUT XIX.

Ex hoc totam habuit in Christum Patris Auctoritatem.

I. **I**N Divinissimo Dominicæ Incarnationis Mystério hoc inter cætera mirabile, quod in eo ipsum imum usque ad magnitudinis apicem evexit Deus, & è contra magnitudinem ipsam usque ad imi fundum depressit. Quid enim Deus? quid homo? Quid Deo majus vel altius? quid homine vilius? Quæ ergò major humiliatio, quàm quod Deus usque ad hominem descenderit in Incarnatione? quæ etiam major elevatio quàm quod in eâ homo usque ad Deum ascenderit? Hoc nihil sublimius, illo nihil demissius.

II. Sed est alia ex hoc ineffabili Mystério elevatio, est & alia depressio ex præcedentibus consecraria & illis affinis ac vicina, elevatio nempe Mariæ & Iosephi: & depressio secunda Christi Domini: Nonne summa fuit elevatio horum Sacrorum Conjugum, Mariæ in quâ, Iosephi sub quo, hoc Mystérium divinitus operatû est? Illius quæ per hoc Mystérium in Matrem Dei evecta est? hujus qui in ejusdem Dei Patrem sublimatus est? Et quò altius ascendere potuissent puræ creaturæ? sed quæ depressio major illâ Christi qui cum licet homo, tamen substantialiter etiam Deus esset (cui proinde cuncta servitutum debent:) illis tamen Sanctissimis Conjugibus subditus esse voluit? Unde optimè Albertus Magnus in hæc verba, *Descendit cum eis Nazareth, & erat subditus illis*, Luc. cap. 2. vers. 51. Sic ait: Congruè verbo descendit utitur & propter situm loci, & propter humilitatem: à Majestate descendit cum parentibus humilis sub ipsis (recor-

datus præcepti sui Exodi cap. 20. *Honora Patrem tuum & Matrem suam*) vixit.

Sed ut ad Divum Iosephum me convertam, nescio quid prius & amplius in eo mirari debeam, an quod sit Pater Dei? an quod Deus sit subditus illi? utrumque enim summè mirabile, sed hoc secundum meo videri longè mirabilius.

III. Est Divus Iosephus Pater Jesu Christi Domini nostri. Esset licet solum à Christo jam concepto vel nato electus & adoptatus ad id muneris: non enim est adoptio Dei qualis est illa quæ est ab hominibus: hæc quippè præcisè stat in voluntate adoptantis & acceptatione adoptati, illa ponit rem in adoptato ut monuimus supra cap. 6. Sed est insuper Pater jure conjugii, *quod enim in meo fundo nascitur meum est*, juxta vulgatam juris præcipuam: est ratione efficacis Dei electionis ab æterno: est propter seu per suppletionem in tempore actionis ejus in suâ conjugè secum unâ, per Spiritum sanctum exequentem istam efficacem voluntatem & electionem, & Virgini obumbrantem ex intentione directâ efficiendi illum Christi Patrem; unde & strictius ac verius ejus Pater quàm avus: strictius & verius quàm Pater legalis: firmius & perfectius quàm sint cæteri Patres naturales, & ordinarii filiorum quos ex se genuerunt, quia castius ex Divo Augustino. Est ut minimum sicut Pater fidei nostræ Abraham fuisse Pater illorum, quos Deus illi suscitasset ex lapidibus in ripâ Jordanis vel ejus alveo jacentibus: Est sicut Palma masculus fructuum seu dactylorum, quos Palma foemina profert: est ita ut per illum ac si Christum genuisset, Christi genealogiam deducendam Spiritui sancto visum fuerit: est ita ut Lucas non vereatur cum non tantum Patrem Jesu appellare, sed etiâ parentem, quod nomen est proprium generantium: est ita ut ad ipsum ortus juxta carnem pertineat ex D. Paschasio, ut proinde et si non sit Pater generatione, sit tamen quasi generatione: est denique ita ut paternitas ipsius, à Patribus Græcis, eos producat effectus, vincula, impedimenta, quæ ipsa paternitas per generationem.

A a a 2

Quàm

Quam verum ergo & quam verè debitum nomen! Sed quam magnum nomen! ut aliquatenus concipi valeat.

V. Observandum diligenter mecum quod cum Deus in veteri lege Abrahamæ, Moysi, aliisque SS. Patribus & Prophetis voluntates suas manifestare voluit, natus est ministerio Angelorum, qui ferè semper eis in formâ visibili, corpore scilicet ex aëre assumpto apparebant, & sensibilibus eis loquebantur: quo in munere, licet non esset Deus, quia tamen nomine Dei agebant & loquebantur cum illis, Dei nomen ex eius concessione usurpare & attribuere ipsis licuit: hinc illa eorum voces, *Ego sum Dominus Deus tuus; ego sum Deus Patris tui Abrahamæ, &c.* Magnus profecto honos, magna gloria, privilegium rarum & singulare Angelis istis concessum, quod Deus eis permisit istud nomen Dei gloriosum assumere.

VI. Sed vide rem miram: quando in novâ lege gratiæ publicanda fuere Dei Incarnati magnalia, publicanda Christi divinitas, magnitudo & excellentia, certificandi Apostoli, & in illis omnes fideles, quod verè esset Filius Dei qui natus erat ut homo, non solum non tunc visi Angeli, non solum non eis concessam hæc verba: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui* proferre, & sibi nomen Patris arrogare, sed quod magis mirè, nec ipsi Spiritui sancto, licet ipse hic apparuerit in specie columbæ: hoc manifestè patet ex Matth. cap. 3. Marc. cap. 1. & Lucæ cap. 3. qui omnes attestantur, quod *IESU baptizato & orante, apertum est cælum & descendit Spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum, & ecce vox, non Spiritus sancti, sed alterius, utique Patris æterni, de Cælo facta est, hic est filius meus dilectus in quo mihi benè complacui.* Ecclesia etiam in officio octavæ Epiphaniæ eandem vocem non alteri tribuit quàm Patri æterno. Eodem quoque modo explicant SS. Patres inter quos D. Cyprianus lib. de Baptismo, *Huc usque Domine Sancte Pater non audivimus te ita loquentem, ut personaliter tibi assignetur loquela quam proferres: Hanc vocem à tua paternitate delatam nemo est qui ambigat,*

non est qui sibi hoc verbum audeat arrogare, unus Ioseph insignitur.

Et ratio est evidens quia descendit Spiritus sanctus corporali specie sicut columba in Christum, vox autem quæ dicebat: *Hic est filius meus dilectus in quo mihi benè complacui*, veniebat de cælo; non ergo vox Spiritus sancti de columbâ quæ insidebat Christo: Non etiam Angeli, tum quia nihil aliud apparuit tunc præter columbam, tum quia dicitur vox illa venisse de cælo, à quo verò illa vox de cælo nisi à Deo Patre.

Magna res & mira, quod Deus Pater hunc titulum *Patris* concessit Divo Iosepho, & non concessit ipsi Spiritui sancto divinitatis suæ conforti, qui tamen antea etiam Angelis nomen suum *Dei* permisit. Magna res, inquam, & mira: Incarnatio quippe Filii Dei cujus opere perfecta est: nonne Spiritus sancti? cuius virtute illius corpus ex purissimo Virginis sanguine in Virgine efformatum est? nonne Spiritus sancti? nonne Spiritui sancto non tantum nomen supremum *Dei* communicatum est, sed etiam ipsum esse *Dei*? Interim tamen nomen Patris respectu filii sui, etiam ut hominis, nec Spiritui sancto, qui tamen eum produxit, concessit Pater, concessit verò Divo Iosepho, qui eum non produxit, quid hoc est? *Non est*, inquit mox num. 6. in fine Divus Cyprianus, *qui sibi hoc verbum Pater audeat arrogare, unus Ioseph insignitur.* Ex hoc collige quàm mirabilis sit D. Ioseph: quàm inter Cælestes est laudabilis: quàm magnus in oculis Dei!

Sed qui dico? ipsi Deus Pater non nomen solum, sed & rem Patris respectu filii sui communicavit, non solum ipsum ad istius nominis participationem adlegit, sed & confortem voluit esse rei istius nominis. Quod si tanta res videtur participare nomini, quid erit ipsi participasse rei, & authoritati? participavit autem huic ut illi, ut patebit ex sequentibus.

Non ergo tantum gubernatorem, nutricium, custodem, aut tutorem, filii sui constituit Pater D. Iosephum. sed suum ita dicam substitutum aut vicem gerentem: electus est, inquam, &

& positus ut locum suum teneret respectu Filii sui, quo nihil ei preciosius, nomenque proprium gereret. O quanta hæc ! quam immensa hæc ! quam incomprehensibilis hæc ejus dignitas ! magnitudo, excellentia ! nam si prima primæ Personæ Sanctissimæ Trinitatis gloria est quod sit Pater, & habeat Filium Deum sicut ipse Deus est : nonne summa sit, immensa, incomprehensibilis Divi Josephi gloria, dignitas, & excellentia oportet, qui cum sit purus homo, habeat tamen filium qui Deus est, sitque ipse verè Dei Pater ?

XI. Meretur hinc nostram reflexionem consideratio circumstantiæ temporis in quâ Pater æternus primò Christum Filium suum esse per se contestatus est, ut modò ex D. Lucâ dicebamus, quod scilicet id tum primum evenit, quando Christus à Joanne in Jordane baptizatus est & non ante, & quod in eadem circumstantiâ dicatur ab eodem Evangelistâ Divus Josephus Pater Christi putatus. Sic enim Lucas cap. 3. *IESVS baptizato & orante, apertum est cœlum, & descendit Spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum, & vox de cœlo facta est: Tu es filius meus dilectus, in te complacui mihi: & ipse IESVS erat incipiens quasi annorum triginta, ut putabatur filius Joseph.* Quid hoc sibi vult ? quæ connexio inter testificationem Patris æterni, quod Christus Filius suus sit; & populi existimationem, quâ credebat ipsum esse filium Josephi ?

XII. Notandum quod in Christi baptismo Joseph pro certo mortuus erat ut dicemus infra part. 3. Tract. 1. Sect. 1. Quo posito ecce tibi latens hæc in re mysterium. Sanctus enim Lucas rationem reddere volens, cur Pater æternus voce delapsâ de cœlo à magnificâ gloriâ in baptismo, primùm Christum filium suum esse in conspectu multitudinis publicè contestari cœperit, videtur innuere id idè factum, quod jam à 30. annis retro elapsis non nisi filius Joseph ab uno quoque existimatus fuerat: cur verò non citius, nec antequam Divus è vivis excessisset Josephus ? nimirum ne potestati & iurisdictioni paternæ, quam ipsemet isti summo viro contulerat, & in quam ipsum

subrogarat in locum suum, quidquam præjudicare videretur, vel gloriæ & honori, qui tanto Patriarchæ ex tantî Filii subjectione accedebat, vel tantillum decederet. Quod cum ita sit nonne ergo tantò melior Angelis effectus Divus Joseph, quanto differentius nomen præ illis hæreditavit ?

XIII. Sed si hoc tibi mirabile videtur quod Pater fuerit Dei, quantò mirabilius quod iste Deus fuerit ipsi ut cæteri filii Patribus subditus ? Res hæc clara est ex Scripturâ Lucæ cap. 2. vers. 51. *Et descendit cum eis Nazareth, & erat subditus illis.* Quàm hoc rarum & mirabile ! quàm inauditum & singulare ! Vide, inquit D. Bernardus serm. de Pascha, *quomodo Magni Consilii Angelus suum consilium postposuit consilio, se potius voluntati Fabri unius.*

XIV. Gloriat Pater æternus quod filium habeat ab æterno Deum sibi consubstantialem, & per omnia æqualem Græci dicunt *omousion* : Divi Josephi prima gloria est, quod eundem in terris habeat filium, sed illum se majorem : Deus enim est, ipse homo : Et tamen vide rem miram, Pater æternus in divinis nullam habet in istum Filium autoritatem, Filius ab illo nullam habet dependentiam, quia cum Pater & Filius sint unicus Deus, unus est ira Pater alterius, ut non sit illius Dominus : & vicissim alter ira est istius filius, ut non sit ei subditus : cum è contra D. Josephus in terris licet sit eodem filio minor, in eum tamen habeat autoritatem, & hic ad illum subjectionem, & ab ejus voluntate dependentiam. *Et erat subditus illis.*

XV. Ergo ut Pater æternus Divum Josephum subrogavit ut in terris suam personam repræsentaret respectu filii sui, ita quoque filius ei in se omnem Patris autoritatem contradidit : non enim est hic filius quales alii, qui ab hominibus generantur. Alii quippe naturaliter & ex necessitate spectant ad suos parentes, scilicet per nativitatem, quam ab ipsis acceperunt : non enim in illorum libertate, vel optione est, ut possint hunc, vel illum Patrem habere, quia non est in eorum potestate aut dispositione ut sint, vel non sint, & consequenter ut se huic, vel illi, vel isti,

seipfos tradant in filios. Sed tu ò Redemptor adorande ! qui licet homo nascaris in fine temporum, Deus tamè es ab æterno ante omnia tempora, tu es tuæ libertatis, tu solus Dominus tui ipsius : & idèd potuisti de te, & de omni quod es, & quod tuum est prout voluisti perfectissimè disponere : quare in uterum Virginis sponte descendis, & illa efficitur Mater tua : te ipsam incomparabili nostro Josepho tradis in filium, & illicò fit Pater tuus in terris, ei te subdis, & in te habet auctoritatem Patris : sic nempe communicatà D. Josepho à Patre æterno Patris qualitate, quam nec filio communicaverat nec Spiritui sancto, hic filius quasi per æmulationem ipsi quoque in terris communicat in se Patris auctoritatem, quam Pater æternus non habebat in cœlis : nonne hoc magnum ?

XVI. Filius Dei etiam ut homo, ratione dignitatis & excellentiæ sui suppositi seu personæ utique divinæ, est supremus Dominus omnium omninò creaturarum quantumvis sublimium ; ita ut ex jure illo & dominio supremo quod habet in illas, possit de illis absolutissimè disponere, possit illas pro ut voluerit & ad quæcumque voluerit cogere, subicere, destruere, &c. nec illis possibile sit resistere : Interim ecce ille ipse per admirabilem suæ pietatis dignationem, stupendamque majestatis suæ abjectionem, non sine summâ summâ superbiæ nostræ confusione & condemnatione, se submittit & subicit homini, cujus cum tanto jure est Dominus, illi obtemperat, mandata ejus excipit, nutus observat, nihil nisi de ejus assensu facit. O profunditatem stupendam humilitatis divinæ ! sed ò altitudinem admirabilem elevationis humanæ ! quandoquidem docente Sanctissimo Bernardo per hoc homo fiat superior ipsius Dei.

XVII. Principari animantibus est quid divinum dicente Deo Genes. cap. 1. v. 26. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, & præsit volatilibus cœli, & bestiis terræ, & piscibus maris.* Quasi scilicet idèd debuerit esse homo ad imaginem & similitudinem Dei, & quasi parvus Deus, ut animantibus istis dignè & congruè præesse posset :

quare & de illis disponit, eis utitur, illa destruit, ac si ea ipse creasset, essetque illorum Deus.

Quod si tam magnum est hoc, quid ergo erit hominibus ipsis principari ? Certè eò erit dignius, quò homo, in quem principatur, animantibus nobilior est. Qualis ergo erit prærogativa Divi Josephi habuisse sibi subditum ipsum Deum, cui omnia serviunt ? illius fuisse Dominum qui est omnium Dominus per essentiam ? Si Deus Moysi dixit, quia res illi erat cum Pharaone Rege Ægypti, *Ecce constitui te Deum Pharaonis*, Exodi cap. 7. vers. 1. Quid dicemus, quid cogitabimus de Divo Josepho, qui non in Regem, sed in Deum ipsum habuit imperium.

Et licet Christus non obedierit Divo Josepho nisi quatenus homo : nihilominus quia in Christo homo est Deus, & Deus est homo ex vi unionis hypostatice utriusque naturæ divinæ & humanæ, idèd quando homo in Christo paruit, dicendum est Deum paruisse, sicut dicimus Deum natum, traditum, passum, mortuum : Præterea cum in Christo unum tantum sit suppositum, una duntaxat persona, scilicet divina, idèd cum ex Philosophis *Actiones sunt suppositorum*, omninò sine ambiguitate dicendum omnes actus obedientiæ quos Christus exercuit, fuisse actus obedientiæ ipsius Dei : O qualis Entis supremi, Entis Entium, Dei dignatio, qui ita se humiliavit, ut etiam homini obedierit ! Sed ò quanta Divi Josephi dignitas, qui ita elevatus est, ut etiam Deum sibi subditum habuerit & obedientem !

Si quando magnus ille Josuè Iraelitici exercitus Strategus ex magnitudine fidei ad Solem conversus, ipsum in suo cursu, stupendo prorfus atque inaudito usque ad ea tēpora, & ab inde prodigio, stitit, ut suarum ipse cursum victoriarum prosequi posset, Scriptura Sancta dicit, non Solem huic eximio paruisse Duci, sed ipsum Solis Deum, quia nimirum nisi hic istum in suo orbe fixisset, proculdubio nunquam stitisset : & idèd eadem Scriptura non Solem, sed Deum ei obedisse miratur, & prædicat Josuè cap. 10. vers. 14. Quando cernimus hunc Dei Filium, Deum

Deum huic Patri obtemperantem, quando supremum mundi Opificem pauperis hujus Carpentarii iussibus obsequentem videmus, quando summum Deum, ante cujus conspectum fulgura procedunt & tempestates, euntem, venientem, sistentem, progredientem, & in omnibus ab hujus nuru hominis pendentem conspicimus; nonne ratio hæreat oportet, sensus stupeant, cogitationes confundantur, lingua obmutescat, ut in tantâ tantæ depreffione personæ, istius Patris magnitudinem miremur, & in humiliatone Dei sub homine, hominis istius sine pari elevationem veneremur.

XXI. Et verò quæ est illa obedientia quam Deus præstitit Josuë Israëlitarum Duci, quamque Sacra Scriptura adeo exaggerat, si cum illâ quam Divo exhibuit Josepho comparatur? ibi tantum fuit mutuata, ut ita dicam obedientia: Nam Sol tota fuit illius causa, torum illius instrumentum: sed hic Deus ipse in propriâ substantiâ, in ipsâ suâ personâ homini obtemperat: ibi obedientia fuit tantum trium horarum, hic triginta annorum: ibi fuit pro Deo gloriosa, quia divinæ magnitudinem potestatis, & virtutem protectionis ostentavit, hic nihil pro Deo nisi humilitas & abjectio, dum interim tota gloria huic cedit homini, cui Deus ipse parer.

XXII. Porrò cum Christus ratione dignitatis suæ personæ abfolveretur ab omni creaturarum quarumcumque potestate, etiam paternâ, quamvis fuisset ex virili femine genitus, voluit tamen D. Josepho subditus esse. Primò, ut per hoc amplius manifestaret, nosque melius intelligeremus Sanctissimum illum Virum verè fuisse suum Patrem, cui, ut hoc nobis insinaret usque ad plenam persuasionem, exhibuit, sicut & Matri suæ tam humilem & exactam servitutem, ut ex hæc quoque subjectione ab omnibus Filius ejus judicaretur, quemadmodum vicissim Divus Josephus ex curâ suâ pro ipso quotidianâ facillè ejus Pater judicabatur. Secundò, ut ex hoc cognosceremus ad quam Divus Josephus erectus est magnitudinem, qui etiam Deum ipsum sibi habuit subditum.

In Scripturâ frequentissimè Deus **XXIII** vocatur Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Jacob, &c. Deus ipse passim sibi idem nomen attribuit dicens, *Ego sum Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Jacob.* Sed cur ita quæso? Profectò quia solummodò tres Viri perfectione præstantes Imperium Deo dignum efformare videntur: Vel id Gentilis & impius agnovit Nabuchodonosor, Daniel cap. 3. dum post vitum præsertionis trium puerorum Hebræorum ab igne stupendum prodigium exclamavit: *Benedictus Deus eorum.* Prosequitur que addens. *A me ergo positum est decretum, ut omnis populus, Tribus, & lingua, quæcumque locuta est blasphemiam contra Deum Sidrach, Misach, Abdenago disperat, non enim est alius Deus qui salvare possit.* Sed si ita est, ut dicit, pro ut verè ita est, quod non sit alius Deus qui salvare possit, ergo non debuit illum vocare Deum Sidrach, Misach, & Abdenago, sed Deum universæ creaturæ quem adorant Sidrach, Misach & Abdenago. Quare igitur tanti Numinis potentiam & imperium ad tres istos adolescentes contraxit? Responder Divus Chrysostomus homil. 6. ad populum. *Mundi Dominum ex tribus pueris vocat, non ipsius imperium sine concludendo.* Sed hoc quomodo; nisi quia in immensum extenditur Dei imperium, ac Deus ostentatur, dum trium Adolescentium fide & virtute præstantium Deus ostenditur. O Josephi ergò gloria ineffabilis! Si enim in immensum producit Dei imperium ex solâ trium puerorum subjectione quia Sancti erant & perfecti, vide quid censendum de divi Josephi gloria qui Deum ipsum, Dei que Matrem sibi subditos habuit.

Tertiò, voluit Christus esse Divo Jo. **XXIV** Josepho subditus, ut tibi non videatur mirum si homines hominibus subjecit, quando & ipse eis subditus esse voluit: Decuit certè, & multum decuit, ut hæc homini à Deo non denegaretur perfectio & prærogativa, ut alios regeret homines & gubernaret, quod videbatur debere esse propriū Dei. Cum bonâ gubernatione res ad finem & perfectionem suam ducantur, tantò melior erit gubernatio quantò major perfectio
à gu.

tionem non differri, sed statim & à principio fieri, & ne leviter contingat mutari, eadem necessitate oportet illam publicè fieri. Quocirca apud omnes Nationes, exceptis aliquibus Barbaris, ut Atlantibus apud Solinum cap. 44. & Plinium lib. 5. cap. 8. apud quos nullus est usus nominum, receptum fuit, ut & post aliquos à nativitate dies hæc nomina imponerentur, & cum solemnè aliquo ritu imponerentur.

IV. Hoc modo Athenienses & Græci, ut refert Alexander ab Alexandro lib. 2. cap. 25. die à nativitate decimo nomen infantibus, convocatis consanguineis & amicis, & oblati sacrificiis imponere solebant. Eodem modo Romani apud Plutarchum problem. 102. & Macrobius lib. 1. Saturn. cap. 16. Filiis masculis nono die, fœminis octavo nomina imponebant, eos priùs lustrando seu expiando: unde factum ut dies illi lustrici vocarentur teste Fausto. Aristoteles verò lib. 7. de histor. Animal. cap. 12. Septimo die nomina infantibus imponi solitum asseruit, & cur ante diem istum non imponerentur rationem reddit his verbis. *Plurimi infantes ante septimum diem intereunt, unde fit ut septimo die imponantur nomina, sanquam saluti jam pueri amplius credamus.* Cum ergò ritus Circumcisionis apud Judæos fuerit celeberrimus, & per illum infantes suos octavo die à nativitate solemniter expiatis Deo consecrare deberent, consequens fuit ut eodem die, & in ipso Circumcisionis ritu eis nomina imponerent, ut & hodie apud Christianos imponuntur in Baptismo, per quem lustrantur & Deo regenerantur.

V. Ab hæc utraque lege Circumcisionis & impositionis nominis, primâ Divinâ: secundâ Politicâ, noluit eximi Christus, sed utramque subire voluit, ergo octavo à nativitate die circumciscus est.

VI. Circumciscus est ut Abrahæ filius: eodemque die nomen accepit inter homines ut filius hominis, sed nomen JESUS, nomen novum quod os Domini nominavit, Isaïæ cap. 62. v. 2. ut Filius Dei: hoc totum refert Lucas Evangelista cap. 2. dicens: *Postquam consummati*

sunt dies octo ut circumcideretur puer, vocatum est nomen ejus JESUS quod vocatum est ab Angelo priusquam in utero conciperetur. Restat hic examinandum, à quo ista Circumciscio & nominis impositio sit: utrumque singillatim duabus sequentibus Sectionibus.

SECTIO PRIMA.

A quo circumciscus Christus Dominus.

VII. **C**ur circumcisci voluerit Christus Dominus qui peccatum nec fecerat nec contraxerat, causas vide si lubet ex D. Epiphano hæres. 30. D. Thomâ 3. part. quaest. 37. art. 1. & aliis apud nostrum Sylveiram fusè tom. 1. in Evang. lib. 2. cap. 3. q. 2. A quo verò circumciscus disceptatio est inter Doctores.

VIII. Prima Sententia est illorum qui volunt fuisse circumciscum à Summo Sacerdote, quem nonnulli ex illis volunt fuisse justum Simeonem. Fundamentum hujus opinionis fuit, quod Circumciscio esset Sacramentum antiquæ legis: quare illius administratio videtur pertinuisse ad Sacerdotes istius temporis, quemadmodum nunc minister Baptismi, qui successit in locum Circumcisionis, est Sacerdos novæ legis quamvis in necessitate eo deficiente possit alius. Et quia pertinuit ad Sacerdotes; idè in Templo, vel ubi id commodè fieri non potuisset saltem in Synagogis peragi solitum volunt.

IX. Confirmatur, quia etiam nunc Judæi in Synagogis suis circumcidunt, affirmantque se id ita facere, quod ita semper apud ipsos observatum sit: Cum ergo Bethleem, ubi natus est Christus, non distaret ab Jerusalem nisi duabus leucis, idè in Templo, & à Summo Sacerdote propter dignitatem tantæ personæ circumciscum voluerunt: hanc sententiam maximè amplexati sunt Pictores, unde factum ut apud vulgus mirè invaluerit. Huic opinioni velificatus est D. Hilarius in psalm. 11. in initio ubi hæc habet: *In hoc octo dierum numero, cum Christus circumciscione non egeret, oblati in templo est, ut in corpore ejus humana carnis recideretur infirmitas.*

tas Ubi videtur confundere circum-
cisionem cum Præsentatione, cum ta-
men prior facta sit: *Postquam consum-
mati sunt dies octo: Posterior, postquam
impleti sunt dies purgationis Mariae secun-
dum legem Moysi.*

X. Confirmari potest iterum hæc sen-
tentia hæc ratione, quod res erat plena
periculi circumcisio, & idè illius ad-
ministratio non debuit indifferenter
quibuslibet relinqui, sed debuit om-
ninò committi aliquibus ministris or-
dinariis qui discerent & callerent mo-
dum, haberent experientiam, & adhi-
berent cautelam: quibus verò potius
quam Sacerdotibus & Levitis, cum
esset res sacra, imò Sacramentum istius
temporis, & Filii Patribus in ministerio
succedentes, ab his instrui possent?

XI. Sed hæc Sententia non placet. Pri-
mò, quia in lege nullus extat locus qui
circumcidendi munus Sacerdotibus
aut Levitis addicat. Secundò, quia è
contra vidimus Abrahamum seipsum,
filium suum, & domesticos suos cir-
cumcidisse Genes. cap. 17. Sephoram
uxorem Moysis in præsentia mariti sui
qui erat Sacerdos ut patet ex illo psal.
98. *Moyse & Aaron in Sacerdotibus ejus.*
Filium suum etiam circumcidisse Exod.
cap. 4. Josue Israëlitarum Ducem illos
circumcidisse in valle, quæ ab hoc di-
cta est *Vallis præputiorum* Josue cap. 5.
cum tamen ibi adesset tota Tribus Sa-
cerdotalis, & expressè notetur ibidem
cap. 4. quod Sacerdotes pergebant an-
te populum. Denique liber primus Ma-
chabæorum cap. 1. vers. 63. memine-
rit mulierum quæ circumcidebant filios
suos, & trucidabantur jussu Antiochi
Regis impii & sceleratissimi. Tertiò,
quia Scriptura Circumcisionem non in
Templo, aut Synagoga, sed in domi-
bus aliisque locis factam commemorat:
Nam ut præteream filium Moysis, qui
in diversorio dum iter agerent à Sepho-
rà Matre suâ circumcisus est, & popu-
lum qui à Josue Duce in Valle præpu-
tiorum circumcisus refertur, colligitur
evidenter ex Evangelio Divi Lucae c. 1.
ubi referens Divi Joannis Baptistæ so-
lemnem circumcisionem, ait, *Et fa-
ctum est in die octavo venerunt circumci-
dere, vicini scilicet & cognati, puerum.*
Si enim in Templo vel Synagoga hæc

Circumcisio peracta fuisset, non dixis-
set *Venerunt, &c.* sed *tulerunt puerum ut
circumciderent eum.* Quomodo de Jesu
dicit infra. *Tulerunt IESUM in Ieru-
salem ut sisterent eum Domino.* Cum er-
gò hic de Joanne dicatur *venerunt cir-
cumcidere puerum*, significatur venisse
ad locum ubi puer erat, ut circumci-
sioni ejus adessent.

Confirmatur ex hoc quod illud ver-
bum *venerunt*, non referat Parentes
Baptistæ, Zachariam scilicet & Eliza-
beth, sed vicinos & cognatos, de qui-
bus fuit sermo immediatè ante: tum
quia additur statim quod illi (qui ve-
nerunt) vocabantur eum nomine Patris
sui Zachariam obnitente Matre Eliza-
beth: tum quia non potuit Elizabeth
octavo die venisse ad Templum vel Sy-
nagogam, quæ debebat manere in san-
guine purificationis statutis diebus, &
tamen erat ibi præsens. Quartò, quia
Beata Virgo non interfuisset Circum-
cisioni Filii sui cuius tamen contra-
rium fingunt Pictores illi, qui huic sen-
tentia pondus præcipuum addiderunt
apud vulgus. Nam illa se gessit ut ce-
teræ puerperæ quibus præceptum erat
manere in sanguine Purificationis 40.
diebus pro masculo. Ex quibus patet
mendacium asserti modernorum Ju-
dæorum hic num. 9. & pugnantia hujus
sententia cum sacrâ Scripturâ, & con-
sequenter aperta ejus falsitas. Tandem
quia Divus Epiphanius hæres. 2. docet
Christum non in Templo, non in Sy-
nagoga, sed in Speluncâ Bethleemica
fuisse circumciturum. *Christus*, inquit,
*natus est in Bethleem, circumcisus in Speluncâ,
oblatus in Ierusalem.* Cum ergo
Divus Epiphanius esset ex Judæis & in
lege Judaicâ versatissimus, certè si fuis-
set receptum apud Judæos in Templo
vel Synagoga circumcidere, ut volunt
Judæi moderni, quomodo scripsisset
Christum qui non venit solvere legem,
sed adimplere, contra istum solem-
nem morem non in Templo vel Sy-
nagoga, sed in Speluncâ fuisse circum-
citurum? Ex quo infero, non ergo Sacer-
dotes vel Levitæ fuere ordinarii Mini-
stri Circumcisionis, si enim fuissent,
sine dubio parvuli in Templum vel Sy-
nagogam ad Circumcisionem addu-
ci debuissent, quemadmodum supra
argumenta-

argumentabantur hujus sententia
Authores.

XIII. Ad id verò quo secundò confirma-
tur ista sententia, quod scilicet Cir-
cumcisio erat res plena periculi, &
ideò ad illam manum expertam fuisse
requisitam. Respondeo nihil fuisse dif-
ficile in Circumcisione, tum quia ad
illam etiam lapideus culter, qui non
potest esse nisi valde obrufus, erat ido-
neus, tum quia Sephora uxor Moysis
Gentilis & Madianita potuit illius ri-
tus esse satis perita, ut Eliezer filium
suum secundogenitum circumcidere
posset, undè periculum, quo non ca-
ruit Circumcisio non proveniebat à
difficultate, sed ab ipsà Circumcisio-
ne, quandoquidem ab illo liberi non
erant etiam à peritissimà manu circum-
cisi.

XIV. Addendum his, quod ritus ille apud
Judæos solemnissimus erat, ad quem
conveniebant semper plures maximè
vicini & cognati, quare cum omnes
frequentissimè adessent ejusmodi ritui,
facile fuit cuivis observare, & discere
modum quo fiebat, maximè cum, ut
asserunt Doctores, consisteret in solà
pellis quæ glandis integumentum est
defectione, quamvis existimem etiam
aliquid carnis fuisse defectum.

XV. Secunda sententia est illorum qui
existimantes cum Tostato Episcopo
Abulensi in lib. Josue cap. 5. nullum
fuisse ministrum Circumcisionis pecu-
liarem, hanc ratione ducti, quod nul-
lus in totà Scripturà inveniat Mini-
ster Circumcisionis determinatus,
quodque modò hos, modò illos, mo-
dò viros, modò mulieres, modò pa-
rentes, modò alios eam ministrasse ea-
dem Scriptura referat; ut videre est ex
iis quæ diximus hic supra n. 10. Dicunt
à Beatissimà Virgine Christum fuisse
circumcisum: Cum enim nullus esset
hujus ritus Minister determinatus,
hunc potius Beata Deipara perfecit in
Filio suo quàm quivis alius, eo quod
nec ad illud exequendum ei defuerit
animus, nec ulla manus aut mollior,
aut tuavior manu illius, nulla sollicitius
curatura ne cultellus malè incideret,
nulla dignior quæ carnem contingeret
sacratissimam, nulla purior ut Deifico
Sanguine tingeretur, nulla denique

propinquior, ad quam hoc magis
spectaret.

In hac opinione fuit Author libri de
vera Circumcis. qui extat inter Opera
Divi Hieronymi tomo 9. ubi sic ait:
*Christus octavà die circumciditur à Ma-
tre, utique quasi homo, qui promissus fuerat
ipsi Abraha.* Author item Tract. de La-
mentat. Virg. qui tribuitur Divo Ber-
nardo, ubi hæc habet. *Virgo Christum
genuit, lactavit, octavà die circumcidit.* Et
in hanc inclinant Barradius in Evang.
tomo 1. lib. 9. cap. 1. noster Sylveira in
Evang. tomo 1. lib. 2. cap. 3. quæst. 1.
& alii non pauci.

Sed nec hæc sententia placet: Nam
ad illud quod fundamentò ponitur,
nullum inveniri in totà lege scriptà
Ministrum Circumcisionis determina-
tum. Respondeo, cum Circumcisionis
institutio præcesserit legem scriptam,
(coepit enim ab Abrahamo) ex hoc
quod lex scripta nihil de novo circa
illius administrationem statuerit, se-
quitur illam omnia reliquisse in eo sta-
tu in quo erant ante legem, estque illo-
rum omnium tacita seu interpretativa
approbatio. Atqui in institutione Cir-
cumcisionis illius administratio com-
mittitur Patrifamilias. Namque illa
instituitur Genesis cap. 17. quod & ita
intellexit, quia ibidem illam per se
præstitit, & ut manifestum constaret
non ad alium quàm ad Patremfamilias
id muneris pertinuisse, non tantum fi-
lium suum & domesticos suos dicitur
ibi circumcidisse, sed nec seipsum ab
alio passus est circumcidi, ait enim
ibidem Scriptura vers. 24. *Abraham no-
naginta & novem annorum erat, quando
circumcidit carnem præputii sui.*

Et verò cum Circumcisio esset sig-
naculum fidei, ac per illam profiteren-
tur Judæi se credere firmiter ex istà
carne ab Abraham Circumcisionis au-
thore, vel Circumcisorum præno &
principe propagatà, nasciturum Mes-
sam, æquum omninò fuisse videtur ac
vehementer æquum, ut hæc fidei pro-
fessio ab ipso Abraham, & singulis suc-
cessivè Patribus ex eo descendenti-
bus, in carne filiorum suorum, à
suà utique decisà, obsignaretur, &
in ista parte carnis, per quam fiebat
propagatio perventura ad Christum
Messiam

Messiam sigillaretur.

XIX. Nec melius inferitur eadem libertas cuiilibet administrandi Circumcisionem, ex eo quod non à Patribus tantum, sed etiam ab aliis peractam illam aliquoties perhibeat Scriptura Sacra: Nam primò, quod Sephora uxor Moyse in præsentia mariti sui, qui erat Sacerdos, filium suum circumciderit, id fecit ex ejus nutu & delegatione, urgente tunc Dei præcepto, ad quod Moyse tunc minus aptus erat, utpote nimio terrore percussus & sine dubio tremore correptus, ac manu ad hoc minus firmus ob intentam sibi ab Angelo mortem, eo quod dictam filii sui Circumcisionem distulisset.

XX. Quoad illas verò mulieres quæ i. Machabæor. cap. i. circumcidebant filios suos, & trucidabantur jussu Antiochi Regis, Respondeo id fecisse in manifestissimâ necessitate, in qua non negamus alium à Patre potuisse circumcidere, quemadmodum nunc, quamvis minister Sacramenti Baptismi, qui in locum Circumcisionis successit, sit Sacerdos, potest tamen alius non Sacerdos, etiam mulier in casu necessitatis baptizare.

XXI. Quod autem hæc nostra Responsio legitima sit, patet ex antecedentibus & consequentibus: Nam primò in antecedentibus dicitur Rex Antiochus fecisse eadem magnam hominum in populo Judæorum. Secundò dicitur, quod cum idem Antiochus jussisset ut omnis populus esset unus, & relinqueret unusquisque legem suam: multi ex Israel consenserunt ei. Tertiò, quod cum tandem misisset per manus Nunciorum libros in Jerusalem, & in omnes Civitates Judææ, ut sequerentur leges Gentium terræ, & prohiberent holocausta & sacrificia, &c. & relinquere filios suos incircumcisos, &c. præposuissetque Principes Populo, qui his advigilarent, & ad hæc eos cogèrent, adhuc multi de populo congregati sunt ad præcedentes transfugas, alii verò sibi fugâ consulentes in abditis & fugitivorum antris se absconderunt.

XXII. Pars ergò Judæorum ceciderat in gladio, pars transierat ad ritus sacrilegos Gentium, pars latitabat in abditis

& antris terræ: Quare uxores infantes suos, qui fervente hæc atroci persecutione manserant incircumcisi, cum præsentissimam mortem præ oculis haberent & expectarent, ipsæ deficientibus viris circumciderunt suos natos ne earum culpâ manerent incircumcisi.

Ex consequentibus quoque id sit manifestum, nam additur: *Et suspendebant pueros à cervicibus per domos eorum, & eos qui circumciderant illos trucidabāt.* Ex quo evidentissimè patet ab illis qui necdum interfecti erant, nec defecerant, nec latitabant, non verò à mulieribus hos fuisse circumcisos, ut proinde priores à mulieribus circumcisi, non fuerint ab illis circumcisi nisi quia deficientibus illarum mariti, & ex præsentissima id faciendi necessitate pro salute parvulorum suorum.

Confirmatur, quia hæc Circumcisio non fuit facta in tempore statuto, sed fuit extemporanea, at si libera fuisset matribus circumcidendi facultas, ut Patribus, quare illa ab ita timentibus Deum, ut pro eo mori non dubitarent, dilata fuisset usque ad illam extremitatem? quin imò in prædictis casibus mulieres illæ videntur fuisse capita familiarum suarum. Nam cum illarum viri vel interfecti essent, vel si adhuc extabant, censerentur non amplius extare, quia omnino pueris illis deficientibus; jus illud quod expectabat ad caput familiæ, ad uxores tanquam potiores & proximiores devolutum, prudenti judicio æstimare debemus, & idè illæ pro hæc circumcissione non ad Sacerdotes recurrerunt.

Quoad Iosue verò qui circumcudit populum in Valle præputiorum, Respondeo primò, illud fecisse de mandato speciali Dei, & idè hoc ejus factum non debet trahi ad consequentiam. Quod si aliud velis: Respondeo secundò, omnis ferè populus qui egressus est ex Ægypto generis masculini mortuus est in solitudine per longissimos viæ circuitus quadraginta annorum, qui omnes erant circumcisi: illi autem qui nati sunt in deserto per 40. annos illos itineris non fuerant circumcisi, consequenter nec illi qui erant capita familiarum. Quare ad

ad Josuë, qui erat Dux totius populi Israëliti à Deo constitutus, & consequenter primum ac summum caput omnium Tribuum & Familiarum, non verò ad ullum Sacerdotum deferretur cœleste mandatum, ut ipse circumcisus ante, omnes non circumcisos in solitudine circumcidat, quo amplius manifestum fieret id quod asserimus, non ad Sacerdotes, aut Levitas, nec ad quemcumque indifferenter, sed ad capita familiarum id muneris semper spectasse, quandoquidem non ad Sacerdotes, quorum tota Tribus ibi aderat, nec ad alios, sed ad Josuë caput capitum omnium tribuum & familiarum mandatum divinum de omnibus circumcidendis delatum sit.

XXVI. Itaque Josuë tanquam caput summum & universale omnium tribuum & familiarum, ritè & secundum legem jam ipse circumcisus, capita familiarum ipse per se circumcidit, ac deinde hi per illum jam circumcisi quitque suos domesticos, itaut & hanc circumcisionem juxta Dei primitivam institutionem mandatam & peractam liquidò constet, scilicet per capita familiarum modo jam dicto, incipit enim Josuë caput summum omnium circumcidere capita familiarum: tùm deinde hæc capita quæque familias suas seu domesticos: non enim credibile est Josuë omnes & singulos filios Israel per 40. annos in solitudine natos per seipsum circumcidisse.

XXVII. Ex his resultat evidenter veritas tertiæ & nunc receptissimæ Sententiæ, scilicet Christum Dominum non ab alio circumcisum quàm à Divo Josepho: verè enim Divus Josephus fuit ille, *Fidelis servus & prudens quem constituit Dominus super familiam suam*. Verè fuit Pater Jesu, verè conjux Mariæ, ergo verè caput illius familiæ quam componebat cum Jesu filio suo & Maria conjugè suâ. Confirmaturque hoc assertum ex revelatione factâ venerabili nostræ Margaretæ à Sanctissimo Sacramento in verbis à nobis supra relatis Part. 1. Tractatu 3. cap. 3. numer. 4.

XXVIII. Roboratur assertum nostrum auctoritate SS. Patrum Ephrem Syri tom. 3. Oper. suor, Serm. de Transfi-

gurat, Dom. inter med. & fin. ubi sic ille probans Christum esse verè Deum & hominem: *Si non erat caro*, inquit, *Ioseph quem circumcidit? & si non erat Deus, Stella in Cælo in cuius honorem accurrebat?* & Divi Thomæ in Cate-nâ ad illa verba Matth. cap. 1. *Pater autem filium & vocabis nomen ejus IESUM*; ubi sic Angelicus Doctor, *Ostendit*, inquit, *quod quamvis non sit necessarius (Ioseph) Conceptui, tamen utilis est procuratori, quia ipsa pater filium, & tunc Matri & filio erit necessarius: Matri ut ab infamiâ defendat, filio ut cum nutriat & circumcidat, quæ Circumcisio notatur, ubi dicitur, & vocabis nomen ejus IESUM. in Circumcisione enim solet nomen dari.*

XXIX. Ubi Angelicus Doctor aliam adhuc tangit rationem cur à D. Josepho Christus circumcisus dici debeat, eo quod scilicet id ei ab Angelo ex parte Dei demandatum sit, idque in eo quod ei nomen imponere iustus: Cùm enim essent duo conjuncta, circumcidere, & nomen imponere; quando D. Josepho munus imponendi nominis Christo cœlitus committitur, hoc ipso alterum quoque munus: cum circumcidendi illi conjunctum commissum fuisse intelligendum est. Hæc est vis argumenti Angelici Doctoris.

XXX. Quare etsi Beatæ Virgini non defuerit animus, ut illud munus cruciatum præstaret, qui non defuit Sephoræ, & mulieribus Machabæis, & qui ei non defuit ut juxta crucem ejusdem filii sui staret, Joan. cap. 19. vers. 25. Etsi nulla manus aut mollior aut suavior manu ipsius, nulla sollicitius curatura ut ne cultellus malè incideret, nulla dignior quæ sacratissimam carnem tangeret, nulla purior ut Deifico sanguine tingeretur; nulla denique propinquior ad quam hoc magis spectaret, ut dicebatur superius num. 13. non illa tamen, sed Divus Josephus illum circumcidit, quia in hæc causâ non quid dignius, sed quid legi & consuetudini receptæ (cujus tenacissima fuit Beata Virgo & Sanctus Joseph) conformius consideratum est & observatum. At fuit conformius legi & consuetudini ex dictis, ut Divus Josephus, qui & Pater erat, & Pater ab omnibus reputari debebat

bebat, & reputabatur, illud præstaret: ergo, &c.

XXXI.

Dices D. Iosephus sciebat quod licet Beata Virgo, ut sua uxor, esset sibi subdita, tamen ut Mater ex cuius carne Christus, esset sibi præferenda; sciebat maiorem esse illius ad Christum propinquitatem, maiora jura quam sua: quare agnovit illud juris ei potius competere quam sibi, unde & debemus credere illud ei detulisse. Respondeo esto propter rationem supradictam major esset in re & coram Deo Virginis Dei-paræ ad Christum propinquitas quam Divi Iosephi, non tamen apud homines, à quibus putabatur & tunc Deus putari volebat Pater Christi generatione: Cum ergo eum Deus subrogasset in locum Patris, ut talis ab omnibus reputaretur, eum consequenter subrogavit in omnia jura Patris erga filium, consequenter in hoc munus ei præstandum: quare Beatissima Virgo eius Sponsa omnium humillima & subditissima, nihil sibi de eo jure arrogandum duxit amplius quam ceteræ mulieres respectu maritorum suorum, nec propter rationes istas D. Iosephus hoc præstare dubitavit cum hunc totum sermulum abstulisset Angelus ei in particulari demandando ut nomen puero imponeret, ut cum D. Thomâ mox dicebamus.

XXXII.

Confirmatur hæc Sententia nostra ex eo quod contigit Moyse Exodi cap. 4. ob neglectam vel dilatam nimis filii sui secundogenitri circumcisionem: si enim circumcisio ad Patrem non pertinuisset, cur Angelus Moyse potius quam ejus uxori ob non circumcisum fati diligenter filium, mortem intenteret?

XXXIII.

Dices quia etsi Pater non esset determinatus minister circumcisionis, onus tamé illam filio procurandi pertinebat maximè ad Patrem, ex quo Deus præceptum circumcisionis in Abrahamo ad Patres familias direxerat. Sed verius est onus Moyse ut Patris fuisse non tantum ut filio circumcisionem procuraret, sed ut ipse eam ei adhiberet, quod cum non fecisset, ideò illi Angelus mortem intentavit non uxori, quæ tamen deficiente Patre peccasset etiam non adhibendo ut tene-

batur: idcirco enim mulieres Machabeæ deficientibus viris suis circumciderunt filios suos, etiamsi scirent futurum ut propterea trucidarentur.

Adde quod etsi nullus fuisset determinatus minister circumcisionis, cum tamen illius cura maximè pertineret ad patrem, fatendum est patrem fuisse semper inter omnes potiore ut illud munus exequeretur, quo circa & Abraham filium ac domesticos circumcidisse patet ex Scripturâ Genes. cap. 17. Cum ergo oportuerit ut Divus Iosephus ad tempus crederetur Pater Christi generatione, quod & Beata Virgo intellexit, ideò & ex hoc capite adhuc à Divo Iosepho circumcisum Christum credere deberemus, ut amplius haberetur pro Patre illius quem ex illa autoritate circumcidebat.

Dices cum Jansenio Iprensi & Doctoro Henrico Rampenne Huo-Leodiensi utroque in Evangelia ad illud Luc. cap. 2. vers. 21. *Postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer.* Magis expediebat ut Christus & ceteri infantes ab extraneo circumcideretur, ut scilicet veritas susceptæ ab hoc & illis circumcisionis per publicum extraneorum testimonium esset extra omnem suspicionem: confirmatur ex Divo Augustino lib. 2. contra Epistolam Parmeniani cap. 17. ubi asserit circumcisionem fieri solitam à Judæis. Respondeo cum ritus circumcisionis esset valdè solemnis ad quem cognati conveniebant & vicini, ut vidimus supra ex circumcisione D. Joannis Baptistæ: ex his assistentibus & testibus habebatur abundantissimè ut firma esset & extra omnem suspicionem suscepta à pueris circumcisio: & ob alias causas notas Deo, sub quo captivandus intellectus, fuit institutum ut pater & non alius circumcideret filios suos. Ad autoritatem D. Augustini, Respondeo per hoc non significari quod præterdit objectio: sed ad summum velle Judæos in administratur Sacramento circumcisionis non habuisse rationem majoris sanctitatis: sed illam administrari solitam à quibusvis Judæis sive boni essent sive mali, ita tamen ut administraretur ab habente potestatem: Ex quo idem concludit

cludit Sanctus Pater de administrante nunc Baptismi Sacramentum contra hæreticam istum.

SECTIO II.

*A quo nomen Christo Domino
impositum?*

XXXVII. **P**ostquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer ex Virgine natus, scilicet Christus Dominus, vocatum est nomen ejus JESUS, utique ab homine quod etiam vocatum erat ab Angelo priusquam in utero conciperetur: vocatum etiam fuerat idem nomen à Deo priusquam ab Angelo nunciaretur: nec enim Angeliquidquam loquuntur hominibus, nisi quod Deus dixerit: & patet evidenter ex Isaïæ cap. 62. vers. 2. *Vocabitur tibi nomen novum, quod os Domini nominavit.*

XXXVIII. Differentia est inter tres istas vocationes magna: nam vocatio quæ fuit à Deo, fuit prima, & fuit propriè nominis istius, JESU, in circumcissione Christo imponendi designatio & sanctio: quæ fuit ab Angelo fuit secunda & fuit nominis à Deo designati, & ab homine imponendi manifestatio, & ut ita loquitur, juridica intimatio: Tertia, quæ fuit ab homine, facta postquam consummati sunt dies octo à Nativitate ut circumcideretur puer, fuit manifestata per Angelum divinæ voluntatis impletio seu executio; hæcque sola fuit propriè & strictè nominis impositio. Et licet hanc factam juxta Judæorum consuetudinem octavo à Nativitate die & in ipsa circumcissione testetur Lucas cap. 2. v. 21. à quo tamen facta sit tacet: reliquit hoc nostræ indagini. Hoc itaque scrutemur.

XXXIX. Illud certum vel à Divo Josepho vel à Beatâ Virgine vel ab utroque factam, tum quia non ad alios quam ad parentes hoc nominis imponendi munus spectasse notum est apud omnes gentes, tum quia non aliis quam illis id per Angelum demandavit Deus. Restat ut à quo è duobus illis facta sit videamus.

XL. Factam volunt à Divo Josepho ali-

co quod ipse in locum Patris respectu Christi sit subrogatus, cuique Deus omnia quæ sunt Patris concesserit exceptâ solâ generatione: Quare cum unum ex juribus ad Patrem in prolem spectantibus sit illi imponere nomen, hoc Divo Josepho quis credat fuisse denegatum? Accedit quod ei expressè per Angelum demandatum sit, ut vocaret nomen ejus JESUM, Matthæi cap. 1. vers. 21. quod de hac solemnî impositione constat esse intelligendum.

Alii volunt è contra fuisse factam à Beatissimâ Virgine Deiparâ, quorum fundamentum esse potest quod S. Lucas dum de hac solemnî loquitur impositione, indicat eam non humano factam consilio, sed nutu Divino; dicens *Vocatum est nomen ejus IESUS, quod vocatum est ab Angelo priusquam in utero conciperetur*, cum scilicet Virgini ab Angelo dictum, *Concipies & paries Filium & vocabis nomen ejus IESUM*, Lucæ cap. 1. vers. 31. Fuit quoque hoc ipsum nomen ab eodem Angelo indicatum Divo Josepho, sed non priusquam in utero conciperetur, verum cum eo concepto & alvo Virginis ex ejus conceptione visibiliter intumescente, liberandus fuit ab anxietate in quam ob id inciderat, quem in finem dixit ei Angelus, *Joseph fili David nolite timere accipere Mariam conjugem tuam, &c. Pariet autem filium & vocabis nomen ejus IESUM, &c.* Attamen non hujus sed præcedentis vocationis ab Angelo memoriam reficit Evangelista in solemnî Nominis JESU impositione postquam consummati sunt dies octo à nativitate ejus: Cur hoc, nisi ut indicet hanc factam ab illâ Beatissimâ Matre, cui prima illa denunciatio ab Angelo facta fuerat? Accedit quod illa sola Mater sine terreno Patre eum genuerat: quare non Patri, idest Divo Josepho, qui in ejus generatione nihil habebat, sed Matre hoc jus ei nomen imponendi incubuit.

Quod si objicias etiam Divo Josepho dictum ab Angelo Matthæi cap. 1. versu 21. *Vocabis nomen ejus IESUM*. Respondent, non quia hujusmodi nominis imponendi munus ad eum pertinuerit, sed quia Archangelus Gabriel voluit Divum Josephum officio Patris honorare:

XLII.

honorare: si replices quomodo per hoc illum honoravit, si Joseph cum non vocavit? Respondent ab utroque Christum nomen istud accepisse, sed à Maria impositivè, à Josepho concomitantè; à Maria autoritativè, à Josepho approbativè tantum.

XLIII. Alii denique volunt factam ab utroque Divo scilicet Josepho & Beatâ Virgine, eo quod mandatum Dei de Nomine JESU Christo Domino imponendo ab Angelo ad utrumque delatum sit, ut indicatum est supra.

XLIV. Pro hujus resolutione difficultatis inquirendum & statuendum ad quem de jure pertineat munus imponendi nomina filiis? ad quam difficultatem Mendoza in lib. 1. Regum ad cap. 1. num. 20. in Exposit. litt. distinct. 45. & 6. ponit tres opiniones.

XLV. Prima est Moñtani in cap. 7. Josue, ubi docet spectasse ad Matrem, ductus non tam ratione, vel autoritate, quam Scripturæ exemplis: Nam à Matribus leguntur nomina accepisse Moab & Ammon Genes. cap. 19. vers. 37. & 38. Jacob Genes. cap. 25. vers. 26. ex mente Divi Chrylostomi homil. 51. in Genes. Omnes Filii Jacob tam ex Liâ, quam ex Rachele Genes. cap. 29. 30. & 35. Pharez & Zaram filii Judæ ex Thamar Genes. 38. vers. 29. & 30. Sampson Judic. cap. 5. vers. 24. Salomon 2. Regum cap. 12. vers. 26. labes 1. Paralip. cap. 4. vers. 9. & c.

XLVI. Secunda est quam docet Pineda in suo prævio Salomone lib. 1. cap. 16. cum aliis ab eo citatis pertinuisse scilicet ad Patrem. Probat hac efficaci ratione. Nam nomen imponere est autoritatis & potestatis, ut docent Tertullianus contra Marcionem lib. 4. cap. 13. Divus Chrystomus homil. 14. in Genes. Sanctus Ioannes Damascenus lib. 2. de Fide Orthodox. cap. 30. & alii, undè David Psalm. 146. de Deo universi Domino ait vers. 4. *Qui numerat multitudinem stellarum & omnibus eis nomina vocat.* Et Genes. cap. 2. v. 19. & 20. Adam acceptâ à Deo potestate & dominio in cuncta animantia, ea Deus adduxit ad Adam ut videret quid vocaret ea: & omne quod vocavit Adam anima viventis ipsam est nomen ejus. Et Danielis cap. 1. vers. 6. Nabu-

chodonosor seu Eunuchorum ejus Præpositus ex potestate quam habuit in tres pueros Hebræos Ananiam, Azariam & Misachem, muravit eorum nomina, vocavitque Ananiam, Sidrach: Azariam, Misach: & Misachem, Abdenago. Atqui Patria potestas est omnium prima: Nam & Mater Patris potestati subdita est. *Sub Viri potestate eris & ipse dominabitur tui.* Genes. cap. 3. vers. 16. Ergo ad Patrem spectat nomina filiis imponere, nec ulli alteri nisi de ipsius voluntate & nutu. Nec desunt infinita ex Scripturâ hujusce rei exempla: nam inter alios nomina à Patribus accepisse referuntur Enos Genes. cap. 4. vers. 26. Noe Genes. cap. 5. vers. 29. Ismael Genes. cap. 12. vers. 15. Isaac Genes. cap. 21. vers. 3. Manasses & Ephraim Genes. cap. 41 vers. 51. & 52. Gersam & Eliezer Exodi cap. 2. vers. 22.

Tertia sententia est Mendozæ lococitato, cui neutra ex duabus præcedentibus placet, eo quod cum paria Scripturæ exempla pro utraque referantur, necesse erit ut quælibet earum in lege quam finget ea super re tot admittat dispensationes, quot observationes; quod absurdum est: nec ratio adducta pro præcedenti sententiâ (quæ videtur prævalere primæ) valde urget, inquit Mendoza, quia naturale dominium in filios est penes utrumque parentem, & quamvis ad Patrem aliquatenus magis pertineat, præsertim jure Civili, & quoad aliquas actiones particulares, suâ tamen potestate Mater non privatur.

Quare planiorem censet Mendoza & expeditiorem opinionem Maldonati ex eadem cum ipso Societate JESU, in Matth. cap. 1. & Luc. cap. 1. existimantis nullum fuisse eâ de re jus inter Hebræos, sed hoc muneri ad utrumlibet Parentem absque ullo discrimine spectasse: & propterea modò hunc, modò illam, nomen filiis imposuisse, semelque sive ab hoc sive ab illâ impositum mansisse; ut patet per exempla pro utraque parte allata.

Ad stipulari videtur Divus Chrystomus homil. 51. in Genes. statim ab initio, ubi de hac nominum impositione sic loquitur. *Sive Mater, sive Pater nomen impositurus erat, varum quoddam*

et novum imponebat ut per illud aliqua futura prae-significaret. Et probat sic; quia nullum eā de re jus naturale: positivū autem non apparet: & revera nullum fuisse inde satis colligi videtur, quod aliquando unus, aliquando alter parens nomē imponebat, ut ex dictis liquet: aliquando uterque simul idem nomē imponebat, ut patet in Ismaele Gen. c. 16. v. 11. & 15. in S. Joanne Baptistā Luc. c. 1. v. 60. & 63. Idemq; Christo contigisse censet, eo quod hoc munus Divae Deiparae & S. Josepho commissum fuerat Matth. c. 1. num. 21. & Luc. c. 1. n. 13. Aliquando unus unum nomen, alter verò alterum imponebat. Ut patet in ultimo ex duodecim Patriarchis filiis Jacob, cui Rachel mater nomen *Benoni*, Jacob autem pater *Benjamin* imposuit Genes. c. 35. vers. 18. Tandem aliquando tertius alius à patre & matre nomen filiis imposuisse visus est, ut patet ex dictis de Nabuchodonozore refectu trium puerorum Hebræorum, & in Salomone, quem Natan Propheta vocavit, *Amabilem Domino*, 2. Reg. c. 12. v. 25. Cum igitur in Scripturā sacrā tanta sit hujus rei diversitas non est cur ad unum potius parentem quam ad alterū potestatem hanc pertinuisse dicamus.

L. Verūm mihi certissima videtur & indubitata secunda ex his tribus Sententiis, quod scilicet jus imponendi nominis filiis pertineat ad Patrem utpote fundatum in jure naturali, propter patriam potestatem sub quam primo cadit filius intrans in hunc mundum. Nec refert quod alii à Matre aliquando nomina imposuisse inveniantur. Respondeo enim id factum non aliter quam consentiente patre, vel non abnuente, qui si restitisset, vel ipse nomen imponere voluisset, hoc & non aliud à quovis positum proprium semper fuisset filii nomen.

L. I. Probatur hæc Responso & consequenter assertio per illa ipsa quæ Authores aliarum Sententiarum pro se adduxerunt: ac quidem primò Genes. cap. 15. num. 18. ubi cum Rachel nomen *Benoni* filio suo inter duodecim Patriarchas ultimo dedisset, Jacob pater, licet & illi & Liæ potestatem fecisset alios Patriarchas nominandi, hunc tamen vocavit *Benjamin*, quod

nomen ei, alio refecto, remansit, fuitque semper ab omnibus habitum pro nomine ejus proprio, non illud quod à matre prius acceperat: cujus probatio invincibilis est quod semper ab inde non *Benoni*, sed *Benjamin* per totam scripturam etiam novi Testamenti appellatus legatur.

Secundò, probatur ex nomine *Amabilis Domino* Salomoni etiam à Propheta datum, quod nunquam fuit habitum pro nomine proprio istius filii Davidis, & ideo nunquam isto nomine legitur nuncupatus, sed nomine *Salomonis* significans *Pacificum*, quod fuerat ei à Patre prius positum: de Nabuchodonore, id fuit factum jure servitutis quod est contra jus naturale, & ideo semper tres isti pueri à Deo in Scripturā vocantur nominibus à Patribus suis impositis Ananias, Azarias, & Misael.

Tertiò, probatur ex nomine *Ioannis* Sancto Præcuratori Domini impositum Luc. cap. 1. non enim amici & cognati acquiescebant Matri, quæ, cum mutus esset factus Pater, ei *Ioannis* nomen imponere volebat, sed recurrerunt ad patrem Zachariam, qui cum postulatis per signa pugillaribus scripserat *Ioannes est nomen ejus*, ratum & firmum habuerunt, & prout scripserat ita tenuit, quod manifestissimum est signum, non ad Matrem, sed ad Patrem rem hanc pertinuisse.

Confirmatur, quia Deus revelavit Zachariæ Luc. cap. 1. vers. 13. non verò Elizabethæ hoc nomine vocandum esse Præcuratorem: quare hoc nisi quia ad hunc non ad illam pertinebat istud negotii: nec valet si dicas etiam Elizabethæ revelatum, quandoquidem ipsa quoque indicaverit, & quidem prius marito suo hoc esse nomen ejus Luc. cap. 1. versu 60. Respondeo enim id non constare ex Scriptura de hæc ut de Patre, possitque rectè dici hanc à viro suo didicisse v. c. per Scripturam hoc nomine vocandum esse, quo sibi Angelus revelaverat: deinde quia etsi daremus etiam Elizabethæ fuisse revelatum, cum tamen hoc Scriptura taceat, illud verò exprimere voluerit, quid causæ subfuisse dicemus nisi quod significare voluc-

Ccc

voluerit per hoc, istud munus fuisse Patris, non verò Matris?

L.V. Quartò, probatur ex eo quod dicitur Ismaël eodem simul ab utroque parente Abraham & Agar nomine vocatus, Genes. c. 16, vers. 11. & 15. tantum enim abest, ut hoc ita sit, ut potius exinde nostra sententia evidenter confirmetur. Nam video quidem matri dictum ab Angelo, *vocabis nomen ejus Ismaël*, non lego tamen ab eâ istud ei nomen impositum, sed ab Abraham Patre: sic enim habetur Genes. cap. 16, vers. 15. *Peperitq; Agar Abraham filium, qui vocavit nomen ejus Ismaël*. Quare hoc? nisi quia istud negotii ad Patrem spectabat: idque intellexit Agar: quare esto ei dixisset Angelus, *vocabis nomen ejus Ismaël*, intellexit tamen illud posse fieri servando Abraham suum jus Patris, procurando scilicet ut per Abraham, ad quem spectabat fieret: cui propterea revelationem sibi ab Angelo factam indicavit: cum ergo non obstante istâ Angelicâ significatione (quæ in hoc casu, siurgeret, dispensatio fuisse à nobis responderi posset) Abraham tamen Ismaëli nomen imposuerit, manifestissimum evadit id juris ad Patrem pertinuisse: non tamen negamus in hoc negotio sæpè Patres de consilio uxorum suarum processisse: sed ex hoc nihil contra eorum in hoc auctoritatem, & assertum nostrum.

L.VI. Ex quibus omnibus cum manifestum evadat munus imponendi nomen filii de jure naturali & divino ad Patrem semper pertinuisse, & aliunde indubitatum sit D. Josephum fuisse ut Patrem in omnia jura Patris respectu Christi substitutum, omniaque illi concedenda quæ cæteris Patribus respectu filiorum suorum, exceptâ solâ generatione, ut loquuntur Patres. Tandem cum etiam ex dictis indubitatum sit Beatissimam Virginem matrem & humillimam & viro suo Divo Josepho in omnibus perfectè subditam nihil ei eorum quæ sunt mariti vel Patris derogasse, certissimè tenendum est Divum Josephum nomen Christo imposuisse.

L.VII. Confirmatur, quia Divus Josephus ita Pater fuit Christi ut per eum Chri-

sti Genealogiam omninò deducendam censuerint Evangelistæ, & ita necessariò faciendum fuerit, ut si fecus fecissent, illi injuria facta fuisset ex Divo Augustino lib. 1. de nupt. & concupisc. cap. 11. meritoque ex eodem D. Augustino serm. 63. de diversis cap. 20. conquæri potuisset. Ergo à fortiori si alius ab eo etiam Beata Virgo ei nomen imposuisset.

Nec refert quod Angelus dixerit ^{L.VIII.} Mariæ Luc. cap. 1. vers. 21. *Vocabis nomen ejus IESVM*, intellexit enim Maria melius quam Agar mox supra num. 55. se id posse servato jure mariti sui Divi Josephi, procurando scilicet ut per ipsum ad quem omninò pertinebat fieret. Secundò, id factum ut summus esset Mariæ consensus in sententiam Divi Josephi quoad istud nomen Christo utriusque filio imponendum. Tertiò, quia ex collatione utriusque revelationis magis confirmabatur D. Iosephus ut ei istud nomen imponeret, & nos ut crederemus fuisse nomen ei divinitus inditum. Demum ut nobis magis innotesceret hoc nomen non fuisse humanitus adinventum sed cœlitus allatum.

Levis est etiam conjectura, quod ^{L.III.} nomen Christo tuerit à Beatâ Virgine impositum, non à Divo Josepho, propterea quod cum illa solemniter impositio refertur à Lucâ Evangelistâ, recolat denunciationem hujus nominis factam ab Angelo Divæ Deiparæ priusquam Christus in ejus utero conciperetur, non verò illam quæ facta est Divo Josepho post ejus conceptionem: ait enim Lucas tunc, *Vocatum est nomen ejus IESVS, quod vocatum est ab Angelo priusquam in utero conciperetur*. Respondet enim tunc illam potius recoluit Evangelista quæ facta est Virgini, quam alteram quæ facta est Divo Josepho, quia illa fuerat prima.

Nec majorem habet vim quod solâ ^{L.I.} Virgo dicitur sine Patre terreno concepisse & peperisse, & id eò ei debitum, ut præter legem communem filio ex se solâ genito nomen imponeret: Nam etsi verum sit quod sola illum sine viro conceperit, attamen Divus Josephus, cœlo volente, locum Patris respectu Christi, ac si eum genuisset, tenuit;

nuit; consequenter ad eum spectavit ipsi nomen imponere, ac si eum genuisset.

LXI. Neque hoc officium ei Angelus honoris gratiâ contulit, sed honorem qui ex jure Paterno ei debebatur declaravit & intimavit, ut ne scilicet Divus Josephus dubitaret illud præstare propterea quod sola Virgo puerum genuisset: Cum enim esset humilis & timoratus, timere potuisset, si hoc munus, etiam à Beatâ Virgine oblatum, exequutus fuisset: & propterea hæc divinâ declaratione confirmari necesse fuit. O Virum verè ineffabilem!

LXII. Probatum amplius nostrâ Sententia in particulari à ratione, quia necesse fuit ut illa omnia Divus Josephus circa puerum præstaret ex quorum omissione potuisset vel suboriri suspicio ipsum non esse Patrem Christi generatione (qualis ad tempus reputari debuit, ut tam sæpè diximus) vel existimari Beata Virgo minùs humilis & subdita viro. Quare cum ex dictis res sit Patris nomen imponere filio, & si Divus Josephus non impotuisset, data fuisset occasio suspicandi, ipsum fortè non esse istius pueri Patrem, vel saltem Beatam Virginem cum contemptu viri id sibi arrogasse, quod illi non competeat, sed viro; dicendum certò certius Divum Josephum ipsi nomen imposuisse.

LXIII. Idem quoque conjicio ex hoc, quod dum Angelus Divo Josepho, ut Patri injunxit ut puero in uxore suâ concepto nomen *JESUS* imponeret, simul & semel ipsi nominis istius significationem & energiam explicavit quod non fecit Matri: dixit enim illi, *Vocabis nomen ejus IESVM, ipse enim salvum faciet populum suum à peccatis eorum.* Matth. cap. 1, vers. 21. Nam quamvis non dubitemus Virginem quoque scivisse hujus Sanctissimi Nominis significationem & virtutem, hanc tamen ei non legimus explicatam uti Divo Josepho: quare hoc? Nimirum quia cum non illa, sed hic impositurus esset nomen, conveniens fuit ut hic sciret illius nominis significationem.

LXIV. Tandem non possum non mirari Doctores circa hoc ita hallucinatos, nec advertisse hæcenus nostram assertio-

nem de hujus nominis impositione per Divum Josephum, clarissimè & interminis expressis contineri in Evangelio. Esto enim Divus Lucas cap. 2. loquens ex professo de hæc solemnè impositione factâ postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer, taceat à quo facta sit, Matthæus tamen cap. 1. in fine id expressit clarissimis verbis: Nam cum Angelus Josepho, quem ab anxietate in quam procecerat eum uterus Virginis relevabat, duo præcepisset: Primò ut Conjugem suâ, quam dimittere cogitaverat, non timeret retinere, quia nimirum quod in eâ natum erat (de quo angebatur) non aliudè quàm de Spiritu Sancto erat. Secundò, ut eum quem in utero gestabat & paritura erat, *JESUM* vocaret quia ipse salvum facturus erat populum suum à peccatis eorum, subdidit discretissimè, *Exurgens autem à somno Joseph fecit sicut præceperat ei Angelus Domini.* Et licet hoc sufficeret ad significandum quod utramque partem Angelici præcepti impleverit, ut tamen nullus esset dubio locus, ad utriusque expressionem sigillatim adhuc descendit, dicens: *Et accepit Conjugem suam & non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum.* Et deinde pro secundâ parte istius præcepti, *Et vocavit nomen ejus IESVM.* Sicque claudit Matthæus Evangelii sui caput primum, quo nihil clarius esse potest. Ad calcem hujus Capitis addo pro coronide.

Primò, quod cum Deus Divo Josepho concessit Christo nomen imponere, ei potestatem suam in illum communicavit: Nam cum Christus verè filius Dei esset, ad quem alium quàm ad Deum poterat spectare manus illi nomen imponendi? Hanc tamen potestatem Divo Josepho communicatam voluit, quia respectu istius filii sui ipsum repræsentabat Divus Josephus, & ejus locum tenebat, fuit enim Christo Pater Divus Josephus.

Secundò, quod simul ac Deus Divo Josepho potestatem istam communicavit, explicavit quoque illi, & effecit ut conciperet istius vim & significationem nominis, dicens: *Ipsè enim salvum faciet populum suum à peccatis eorum.* Matthæi cap. 1. vers. 21. Ex quo intel-

lexit primò hunc puerum non futurum Salvatorem quales fuere Iosue, David; & alii ante ipsum, sed singularem, utpote qui salvaret populum suum, non ab hostibus corporalibus, sed à peccato, quod opus non est hominis, sed Dei: *Quis enim potest peccata dimittere nisi solus Deus.* Marc. c. 2. versu 7. Intellexit secundò modum quo iste suus Iesus istam erat perfecturus salutem, scilicet per mortem & sanguinem suum pro peccatoribus effundendum, ut clamant omnes Scripturæ, & præfigurabant omnia antiquæ Legis Sacrificia: Atque ad eò hunc modum salvandi esse tam diversum ab aliis quàm ipsa salus. Alii enim salvabant, alios occidendo, hic cadendo & seipsum morti tradendo. Intellexit tertio se non aliter debere respicere filium istum, quàm ut innocentem victimam pro communi omnium salute mactandam.

LXVII. Ex his nonne sanè loquendo inferendum, quod cum Divus Iosephus ex Paternâ sibi cœlitus traditâ potestate Christo nomen IESU imposuit, his cognitionibus imbutus, Patri Æterno, qui cum jam morti destinaret, & propterea IESUM vocari voluerat, mente se conformaverit. Quare ut Pater ex Patriâ Potestate, & ut Æterni Patris Interpres ex Divino munere, Nomen IESU ei imponendo, eandem in illum sententiam pronuntiavit quam Pater Æternus. Ex eâ quoque ut ille omnium intendens salutem hominum, quam ex illâ securam pervidebat: atque dum eodem tempore ejus Circumcisionem aggreditur, perficit executionem sui muneris, & Patris æterni arresti executionem incipit, primas illi sanguinis guttas manu propriâ eliciendo, cujus postea totalitatem carnifices erant exhausturi in Cruce.

LXVIII. Igitur cum in Circumcisione ceteri liberarentur infantes à peccati jugo & servitute, IESUS è contra Filius Dei & Iosephi in suâ ex Dei & Iosephi voluntate totâ peccatorum nostrorum mole oneratus pronuntiatur, nostrorumque Reus delictorum, & universi Victimam: dicitur enim IESUS qui salvare debeat populum suum à peccatis eorum.

LXIX. Videte ergo ô Mortales: quantum

vos Sanctissimus & Amantissimus ille Pater IESU amaverit: discite quantum salutem vestram sitierit: agnoscite quantum vos illi debeatis, qui Filium suum, quem plusquam animam suam diligebat, in mortem propter vos tradere non dubitavit, paratus & ipse illum sacrificare, si Deus ita voluisset? Huc ergò optimè vocari posset quanti faciant Sancti Patres & Doctores consensum quem Beatissima ejus Conjux dedit in Incarnationem, dum dixit Angelo istum consensum expectanti: *Ecce Ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum.* Per quem voluit plus sibi meriti comparasse quàm omnes mortales simul: & pondera quid meruerit Divus Iosephus in hoc actu, in quo, & per quem consentit in ejus mortem, ejusque sententiam per Patrem Æternum in eum pronuntiatam ratificavit; neque hoc solum, sed etiam in ejus executionem cœpit ipse primas ex ejus tenerrimo corpore sanguinis guttas cum circumcidendo elicere cujus totalitatem carnifices erant deinceps postea exhausturi, paratus id ipse per seipsum præstare si Deus ita voluisset: & perficere quod in hac Circumcisione inceperat.

Sed ad rem redeamus quanta saltem ex hoc ò Sanctissime Pater: tua gloria: Cum Deus sub mundi initium animalia adduceret ad Adam proto-parentem, ut videret quid vocaret ea: ipse sibi reservavit Firmamentum, Diem, Noctem, Mare, ac Terram, ut illis ipse propria inderet nomina, ut videre est Gen. c. 1 à v. 5. quærit Abbas Rupertus lib. 1. in Gen. c. 28. Cur Deus his potius quàm illis nomina imponere voluerit? & respondet: *Quia illa sine dubio præterire, hæc autem dubium non est quod præterire vel mutari non possunt.* Siquidem illis, in quibus peculiaris illa nobilitas & excellentia, Deus nomina imponere sibi reservat, illiusque fuit non hominis quamvis omnium Principis & Capitis, ea nuncupare: quanta tua gloria ò hominum Coryphee! ò Ioseph amabilissime! qui ipsi Dei Filio nomen imponere meruisti? quanta tua gloria, qui hanc communem mundi Victimam ad mortem pro communi salute cum Patre Æterno devovisti:
Primus

Primus omnium eundem in Circumcisione immolasti? quantum tibi meritum ex istâ tuâ actione talibus circumstantiis vestitâ, ex tali consideratione, fide, intentione, amore profecta? sed quanta tua felicitas qui primus omnium primis illis saluteri Cruoris guttis, cujus unica stilla omnium sufficiebat saluti, tingi meruisti?

LXXI. Sed quantò hæc tibi steterunt? ô quot lacrymas isti miscuisti sanguini! ô quàm sensibili, quàm acuto doloris gladio cor tuum transfixum est, quando vidisti tibi pronuncandum esse in eum mortis ipsi decretæ arrestum, hoc ipso quod eum Jesum vocasti eliciendum tibi ex dulcissimi Filii tui membro primum sanguinem! elicuisisti tamen, & magno animo elicuisisti, quia pro communi omnium lytro & salute. Itaque fuit in Abrahamo Credentium omnium Patre præfiguratus, qui filium suum Isaac sibi supernaturaliter datum, propriis manibus sacrificare, ut Deo obediret, præsto fuit: Melius ipsi Virgini Sponsæ tuæ cõparandus, quæ cum si Deus voluisset manibus suis sacrificata parata fuit.

CAPUT XXI.

Habuit Divus Josephus pro Christo amorem paternum.

Etis silentio, tulit filium meum de latere meo ancilla tua dormientis, & collocauit in sinu suo, suum autem filium, qui erat mortuus, posuit in sinu meo: Cumq; surrexisset mane ut darem lac filio meo, apparuit mortuus, quem diligentius intuens clarâ luce deprehendi non esse meum quem genueram: Responditq; altera mulier, non est ita ut dicis, sed filius tuus mortuus est, meus autem vivit. E contrario illa dicebat. mentiris, filius quippe meus vivit, & filius tuus mortuus est, atque in hunc modum contendebant coram Rege. Ecce causam prout delata est ad Salomonem ex Scripturâ citatâ de verbo ad verbum. Quid obscurius? quid intricatius istâ quæstione? in hæc causâ deerant testes, deerant probationes, deerant omnia indicia, & hinc vocis & clamoris contentione pro more suo inter se certabant mulierculæ ut vincerent. Sed audi hujus nodi dissolutionem mirabilem per Salomonem. Hæc, inquit Salomon, dicit filius meus vivit, & filius tuus mortuus est: & ista respondet non, sed filius tuus mortuus est, meus autem vivit: itaque afferte mihi gladium, cumq; attulissent gladium coram Rege, dividite, inquit, infantem vivum in partes duas, & date dimidiam partem uni, & dimidiam partem alteri.

Non hoc serîo dixit Salomon, & ut ferens definitivam, sed ut exploraret, in quâ illarum mulierû maternus resideret affectus, qui abs dubiè hic erat proditurus; ut illi in quâ hic appareret, filium vivum adjudicaret: nam à naturâ insitus est Matri arcanus erga prolem suam amor & commiseratio, cuius experta est illa quæ non est Mater: naturam ergo hic interrogavit Salomon, & illa respondens, Matrem genuinam ex affectu monstravit. Audi quomodo: *Dixit mulier cujus erat filius vivus ad Regem (commota sunt quippe viscera ejus super filio suo) obsecro Domine, date illi infantem vivum & nolite interficere eum: è contrario illa dicebat, nec mihi, nec tibi sit, sed dividatur. Quo audito, pronuncians sententiam Rex pro illâ quæ dividi non est passa ait: Dato huic infantem vivum, & non occidatur, hæc est enim Mater ejus.*

Hanc causam versans Divus Am-
Ccc3 brosius

I. **Q**MNES semper mirati sunt, mirabuntur semper quotquot erunt usque ad mundi exitum Sapientes, & meritò, Regis omnium sapientissimi Salomonis judicium, in causâ duarum mulierum apud ipsum pro eodem filio disceptantium 3 Regum cap. 3. à vers. 16. usque ad finem, per quod ad propositâ hinc argumentum procedo.

II. Igitur duæ mulieres venerunt ad Regem Salomonem steteruntque coram eo: Quarum una ait, *Obsecro mi Domine, ego & mulier hæc habitamus in domo unâ, & peperit apud eam in cubiculo: tertiâ autem die postquam peperit, peperit & hæc: & eramus simul, nullusq; alius in domo exceptis nobis duabus. Mortuus est autem filius mulieris hujus nocte, dormiens quippe oppressit eum, & consurgens intempestè no-*

III.

IV.

brofius lib. 3. de Spiritu Sancto cap. 7. sic colligit: *Salomon naturam in affectibus quaesivit, quae latebat in vocibus, & pietatem interrogavit, ut probaret veritatem.* Et optimè quidem ut enim idem D. Ambrosius lib. 3. de Virginit. *Illam quae suum esse sciebat infantem, non vinci metuens, sed orbari, nec iam solatio suo proprio, sed pignori suo consulens, orare cepit, ut incolumis magis puer traderetur aliena, quam sectus in partes sibi redderetur: unde Salomon, qui non Maiestate Divinâ, sed argumentis ut homo, interiorum interrogabat affectum, illi potius iudicavit parvulum reddendum, quam veram Matrem dolor proprium prodidisset: illam verò, quam morituri parvuli misericordiâ non movebat, exortem pronuntiavit esse naturae, quam exortem vidit esse pietatis.*

V. Salomonem ferè imitatus est Carolomanus ex gente Francorum Imperator Christianissimus. Hic certus vel patrem vel filium, quos captivos detinebat, reum esse homicidii perpetrati quod nullatenus impunitum esse volebat, incertus tamen uter eorum, quod neuter crimen fateri vellet; utrumque tandem iussit suspendi. At cum Pater, qui verè homicidium illud commiserat, Imperatorem seriò agere videret, omnemque spem evadendi praelusam, crimen à se perpetratum fassus est, & ita filium suum innocenter ab imminente periculo & morte liberavit; quo tendebat Imperator. Ita Martinus Delrio disquisit. magic. lib. 4. in præambulo ex Andrea Barbario in cap. *Præsenti de probatione.*

VI. Ex quibus nonne patet Patrem amore & affectu probari, idque argumento omninò infallibili? Itaque si adhuc forrè dubitas an D. Josephus sit Pater Christi, interroga ejus affectum, interroga ejus viscera, interroga amorem, pietas prodet veritatem.

VII. Duobus porrò modis Divus Josephus amavit Christum Dominum, nos unico tantum: Christus namque erat Divo Josepho non tantum Deus ut nobis, sed etiam filius, quod non nobis: Quare illum amavit, & ut creatura Deum, & ut verus Pater Fi-

lium: Hic de secundo amore, parte sequenti, de primo.

Dico ergo Divus Josephus Christum amavit ut Pater Filium suum. Ratio hujus est evidens ex dictis, quia verè fuit illius Pater, ita volente Deo: dedit ergo illi Deus amorem & affectum verè paternum. Quid clarius? qui enim dat esse, dat & ea quae consequuntur ad esse inquit Philosophus. Hinc Rupertus lib. 1. de Gloria Filii Hominis in Mattheum dicit: *De carne Virginis hominem formans, Paternum Josepho amorem penitus infudit Deus.* Atque ex illo amore ita cum dilexit, ita curavit, sicque erga illum in omnibus se gessit, ut etiam nobis defessent illae probationes tot & tantae ad adstruendam strictam ac veram ejus ad Christum Paternitatem, quas toto hoc Tractatu cumulavimus, satis tamen manifestè daretur colligi non posse non esse Patrem qui ita amaret, ita curaret, sic se erga illum gereret, quomodo patebit ex dicendis: Quis enim unquam Pater ita impensè dilexit prolem ex se genitam, quomodo Divus Josephus Christum Dominum? Cur non ergò aequè rectè ac Salomon supra, de illo inferam, ergo fuit verè Christi Pater?

Ipsam Patris nomen est sacrum & amoris plenissimum, nullusque est affectu Paterno potior ut docuit Aristoteles 2. Politic. cap. 1. & Filii *apostolici filii*, id est ab amore dicti videntur: Filius enim quasi *Filos* Græcè, quod est Amor: quasi dixeris filium esse ipsissimum Patris amorem.

Amorem quoque istum indicant ipsius nominis derivationes, Latinae saltem: etenim hinc non disputo an nomen *Pater* Græcum sit an Latinum, ne uni vel alteri vapulem.

Latini ergò hujus nominis *Pater* etymon deducunt, primò à verbo *Pascere*, quod Patris sit prolem pascere. Et certe quis patrem matremve dixerit illos quos expletà libidine viderit filios, quos ex se genuerunt, abjicere? Non non, non ii prolis, sed voluptatis suae parentes fuisse produntur: Enimverò unum est quod parentem comprobatur amor.

Debent ergo patres ut patres se probent

proben, curare prolem, debent *pasce-
re*, alere, fovere, protegere, quo affec-
tu si se exuant in quo qualis se patres
ostendunt, & esse dignoscuntur? aut in
quo filii talium sunt debitores paren-
rum? an ob propriam voluptatem in eo-
rum generatione duntaxat quesitam &
expletam? Absurdum id nimis: an for-
tè ob molestias uteri, vel partus dolo-
res? sed hos pater non sensit, & in ma-
tre fructus sunt suæ libidinis, pœna
prævaricationis, quos impediret, si
posset. Non ergo illi prolis, sed suæ
libidinis sunt parentes, qui libidinem
directè, prolem indirectè tantùm, &
hoc vix quidem, prorulerunt: *Pascant*
ergo patres prolem, ut se verè illius
patrem comprobent.

XIII. Et verò si cœlum quod suis influen-
tiis ac calore vivifico fecundat, tot-
que foetibus imprægnat, quot ex eâ
fructus progerminant, atque hac rati-
one quandam matrimonialis exhibet
imaginem fœderis, in quo cœlû quod
supra est, patris; terra, quæ infra, matris
locum tenet. Si, inquam, cœlum quod
omni sensu caret, ita curat, ita fovet ea
quæ produxit; si terra omnium stapi-
dissimum elementum tota sit alimen-
tum ut ea quæ sinu suo educata sunt, nu-
triat, & ad perfectionem perducatur:
idem dic de animalibus & brutis om-
nibus, an non is pudor qui prolium ex
se genitarum curam & educationem
abjiciunt? Tandem tam parum est ge-
nuisse præcisè prolem, ut quis dica-
tur Pater, ut Origenes dicat *vestisse*
*magis ostendit viscera paterna, quam ge-
nuisse?*

XIV. Jam nonne Divus Iosephus affectu
plusquam paterno Christi curam sibi
cœlitus demandatam suscepit, & quos
ipse labores in hoc munere pertulit?
sed quanto amore? quanto ardore?
quàm alacriter? quàm lætanter? non-
ne hunc in Virgine Sponsâ & conjugè
suâ conceptum, & ex eâ genitum, ut
filium sibi à Deo datum & concessum
excepit? suspexit? nonne ut talem tra-
ctavit? aluit? curavit? & quis Pater
filium ex propria carne suâ genitum
aut melius, aut æquè? nulla, nulla
hîc eorum ad illum comparatio: ergo
ex hoc capite Pater illius dici, sicque

ab eo & ab omnibus appellari meritò
debit.

Grata est & factis ad rem nostram XV
Plinii lib. de Floribus cap. 2. & Vale-
sii de Sac. Philosop. observatio: quod
scilicet lilium non sit fecundum eo
modo quo cæteri flores, nullû est enim
illi semen, quo producat aliud lilium
simile sibi, sed, inquit, Plinius *lilium*
feritur lachrymâ suâ guttæ aliquæ qua-
si roris ex eo decidunt in terram, & ex
his gignitur aliud lilium: Ita Divus Jo-
sephus dictus in Evangelio justus. *Iustus*
hic *germinavit sicut lilium*: est Pater,
non sicut cæteri Patres, est fecundus
ut lilium, fecunditate planè virginali:
ipsius labores & sudores conver-
tuntur in sanguinem Mariæ, & sanguis
Mariæ in Sanguinem Christi.

Secundò, aliî nomen istud Pater à XVI
pateo deductum volunt, quia nimirum
ad omnem filii accessum Pater patere
debet, & in patenti habere quæcumque
filii necessitas, etiam sub solum Patris
aspectum produxerit, ut productio illa,
non tam postulatio sit, quàm impetra-
tio: verbo uno Pater à *pateo* secundum
hos dictum, quod omnia Patris filio
patere debeant; cor, brachia, domus,
horrea, cellaria, bursa: cor ad amo-
rem: brachia ad amplexus: domus ad
convictum: horrea & cellaria ad ali-
mentum: Bursa ad omnia necessaria,
& ad promotionem: quæ omnia, cum
in Divo Iosepho respectu Christi affe-
ctuosius quam in ullo alio Patre respec-
tu filii aperta extiterint, consequen-
ter & ex hoc capite merito Christi Pa-
ter appellari debuit.

Aliî tertio & ultimo nomen Pater à XVII
pati profluxisse contendunt ut *Pater*
idem sit quod *patiens*. Neque hoc ad-
huc ineprè, arduum est enim esse Pa-
trem, & magnis curis & molestiis ob-
noxium: hinc Menander Comicus.

Oion to genesthai patera paidon in
lopi

Phoslos phrontis peras ouden esti
Patrem esse plurimum habet molestiæ
Metusq; & curæ insinitas.

quas quis ferre posset nisi natura pro-
vida sive Deus Patribus amorem, quo
fieri possent, indidisset?

Divus Iosephus fuit omnibus Patris XVIII
conditionibus & curis, illisque non
exiguis

exiguus obnoxius: magna dum fiebat Pater passus est in tentatione illâ gravissimâ, dum mysterii ignarus (ita disponente Deo, ad ipsius meritum, virtutumque ejus evidentiam & manifestationem) vidit suâ uxoris quam non attigerat uterum intumuisse: Factus Pater, magna pertulit propter filium, dum pro illo timuit, cum illo & propter illum in Ægyptum fugere, ibique pluribus annis exulare debuit, non sine multis iisque magnis incommoditatibus inter gentes teras & barbaras: dum illum amisit in Jerusalem: dum pro illius educatione laboravit & sudavit.

XIX. Quoad alias molestias quas filii parentibus pariunt, quæ muneri Patris merè accidentariæ sunt, illas non sensit ob infinitam filii perfectionem & bonitatem, quin & illæ, quas in supra dictis habuit, non fuerunt ipsi propriæ molestiæ, ob amorem eximium & intensissimum quo in dilectissimum suum ferebantur filium, immò potius in illis pro eo susceptis laboribus delectationem inveniebat maximam, considerans quod illi labores pro Deo essent suscepti; quod tamen nullo modo minuit ipsius meritum, è contra multum auxit, cum præ amoris magnitudine illa non senserit, sub quorum pondere alii Patres gemuissent & obruti defecissent.

XX. Tandem hunc quoque in Divo Josepho rarum, & singularem, ac verè paternum amorem produnt evidenter naturales illius effectus, quos in paucis quæ de eo sacrum refert Evangelium, nihilominus luculenter satis, deprehendimus: curam dico seu sollicitudinem, metum ac dolorem pro ipso: de quibus sigillatim per sequentia capita.

CAPUT XXII.

Cura Divi Josephi pro Christo Domino.

I. **C**URA dupliciter accipitur: primò pro sollicitudine ipsâ & affectu animi. Secundò, pro munere quod ex illa solli-

itudine à curatore exhibetur rei seu personæ curatæ.

Cura primò sic dicta est ex Divo Isidoro, quod cor urat, & sic manifestum est effectum esse intensi amoris: quod enim vehementer amamus hoc curamus, idest studiosè custodimus, protegimus, conservare conamur mala ab eo arcendo, & bona, quæ ei congrua fuerint, procurando.

Hæc tanta fuit in Divo Josepho pro Christo, ut propter illam Divus Cyrillus Hierosolymit. Catechesi 7. Patrem Christi meritò dicendum censet, sic enim ille ibi: *Sicut Maria Mater IESU dicitur propter generationem; ita Joseph Pater IESU propter curam vel dilectionem vocatus est*, quod intellige juxta dicta cap. præcedenti num. 9. idest quoad nos seu secundum apparentiam, secundum quam prudenter judicamus: Ita quod cura illa in Divo Josepho pro Christo tanta fuerit, ut nullus eâ visâ non judicasset ipsum non esse verè Christi Patrem.

Hanc curam mirè probat illud Matthæi cap. 2. vers. 13. & 14. *Angelus Domini apparuit in somnis Joseph, dicens: Accipe Puerum & Matrem ejus, & fuge in Ægyptum, & esto ibi usque dum dicam tibi, futurum est enim ut Herodes querat puerum ad perdendum eum, qui consurgens accepit puerum & Matrem ejus nocte, & secessit in Ægyptum.* Ex hoc enim loco deprehendo Divum Josephum sic Christum curasse, & ita pro illo sollicitum fuisse, ut præ illo nihil cætera curaverit. Videamus.

Querunt Interpretes in hunc locum, an Divus Josephus ipsâ eadem nocte quâ hoc loco ab Angelo monitus dicitur, an aliâ sequenti fugam auspiciatus sit in Ægyptum? Tostatus Episcopus Abulensis in Matthæum cap. 2. quæst. 9. vult aliâ nocte fuisse auspiciatum, puta sequenti, vel tertiâ post istam: Primò quia sciebat se pro longo tempore proficisci in Ægyptum; dixerat enim ei Angelus, *Et esto ibi usque dum dicam tibi*, ac proinde de domo, deq; suppellectili debebat disponere: Secundò, quia per longum iter, & avium ob desertâ, debebat proficisci, atque adeo providere de necessariis ad illud conficiendum quæ inveniri

niri non poterant in loco horroris & vastæ solitudinis. Tertio non videbatur conveniens in salutatis vicinis inopinatio discedere, nè aliquid fortè suspicarentur.

VI. Sed contrarium docent omnes Interpretes ita unanimiter, ut vix ullum reperias, aut saltem paucissimos, qui sentiant cum Abulensi: & merito quidem, quandoquidem istud à vero aberrare appareat ex ipso textu: Nam rogo te, ut quid moneretur ab Angelo ut surgeret, idest à somno & lecto in quo tunc (ut pater) jacebat, si non erat discessurus nisi sequenti vel alterâ nocte deponi? Et quomodo posset esse verum quod consurgens, idest continuo, sed statim finito Angeli alloquio, surgens acceperit puerum, si non accepit illum nisi post unam aut alteram diem interpolatam?

VII. Confirmatur, quia etiam ex hoc festinasse præsumendum est prudenter, quod tunc, quando ab Angelo monitus est ut fugeret, esset nox: cum enim de die fugiens latere non posset, ideo nocte Angelus apparuit, nocteque sibi arripiendam fugam intellexit Divus Josephus, ut oportunitatem fugæ tempus, & pueri periclitantis securitati: cum enim aliquid præcipitur, præcipi etiam illa censentur, quæ cum tali re connexa sunt, & ad illam necessaria: propter quod dictus Abulensis in Matth. cap. 2. quæst. 59. rectè tradit hoc morale documentum notatu dignissimum, quod quando homo aliquid agit in quo periculum verti potest, quantumcumque firmam de Deo spem habeat, de cautelis tamen & securitatibus, quæ humanâ possunt haberi prudentiâ, nullam omittat. Sic fecit Divus Josephus, qui in defendendo, ac custodiendo puero, ab Herodis furore & manibus cruentis, diligentiam & cautelam adhibuit omnem quæ humanitatis adhiberi potuit.

VIII. Dices, textus habet quod *Consurgens accepit puerum & Matrem ejus nocte*, non addendo eadem: cum ergo non determinet illam eandem noctem, cum tamen id facile potuisset, possumus illam liberè interpretari de aliâ nocte. Respondeo negando illatum, quia satis determinatur tempus capta-

tæ fugæ per adjuncta à nobis jam tacta: Dicitur verò fuit quod acceperit puerum & Matrem ejus additâ istâ particulâ *nocte*, quod non videbatur necessarium, non inutiliter, ut scilicet intelligeremus apparitionem istam non contigisse abscedente jam nocte, ut in crepusculo discesserit, (quod poterat putari) sed nocte adhuc profundâ accepisse mandatum fugæ, & ad obediendum non expectasse diluculum, quod certè fuit difficilior, magisque commendat & ipsius obedientiam, & singularem ejus pro puero curam & sollicitudinem.

Nec me movent argumenta Abulensis in contrarium. Nam ad primum respondeo et si habuisset Divus Josephus domum propriam aut suppellectilem, an ab illis potuisset urgente præcepto Dei & periculo pueri detineri spiritu pauperimus, ut videbimus parte sequenti? An non & illorum & omnium totius mundi opum jacturam potius facere elegisset quàm cum infantis vel minimo discrimine fugam & obedientiam protelare?

Ad secundum respondeo, Divus Josephus nitetur aliter quàm cogitaverit Abulensis Providentiæ Divinæ, in quâ certissimè confidebat plusquam ullus unquam mortalium, ac ut ne etiam humanam ipsius excludamus prudentiam contra doctrinam hinc numer. 7. approbatam, poterat priusquam terram aviam & desertam ingrederetur, in ejus confinio necessaria tutius & securius comparare: idque, si pecunia illi aliunde non suppeteret, ex venditione melioris aut præciosioris è mobilibus, quod in eum finem secum asportare potuit cæteris contemptis.

Ad tertium respondeo in re tanti momenti non fuit cunctandum, omisioque istarum salutationum parvipendi debuit, nec curandum quid suspicaturi essent vicini, quidve dicerent, dummodo puer cœlitus commendatus salvus esset.

Roboratur assertum nostrum, primò quia ex Brocardo apud nostrum Sylveiram tomo 1. in Evangel. lib. 2. cap. 7. quæst. 12. à Nazareth usque ad Jerusalem viginti septem computantur

D d

leucæ

leucæ: ab Hierusalem usque ad Hebron octo, faciunt in simul triginta quinque leucas, ab Hebron deinde usque ad Gazam, quæ est in confinio terræ Judæ, adhuc iter unius diætæ: ex quibus concluditur, quod ad conficiendum illud iter cum Virgine delicatâ & pusione quem ipse, ut ait Carthusianus in Matth. cap. 2. *Fortè in propriis ulnis, vel scapulis bajularit.* Necessarii essent plures dies, non est verisimile Divum Josephum hoc attento voluisse discessum procrastinare, & procrastinando puerum in periculum conjicere. Res enim erat nimis magni momenti, & Divo Josepho nimis cordi, vita scilicet & conservatio puericuræ suæ cælitus commissi.

- XIII. Roboratur secundò ex versione Syriacâ textus Matthæi cap. 2. vers. 13. & 14. hîc supra num. 4. adducti, quæ in illo textu verba illa *secessit in Ægyptum.* sic vertit, *fugâq, in Ægyptum contendit,* ubi verbum *contendit* cum significat contentionem, manifestat rem illam, fugam illam cor illius & viscera paterna vehementer urisisse & ussisse ut festinaret, ut potuerit ipsi applicari istud:

Omnis in Ascansio chari stat cura parentis.

- XIV. Confirmatur ultimum, quia hæc sententia magis coheret cum obedientiâ Divi Josephi qui in eo semper fuit promptissima. Quemadmodum igitur Pater fidei Abraham, ipsâ eadem nocte quâ divinum accepit mandatum de immolando filio suo Isaac, tulit illum, & cum illo abiit ad locum quem præceperat ei Deus Genes. cap. 22. vers. 3. & 4. ita Divus Josephus eademmet nocte quâ Angelus ei apparuerat, nullâ factâ morâ, continuo surrexit, omnibusque aliis spretis & nihili perpenis, accepit dilectissimam sibi prolem, & cum illâ ceterendit, id est festinanter perrexit, quò præceperat Angelus. Sic cum pueri cura, sic sollicitudo, sic amor urgebat: fecisset Abraham pro mactando Isaac, & non Divus Josephus pro JESU suo & meo conservando? Quis crederet?

- XV. Ad hujus curæ, & consequenter amoris majorem adhuc evidentiam noster Sylveira ad eadem verba Matr.

cap. 2. vers. 14. *Qui consurgens accepit puerum & matrem ejus nocte, & secessit in Ægyptum.* Notat verbum istud *secessit*, quo usus est Evangelista ad significandum ejus in Ægyptum fugam: Cum enim dixisset ei Angelus, *Surge accipe puerum & Matrem ejus & fuge in Ægyptum.* Quare, ut ejus obedientiam exprimeret, non est usus eodem verbo quo Angelus præcipiendo usus fuerat, dicendo *fugit in Ægyptum?* quare non saltem verbo tendit, profectus est, perrexit, aut alio simili, sed usus est verbo isto *secessit?* *Non littera, non syllaba in Scripturâ divinis sunt vacua mysteriis,* inquit Divus Chrylogus à nobis aliàs adhuc allatus. Quid igitur? audi, & mirare: nimirum Vir ille amabilis & amantissimus ita cum suo pignore exibat è terra Israel, & pergebat in Ægyptum, & non tantum corpore à terra Israel, sed etiam corde & animo (quod significat verbum istud *secessit*) ita, inquam, exibat, ac sinunquam amplius rediturus. Nimirum puer & Mater ejus, in quibus ejus divitiæ ejus thesaurus; secum defererebat. Et deinde quia ubi Rex ibi curia: ubi Papa ibi Roma: à fortiori ubi Deus ibi cælum, ibi totum.

Porrò ex hâc quæstione nascitur secunda, cur scilicet cum fugiendum esset expectavit Dominus ultimum istum articulum, in quo fugiendum erat, ut eum de fugâ incundâ mone-ret? Cur, inquam, non maturius illum præmonuit, ut sic posset de rebus suis commodè disponere, & de comætu pro longo itinere cogitare & providere? Respondeo humana sunt ista quæ non attendit Deus; si hoc fecisset, nec tantum meruisset Divus Josephus, nec ita apparuisset summa ejus paupertas, & rerum terrenarum contemptus, ingens ipsius pro puero cura & amor & virtus gratia. Quare hac subreptione uti voluit Deus, ut ea omnia manifesta faceret ad nostram ædificationem in Divo Josepho: non enim voluit tantum Deus Divum Josephum curam pro Christo habere, quam modò diximus, id est summam, sed etiam voluit eam nobis notam esse, ut ex ea colligeremus summum ejus apud Christum filium suum quem ita

ita curavit & amavit meritum.

XVII. Abrahamo Genes. cap. 12. vers. 1. præcepit Deus ut egrederetur de terrâ & de cognatione suâ, in Hebræo pro *Egredere est lech à lecha*, hoc est *vade tibi*, ac si diceret in tuam utilitatem, in tuam ipsius commodum vade: Et tamen adhuc Deus Patriarchæ mentem divite animat, allicit & firmat promissione, subdēns, *Faciamq; te in gentem magnam, & benedicam tibi, & magnificabo nomen tuum, erisq; benedictus*. Quantum Divus Josephus superat & excedit hanc suam figuram: non enim sibi sed puero fugere jubetur & matri: nec placidè egredi jubetur, sed fugere metu crudelitatis & persecutionis immanis Herodis; ac fugit noctu in omni itineris asperitate, & tamen non audio illi ullam promitti mercedem, non premiis animari, nullius rei spe relevari: fortior nimirum erat Abraham & ab omni terrenarum rerum affectu desæciator. Quid ei alia promittatur merces? magnæ mercedis loco habet, Christo, ejusque matri fervire, & obsequium, aliquid præstare; tota illius cura, totus ejus amor est Jesus; præter illum nil aliud desiderat, nil aliud quarit, nil aliud curat.

XVIII. Verumtamen quemadmodum ituro in terras exteras Abrahamo multa promittitur soboles, ita peregrinaturus Divo Josepho nulla licet promittatur, multa tamen & copiosa donata est filiorum spiritualium copia: meruit enim ex hoc Pater constitui omnium gentium, non quæ in Ægypto solum, sed etiam quæ in universo mundo quâ latè patet, ad Deum conversæ sunt aut convertuntur, & in omnibus deinceps mundi ætatibus convertentur.

XIX. Sed, inquires, si tanta fuisset illius pro Christo cura & sollicitudo, quomodo ergo illum ita amisit cum esset tantum duodennis? hoc argumentum facit etiam contra Beatam Virginem. Et certè cui non videatur mirum quod Beata Virgo, & Divus Josephus qui tam ardentè illum amasse dicuntur, ejus absentiam ad diem integram itinerantes, quando magis ad eum advertere debebant, ferre potuerint? Respondeo tamen in hoc casu nullam

incuriam aut culpam ex parte Divæ Deiparæ, vel Divi Josephi intervenisse, ut impiè voluerunt impii Lutherus & Calvinus: patet id primò, ex interrogazione Virginis, nomine utriusque factâ Christo Domino; ait enim illi Virgo, *Fili quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus & ego dolentes querebamus te*: Si enim culpa illorum amissus fuisset non fuisset Virgo aulâ in ipsum Christum illam refundere dicendo, *quid fecisti nobis sic?* sed ut erant justi & humiles culpam humiliter agnoscentes veniam deprecari fuissent, aut certè in seipsis confusi præ verecundiâ conticissent. Patet secundò, ex responsione Christi ad illam interrogacionem, non enim in illos retorquet istam quarimoniam, sed ait: *Quid est quod me querebatis? nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse?* quod quidem non dicit asserendo, sed interrogando, inquit noster Sylveira, post alios in hunc locum: ac si diceret, *Nonne sciebatis quod in his quæ Patris mei sunt oportet me esse?* Itaque per hæc verba videtur Christus voluisse Luthero & Calvino occurrere: Cùm enim ipse esset verus Filius Dei, ad negotia Patris sui cœlestis ferebatur totus. Ac proinde nullâ humanâ diligentia impediri poterat quo minus hæc juxta occasiones suo tempore impleret.

XX. Causa ergò quod illis tunc fuerit amissus JESUS non fuit incuria aut negligentia ulla ex parte Virginis aut Divi Josephi, non inobedientia aut dedignatio aliqua ex parte Christi, non casus aliquis ex parte hujus vel illius, vel utriusque, sed Dei consilium: Poterat enim Christus suos præmonere parentes de conceptâ à se voluntate remanendi in Jerusalem, & non ibi manere illis incerti ut fecit, & minimè præmonitis. Hoc tamen voluit & non illud, ut ostenderet, & hoc in exemplum nostrum, se in Patris sui Cœlestis negotiis esse suæ libertatis & auctoritatis, nec in illis ullo modo dependere à parentibus carnis. Ita Venerabilis Beda in hunc locum, & alii.

XXI. Voluit interim in eâ ætate specimen aliquod dare suæ Divinitatis, ne non tunc Deus fuisset putaretur, sed

Ddd 2

postea

postea tantum factus ut voluit Nestorius: Et ut ex hoc magnitudinem modestiæ ejus intelligeremus, quia cum talia posset & ante, & postea, tot tamen annos in silentio ut homo privatus, ignotusque omnibus latere voluit, nihil more vanorum hominum & nimis fervidorum moliens ante tempus.

XXII. Quod verò per integrum diem processerint Maria & Joseph non advertentes ejus absentiam nisi sub vespere, quando divertendum fuit ad hospitia, ex eo contigit primò, quod ad has solemnitates convenientes, & his finitis ad propria remeantes, viri cum viris, foeminaeque cum foeminis per tutas se recte procedere solebant; Pueri autem cum his vel illis. Ita Beda citatus & Tolerus annotat. 70. Secundò, quod Sanctissima Virgo & Divus Josephus filium suum magnâ reverentiâ & submississimè venerantur: unde etsi parvum adhuc ætate viderent, tamen ut verum Deum agnoscebant, ac propterea multa voluntati atque arbitrio ejus relinquebant, seseque illi submittebant. Tandem tertio, quamvis Beata Virgo & D. Josephus ægrè ferrent à Jesu disjungi, ex charitate tamen patiebantur aliquando se eo privati, ut aliâ divinâ ejus presentia fruerentur, quam sciebant non futuram sine fructu, cum mores ejus ex omni parte absoluti atque perfecti, oris ac vultus dignitas, totiusque corporis situs, majestas ac suavitas (quæ omnia divinum quid exhalabant) ad se omnes attraheret, in eosque ipse mille gratias effunderet. Vide nostrum Sylveira tomo 1. in Evangel. lib. 2. cap. 10. quæst. 9. Et hæc de curâ Divi Josephi primo modo sumptâ. Nunc de eadem secundo modo, idest pro munere, & officiis quæ ex illa cura & sollicitudine Christo exhibuit.

XXIII. Jacob cum scalam in somnis vidisset cælum attingentem, vidit quoque Dominum isti scalæ innixum Genes. cap. 28. vers. 13. Itane Deus cui omnia innituntur, innixus ipse hic scalæ perhibetur? Latet hic sine dubio magnum aliquod mysterium, quod pandit egregie in rem & materiam nostram, Abbas Rupertus lib. de Divin. Offic. cap.

18. ubi reddens rationem cur Ecclesia ante primam Missam Natalis Domini legat librum Generationis, sic loquitur. *Ecce verè divini structores ordinis, per hujus seriem lectionis scalam illam nobis representant profundo noctis tempore, quam nocte dormiens Jacob vidit, cui summitate suâ Cælos tangenti Dominus innixus eidem Jacob apparuit, & semini ejus terram hereditariam repromisit, quando pro ejusdem propagatione seminis ibat jussu Patris sui, ut acciperet uxorem de domo & de cognatione Patris & Maris. Nam cum omnia in figurâ contingerent illis, quid scala illa præfiguravit, cui Dominus innixus, ut dictum est, apparuit nisi generationem IESU Christi, quam Evangelista divino ore ita contexit, ut per Joseph ad Christum perveniret: cui videlicet Joseph supremo scalæ gradui Dominus parvulus innixus est. An non illi Beato innixus est, quando pupillus in hoc sæculo, idest absque carnali Patre natus, solatio ejus cum puerperâ Matre sustentari dignatus est? Et, ut cetera taceam, nonne tunc vel maxime illi innixus est, quando ne ab inimicis, Herode, vel ceteris inveniretur, qui quaesituri erant animam eius in Egyptum ab eodem Nutricio suo deportatus est, iterumque, defuncto Herode in terram Iuda relatus est? Eodem modo idem eximius Doctor in Matth. cap. 1. lib. de Gloriâ & honore Filii Hominis, ad illa verba: *Jacob autem genuit Joseph virum Mariae, de qua natus est IESUS, qui vocatur Christus, Scala ista, inquit, est Generatio IESU Christi: latera scalæ, summi Patres, & Principes sunt hujus Generationis, Abraham, atque David, ad quos promissio facta est. Supremus scalæ gradus cui Dominus innixus est, iste est Beatus Joseph vir Mariae de qua IESUS, qui vocatur Christus, natus est. Quomodo iste Deus & Dominus huic innixus est? utique tanquam Tutori pupillus, quippe qui in hoc mundo sine Patre natus est, ita innixus est huic Beato Joseph, ut esset infantulo iste Pater optimus, ut hujus solatio paterno puer cum Virgine puerperâ sustentaretur.**

Sub Josephi umbrâ, curâ, & patrocinio Christum futurum innuisse Angelum, dum ei in somnis apparens, dixit: *Joseph Fili David noli timere accipere Mariam Conjugem tuam, quod enim*

enim in eâ natum est, de Spiritu Sancto est: *Pariet autem filium & vocabis nomen eius IESVM.* Matthæi cap. 1. vers. 20. Sententia est Oris Aurei Divi Chrysostomi homil. 4. in Matth. ubi versans illa ultima verba, *Pariet autem Filium & vocabis nomen eius IESVM:* ait. *Negue enim quia de Spiritu Sancto est, idcirco te à ministerio tantæ existimes dispensationis extraneum; nam etsi nihil habeas in hac Generatione commune: (Virgo quippe permansit intacta,) tamen quod proprium Patris, quod nihil infuscat Virginis dignitatem hoc tibi facile concedo.* Est etiam Divi Thomæ Aquinatis in Catena ad eundem locum, ubi sic ille conformiter ad Glossam. *Quia, inquit, posset Ioseph dicere, ita, concepit ipsa de Spiritu Sancto, & pariet Filium: Quid ergo ad me? in nullo sum ei necessarius: ideo subdit ipsius Iosephi obsequium, vocabis nomen eius IESVM. Ostenditq; quod quamvis non fuerit necessarius conceptui, tamen utilis est procuratori, quia ipsa pariet filium, & tunc Matri & Filio erit necessarius: Matri, ut ab infamia defendat: Filio ut eum enutriet.* Hæc Divus Thomas.

XXV. Et optime quidem Angelicus Doctor: etenim in asserti ipsius corroborationem nullibi in Evangelio legimus Angelum præscripsisse Divo Iosepho ea quæ circa Christum præstare debebat, nisi solum cum fugiendum fuit in Ægyptum, aut inde redeundum in terram Israel, aut recedendum à terrâ Judæ, & secedendum in partes Galileæ quando Angelum pro his ei apparuisse invenio, eaque illi in particulari denunciâsse, quia nimirum ad illa ejus providentia propria se extendere non poterat: sed quoad alia omnia, nihil ei in particulari ab Angelo circa puerum injunctum aut demandatum legimus: & tamen ab illo tempore quo ei, ut supra, apparuit Angelus, & ut præfatum est, dixit *Ioseph fili David noli timere accipere Mariam coniugem tuam, &c. pariet autem filium & vocabis nomen eius IESVM,* omnia circa Christum gessit ac si ejus Pater carnalis fuisset: Intellexit ergo ex istis verbis se Christi Patrem esse, sibi omnia Patris munia esse imposita, omnia se ei debere Patris officia, & ex

alterâ parte vidit Angelus amorem illi ex tunc divinitus infusum, cum inclinatum ut omnia illi præstaret, & longè majora, quam ipse multis verbis præscribere potuisset. Bene ergo in verbis allatis dicitur Ioseph filius David. *Invenit siquidem, inquit Divus Gregorius Nazianzenus Orat. 1. Dominus Davidis cum filium verum, virum secundum cor suum, cui non Israelis imperium, sed Cælorum regnum, Dei Matrem committeret & filium.* Hinc Origenes in hæc verba, *Egressus David in prælium ne extingueretur Israel.* Ex lib. 1. Reg. cap. 1. vers. 17. introducit Angelum, filium Dei Sancti Iosephi curæ & custodiæ committentem, hisce verbis ei loquentem, *Ministra, serva, custodi, ser, cura, intende, & huic qui nascitur, & huic que generat.*

Ex hæc curâ Matri gravida omni affectu & sollicitudine servivit, ut prolem in ipsâ servaret, & ex eâ in Bethleem ad censum profectus, cum jam natum secum in libris publicis describi curavit, ut ei jura civis Romani acquireret, licet non iis indigeret: ex eâ mox in lucem editum suscepit, ejusque membra gelida in sinu & gremio, ut melius potuit, fovit: ex eâ ipsum circumcidit, adhibita omni circumspeditione possibili eique nomen imposuit ut filium esse Abrahæ constaret: ex eâ eum in Templum juxta Dei legem induxit & pro eo par turturum aut duos pullos columbæ um obtulit: ex eâ in Ægyptum illum, seu in brachiis, seu in scapulis bajulans, ut vult Dionysius Carthus. deportavit, & gladio Herodis infanticide eripuit: ex eâ eum ex Ægypto in terram Israël revexit: ex eâ reversus, cum eo in terram Juda timuit ire, quod audisset in eâ Archelaum pro Herode Patre suo regnare, & secessit in partes Galileæ. Ex eâ quorannis illum secum ad solemnitates in Jerusalem duxit, & in unâ illarum, cum duodennis esset, perditum cum dolore requisivit: ex eâ denique eum ab utero matris per totos triginta annos, quoad usque ipsius ope non amplius egeret, nutritivum ex laboribus manuum suarum & sudore vultus sui, quo quid sublimius? quid eminentius?

XXVII. Dei etenim est creaturas alere & pascere psalm. 144. vers. 16. *Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das escas illorum in tempore opportuno: Aperis tu manum tuam, & imple omne animal benedictione:* in hunc verò hominem Divum Josephum ille ipse oculos suos figit, ab eo alimentum expectat, & hic ei ministrat. Sed quomodo? non ex iis quibus abundabat, sicut abundant divites huius sæculi, qui tamen etiam ex his pauperibus pro Christo erogantes copiosè remunerantur: sed ex his quæ labore & sudoribus suis quotidianis comparare potuit: hinc pondera quantum Divi Josephi nostri meritum? quantum ei Christus debitor, si ita loqui fas est, qui dignatione, permissione, promissione, &c. se suarum creaturarum debitorem constituere non dedignatus est? quantum nos ei debitores? Cùm enim ex sudoribus illius quotidianis Christus sit alitus, & augmentatus, profectò quando Christus Sanguinem pro nobis in Passione & Cruce fundebat, sudores aliquo modo D. Josephi fundebat ex quibus iste sanguis coagmentatus fuerat. O felicissimi sudores tui magne Patris Patris mundi totius, qui ita ad universorum hominum Redemptionem concurrerunt!

XXVIII. Huic conceptui magnum conciliatur lumen ex iis quæ hic supra n. 24. & 25. diximus ex Sententiâ D. Thomæ Aquinatis, quod scilicet quando D. Josepho dixit Angelus fructum ventris Mariæ conjugis (pro quoangebatur) non esse de adulterio, sed de Spiritu sancto, & ut filium quem paritura erat vocaret Jesum, ex his, & ex tunc intellexit eundem quoque esse filium suum & sub suâ curâ constitutum: nam cum eodem tempore quo hoc illi indicatum est, simul etiam sit ei indicatum ipsum esse Salvatorem mundi, qui salvaturus erat populum suum à peccatis eorum, quis dubitet quod quando Christo alimentum præbebat aliaque exhibebat, id fecerit ex magno cordis affectu, nec tantùm attendens quod suus erat filius sibi cœlitus datus, sed etiam illos qui per ipsum erant accepturi hereditatem salutis, per ipsum operanda?

XXIX. Itaque D. Josephus ei cui cum Pro-

phetâ Regio ex progenitoribus suis cantabat, *spes mea Deus ab uberibus Matris meæ in te proiectus sum ex utero, de ventre Matris meæ Deus meus es tu, ne descesseris à me.* Vices reddere meruit, cum in suam curâ ab utero matris suscepit, ei inde ut dicam Deus fuit: cum suo auxilio, ex summâ dignatione indigere volentem, quoad vixit iuvit, curavit, defendit.

Fuit in hoc D. Josephus optimè præfiguratus per sui nominis gerulum antiquum Patriarcham Joseph, qui cum esset filius Jacob, alio nomine dicti Israël per naturam, factus est ipse eiusdem Patris sui Pater per officium, ministrando scilicet ei cibum & alimentum tempore famis: inde est quod Genes. c. 49. dicitur *Pastor Israël*, idest Jacob Patris sui, qui ut diximus alio nomine dictus est Israël.

Sed valde observandum Iosephum illum antiquum loco citato, non tantùm dici *Pastorem Israël*, sed etiam lapidem: inde, inquit, Scriptura loco citato Gen. *Egressus est lapis & Pastor Israël*: non solum quia fuit lapis angularis, qui duas in se numerosissimas copulavit Israelitarum tribus, tribum dico Ephraim, & tribum Manasse; sed etiam quia in Hebræo vox *Even*, pro quâ latinè ponitur *lapis*, componitur ex *Au* quod significat *Patrem*, & ex *Ben* quod significat *Filium*: ut proinde secundum hoc Iosephus ille antiquus (figura nostri) fuerit Pater & filius Iacob, filius naturâ, Pater officio: filius, quia ab eo genitus: Pater, quia cum ipse aluit. Ita D. Iosephus est simul Pater & filius filii sui: filius, quia ab eo esse accepit: Pater, quia ei alimentum reddidit.

Divus Hieronymus epist. ad Sanctum Damasum Papam pulchrè observat has duas voces Hebræas *Reghim* & *Reghim*, quarum una significat nutritium, alia amantem, uno tantùm puncto differre, ut inde discamus nutritionem in nutrito, affectum & amorem in nutritente supponere: & quemadmodum in nutritente amor est causa nutritionis active, ita in nutrito amor esse debet effectus nutritionis passive: unde ergo qualis in Christo fuerit amor erga Divum Iosephum nutriticum?

CAPUT XXIII.

Metus D. Iosephi pro Christo Domino.

I. **M**ETUS inquit Cicero 4. Tusculan. est opinio independentis mali, quod intolerabile esse existimatur: Medius est inter curam & sollicitudinem, de qua cap. precedenti: & dolorem seu molestiam, de qua sequenti: Cura quippe versatur circa malum possibile seu remotum ut illud præveniat, omnesque illi vias & rimas præcludat: Metus circa impendens & proximum, ut illud expugnet: Dolor verò sub præsentaneo gemit.

II. Est metus, ut cura, & sollicitudo, affectus & passio amoris, illiusque effectus genuinus: hinc illud Poëta.

Res est solliciti plena timoris amor.

Quare ex metu Divi Iosephi pro puero optimè probatur ejus pro eodem amor, qui in eo etiam talis exitit, ut quamvis non aliundè probaretur Christi Pater, fuisse tamen vel ex eo solum satis liquidò constaret.

III. Et verò quis exprimat quis ille & quantus fuerit, qui illum corripuit metus, quando ex ore Angeli audivit Herodem omnium hominum truculentissimum vitæ pueri insidiari? Quantum Deus immortalis! ab illo metu urgebatur? quantum præmebatur? Hinc nihil cunctari potuit ut fugeret, ne si fortè vel minimum tardaret, periculum infans incurreret: Hinc in itinere longo diversoria publica fugiens ad tuguriola divertebat; à viis publicis & regis ad semitas & avia declinabat, ne fortè visus & agnitus, insequentibus fortè fortunâ tyranni satellitibus ab hospite vel obviis proderetur: hinc viâ terrestri, non maritimâ, quæ facilior erat, incedere elegit, tum ne in portu cum puero & Matre navem opperiri cogeretur quando solveret, tum etiam quia vidit maris navigationem etiam robustis plerumque nocivam, à fortiori, tenero infanti & Matri delicatè futuram

nimis periculosam. Sed ô quanta toto illo itinere quoad usque in Regionem Ægypti pervenisset, & extra periculum puer positus esset, & extra periclitatio! Non solum in arbore movebatur, non minimum etiam feræ fortè curlantis strepitum obaudiebat, quin trepidaret, veritus ne fortè miles Herodis esset qui insequendo instaret: Ergo jure optimo potuit Divus Iosephus sibi usurpare istud Solis ad Phæontem filium suum ex Clymene, Oceani & Thyos filia, procreatum apud Ovidium lib. 2. Metamorph. non longè ab initio.

Pignora certa petis? do pignora certa timendo,

Et patrio Pater esse metu probor, aspice vultus

Ecce meos.....

Quam tamen mentis angustiam, ut ita loquar, pro tunc in eo Deus permisit, tum ut mereretur, tum ut disceremus apud Deum honorem non esse sine onere, tum etiam ut ipse Divus Iosephus factus Christi Pater disceret quod Deus carò munera sua vendat.

IV. Secundò, cum redeundum fuit ex Ægypto, & repetenda postliminio Patria, cum jam omnia tuta videbantur, ecce iterum novus timor: Rem accipe ex Matthæi cap. 2. Defuncto impio & truculento Herode internâ febrî, dissenterîâ, voracitate, intestinorum exulceratione, podagrâ, ventriculi inflammatione, verendorum putredine, foetidissimâ tentigine, tremore, nervorum contractione, asthma, intolerabili denique totius corporis fetore, ut refert Iosephus lib. 17. Antiquit. Jud. cap. 9. & alii. Ecce, inquit Matthæus citatus, *Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph dicens: Surge accipe Puerum & Matrem ejus & vade in terram Israel, de sancti sunt enim qui querebant animam Pueri.*

V. Surgit igitur Divus Iosephus Cœlestibus obtemperans monitis, Puerum & Matrem magna cum devotione accepit, ut in terram Israel redeat post annos exilij. Sed cum terra Israel multa & varia loca completeretur, nec ullum in particulari, ad quem redire deberet, designasset Angelus,

per

per illam terram Israel, Judæam intellexit, quæ erat prima & potior pars terræ Israel, tum quia ibi sedes Regni, tum quia in ea erat Templum quod puero uti Messia, deinceps necessarium futurum putabat. Quare in Judæam reverti cogitavit, ita Divus Augustinus lib. 2. de Consens. Evangelist. cap. 9. & ex eo Glossa. *Quia, inquit, non distinxerat Angelus, Joseph intellexit Judæam, que dignior est pars Regni. Putavit enim tali puero non nisi Ierosolymis habitandum, sed cum audisset exiens in confinio illius, Archelaum ibi regnare pro Herode Patre suo, timuit illo ire.*

V I. Videns ergo Divus Josephus periculum imminens, eo quod ibi, quod tendebat, regnaret Archelaus filius Herodis persecutoris, mali corvi malum ovum cœpit esse perplexus & cogitare an hanc partem terræ Israel intellexisset Angelus, an aliam Regni partem, ibique hæsit divinum petens & expectans consilium: Et hoc nonne est timere? & prudentissimè quidem.

V I I. Sed, inquires, nunquid Divus Josephus Vir Justus esse potuit (quod tamen asserit Evangelium) qui de eo quod ei per Angelum fuerat divinitus imperatum timuit vel dubitavit? Angelus ei à Deo præceperat ut rediret in terram Israel: ergo illius reditus ibi securus futurus erat. Secundò, dixerat *defuncti sunt enim qui querebant animam Pueri*: ubi ergò timoris fundamentum? Sed certissimum est quod in Divo Josepho hic timor non vituperio sed laudi sit vertendus, nec fuisse incredulitatem peccaminosam, sed dubitationem prudentissimam: nõ enim dixerat Angelus ut iret in Judæam, nec etiam illam per terram Israel intellexerat: non ergo fuit dubitatio de Angeli fide aut veritate, sed de intelligentiâ suâ: & prudenter quidem, nam magnæ prudentiæ est in rebus magnis non propriæ fidei sententiæ ac iudicio, sed Deum per orationem consulere: & bene dubitasse constat, quandoquidem ab Angelo monitus sit quod de facto non esset sibi in Judæam proficiscendum, sed in Galilæam, quia sine dubio futurum erat,

ut ibi non esset securus puer, ut ipse prudentissimè timuerat. Porrò cum eundem esset in Galilæam, & non in Judæam, potuissetque Angelus eâ super re primâ vice Dei mentem Divo Josepho aperire, & non expectare ipsius dubium & anxietatem novam, non fecit tamen, ut daret locum prudentiæ & providentiæ Divi Josephi, magisque nobis innotesceret ipsius pro puero sollicitudo, timor, & amor.

Sed quæres primò: quare Joseph timuerit ire in Judæam propter Archelaum, quia ibi regnabat pro Herode Patre suo, & non timuit ire in Galilæam propter Herodem Antipam ejusdem Archelai fratrem, & dicti Herodis Ascalonitæ infanticidæ filium, cum etiam hic Herodes Antipas regnaret pro Herode Patre suo in Galilæâ. Respondeo, Quæstio hæc non bene proponitur: Nam Divus Josephus non debuit post monitionem Angelicam timere in Galilæam ire? si enim tunc timuisset, infidelis fuisset: sed quæstio hæc ad hoc est reducenda. Cur in Galilæâ securus futurum erat pro puero quam in Iudæâ; cum utrimque filii Herodis Ascalonitæ infanticidæ regnarent pro Patre suo, Archelaus in Iudæâ, Herodes Antipas in Galilæâ? Respondeo itaque ad hoc. Primò, quia Archelaus erat ambitiosior & sævior Herode Antipâ, quod colligitur ex eo quod fuerit Archelaus à Patre totius Regni successor constitutus, non Herodes Antipas, qui si Tetrarchiam Galilææ obtinuit, non illam obtinuit de Patris voluntate, sed de Romani Senatus & Imperatoris concessione. Secundò, quia Archelaus fuit ob sævitiam ab Augusto Cæsare in exilium pulsus. Denique quia infanticidium Herodis Ascalonitæ non contigerat nisi in Iudæâ, idque in Bethleem & finibus ejus tantum. Quare Archelaus facile intellexisset Christum noviter advenam in Iudæâ infanticidium evasisse ex ejus astate, ideoque eum ad necem revocasset, quod non fuit timendum in Galilæâ, ubi regnabat Herodes Antipas ex quo nihil ibi tale contigerat, & Nazarethanus ab omnibus habebatur.

Quæres

IX. Quæres secundò, si D. Iosephus rediens ex Ægypto, cum audisset Archelaum regnare in Judeâ pro Herode Patre suo timuit illò ire, quomodo ergo quotannis à reditu potuit illuc proficisci cum Puerò ad templum in tribus anni solemnitatibus majoribus, maximè verò Paschali, eodem Archelao ibidem regnante & regni sedem tenente? Respondet dupliciter ad hanc quæstionem Divus Augustinus lib. 2. de Consenf. Evangelist. cap. 10. Primò, negando quod parentes Christi venerint in Jerusalem ad festivitatem cum Puerò, nisi post Archelaum à Romanis in Galliam relegatum: sed pace tanti Doctoris hæc solutio non videtur mihi satis firma. Primò, quia ex Iosepho lib. 17. antiquit. cap. 15. Archelaus regnavit in Iudeâ decem annis post mortem Patris sui Herodis, postquam tamen statim monitus est Divus Iosephus ut acciperet puerum, & ut rediret cum eo in terram Israel: & sic Archelaus non fuit à regno ejectus nisi circa decimum septimum Christi: at saltem constat ex Evangelio Christum anno ætatis suæ duodecimo Ierosolymam ascendisse cum parentibus suis, Luc. c. 2. vers. 42. Secundò, quia mihi certum videtur parentes Christi venisse ad festivitatem in Ierusalem, non tantum cum esset factus Iesus annorum duodecim, sed singulis annis à reditu ex Ægypto, nec in solemnitate Paschali solum, sed etiam in omnibus aliis: nam si ex omni mundi Parte confluebant Iudæi ad solemnitatem Pentecostes, Actor c. 2. v. 9. etiam qui extra terram Israel degebant, ad quod tamen non tenebantur, ut latè probat Abulensis in Matth. cap. 1. quæst. 30. & cap. 2. quæst. 75. quomodo Beatissima Virgo & Divus Iosephus qui omnibus erant sanctiores, & Religiosiores, & habitabant in loco non ita distito ab Ierusalem, non ipsi ascendissent? & hoc non sine puero, quomodo enim illum solum reliquissent? Quod verò Evangelium tantum fecerit mentionem ascensus in anno Christi duodecimo, & non aliorum præcedentium, id inde provenit, quod in hoc anno contigit factum memorabile, quod non debebat præteriri in

historiâ Christi: nimirum quod remanserit in Ierusalem: ubi in Templo repertus, sedens inter Doctores, audiens illos, & interrogans eos.

Quare hæc Responsione dimissâ accipe secundam ejusdem Augustissimi Doctoris & optimam, quod scilicet cum ex omnibus partibus terræ Israel immò ex omnibus mundi plagis, ut constat ex Act. cap. 2. vers. 9. & seqq. concurrerent Iudæi in Ierusalem in tribus istis solennitatibus, potuit in omnibus D. Iosephus cum puero tulè venire, cum in tam confertâ & confusâ multitudine non potuisset facile distinguere ab aliis, & facillè esset mox reversurus inter tot latère, ubi tamen meritò debuisset timere facere habitationem continuam.

Quare Divus Iosephus ut erat justus & timoratus, esto Archelaus Regni Herodianæ, & Paternæ hæres crudelitatis, ibi regnaret, non habuit quod timeret in istis solennitatibus cum aliis in Ierusalem ad templum convenire, ipsa accipe tanti verba Doctoris. *Fieri poterat, inquit Sanctus Doctor, ut per diem festum inter tam ingentem turbam latenter ascenderent mox reversuri: ubi tamen aliis diebus habitare metuerint, ut nec solemnitate prætermisâ essent irreligiosi nec continua mansione conspicui: Ita timebant parentes pueri habitationem in Ierusalem, ut tamen propter Dei timorem, festivitatem solemnem non prætermitterent, in quâ latère facillimè possent.*

Quæres tertio, ex dictis constat X III. quod Divus Iosephus revertens ex Ægypto, propter timorem Archelai filii Herodis Aſcalonitæ infanticidæ, cuius ille vestigiis inhærebat à Iudæâ, quò tendebat, divertit in Galileam, quod que fuerit tutus in Nazareth. Quare ergo non potuisset ibidem similiter esse tutus tempore Herodis? Crescit dubium ex hoc, quod Herodes non misit interfici nisi infantes qui erant in Bethleem, & in omnibus finibus ejus, ergo nullum erat pro puero periculum in Nazareth (quæ non erat in finibus Bethleem, imò extra fines totius Judeæ, utpote in Galileâ) ut esset illi fugiendum in Ægyptum, ad effugiendum Herodianum furorem. Confirmatur, quia Deus à quo revelatio proficisceretur

E e e

ficisceretur

ficiscebatur, & mandatum fugiendi, sciebat quo in loco futura erat Sanctorum cædes innocentium, ac consequenter non futuram in Nazareth, ubi domicilium erat illorum, quandoquidem de facto ibi minimè fuerit persecutio, nec se extenderit ultra fines Appendicum Oppidi Bethleem.

XIII. Respondet P. Suares in 3. part. Divi Thomæ quæst. 36. art. 4. disp. 17. sect. 1. licet divina providentia potuerit eum in Nazareth custodire, ut non fuisset necesse exulare, si tamen humanam spectemus providentiam, non poterat ibi existimari satis tutus, quia cum Herodes ille esset Rex utriusque Provinciae, facile poterat inquirere & persecrari, donec intelligeret mulierem quandam peregrinam & advenam, peperisse in Bethleem in stabulo ad quod adventorant Magi cum dromedariis & Comitatu, ac postea discessisse. Atque adeò ulterius progrediendo in inquisitione suâ salvatorem in suo Regno invenire, præsertim cum (ut notat D. Hieronymus ad illud Matthæi cap. 2. *Mortui sunt enim qui quarebant animam pueri*) non solum Herodes, sed etiam alii, ut Regi assentarentur, pueri quoque necem procurarent.

XIV. Nec refert quod Deus præciverit Herodem non extensurum persecutionem suam, usque in Nazareth: tum quia noluit negotium hoc gubernari juxta præscientiam istam, sed juxta periculi gravitatem, & rerum humanarum consuetum cursum, & juxta quòd in tali occasione humano modo vitari conveniebat: tum etiam quia licet tantum constet interfectos fuisse pueros in Bethleem & in omnibus finibus ejus, non tamen indè sequitur non adhibuisse Herodem omnem diligentiam aliam in toto Regno suo, si fortasse alicubi vestigium aliquod novi Regis nati deprehendere posset: unde cum satis notum esset Christum natum in Bethleem, fuissetque nativitas Christi reddita valde publica & perspicua, per adventum solemnem Magorum, & per ea quæ publicè erant gesta in ejus Præsentatione à Simeone Senec & Annâ Prophetisâ, si indè in Nazareth reversi Joseph & Maria cum Puerò durante

Herodis persecutione ibi manere perseverassent, imò non omninò è toto Regno abcessissent, facile potuissent perquirendo, ad illos pervenire, ac sic puer periclitari: Post reditum autem ex Ægypto, quando non putabatur puer potuisse evasisse, sed in communi cæde extinctus: mortuo Herode, totque annis ab inde elapsis cessavit ejusmodi periculum, & maxime diviso regimine in duos non inter se consentientes.

Bis itaque Divus Josephus ex hoc amoris metu Christum liberavit à morte, vitamque tam præciosam nobis servavit. Primò, dum eum ab internecione quæ ab Herode exercita est substraxit. Secundò, etiam dum illum ab Archelai ejusdem Herodis filii, & morum hæredis, furore subduxit. Est enim hic non cogitaret de Christo occidendo, quem credebatur jam in communi infantium nece involutum, certò tamen erat cogitaturus, & mortem illaturus, si in Jerusalem, quò tendebat, rediens ex Ægypto Joseph cum Matre & Puerò perrexisset. Dico certò, quare enim Divus Josephus timens ire in Jerusalem ubi regnabat Archelaus pro Patre suo, ab Angelo fuisset monitus nè illò iret, sed secederet in Galilæam, si non ille benè timuisset? Quin etiam dico D. Josepho datum esse divinitus hoc timere, quia futurum erat pro certo quod Archelaus in mortem pueri machinatus fuisset, nisi secedendo fuisset ei subtractus.

Hinc collige quàm Christus, quàm nos Divo Josepho ex hoc simus debitorum. Nam præterquam quod Deus non cuicumque Christi actioni, aut qualicumque ejus morti salutem nostram affixerat, sed morti ignominiosissimæ & crudelissimæ Crucis, ad quam eum servavit Divus Joseph: Vita Christi non minùs fuit nobis necessaria quàm ejus mors: Quid enim mori profuisset, si exemplis & doctrinâ ejus caruissemus? Cum ergò Christo vitam Divus Josephus istam servaverit, ipsi debemus quod exempla Christi, quod ejus doctrinam, legem, Evangelium, habemus: quod phantasmate (qualem voluerunt Hæretici) reputari non possit: Denique quod

quod in Cruce, à quâ salus nostra pende-
debat, mortuus sit: & quantum Chri-
stus salutem nostram strivit, tantum
Divo Josepho se debitorem sensit, qui
vitam istam sibi servavit, à quâ exem-
pla, probationes & argumenta Divi-
nitatis, & veræ Humanitatis, doctri-
na, Evangelium, Mors Crucis, salus
nostra pendeat.

CAPUT XXIV.

*Dolor Divi Josephi pro Christo
Domino.*

- I. **H**unc Divi Josephi pro Chri-
sto Domino dolorem se pro-
dentem video in duobus
Evangelii locis. Primò Mat-
thæi cap. 1. vers. 21. in his verbis.
*Vocabis nomen eius IESVM, ipse enim
salvum faciet populum à peccatis eorum.*
Secundò in his Luc. cap. 2. vers. 48.
*Fili quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus
& ego dolentes quærebamus te*
- II. Pro primi loci ex Evangelistâ Mat-
thæo intelligentiâ, huc revocanda
quæ diximus supra hoc Tract. cap. 20.
Section. 2. num. 65. quod scilicet si-
mul ac Deus Divo Josepho per hæc
verba tribuit potestatem imponendi
puero nomen **JESUS**, dedit quoque
illi ut conciperet, & omnino pene-
traret vim aut energiam istius Divini
Nominis, ut dum illud ei interpre-
tans dixit: *ipse enim salvum faciet
populum suum à peccatis eorum.* In hoc
nullam credo posse formari difficul-
tatem.
- III. Intellexit ergò primò melius quàm
ullus mortalium post Deiparam Con-
jugem suam, hunc Puerum esse populi
Salvatorem non quales Josuè, Ge-
deon, David, & alii ante ipsum, sed
singularem, utpote qui salvaturus erat
populum suum, non ab hostibus cor-
poralibus solum, ut illi, sed à *peccatis
eorum*, quod non est hominis, sed Dei:
Quis enim à peccatis salvare, seu ut
dicit Marcus cap. 2. vers. 7. *Peccata di-
mittere potest nisi solus Deus?*
- IV. Intellexit secundò modum quo iste
fusus **JESUS** istam erat perfecturus
eximiam salutem, scilicet per Mortem

& Sanguinem suum, ut omnes Scrip-
tura testantur, & præfigurabant om-
nia Legis antiquæ sacrificia quæ ma-
ctabantur: & certè absque hoc ut quid
factus esset Deus Homo? Quare dein-
ceps istum filium suum sibi cœlitus da-
tum & natum non aliter aspiciebat
Divus Josephus, quàm ut innocentem
totius universi victimam pro commu-
ni omnium salute in arâ Crucis tem-
pore præfinito immolandam: nec ullo
modo dubitandum omnem cruentæ
ac acerbissimæ istius Mortis & Passio-
nis seriem ipsi fuisse tunc manifestatâ.
Quoties ergo hæc cogitatio ejus men-
tem subibat, quàm frequenter, autem
subibat? O quantum compassionis do-
lor ipsius animam ejus amore flagran-
tissimam transverberabat: si enim illa
in aliis, Sancto Francisco Seraphico,
Sanctâ Brigittâ, Sanctâ Catharinâ
Senensi, Sanctâ Mariâ Magdalena de
Pazzi Ordinis nostri, & aliis, eam
fecit impressionem, quam in eorum
Actis legimus; quantum amabo in ejus
animâ fecit, quæ cum adeo ejus amore
flagraret, toties eam sibi habuit præ-
sentissimam, & illius subjectum conti-
nuò præ oculis suis?

Ergo licet is qui juxta justî prophe-
tiam Simeonis animam Virginis per-
transiit doloris gladius eum non trans-
fixerit, quia non fuit præfens actuali
Christi morti, ut illa, utpote ante
mortuus: illi tamen ex ista morte
suis non defuit dolor, nec ille modi-
cus. Angelus enim ei, ut Simeon
Virgini eum morte crudelissimâ mo-
riturum significaverat, ut proinde Di-
vum Josephum hic dolor totâ vitâ suâ
tenuerit sicut Virginem suam. O Pater
JESU Sanctissime, Martyrum Illu-
strissime, quem ipsemet Christi do-
lores ut & tuam Sacratissimam Con-
jugem pupugerunt, & Martyrem
effecerunt. Reliqui Martyres corpo-
re passi sunt, & corpore quod odio
protequebantur, ideoque de eo non
multum curabant: Sed tu ô Sanctis-
sime Pater! cum Dilectissimâ tuâ
Conjuge in Christo summè dilecto
passus es, & in animâ transverberatâ
dolore.

Secundò, hic dolor Divi Josephi
pro Christo patuit cum factus esset
Ecc 2 hic

hic annorum duodecim, quando ascendentibus illis Ierosolymam secundum consuetudinem diei festi, consummatisque diebus ut redirent, puer **JESUS** illis insciis remansit in Ierusalem: hunc dolorem manifestat amoroſa illa querela Virginis, quam Puer inter Doctores post triduum reperito gaudium ineffabile succedens amori & dolori ineffabili, expressit Lucae cap. 2. vers. 48. his verbis: *Fili quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus & ego dolentes querebamus te.*

VII. In quibus verbis attende primò dolorem communem utriusque Virginis & Divi Josephi in hac occasione: Nam verba ista profert amantissima Virgo non tantum nomine suo, sed etiam prædilecti Sponsi sui Divi Josephi, ut patet, & verba sunt non increpantis, sed conquærentis, & affectum utriusque summum aperientis. Deinde non dixit Deipara *Fili mi*, tametsi hoc majorem affectus sui teneritudinem expressisset, sed dixit tantum *Fili*: Non enim loquebatur pro se tantum in particulari, sed pro se & pro Viro suo, qui & ipse, ut illa, de ejus amissione doluerat: quare ut suum, ita & Sponsi pro puero amorem & affectum hoc verbo exprimere voluit, simul & omnibuse esse manifestum, quod **JESUM** non suum tantum filium, sed & Divi Josephi Sponsi sui existimabat, unde & mox ad majorem expressionem subdidit: *Ecce Pater tuus & ego dolentes querebamus te.*

VIII. Adverte etiam non dixisse *quid fecisti Patri tuo & mihi sic?* sed *quid fecisti nobis sic?* Quamvis enim hoc idem significet quod illud, tamen hoc aliquid habet quod non illud: Nam per hoc, *quid fecisti nobis sic?* patificat sibi Beata Virgo Josephum in passione & sensu ob Christum amissum, quod non ita fecisset, si dixisset *quid fecisti Patri tuo & mihi sic?* Et ratio est quia ille terminus *nobis* in præcedenti propositione est communis, & ideo significat communionem cum aliqua paritate, non ita illi termini *Patri tuo & mihi* in posteriori, qui cum importent discretionem, possunt esse cum quacumque diversitate.

IX. Ait ergo Beatissima Virgo suo &

Divi Josephi nomine, *Fili quid fecisti nobis sic?* non rogat cur id fecerit? id est cur manserit? vel cur cum Doctoribus de lege disputaverit? hoc enim jure suo facere poterat: in actionibus enim Theandricis ab illis non dependebat, hocque illi probè sciebant, sed *quid fecisti nobis sic?* id est ut nobis insciis remanens, causa doloris hujus nobis fieres? Est ergo sensus: Scio fili, scio te justà de causâ à nobis ad tempus recessisse: sed cur quæso nos hujus rei conscios esse noluerit? tantorum nos secretorum participes hæcenus effecti, quid ergo in nobis est quod nos hoc latere, & tanti doloris causam nobis dare voluerit? An eâ in te nostram in te dilectionem, nostrum voluerit probare affectum? sed nunquid nostri quanti te faciamus? quanto te prosequamur amore? nec dubito etiam de tuo in nos amore, quid ergo hoc est quod nos ita experiri voluerit? *Quid fecisti nobis sic?* Hunc sensum innuunt illæ duæ particule *nobis & sic*. Et ita quidem Deum plerumque probare suos, notum est ex sacris Scripturis, ut amplius eorum amor & dilectio firmeretur. & elucescat: Vide nostrum Beauzamis tomo 1. in Evangelia ad hunc locum.

Secundò, ex iisdem etiam verbis magnitudinem hujus colligo doloris, consequenter amoris: Tantus fuit ut quomodo illum exprimeret non invenit aut Beata Virgo, aut sacer Evangelista: Quod subtiliter suo more nositer Sylveira tomo 1. in Evangel. lib. 2. cap. 10. quæst. 20. ad eadem verba eruit ex his verbis *Fili quid fecisti nobis sic?* His verbis, inquit ille eximius Interpretes, Beatissima Virgo ingentem expressit fuisse dolorem, quo cor utriusque transfixum est, quando filium suum deesse cognoverunt: hoc enim indicat illud adverbium *sic*, quod eandem hinc habet vim & energiam quam Joannis cap. 3. vers. 16. ubi eodem utitur sacer Evangelista ad innuendam illam, quam explicare non potest, divini erga nos amoris magnitudinem, & per quem nobis tradidit filium suum unigenitum. Sic, inquit, Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum nobis daret: ubi Evangelista dicit

dicit quod Deus dilexerit mundum sic, non dicit quomodo, quia non potest: Similiter hic dicit *Fili quid fecisti nobis sic?* quid? dicere non potest, vis doloris omnem superat eloquentiam.

XI. Didacus Stella Minorita Nobilis Lucae Interpres versans etiam hunc locum expendit in illo verbo *Fili* rationem grandem & prope divinam, quâ Beata Deipara suum Sponsique sui maximum expressit dolorem: Hanc autem sic ille explicat. Quando Christus orabat in horto, cum esset tristis anima ejus usque ad mortem, usus est istâ voce *Pater*: dicens, *Pater si possibile est transcat à me calix iste*, in quo verbo inquit Didacus Stella, latebat divina quaedam quærela: ac si diceret, Tu ô Pater! meus Pater cum sis, & ego filius tuus, quomodo permittis me tantum & tam amarum bibere Calicem? Eodem modo & nunc Beatissima Virgo utitur nomine *Fili*, *Fili*, inquit, *suo* & Sponsi sui nomine, quid fecisti nobis sic? *Fili*, tu filius cum sis, & ego Mater tua, hic Pater tuus: quomodo potuisti ad hoc te resolvere, ut nobis tantum nobis causares dolorem? hoc ne ego Mater tua, hic Pater tuus, quos amas, & à quibus vicissim amaris, debuimus à te expectare *Fili*? Si manendum erat & ita constitueras, tu Deus quidem, nos opera manuum tuarum, sed interim ille Pater tuus, ego Mater tua, & tui amantiissimi, cur igitur non præmonuisti ut non discederemus ante te. & cum tanto animi angore nobis perditum crederemus?

XII. Adrem quoque Divus Bernardinus Senensis Serm. de S. Iosepho art. 1. cap. 2. acutè observat Beatam Virginem in hac occasione prima vice Christum Dominum *Fili* nomine compellasse: rationem cupis? accipe. Quia nimirum, inquit, ille Sanctus Pater, *Filius à philos* (quod *græcum nomen est*) id est amor denominatur, profecto enim dulcius amoris verbum proficere non potuit quam hoc, cum ait *Fili*, cui materni amoris voci dolorem associavit subjungendo, *dolentes querebamus te*, ut intelligeremus dolorem ejus æqualem fuisse amori, ita tamen ut amori & dolori suo amorem quoque sui Sponsi sociaverit & dolorem.

Unde idem Sanctus Pater eleganter ad propositum nostrum subnectit magnam observationem dicens, *Vix notanter advertendum quod hic solum legitur Virginem Ioseph appellasse Patrem IESU, quia sensus doloris quem habuit de IESU perditio, verum in eo monstraverit Patris affectum*. Quid clarius? sed quid elegantius in rem nostram?

Restat jam ut de causâ hujus doloris D. Iosephi æquè ac Virginis dicamus. Noster Guido Perpinianus Opere cui titulus quatuor unum, id est in Evang. ad illud Luc. cap. 2. vers. 48. *Ecce Pater tuus & ego dolentes querebamus te*. Cur dolentes quarunt? inquit, an ne formidabant infantem perditum? & ex eo quod præciter puer in comitatu, quod erraverit? absit, nunquam enim fieri poterat ut perditum formidarent infantem, quem Deum esse cognoverant: explicat id Origenes in Lucam homil. 19. eleganti similitudine, *Quomodo, inquit, nisi quando scripturas legis, quæris in eis sensum cum dolore quodam ac tormento, non quod scripturas errasse arbitreris, sed quod ille intrinsecus habeant veritatis sermonem atque rationem, & tu nequis invenire quod verum est: ita & illi dolentes querebant IESUM, ne forte recessisset ab eis, ne relinquens eos ad alia transmigrasset*. Hæc noster Perpinianus ex Origene. Ubod quod dicit, non credidisse perditum, aut quod erraverit, sed veritos ne recessisset ab eis, ne relinquens eos ad alia transmigrasset approbo; sed quod adjunxit Origenes quod cogitarint forte rediisse in Cælum, error est nimis crassus, non cadens in Beatam Virginem, aut Divum Iosephum, qui sciebant ipsum in his quæ Patris sui sunt debere esse, & prius mori debere ut salvaret populum suum à peccatis eorum, quam in cælum redire.

Cardinalis Toletus tamen annotat. XIV. 79. hoc nonobstante existimat Beatam Virginem (idem dicendum de Divo Iosepho) doluisse quod putarent à viâ aberrasse sicut cæteri pueri solent, quamvis non eodem modo: neque enim ullâ ratione accidisse crediderunt illi aliquid per errorem non volenti, quem certissimè sciebant esse Deum, omniscium, sed quemadmodum

similis esse voluit in infantia ceteris infantibus per omnia, in membrorum exiguitate, infirmitate, lachrymis, in eo quod coeperit prius balbutire quam perfecte & distincte loqui, ut infantes ceteri, &c. ita arbitrari potuerunt Maria & Joseph, placuisse illi nunc more aliorum puerorum à viâ deviare, sed voluntate, non ut illi errore. Sed nec hoc probabile arbitror, nec eò confugere in hâc difficultate cogimur cum planior via non desit, ea scilicet quam aperuit supra noster Perpignianus.

XV. Et verò cum satis intellexerint initio perquisitionis ex cognatis & notis puerum non in progressu tantum, sed nec initio reditus fuisse cum illis, inde præsumendum prudentissime factum, quod non per avia illum requisierint hæc hæc, ille illac, sed recte uterque simul in Jerusalem venerint ibi eum requirentes: ubi quoque in Templo inter Doctores, audientem illos, & interrogantem eos invenerunt.

XVI. Non placet etiam multis sententia Divi Antonini Archiepisc. Florentini ex Ord. S. P. Dominici in 1. p. tit. 5. cap. 1. §. 5. existimantis dolorem Deiparæ & Divi Josephi inde processisse, quod metuerent ne forte puer in manus Archelai incidisset: An enim oblitus erat Divus Josephus Angelum sibi apparuisse dum periculum erat ab Herode ut ab illo puerum eriperet? nec prius monuisse ut rediret, quam periculum cessasset: & iterum alio periculo subnato ab Archelao filio præcedentis, eundem Angelum iterum apparuisse, & monuisse ut illud declinaret secedendo in Galilæam? quomodo ergo potuisset cogitare eundem puerum tunc à Deo & Angelis ira derelictum, ut periculum illud quod evaserat jam incurreret. Secundò, cum non ignorarent puerum istum esse Deum, nec periculum, si quod forte subfuisset, ipsum latuisse quomodo cogitare potuerunt ita in hoc periculum, quod sic ante præcaverat, incurrisse?

XVII. Dicendum ergo, quod cum Maria & Iosephus scirent Iesum esse Deum, sibi persuaserunt, non casu aberrasse, sed ex voluntate suâ, & ex alto confi-

lio ipsis incognito ab illis declinasse? Colligitur hoc Responzione Christi ad illos: *Nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse?* tamen ob ejus absentiam merito doluerunt. Primò, eo quod hanc illis insciis affectasset, maxime cum ignorarent quamdiu duratura esset. Secundò, quod etsi culpam in se non agnoscerent ob quam Christus ita se subduxisset, solliciti tamen erant ne forte aliqua commissa fuisset quæ eos latèret: ita enim solent verè humiles, quales Maria & Ioseph: quod quam valde amantes angere aptum sit, clarum est. Tertio, cruciabant quoque Deiparam & D. Iosephum cogitationes de incommoditate pueri circa cibum, potum, hospitium apud externos & ignotos.

Cæterum cum Beatissima Virgo & XVII Divus Iosephus ob hanc absentiam tanto dolore affecti fuerint, atque idè ex illo ipsius causam requisierint, mirum est valdè, quod cum à filio redditam non intellexerint, ut asserit Evangelium, quieverunt tamen ibi nec ulterius de hoc filium interrogare præsumperunt, nolentes amplius scire quam Deus vellet: Atque ubi cognoverunt illud opus esse paternæ voluntatis, cessarunt inquirere ulterius, magnâque resignatione divinæ dispositioni sibi non aliter insinuatæ, se conformarunt: ex quo discimus quantum debeamus nostrum intellectum submittere divinis ordinationibus.

CAPUT XXV.

Fontes hujus amoris paterni in D. Josepho.

VIDEMUS hætenus in Divo Iosepho amorem pro Christo Domino & filio suo verè paternum, illum ejusque magnitudinem per ejus effectus naturales, scilicet sollicitudinem seu curam, metum & dolorem pro ipso probavimus: eaque omnia in eo gradu, ut etsi deessent argumenta quæ cumulavimus, ut verè Christi Pater esse demonstraretur, nemo tamen est qui non ex his illum

illum crederet Christi Patrem. Restat nunc pro hujus singularis prerogativæ præiosæque materiæ complemento, Tractatus coronide ut paucula de istius eximii amoris fontibus dicamus quandoquidem & ex illis ejusdem quoque amoris magnitudinem perspiciemus.

- II. Itaque præter summam objecti amabilitatem, immensam dico Filii pulchritudinem, bonitatem, gratiam, suavitatem, majestatem, sapientiam, & perfectionem, quæ in omnium pectoribus sui amorem accendebant; duos alios in Divo Josepho, quos non in alio Patre comperio, hujus sui Paterni fontes Amoris; quorum primus est natura & ratio ipsa: Secundus, Divinum donum.
- III. Primum hujus eximii in eo Amoris fontem dico esse naturam & rationem ipsam, esto enim verissimum sit Divum Josephum non genuisse ex se Christum, ut illius Pater naturalis dici possit sicut alii Patres: in quantum tamen fuit ex vi matrimonii sui cum Divâ Deiparâ Pater illius Proles, quæ in ipsâ sibi conjugio unitâ, & secum indiviso affectu caro una, concepta est, & in eâ à Deo ex directâ voluntate pro ipso formata, habuit proculdubio, & habere debuit naturaliter amorem pro illâ: Proles quippe illa sic, ut præfertur, in uxore suâ sibi indivisibiliter unitâ inventa, fuit verè sua, atque adeò eam ut suam naturaliter, & ex dictamine rationis naturalis amare debuit & curare.
- IV. Quemadmodum enim ille qui inveniret in prædio seu fundo suo fontem, vel arborem, aut fructum, etiam supernaturaliter productum, eum naturaliter amaret, imò eò magis, quò minus illum sperabat: ita Divus Josephus naturaliter amare debuit, & de facto amavit Christum, pro se in uxore jam suâ productum, hoc est eò magis, quò minus illum sperabat.
- V. Noster Christophorus Avendano Catholici Regis Ecclesiastes Ordinarius serm. de Sancto Josepho §. 3. pulchram movet quæstionem ad propositum nostrum. Apud Jurisperitos, inquit, tale quid quæritur: Moritur vir relinquens uxorem à bimestri vel

trimestri gravidam: nubit illa non multò post alteri, & postea filium enititur: Quis Pater hujusce proles censendus est? mortuus ne maritus, aut conjux vivus? Nescio, inquit Avendano, quid jura nostra de hac re decernant, Atheniensium Statuta habebant vivi filium debere dici, ut refert Herodotus, ex eo quod uxor defuncti jugo hujus liberata, tota transeat absolurè & cum illis quæ in utero suo gestat in jus, potestatem, & dominium illius, cui secundo nubit.

Quid ex hoc volo? accipe, si res ita habet, & ita definiere Athenienses, apud quos studia litterarum adeò floruerunt; Quantò fortius ergo & strictius Divus Josephus fuit Pater Christi, qui cum in uxore suâ non ab altero aut cum alterius esset, sed jam suâ divinitus pro se productum accepit? Cum ergo Christus adeò strictè esset filius suus, quantum quæso illum amavit? quantum ei charus fuit? Certè mihi omnino videtur certum & indubitatum hoc modo plus dilexisse filium istum quàm ullus alius pater prolem ex se genitam, maximè verò attentâ bonitate & perfectione istius filii sui singularissimâ, secundum quam nulla unquam proles ita se amabilem exhibuit: attento etiam quod cum Divus Josephus nullis esset passionibus obnoxius, plus ex ratione movebatur ad amandum filium suum, quàm ex inclinatione appetitus, cujus contrarium videmus in cæteris parentibus: At certum est fortiozem esse amorem rationis, quàm appetitus carnalis; ergò &c. Amor enim naturalis in homine dividitur in tres species, quorum primus & infimus est amor inclinationis, cœcus, quia est ex impetu naturæ. Secundus est amor passionis seu appetitus, qui aliquid videt, sed parùm, & valdè imperfectè, & obscurè; quia oculos habet valdè debiles & obtutum valdè circumscriptum, & ille invenitur in brutis æquè ac in hominibus. Tertius est amor rationis qui non ambulat, nisi in lumine, cumque oculos habeat perspicacissimos, omnia penetrantes, duobus aliis ducatum præstat amoribus, eorumque gressus dirigit & ordinat.

Secundus

VII. Secundus fons istius eximii amoris Divi Josephi & præcipuus, fuit gratia: quia cum ista proles fuerit à Spiritu Sancto formata in uxore Divi Josephi jam suâ ex directâ voluntate supplendi actionem ejus, & efficiendi illum Patrem Christi, debuit quoque per sequelam necessariam idem Spiritus Sanctus infundere illi amorem pro istâ Prole, quem natura dat Patribus pro filiis quos ipsi genuerunt: Hinc Rupertus Abbas lib. 1. de Gloria & Honore Filii Homini in Matthæum ad illa verba ex cap. 1. *Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ: ait, Spiritus Sanctus amborum (idest Mariæ & Josephi) conjugalis amor in ambobus præstidens, conjugem viri hujus fidei commisit & de carne Virginis hominem formans, paternum viro huic, ejus qui nascebatur Infantis, amorem pænitens infudit.*

VIII. Spiritus Sanctus ergo, qui, hos Conjuges in seipso, idest in Spiritu Sancto copulando, Divo Josepho Virginem tradidit, tradidit simul & fidem, quâ eam servaret intactam: Ita quoque quia eam illi tradendo, tradebat consequenter & filium brevi in eâ formandum, amorem quoque contradidit, qui necessarius erat, ut pro illo tot arumnas, pericula, itinera, exilium, labores, &c. exantlaret. Ad hoc autem planè fuit necessarius Paternus, & nonne etiam Paterno major? eum ergo ei infudit: At quis nescit quod quando gratia eundem effectum producit quem natura: effectum à gratiâ productum esse longè perfectiorem & excellentiorem eo qui à naturâ produceretur? Sic utique vinum à Deo in nuptiis Canæ Galileæ supernaturaliter productum, fuit longè excellentius illo quod natura produxerat, ut patet ex vocibus Architrictini istarum nuptiarum: *Omnis homo primo bonum vinum ponit, deinde id quod deterius est, tu autem servasti bonum usque adhuc.* Sic Humanitas Christi à Spiritu Sancto formata perfectior fuit etiam in naturalibus quam aliâ formata ab hominibus; & ita de cæteris. Ergo & amor paternus Divi Josephi à Deo illi infusus, excellentior fuit eo quem natura dat Patribus

generantibus: Nullus igitur pater naturalis ita amavit prolem quomodo Divus Josephus Christum: ergo & reciprocè nullus filius ita amavit patrem naturalem, ut Christus Divum Josephum.

Ast quantum crevit iste amor Divi Josephi ex consideratione quod idem Filius suus esset Deus? De Sancto Leonide nascentis Ecclesiæ Martyre, & Magni Origenis Parente, refert ex Eusebio Cæsar. lib. 6. Inst. c. 2. Cardinalis Baronius tom. 2. Annal. ad annum Christi 204. ipsum filio suo dormienti sæpè numero adstitisse, & quoniam per revelationem didicerat divinâ scientiâ replendum, pectus ejus stragulis quibus cooperiebatur denudatum, perinde ac si sacer Dei Spiritus ipsum tanquam Templum per inhabitationem consecrasset, augustè & cum reverentiâ solitum exosculari, atque lachrymis, quas præ animi jucundissimâ fundebat voluptate, irrigare.

Idem & quanto meliori jure de Divo Josepho existimandum: quam frequenter vagienti in cunis puero sollicitè invigilans, ac religiosè superveniens operimentum quo tegebatur detrahebat? quam sæpè pectus illud in quo omnes sciebat esse absconditos sapientiæ & scientiæ Dei thesauros ad Col. cap. 2. veneratus, & osculis demulcens, abscedebat, beatum millies & centies millies beatum se reputans quod tantæ proli à Deo effectus esset Pater. *Stupebat, inquit Sanctus Bernardinus Senensis Tom. 3. Serm. de Sancto Josepho artic. 2. cap. 2. ruminando corde, & oculis intuendo, quod Filius Dei se fecerat filium suum, & elegerat eum ad illum nutriendum, bajulandum, regendum, & conservandum in necessitatibus vite sue.*

Sed qualis eidem D. Josepho sensus quando Christus adhuc parvulus existens, *Nunc ad eum vice Patrem, nunc ad sanctam repit matrem: per virginales cervices gratas alternando vices: ut canebat in Responsorio ultimo ultimi Nocturni Officii de Sancto Josepho antiquum Ordinis nostri Breviarium, quando, inquam, ille infantiliter jocando in sinu ejus se abscondebat? quando illi arridebat? basia infugebat?* Quod